

Дилбар Ҳайдарова

**ОЗАРБАЙЖОН
ШЕЪРИЯТИ АНТОЛОГИЯСИ**

**«Шарқ» навириёт-матбаа акциядорлик
компанияси Бош тахририяти
Тошкент - 2022**

УЎК 821, 512, 133,1 (081)
КБК 84 (SЎ) 6
Х-22

Х-22 Ҳайдарова Дилбар
Озарбайжон шеърияти
антологияси-Т.: «Шарқ».

Самир АББОСОВ лойиҳаси

Озар адабиётининг бугунги залвори Низомийдан руҳ олган, Насимийдан оловланган, Фузулийдан фасоҳатланган, ҳозирги давр замонавий Озар шеъриятини ҳам беамоқда, гуллаиб-яшнатмоқда.

Бахтиёр Ваҳобзода, Нусрат Касаманли, Зелимхон Ёқубов, Анор, Расул Ризо, Собир Рустамхонли каби шеърият тоғлари, боғлари бор катта адабиёт даргоҳида қатор шоирлар сафида аёл шоираларнинг ҳам бўйи баланддир. Ватанга садоқат, ишқ оловларида ёнмоқ, куймоқ, ҳар сатрида ёлқинланган шоирлар қатори бўй кўрсатиб турибди.

Бу асарлар таниқли ўзбек шоираси Дилбар Бону томонидан маҳорат билан ўзбек тилига ўғирилди. Кези келганда шуни ҳам алоҳида таъкидлаш ўринлики, ўзбек ва озар адабиёти ўртасидаги адабий кўприк кўп асрлик тарихий анъаналарга эга бўлиб, мазкур антология ҳам икки қардош халқ ўртасидаги азалий дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлаш билан бирга, маънавий қадриятларнинг муштараклагини ҳам истифода этади.

Азиз китобхон антологиядан жой олган Озарбайжон шоирларининг оташин шеърлари Сизнинг ҳам маънавий мулкингизга айланиб қолади, деган умиддамиз.

ISBN 978-9943-26-890-6

*Дилбар Ҳайдарова (Дилбар Бону)
«Шарқ» навириёт-матбаа акциядорлик компанияси
Бош тахририяти 2022*

ИШҚ СЎЗИНИНГ ЧЎҚҚИСИ

Озарбайжон адабий муҳитида имзоси, сўзи билан танилган, севилган ўзбек қизи Дилбар хоним Ҳайдарованинг тайёрлаган - асосан ўзининг, ҳамда бир қатор ўзбек шоирларининг таржимасида озар шоирларининг сўз инжуларидан иборат тўплам - антология ўқувчиларига мухташам тухфадир, ҳам тарихийлиги билан гўзал тухфадир. Бундай тўпламлар тайёр бўлгандан кейин, фақат шеърият мухлисларининг эмас, тадқиқотчиларнинг, медиаторларнинг, ҳар бир адабиёт - санъат кишисининг фойдаланишига ёрдам, манба бўладиган ғанимат – ўлжалардан - қимматли манбалардан бўлади, иш столидаги китобга айланади.

Тасодиф эмаски, бутун аълоқаларнинг иқтисодий - ижтимоий-сиёсий, илмий-адабий алоқаларнинг алифбоси адабий столдан бошланади. Чунки, адабиёт кўнгил тахтидан бўй олади. Кўнгилдан, қалбдан келган сўз самимий бўлса, оловли бўлса, табиий бўлса у вақтда кейинги муносабатларда очилади ва сўз соҳиби бўла оладиган ҳақиқатлар ўртага чиқади. Сўзнинг ҳикмати буюқдир.

Низомий Ганжавий ўз ҳикматларининг, сўзининг қудрати билан дунё сўз майдонининг чўққисидан жой олди. Озарбайжоннинг қадим Ганжа шаҳрида ёзилган "Хамса"га, тадқиқотлардан маълум бўладигани, қўли қалам тутган ҳар шоир аҳли унга ўхшаш "Хамса" ёки назира ёзишни истаган. Тарихий жавоб Ганжадан мингларча километр узоқ Ҳиндистонда яшаб, ижод қилган турк ўғли Амир Хисрав Деҳлавийдан келди Сўнгра қадим Ҳиротдан, Темурийлар салтанатида яшаб, ижод қилган турк ўғли Мир Алишер Навоийдан келди. Бу маҳалда хамсачилик анъанаси яралди. Демак, Низомийнинг инсониятга ҳаққа, адолатга, тенгликка, ишқу-муҳаббатга чақирик руҳидаги сўзи дунёнинг тўрт тарафига ҳукм бўла олди. Сўзнинг шон-шарафи шудир. У сўзки, ишқдан туғилади, ишққа банди бўлади:

Ишқнинг меҳробидир кўклардан баланд,

Ишқсиз эй дунё- айтар сўзинг айт!

Туркнинг кучи шуки- кўлининг, ақлининг, сўзининг кучи билан тарихда ҳамиша порлоқ қуввайи ҳофиз бўлган. Аллоҳнинг тухфаси шуки, Қуёшнинг туққани Шарқ - Турк юрти, Туркнинг тупроқларидир.

Шоира, носир, таржимон, Давлат мукофоти соҳиби Дилбар хонимнинг ташаббуслари билан дунёга келган бу китобда - шеър боғчасида Аллоҳ севгисига суянган ва вақт - замон тарихининг акс-садоси бўлган ҳодисалардан баҳс этган шеърлар тўплангандир:

*Онамга ўғил эмасман,
Отамга ўғил эмасман!
Бу уйнинг кўр чирогин,
Ёнмагувчи ишқиман!
Ота - Онам замонадир,
Мен замон фарзандиман!*

Ҳар замоннинг саси эшитилган, сўзи кўринган, нафаси ҳис этилган Озарбайжон шеър дунёсининг варақламоқ орзуси билан азиз ўзбек ўқувчиларига эҳтиром билан:

Олмос УЛВИ (БИННАТОВА)



**Филология фанлари доктори,
профессор АМЭА Низомий Ганжавий
номли адабиёт институтининг
"Озарбайжон - Туткманистон -
Ўзбекистон адабий алоқалар"
шўбасининг мудири,
Ўбекистон Республикасининг
"Дўстлик" ордени соҳиби.**

ОЗАРБАЙЖОН ШОИРЛАРИ АНТОЛОГИЯСИ

САЙИД ИМОМИДДИН НАСИМИЙ (1370-1417)



Сайид Имомиддин Насимий (1370-1417) Озарбайжоннинг Ширвон вилояти Шамоҳи шаҳрида туғилган. Насимий илк бор озарбайжон тилида ижод қилгани, озарбайжон адабий тилини халқ жонли тилига яқинлаштиргани учун ҳам, озарбайжон адабиёти тарихида алоҳида ўрин тутади. У озарбайжон адабиёти тарихида мардлик, жасорат, қаҳрамонлик тимсолида шуҳрат топган. Миртемир,

Холид Расул, Асқар Қосимов, Тоҳир Қаҳҳор, Усмон Қўчқор, Дилбар Ҳайдаровалар таржима қилган.

Жонимни ёндирди ҳижрон, Эй Нигорим, қайдасан?!
Кўзларим нури, икки оламда ёрим, қайдасан?!

Бағримни қон айлади, аччиқ, фироғинг, кел, етиш,
Эй лаби ҳасрат, шароби ҳуш куёрим, қайдасан?!

Сабримни яғмолади жушқин, қарорим қолмади,
Эй, маним оромим, эй сабру-қарорим, Қайдасан?!

Айлади ишқинг мани қалқон, маломат пирима,
Эй қоши-кўзи ёлғончи шаҳриёрим, қайдасан?!

Эй, узун шамингдан йироқ тушмишам парвонадек,
Ёнаман лайли-наҳор, эй нури-норим, қайдасан?!

Илондек юбор сочинг бўйини манга ҳар субҳдан,
Шанки ёнди, кетди ҳаддан интизорим, қайдасан?!

Сандан ўзга кўнглима йўқдир вафоли ёру-дўст,
Эй сафосиз, ҳусни комил ёдигорим, қайдасан?!

Ёр учун ҳар кўчада минг бир бўлур душман манга,
Эй саводи-аъзами маҳрам ҳожарим қайдасан?!

Чун Насимийдир бу кун айёми-ишқинг сарвари,
Эй шакар лаб, ёри-ширин рўзгорим, қайдасан?!

НАСИМИЙ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Кўзингда хилвати посбонни кўрдим,
Ўзингда хислати осмонни кўрдим,
Сўзингда исмати исмонни кўрдим,
Юзингда сурати раҳмонни кўрдим,
Қошингда қоф вал-қуръонни кўрдим.

Унутдим бор дунё саодатини,
Жоним ичра жойлаб ҳидоятини,
Айтиб икки дунё ҳикоятини,
Ўқидим дарси ҳуснинг оятини,
Ёди мушабдаги фурқонни кўрдим.

Кўзимнинг қувватидин сан яралдинг,
Тилимнинг новвотидин сан яралдинг,
Имоннинг сувратидин сен яралдинг,
Муҳаммад умматидин сен яралдинг,
Сани гўзалларнинг султони кўрдим.

Ёдим синиқлари кўнгил ичинда,
Ичима тўкилмиш ашким ичимда,
Фурқатингиз ёди ашким ичинда,
Ҳалилуллоҳ ила ишқинг ўтинда,
Чу ёндим, гул каби райҳонни кўрдим.

Оғриғинг манимдир, сан маним ким,
Жоними жаҳони, сан маним ким,
Еру-уммоним бир сан маним ким,

Саломим Нуҳа етар сан маним ким,
Унингла ғарқ бўлиб, тўфонни кўрдим.

Раводир минг бир ўтда ёнсам мангаким,
Раводир минг бир ўйга толсам мангаким,
Раводир минг бир кўйга солсам мангаким,
Раводир Хизр ила қолсам мангаким,
Лабингда чашмаи ҳайвонни кўрдим.

Сувдан инжу, дур излар асли ғоввос,
Катта бойлик, шон излар асли ғоввос,
Денгизларда оққаннинг исми ғоввос,
Кириб дарёи ишққа мисли ғоввос,
Ки лаълу гавҳару уммонни кўрдим.

Сизни излаб борган шу ёрингиздур,
Ишқни ҳаққа йўйган дилдорингиздур,
Тоғ-тош кезиб топган диёрингиздур,
Бизим мақсудимиз дийдорингиздур,
Ўқидим, дафтару-девонни кўрдим.

Чўлу-биёбонда гардга гирифтор,
Чин сўзнинг гадоси мардга гирифтор,
Ҳидоят излаган шартга гирифтор,
Зулайходек бир кун дардга гирифтор,
Ҳазарон Юсуфи Канъонни кўрдим.

Гулларнинг ишқида булбул берур жон,
Булбулнинг ишқида ҳар гул берур жон,
Дилбар ҳасратидан солади сурон,
Насимийдек бу кун ҳар ким берар жон,
Яқиндир гар деса жононни кўрдим.

АЙЛАМАЙМАН

Сани сан авлиёни ман санга тан айламадим,
Санда руҳим сан эса, ман манлик айламадим.

Чекарман, ҳар на қадар зулминг ўла ҳам нозини,
Ёлғизлик сувратини лаҳзага шан айламадим.

Ҳажр ёшини биламан, келса отинг, шод бўламан,
Сийнамни ҳар келганга гулли чаман айламадим.

Севмасам тинмас эдим, севгидир оҳим, омоним,
Севгисиз жисмимни ҳам дилсиз ўтин айламадим.

Тоғлар ўғли, дейдилар: ёрим бундай, жаннатга кет,
Дўнаман, усиз бўлган мулки Ватан айламадим.

НАСИМИЙ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Ҳажринг девона этди-ку эй озорим, қайдасан?!
Булоқдек қайнаб чиққан ул сўз бозорим қайдасан?!
Дил-дилимни яйратувчи эй шарорим, қайдасан?!
Жонимни ёндирди ҳижрон, эй нигорим қайдасан?!

Дунёлар зимистон ёққин чил чироғинг, кел етиш,
Менга бегонадур ул яқину-йироғинг, кел етиш,
Кўнглимдек дув тўкилди савти туроғинг, кел етиш,
Бағримни қон айлади, аччиқ фироғинг кел етиш,
Эй лаби ҳасрат, шароби хуш қуёрим қайдасан?!

Қайга борсам дарду-алам, кулиб борорим қолмади,
Гул юзингдан ранг олурга, ихтиёрим қолмади,
Осмон йироқ, ер қаттиқ, ки гул диёрим қолмади,
Сабримни яғмолади, жўшқин қарорим қолмади,
Эй маним оромим, эй сабри-қарорим қайдасан?!

Субҳи саболар айтмади, имкон саломат пирима,
Кўзларимнинг хобида тикон аломат пирима,
Кимга дардим ошкора ғилтон самовот пирима,
Айлади ишқинг мани қалқон, маломат пирима,
Эй қоши-кўзи ёлғончи шаҳриёрим қайдасан?!

Гоҳ хаёлда бошинг узра, учмишам парвонадек,
Ҳижрон ўтинг отабини қучмишам парвонадек,

Гоҳи шамшод қаддим эгиб, кетмишам парвонадек,
Эй узун шамингдан йироқ, тушмишам парвонадек,
Ёнаман лайли-наҳор эй нури-норим қайдасан?!

Сочингдек узун дарё бўйини манга ҳар субҳдан,
Лабларинг шакар, болин бўйини манга ҳар субҳдан,
Кўзларинг чашми гирён суйини манга ҳар субҳдан,
Илондек юбор сочинг бўйини менга ҳар субҳдан,
Шанки, ёнди кетди ҳаддан интизорим қайдасан?!

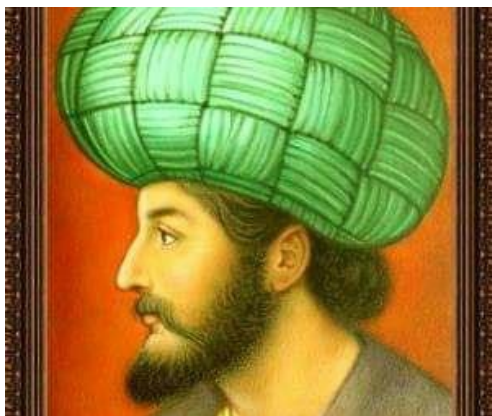
Сандан ўзга дард ғамим йўқдир, сафоли ёри -дўст,
Дилда ўзга ҳамдамим йўқдир, жафоли ёри дўст,
Дилдан айтар гапларим кўпдир, қафоли ёри-дўст,
Сендан ўзга кўнглима йўқдир вафоли ёри-дўст,
Эй сафосиз, ҳусни комил, ёдигорим қайдасан?!

Ёр учун борар бўлдим дўст бўлур кишан манга,
Дунёнинг пайконлари нақд турар нишон манга,
Куйиб, куйиб сарғардим кел, махлиқо ишон манга,
Ёр учун ҳар кўчада минг бир бўлур душман манга,
Эй саводи-аъзами маҳрами хожарим қайдасан?!

Сан дилимнинг офтоби, сан муҳаббат парвари,
Изларингга тўкилган дунёнинг мушки-анбари,
Сан деб ўтур жаҳон аро дилбарларнинг Дилбари,
Чун Насимийдир бу кун айёми-ишқинг сарвари,
Эй шакар лаб, ёри ширин рўзгорим қайдасан?!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ШОҲ ИСМОИЛ ХАТОИЙ (1486-1524)



Озарбайжон мумтоз адабиётнинг атоқли намояндалари орасида Шох Исмоил Хатойининг (Şah İsmayıl Xətai) муносиб ўрни бор. Озарбайжон сафавийлар давлатининг бунёдкори сифатида шуҳрат қозонган Шох Исмоилнинг сиёсий фаолияти, маданиятни равнақ топдириш соҳасидаги

хизматлари унинг бадиий ижоди билан чамбарчас боғлиқдир.

Шох Исмоил 1486 йилда Ардабил шаҳрида Шайх Ҳайдар оиласида дунёга келди. Оқ кўйунлилар орасида тахт талашишлар ва жангу жадалларда галаба қозонган Шох Исмоил 1502 йилда сафавийлар давлатини барпо этди ва Табризни пойтахт қилди. Унинг мамлакати шарқда Шайбонийхон, ғарб-да Усманийлар давлати билан чегарадош эди. Фотиҳ ва шоир сифатида танилган Шох Исмоил ижодда Хатойи тахаллусини танлаганди. У 37 ёшида шоҳликни ўғли Тахмасибга қолдириб, ўзи ижод билан шуғулланди. Кўплаб ишқий газаллар, ҳамдлар, наътлар битган Хатойи “Насиҳатнома”, “Даҳнома” сингари фалсафий-тарбиявий дostonлар ҳам ёзиб қолдирди. Шох ва шоир Исмоил Хатойи 1524 йилда, 38 ёшида вафот этди ва у Ардабилдаги Шайх Сафи мақбарасига кўйилди.

Эй фалак, даврингда нечун ул нигор қўлдан кетар,
Қоним билан қўллари қилмиш нигор қўлдан кетар.

Тун деди зоҳид манга: " нечун кўнгил бердинг унга?
Найлайн, кўргач юзини ихтиёр" қўлдан кетар.

Булбулга гул давридир, афғон этар кўп мурги зар,
Нола қил, ўлтирма, вақти- мургизар қўлдан кетар.

Эй кўнгил, ҳижрон билан умрим туганса ғам ема,
Найлайн умри - азизни, чунки ёр қўлдан кетар.

Эй Хатой, чунки ёринг айлади азми- сафар,
Рўз кетари шаб, оҳ эт ки, ёри - ғамгузор қўлдан кетар.

НАЗАР АЙЛА

Ақл, кел бери, кел бери,
Кир кўнгилга назар айла.
Кўрар кўз, ёридир қулоқ,
Сўзлар эсан назар айла.

Бошдир гавдани кўтарган,
Оёқ манзилга етказган.
Турли маслаҳат ўтаган,
Икки қўлга назар айла.

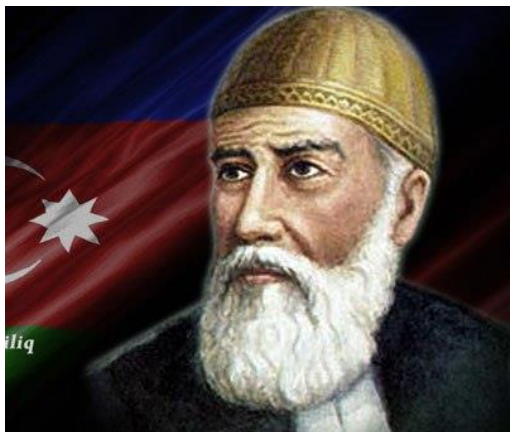
Сўфи эсанг, олиб - сотма,
Ҳалолингни ҳаром этма,
Айро йўлга юриб кетма,
Тўғри йўлга назар айла.

Икки қўлинг қизил қонда,
Кўп гуноҳлар бордир манда,
Ё илоҳий, карам санда,
Тушкун қулга раҳм айла.

Хатой айтур: - Ё ғаний,
Берган мавло олур жонни,
Аввал канту-кентни тани,
Сўнгра элга назар айла.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МУҲАММАД ФУЗУЛИЙ (1498-1556)



Муҳаммад Сулаймон Фузулий (1498-1556) Ироқнинг Карбало шаҳрида тугилган Озарбайжон шоири ва мутаффакиридир. У озар, араб, форс тилларида ижод қилган. Асарлари Ўрта Осиёда ҳам машҳурдир. Ўзбеклар ҳам уни ўзимизнинг шоир деб билишган.

Ўйдан сармастманки, идрок этмасман дунё надир,
Ман кимман, соқи бўлган кимдир, майи саҳба надир.

Гарчи жонондан дили-савдо учун кам истарам,
Сўрса жонон, билмасам коми-дили-шайдо нанадир.

Васлдан чун ошиқи муштоқни айлар бир висол,
Ошиққа маъшукдан ҳардами бу истиғно надир?

Ҳикмати-дуняйи мафина билан ариф дегил,
Ориф ўлдир, билмоққа дунявий мафина надир.

Анинг фарёдин, Фузулий, инжитиблар оламни,
Гар балойи- ишқ ила хушнуд эсанг, ғавфо надир?

Ҳайрат, эй бут, суратинг кўрсатиб лол айлар мани,
Сурати - ҳолим кўрган, сурат ҳаёл айлар мани.

* * *

Меҳр бермазсан манга, раҳм айламайсан бунча ким,
Соядек савдойи- зулфинг пойимол айлар мани.

Зафи- толе, манои- товфиқ бўлур ҳар қандай ким,
Илтифотин орзуманди - висол айлар мани.

Ман гадо, сан шоҳга ёр бўлмоқ йўқ, аммо найлайн,
Орази саргаштаи - фикри - маҳал айлар мани.

Тири ғамзанг, қоним тўқар, отма ким, бағрим талар,
Узун зулфинг ечма ким, ошуфтаҳол айлар мани.

Даҳр вақф этмиш мани новраста ёшлар ишқина,
Ҳар етган маҳваш асири - хатти ҳол айлар мани.

Эй Фузулий, қилмасам тарки - тариқи - ишқ ким,
Бу фазилат доҳили- аҳли - камол айлар мани.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МОЛЛА ПАНОҲ ВОҚИФ (1717-1797)



Молла Паноҳ Воқиф Шушалик озарбайжон шоири. У XIII аср Озарбайжон адабиётининг энг кўркам номоёндасидир. Воқиф асарларида халқ ижодиётининг таъсирида ёзувли озар адабиёти устунлик қилади. Унинг халқона шеърлари, газаллари, мухаммаслари бебаҳодир.

ЎЙНАСИН

Бошингга қўйганим тўй одамлари,
Сиз ҳам айтинг, тўйга келган ўйнасин.
Отини айтмадим, эл айб қилар,
Фалончининг қизи, фалон ўйнасин.

Қанча вақтлар унга қувонган биздик,
Ҳасратин чекмақдан жонимиз узик,
Ҳар қўлига олиб бир дона узук,
Узукни қўлига олган ўйнасин.

Бир баланд бўйлидир, бўйи новраста,
Ҳасратин чекмақдан бўлдим мен ҳаста,
Ишорат айлайн англаган дўстга,
Дўстини қадрини билган ўйнасин.

Ман Мўлла Вақифман, айлайман афғон,
Кўзларим ҳам ёш ўрнига тўкар қон,
Узун бўйли, яна етмас навжувон,
Мани бу дардларга солган ўйнасин!

* * *

Бир санамнинг сийнасига муштоқман,
Кўп чекамани унинг зорин, шамимга!
Ман ҳам қолдим ҳасрат, қўлларим етмас,
Сан кет, кўр жононнинг барин, шамимга!

Матлабидир бир навраста- кўнглимнинг,
Бўлмади дармони хаста кўнглимнинг,
Унинг учун бу шикаста кўнглимнинг,
На сабри бор, на қарори, шамимга!

Ёқа йиртиб токи, сийна кўрсатдинг,
Саросар бағримни қонга тўлатдинг,
Маним дардимдандир санинг ҳам дардинг,
Рангингдир на ёвуз сари шамимга!

Манинг ёриб бир ажойиб дилбардир,
Юзи тоза гулдир, зулфи анбардир.
Санасанг ки, икки қанди шакардир,
Кўйнидаги тоза нори, шамимга!

Қурбонман Воқифнинг бу хомасига,
Ки, ёзар дардири дўст номасига.
Ета олмас ёрин ой жамолига,
Бўлса бу дунёнинг бари шамимга!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ҲАЙРОН ХОНИМ (1790-1848)



Ҳайрон хоним Дунбули (Heyran ханит) Озарбайжоннинг хушҳаво Нахчевон шахрида Канкарли Дунбули авлодига мансуб хонадонда тузилган, Русия – Эрон тўқнашувлари даврида Эроннинг Урмия кўли яқинидаги қишлоққа кўчирилган. Ҳайрон хоним ёшлигида саройда таҳсил олди, мумтоз шеъроят анъаналарини ўрганди. Рўдакий, Саъдий, Ҳофиз, Урфий, Насирий, Навоий, Фузулий, Соиб, Қавсий каби устозлар ижодидан баҳраманд бўлди. Ночор халқнинг гаму

ҳасратига қайғудош бўлди. Ғазалларини озар тилида, форсийда, ширу шакар усулида ҳам ёзган. У Табризда вафот этган.

ҒАЗАЛЛАР

* * *

Бир нома ёзай, боди сабо ёра етурсин,
Шарҳи ғамимни ул бути хунхора етурсин.
Ҳижрон мани этди яна беҳолу ҳаловат,
Дорую висоли менга бир чора етурсин.
Сабрим тугади, ёр энди жоним ола қолсин,
Ё шод айласин васл ила, дийдора етурсин.
Мен ики дунёда кўрай: орзуга етсин,
Ҳар кимки, мени ёри вафодора етурсин.
Тўсма йўлини, эй ғами ҳижрон, паёмим
То боди сабо ул гули гулзора етурсин.
Юз ҳасрат ила бу дили ҳижронга гирифтор
Азм этди, ўзин ул гули бечора етурсин.
Юз ниш ила йўл бермади ул хори ситамкор,
Қўймади ўзин ул гула бечора, етурсин.
Ёраб, манга сен бунча зулм айлама изҳор,
Қўй, ёрга ўзин бу дили овора етурсин.
Бекаслигимга раҳм айласин холиқи якто,
Ҳайронни у шахбози дигарбора етурсин!

* * *

Бўйинг сарви сихи, зулфунг муанбар,
Жамолинг Юсуфи Канъона ўхшар.
Қошинг ошиқларинг қасдига мисли
Эгилган тийғи сарафшона ўхшар.
Қиё боқса, кўзунг олгай бу жоним,
Йўхуда фитнаи даврона ўхшар.
Омон йўқ, ноз ила тири нигоҳинг
Юракда ханжари буррона ўхшар.
Тили булбул, сочи сунбул, юзи гул,
Тун магар киприги пайкона ўхшар.
Сени ой жамолинг, эй ҳури жаннат,
Гулистонда гули хандона ўхшар.
Эсиб боди сабо, зулфинг тўзитмиш, –
Гул узра дастаи райҳона ўхшар.
Лабинг кунжида холинг ҳиндуваш бир
Ўтирган тахт аро султона ўхшар.
Санинг кўйингда ошиқлар фиғони
Чаманда булбули хушхона ўхшар.
Шарораи шўрангизингдан, эй ой,
Бошим ҳам оташи сўзона ўхшар.
Кўзум ёши фироқингдан юзимда
Шашқатор лўлуо ғалтона ўхшар.
Агарчи ошиқинг кўпдир ва лекин
Ишонма, қай бири Ҳайрона ўхшар?

Ойдин ҲОЖИЕВА таржимаси

ОШИҚ АЛАСҚАР (1821-1926)



*Алимамед ўгли, IX – XX аср
озарбайжонлик ошиқ айтувчиларнинг энг
машхури бўлган. Унинг нолали овози бутун
турк дунёсини мафтун қилади. Озарбайжон
халқ фольклорининг ривожига улкан ҳисса
қўшди.*

ТУШДИ

Чоршанба кунда, чашма ёнида,
Кўзим бир олакўз хонимга тушди.
Отди мужгон ўқин ўтди сийнамдан,
Жоду ғамзалари қонимга тушди.

Ишорат айладим, дардимни билди,
Кўрдим ҳам гўзалдир, ҳам аҳли дилдир.
Бошини буради, кўзлари кулди,
Кулганда садоси жонимга тушди.

Аласқарман, ҳар илмдан ҳолиман,
Гўзал, сан табибсан, ман яралиман,
Деди:нишонлиман, ўзга молиман,
Синди қўл-қанотим, ёнимга тушди.

ГУЛЛИ

Товус каби қалқдинг чашма ёнида,
Жами гўзалларнинг гўзали Гулли.
Олмадек яноғинг, биллур буқоғинг,
Дудоқларинг мойли, мазали, Гулли!

Қиё боқдинг, мани солдинг зиллатга,
Юсуф каби неча тушдим ғурбатга,
Ҳижрон ғами мени солиб муҳлатга,
Сани кўрдим, дардим азали, Гулли!

Аласқар қурбондир, ой бўйликкина,
Инжудан, маржондан тузиб кўксина,

Тарсо юзин кўрса, тез кирар динга,
Олим кўрса, кетар соз ола, Гулли!

КЕРАКДИР

Ошиқ бўлиб, тарки ватан бўлганнинг,
Аввал, бошда пир камоли керакдир.
Ўтириб - турмоқнинг одатин билиб,
Маърифат илмида тўла керакдир.

Халққа ҳақиқатдан матлаб қондириб,
Шайтонни ўлдириб, нафсин ёндириб,
Эл ичида пок ўтириб, пок туриб,
Тўлишига хуш садолар керакдир.

Танишининг сўзин қимматин билиб,
Сўзларидан лали гавҳарлар тизиб,
Мижози танишиб, мижози кулиб,
Тамом сўзи муаммоси керакдир.

Ориф, бўлиб ифбат ила сўз қани,
Номаҳрамдан шарт айларга мани,
Соат каби майли ҳаққа тўлганга,
Тўғри қалби, тўғри йўли керакдир.

Аласқар ҳақ сўзин исботин берар,
Амалин фаришта ёзар дафтарга,
Ҳар ённи истаса, бокқанда кўрар,
Тариқатда бу савдоли керакдир.

САРИҚ КҮЙЛАК

Жилваланиб, қаршимда туродирсан,
Жоним сенга қурбон, эй сариқ кўйлак!
Малаксан, чиқибсан, жаннат боғидан,
Ҳеч ким бўлмас сенга тенг, сариқ кўйлак!

Тўйиб бўлмас ишва, ғамза, нозингдан,
Қора каклик каби хуш овозингдан.
Ел бурди, тўлғонди ўтди изингдан,
Кела билдим, туғди Ой, сариқ кўйлак!

Гўзалсан, тарифинг айтган маҳалда,
Зар камар ярашур қомати долга,
Лаб ғунча, тиш инжу, ёноғинг лола,
Чизилиб қошларинг ёй, сариқ кўйлак!

Гарданга ярашур қизил қабойинг,
Кўрайин ақлингни айлайсан зайил.
Ҳасратинг чекканлар бўлибди сайил.
Йиғар эшиклардан ҳақ сариқ кўйлак!

Тўти дилли, сарв бўйли Салотни,
Йўқми марҳамати бу салтанатни?!
Юбор келсин Аласқарнинг оқ тўнин,
Айлама меҳнатни зое, сариқ кўйлак!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

НОТАВОН ХУРШИДАБОНУ (1832-1897)



Нотавон, Хуршидабону 1832 йил Шушада тугилган. 1897 йил вафот этган. Отаси Қорабоғ хони Меҳди Қули Хон тарбиясига катта эътибор берган. Чунки у ягона меъросхўр бўлган. Хуршидабону рассом ва шоира эди. Унинг ўтли газаллари тилдан-тилга ўтиб келади. Озарбайжонда шоирага бешта шаҳарда ҳайкал қўйилган.

Сўйла Ҳусайнга, эй сабо, Карбалога келмасин,
Келса, тушар бу дастига дарди балога келмасин.

Сўйлаганин кетурмасин Кифоя нозли Акбарни,
Зулм ила қонига баттар туррейн- мушки - анбарни.

Балки Фигонгидек обор жумлаи - али - ҳайдарни,
Субҳи - азим учун бу кун куни Муҳайё келмасин.

Сўйла келтирма Қосимни, қотили айлайди шитоб,
Тўйда бўлур яқин унинг қонига қўллари ҳисоб.

Кўрма равоки, Қумри - дун дин уйин айласин хароб,
Раҳм айласин у Зайнаби - бахти- қарога, келмасин.

Келмакка йўқдир фурсатим, қон ила нома ёзмишам,
Ўлдирурлар Муслими Куфада фурқайи - зулам.

Туғишганин узун қўли кўрма раво унга қалам,
Сингиллари оёқ яланг, дасту- балога келмасун.

Етса агар хабар санга бўлди бу Муслими - ақил,
Ибни - зиёд нажими гарчи этибди кўп зарар,

Қушли хануз бўлмади, бўлди қанорада қотил,
Истамайман, аёлини қўйма, азага келмасун.

Боди - ҳазон асар санин ойларсифат аёлингга,
Раҳм айла, ёлворай Ҳусайн, Қосими - хушмақолимга.

Жон тасаддуқ айладинг, Акбаримнинг жамолига,
Шод бўла бўл имом Ҳусайн, ғам бозорина келмасун.

Сўйла у тоғама мани - бекаси айласин ҳалол,
Арзимни бирма - айла, Али - абайга шарҳи - ҳол.

Икки очилган гулим Куфода зори - дил малол,
Қолдилар Акбар ила ул Қосим, ҳар ерга келмасун.

Ҳасратман ул жамолига, оҳ чекдим бу синодан,
Куфада бордир қотилинг, келма ҳазин Мадинадан,

Қилма етим Хадичани айириб Сакинадан,
Бошинга қўл қўй, йиғлагин шўри - ҳавога келмасин.

Тутса аза, Хадичадан сўйла ким, тезлаб йиғласин,
Балки етимининг тўзи маҳлиқога келмасун.

Фотиманинг канизини, бу ғуссани айла ким, тамом,
Бир-бира дейди мардисан, жўра келибди ҳожиям.

Новҳа етар бу Нотавон, рўзи шаб йиғлар мудом,
Топмаса бир тери - нажот, дорул - бақога келмасун.

* * *

Шўри ишқинг бошима ахийри савдо келтирур,
Ҳижрон ила ким, таъмани- ғам дастрасимдир.
Олмишам даҳри- бало ичра бу кун девонаман.
Дилбарга, дарди- дилимдан шундай макон этдим,
У муждани- сиёҳ- новкин хатойики- ёра менгзатдим.
Кўнгил, қонин кўзимдан новаки- ғамзанг равон айлар,
Рақиб тухмати етди мани жудо, эй, дўст!
Хожаста булбули - хуш нутқи, хуш забон кетма!
Яна ё раб, на ғамгиндир маним бу шод бўлган кўнгим.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЭЛИ АГА ВОҲИД (1895-1965)



*Элли ога Воҳид (1895- 1965) Али ога
Мамедкули ўгли Искандаров.*

*Озарбайжоннинг атоқли шоири.
Озарбайжонда хизмат кўрсатган маданият
ходими. Ватанида "Ғазалхон" номини олган
шоир. Ғазалнавис сифатида жуда кўп
мумтоз шоирлар ғазалларини ўз она тилига
таржима қилан.*

Йўқса, эй гул, яна гулзорда ҳол айламайсан?
Гунчанинг бағрини қон, булбулни лол айламайсан?

Қоматинг соя солган ерларга кун суртар юзин,
Уни саргаштайи - зулфин хатти ҳол айламайсан?

Қош қароликда юзингга тура билмас қарши,
Магар, эй моҳ, куёшга арзу - жамол айламайсан?

Ўзгалар маҳрам бўлиб васлингга, ўз ошиғини,
Ёндириб ҳажр ила маҳруми висол айламайсан?

Ошиғинг кўнглин синдирмоқ, гўзалим яхши эмас,
Тутар охир сани оҳим, не ҳаёл айламайсан?

Сан ки йўқдин, не билардим алами ишқ надир,
Эл ичинда мани Мажнунга мисол айламисан?

Воҳид, эҳсон сенга, тан ўқларини келтирдим,
Йиғмайсан давронга, бир шоҳи жалол айлармисан?

* * *

Бахтиёр ошиқ ўтурки, уни жонони севар,
Бенаво булбулини ўз гули- хандони севар.

Ман у зулфнинг ўзин юз бора балосин кўрдим,
Далли кўнглим яна ул зулфи - паришонни севир.

Эътибор бўлмас ўзин кўрсатган ошиқларга,
Эҳсон бўл ошиққа жононини пинҳона севар!

Асри- ҳозирки гўзалликларни кўрмас зоҳид,
Энди ҳам жаҳлини кўр, равзайи- ризвонни севар.

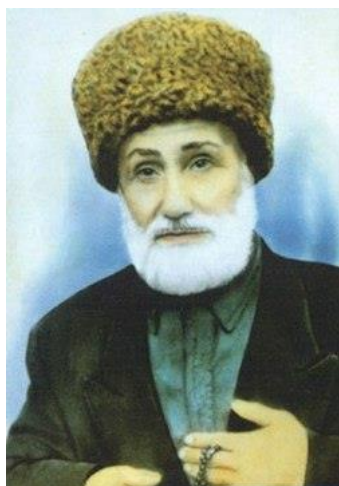
Севаман ман у назокатли гўзал дилбарники,
Муסיқа илмини, рассомни, ғазалхонни севар.

Пир кўнглим келур илҳомга кўраркан қайдан,
Бир нафосатли гўзал қиз, гўзал ўғлонни севар.

Воҳиднинг овчи бўлса ҳам, инсофи ҳам бор,
Ўз камонига дучор этган жайронни севар.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МИР САДИ ОҒА (1898-1961)



Озарбайжоннинг Кубатли районининг Мирлар қишлоғидан. Нақшбандлик тариқатининг буюк муридиларидандир. Замонасининг авлиё шоири бўлгани боис репрессия қурбони бўлиб 17 йил умрини маҳбусликда ўтказган. Унинг газаллари, шеърлари, насиҳатларини мухлислари ҳамон севиб ўқишади.

Мани маҳбус этгани кўрай оламда хор ўлсин,
Унинг ҳам кўнгил уйи манингдек тор-мор ўлсин.
Етишмасин камига ҳеч билмасин ишқнинг додини,
Севгани севгилиси ўзгаларга ёр ўлсин.

Бемурувват солди бир куруқ бўҳтонга мани,
Мандан ортиқ демасман, Манла баробар бўлсин.
Ўзи чекканча билар бошқа жавонлар не қилар,
Қилган зулмларин қўй унга ошкор бўлсин.

Боқибон панжарадан ёрини ағёр ила кўрсин,
Қонга тўлсин жигари, кўзлари йиғлар бўлсин.
Эшиги, панжараси қулф қолсин ҳамиша,
Юраги, умри бўйи қиссайи ғубор бўлсин.

Муҳтож қолиб кўмакка Юсуфи-Канонни чақирсин,
На Худодан, на имомдан унга бир кам бўлсин.
Мирсадиман қарғамасман, ўзга балога уни Ман,
Хуш куни зиндон уйи, ғам куни мазор бўлсин.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

СУЛАЙМОН РУСТАМ (1906-1989)



*Озарбойжон халқ шоири
Рустамзода Сулаймон Алиаббос ўгли
(Süleyman Rüstəm) Нўвхони
қишлоғида темирчи оиласида
туғилган. 1928 йили Озарбойжон
Давлат университетининг шарқ
факультетиغا кирган, сўнгра 1929
йилда Москва Давлат*

*университетининг адабиёт ва санъат факультетиغا
ўтказилган.*

*Озарбойжон Давлат академик драма театри директори,
«Адабиёт газетаси» бош муҳаррири, Озарбойжон Олий Кенгаши
раиси бўлиб ишлаган. Шеър ва поэмалар устаси Озарбайжон
халқ шоири, Меҳнат қаҳрамони. Унинг шеърлари дунё
адабиётига катта ҳисса бўлиб қўшилган.*

1989 йил 10 июнда Бокуда вафот этган.

ЎРНИНИ БОСА БИЛМАС

Мен қўллари қабарик, ватанимда бир боғбон,
Боғчамнинг гулларини ёт қўллар уза билмас.
Кезиб юрсин жонимдай азиз ёрим хиромон,
Ишқимнинг шарорасин кўр кўзлар кўра билмас.
Юрагимнинг кўзидир менинг дунёга дарчам,
Кўрганларим нақш бўлиб дилга ёзилар ҳар дам.
Дунёнинг қўшиқлари бари бўлганда ҳам жам,
Бир она алласининг ўрнини боса билмас.

АХТАРИНГ

Бир кун ёдингизга тушсам мабодо,
Бу она ерлардан мени ахтаринг.
Беш-олти қўшиғи муаллифини
Севган кўнгиллардан мени ахтаринг.
Илк баҳор чоғида,
Иса боғида,
Ораз қирғоғида
Сайр этган чоғда
Ўрдакли қўллардан мени ахтаринг.

Энг азиз билганим жонажон Ватан,
Умидим босади на туман, на чанг,
Карвон-карвон бўлиб маъноли кечган –
Ойлардан, йиллардан мени ахтаринг.

Бу кўрар кўзимни,
Юрак сўзимни,
Менинг бор вужудим,
Менинг ўзимни
Куй севган диллардан мени ахтаринг.

ҚИММАТИ ЙЎҚДИР

Сийнаси дарёдай шеър-ла тошган
Шоирнинг қуёшсиз сахари йўқдир.
Қора кун ҳам ўтди, ёруғ ҳам бошдан,
Деманглар, дунёдан хабари йўқдир.
Бу тупроқ ўғлининг орзуси зиёд,
Ёрқин чўққиларга тўлиқдир ҳаёт.
Ўзини менга дўст билмаган бир зот –
У ким дилда тоза гавҳари йўқдир.
Севгисиз ва дардсиз кечирган умр
Ҳаётмас, ҳулёдан излаган ҳузур.
Ватансиз, онасиз, бетолеъ, бенур
Кунни ўтганларнинг бир қадри йўқдир.

ЗУЛФИЯ таржимаси

НЕ ҲОЖАТДИР...

Мароқли ўтаркан мажлисда суҳбат,
Палов не ҳожатдир, ош не ҳожатдир?
«Оғзи бўш» одамлар олдида гуллаб
Этмак ўз сирингни фош не ҳожатдир?
Ахир у Ватанга кўнгил бермаган,
Бир гул ундирмаган, бир гул термаган,
Фитна-ю фасоддан юз ўгирмаган,
Қабрининг устига тош не ҳожатдир?
Бодани кўлидан сира қўймаган,
Мақтову шуҳратдан кўзи тўймаган,
Ватанни тўймаган, элни тўймаган —
Юраксиз одамга бош не ҳожатдир?

Ойдин ҲОЖИЕВА таржимаси

АРЗИМ БОР

Мен севай, сен севма, кел, шундай бўлсин,
Сенга сев демоққа не журъатим бор?
Юрак ўзингники ўзинг биларсан,
Менинг ҳам аҳдимда садоқатим бор.

Мендек севган қани ёруғ дунёда,
Бошимдан кетмагай сира бу савдо,
Ўлсам ҳам сирымни очмасман дода,
Сандан ёр, санга ёр шикоятим бор...

Яхши танимайсан мени ҳали сан,
Ёр солдинг ошиқлик дилдан-дилга сан.
Найлайин ман шундоқ, сан ҳам аълосан,
Манинг кўп тўзимлик муҳаббатим бор.

* * *

Бунча кулмас гул-чечак, сан бўлмасанг, ман бўлмасам,
Ой, куёш керак бўлмагай сен бўлмасанг, мен бўлмасанг.

Шубҳасиз, сан, ман-бизмиз, биз- сан, ман ҳам,
Йўқ қанотланмас тилак, сан бўлмасанг, ман бўлмасам.

Эл, ватан кўйида биз йўлларда қонлар- тер тўкмасак,
Ишқ ила урмас юрак сен бўлмасанг, мен бўлмасам.

Муҳташам кўклардаги юлдузларнинг дунёсига,
Ким бўлар минг бир безак сан бўлмасанг, ман бўлмасам?

Биз шаҳарлар солгаймиз жон бергаймиз тупроқларга,
Дастурхон нон кўрмагай, сан бўлмасанг, ман бўлмасам...

* * *

ИЛК МУҲАББАТ

Севиб-севилганлар гўзал деб билур,
Бўлмайти вафоси илк муҳаббатнинг.
Излайди ошиғи сўнг манзилидек,
Ширин можароси илк муҳаббатнинг.

Менинг айтганларим шикоят эмас,
Юракни ёндирган ҳикоят эмас,
Ҳақиқий ошиққа кифоят эмас-
Туганмас жафоси илк муҳаббатнинг.

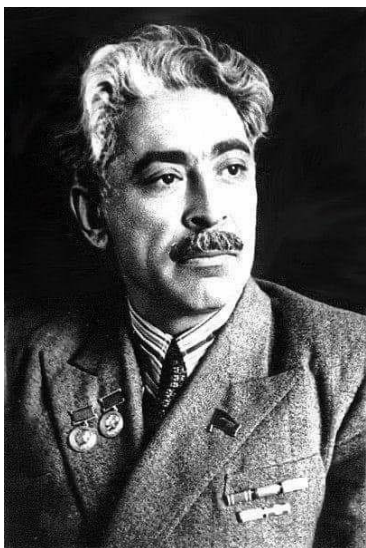
Севгисиз гул-чечак битмас, эй кўнгил,
Инсон муродига етмас , эй кўнгил.
Негадир, билмайман кетмам, эй кўнгил,
Бошимда савдоси илк муҳаббатнинг?!

Бу дардни найлайди Лукмоннинг қўли?
Қўлимга қўйилган жононнинг қўли,
Эшигимиз чертар ҳижроннинг қўли,
Шумиди маъноси илк муҳаббатнинг?

Мен уни севганман бир илк баҳорда,
У мани тарк этди, бўронда қорда.
Ҳар яра битади, нутилганда,
Тузалмас яраси илк муҳаббатнинг!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

САМАД ВУРГУН (1906-1956)



Самад Вурғун (тахаллуси; асл исми-шарифи Самад Юсуф ўгли Векилов (1906. 12. 5, Юхари Салахли қишлоғи — 1956. 27. 5, Боқу) — озарбайжон шоири, драматург ва жамоат арбоби. Озарбайжон халқ шоири (1955), Озарбайжонда хизмат кўрсатган санъат арбоби (1943). Озарбайжон Фанлар академияси академиги. (1945).

Ижоди 1924 йилдан бошланган. Самад Вурғун ижодининг дастлабки даврида озарбайжон шеърятига кириб келаётган формализм кўринишларига қарши курашган. «Шоирнинг қасами» (1930), «Фонар» (1932) шеърӣ тўпламлари, «26» (1935), «Баси» (1937), «Толистон» (1938) ва «Муган» (1940) достонларида 30-йиллардаги меҳнат ва кураш романтикаси ўз ифодасини топган. Самад Вурғуннинг шу даврдаги ижодида «Воқиф» шеърӣ драмаси (1937) алоҳида аҳамиятга эга бўлиб, унда 18-асрда яшаган озарбайжон шоири Воқифнинг машаққатли ҳаёти ва ижодий фаолияти катта маҳорат билан тасвирланган.

«Фарҳод ва Ширин» драмаси (1941) Низомийнинг «Хусрав ва Ширин» достони асосида ёзилган. У «Ханлар» (1939) шеърӣ драмаси, «Она сўзи» (1941), «Ойгун» (1951), «Негр сўзлайди» (1948) достонлари ҳамда «Ёндирилган китоблар» (1947) шеърӣ туркуми муаллифи.

Инсонпарварлик, ватанпарварлик ва байналмилаллик Самад Вурғун ижодининг зоявий асосларини ташкил этади. Самад Вурғун озарбайжон шеърятда замонавий тил ва услубнинг шаклланишига катта ҳисса қўшган. Низомий Ганжавий, Алишер Навоий, Ш. Руставелли, А. С. Пушкин, Т. Шевченко, М. Горький асарларини озарбайжон тилига таржима қилган. Унинг бир қанча шеър ва достонлари ўзбек тилида нашр этилган.

* * *

Агар сендан тонар бўлсам насибим оҳу зор ўлсин,
Баҳорим қишга айлансин, чечаксиз бир диёр ўлсин.

Чаманзорим, боғим-боғчам тўкилсин, бори хор ўлсин,
Мазорим ўт олиб ёнсин, бу ишқим ошкор ўлсин.
Қўй эй булбул! Тин, эй довул, ки хоҳиш истироҳатдир,
Бу ерларда илинжим йўқ, юпанчим бир саёҳатдир.
Ўлим, эйвоҳ, бу неъматдир, бу бир шонли саодатдир,
Агар бевақт ўлар эрсам, рақибим бахтиёр ўлсин.
Фалакдан интиқом истар жўшиб руҳимда бўронлар,
На инсофни, на виждонни билар, ё раб, бу инсонлар.
Ёз, эй Вурғун, яна жўшсин бугун оламда тўфонлар,
Йиқилсин меҳвари олам, у тубдан тору мор ўлсин! .

Раззоқ Абдурашид таржимаси

АЙТИШУВ

**1955 йил халқ шоири Самад Вурғун
билан Ошиқ Шамширнинг айтишуви**

Ошиқ Шамшир, Дили боғни кезганда,
Какликли даштлардан хабар ол мани.
Жайрон булоғингдан қизлар ичганда,
Соз тутиб, сўз қўшиб ёдга сол мани.

ОШИҚ ШАМШИР:

Қўчқорни қулатар азиз бошинг бор,
Бизни эл танийди, кўча боғ сани.
Ёнар йўлимизда санъат чироғинг,
Билурмиз шеърингда бир маёқ сани.

САМАД ВУРҒУН:

Йўл юриб, мўл юриб, сас сол тоғларга,
Гўзаллар ўйлади тўй-яйловларда,
Маним бу дардима кенг ўтлоқларда,
Сийнама ўқ отди бу малак мани.

ОШИҚ ШАМШИР:

Азалдан бошингдан жам бўлиб камол,
Сани ўғлим дея севар эл маҳтал,
Озод ўлкамизда ҳам кулиб замон,
Кўнглимиз истаюр бир сабоқ сани.

САМАД ВУРҒУН:

О, жайрон боқишли боқди узоқдан,
Жонимни ўтларга ёқди узоқдан,
Юз йилда товланиб, ўтса у ёқдан,
Унутмас оламда аҳли хол мани.

ОШИҚ ШАМШИР:

Сан комил шарафсан, кўз истагисан,
Фаҳму фаросатнинг ўз истагисан.
Буюк санъаткорсан, сўз истагисан,
Дарёсан, орзулар- минг булоқ сани.

САМАД ВУРҒУН:

Келмишам, кезмоққа сизнинг боғлара,
Боқди бу кенгликка, тўйгунча бари,
Шоирнинг бу ерга тушди кўзлари,
Гўзал қаршилади хуш иқбол мани.

ОШИҚ ШАМШИР:

Кунба-кун гул очур Воқифнинг боғи,
Бу кўп шоирларнинг она тупроғи,
Самодин маскани, шеърлар ўчоғи,
Камола етириб о, қозоқ сани.

САМАД ВУРҒУН:

Бахт мани бу ерга қўноқ айлади,
Кетарман, ёмондир айрилиқ дарди.
Дема, Самад Вурғун келар-кетарда,
Унутмас бу лаҳза, бу маҳал мани.

ОШИҚ ШАМШИР:

Шарширла асрасин қолди, о, ёдгор,
Унутмас на қадар, жонида сан бор,
Сандан дарс олмоққа диёрма-диёр,
Кезарман элимда шамчиноқ сани.

ХОВАРГА

Ширин сўз айтарим, инжима мендан,
Ёр-ёрдан айрилмас, булбул чамандан.
Демагин, оқ тушди, сочимга шу дам,
Юрак алдамайди, юрагим сенсан.

Мен қул бўлмайдирман, шуҳратга, отга,
Сансиз яшолмасман бир кун дунёда.
Гўзаллар, жононлар минг-минг бўлса-да,
Манинг бу дунёда малагим сансан.

Кўнгил ҳеч тўярми сендек гўзалдан,
Сен бўлдинг қисматим ҳукми азалдан.
Соғ бўлсин хайирлик, иши назардан,
Муқаддас амалим, тилагим сенсан.

Юсуфни, Воқифни кўрдим бор бўлсин!
Ойбаниз ҳаммадан бахтиёр бўлсин!
Юз йилда Вурғунга Ховар бор бўлсин!
Энг азиз сирдошим, ёрдамчим сенсан!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МИКАИЛ МИРЗА АБДУЛҚОДИР ЎҒЛИ (1908-1938)



Исмоилзода (Мушфик) 5 июнь 1908 йил Бокуда тугилган. Озарбайжоннинг оташнафас, лирик шоири, таржимони. Пушкиннинг "Демон"ини, Лермонтовнинг шеърларини озар тилига таржима чилган. Озарбайжон замонавиё шеърляти юксалишида катта роль ўйнаган шоирдир. Аммо, шоир 30 ёшида (1938) Сталин репрессиясининг қурбони бўлган.

Озарбайжоннинг лирик шоири. Бизнинг буюк шоиримиз Усмон Носирни ёдга солади.

ЯНА У БОҒ БЎЛАРДИ

Яна у боғ бўларди, яна йиғиниброқ сиз у боққа кўчардингиз.

Биз ҳам тилагимизча фалақдан кам олардик,

Сизга қўшни бўлардик.

Яна у боғ бўларди, сени тез-тез кўрардим,

Қаламга сўз берардим.

Ҳар куни бир янги нафма, ҳар кун бир янги илҳом,

Ёзардим сахар оқшом.

Орзуга боқ севгим, қанотингдан инжами?

Сўйла, юрагинг жоми?

Яна у боғ бўларди, яна сизга келардик,

Танишардик, кулардик.

Ҳуркак боқишларинг, руҳимни тиндирардинг,

Мани севинтирардинг.

Қизиқ суҳбат очардик, руҳинг эҳтиёжидан,

Қариндошинг, опангдан.

Чекиниброқ кўп замон суҳбатингни аярдинг,

Ман билан алишардинг.

Яна бир юрарди, қалбимиз қизил-қизил,

Сен, эй асмар Тамизли.

Бу ёз бир бошқа ёздир, бу ёз янада хушдир,

Воҳ у қалбаки, бўшдир.

Ҳар уфқда бир ҳавас, ҳар тарафда бир умид,

инсонлар яна масъуд.

Туйғулар яна инжа, фикрлар яна заррин,

Юраклар яна саррин.
Инсонларнинг виқори, талаби яна юксак,
Йўлимизда тош, кессак,
Таъмирланган бир озда. Элларнинг кайфи создир,
Бу ёз, бир бошқа ёздир!
Яна бир боғ бўларди, яна у қумли соҳил,
Сувлар отарди дил-дил.
Сочинг каби товланиб қуёшда товланардим,
Толиб илҳом олардим.
Этагингни ҳавасда қучоқларкан долғалар,
Қалбимда қасирғалар,
Пўртаналар кўчарди, қизғонч, рашк уйғотарди,
Мани ҳирсим бўғарди.
Юлиб олардим сани, долғаларнинг қўлидан,
Ва қучардим белингдан.
Ҳаёлимиз узайди савдо денгизларида,
Қувончлар узорида.
Илҳомимнинг елкани, заррин сочинг бўларди,
Сувлар ҳирсим оларди.
Бу на гўзал шеърдир, бу на гўзал манзара,
Келинг боқинг Хазара.
Чиқайлик Бузовнага кичик қияликларга,
Сайра дилим бир қара. .
Кечалар сайр этаркан, юлдузлар лола каби,
Ишқлар жола каби.
Ҳайратларга ботаркан, атрофга қара-қара,
Энг яқин бир одам-ла.
На гўзалдир тингламоқ сувларнинг нағмасини,
Табиатнинг сасини!
На гўзалдир бўлишмоқ, усти ёй фасилларни,
Бу саррин соҳилларни!
На гўзалдир саҳарлар бизнинг буюк руҳимиз,
Ошиб-тошган туйғумиз.
Шакиндаги гулларга, боқаркан лаззат олмоқ,
Бу мовий шеърга солмоқ.
Долғалар каби қалқмоқ, долғалар каби енгмоқ,
Баъзан хуркиб чекинмоқ.
Ҳар долға бир кишнаган оппоқ ёлли от каби,
Бизнинг бу ҳаёт каби!

Яна у боғ бўларди савдолар ўлкасида,
У совуқ кўлкасида.
Инжиқ кумлар устида яна қўйиб бошни-бошга,
Ёйни бурардик бошга.
Кунларимиз ўтарди қизгин фараҳлар каби,
Тўла қадаҳлар каби.
Япроқлар орасидан узатилган қўлини,
Қанот каби қўлини.
Кечалар тарар эди сочларингни эй, гўзал!
Сан гўзалми, ой гўзал?
Кўлларингда кўлларим, кўзларингда кўзларим...
Тўкиларди сўзларим,
Кўнглингни қулоғидан бир қизил тана каби,
Қуёш дугона каби.
Бу ёз дўстларим бир оз бахтиёр бўлажаклар,
Жон-жигар бўлажаклар.
Бир озда узоқларга очажаклар елканни,
Руҳ янги, роҳат янги...
Чиқадилар фалак ҳам кучоқ очар,
Булутларнинг шовқини.
Учадилар сабоҳга, учадилар эртага,
Эфир бўшлиқларига.
Вақтида бир кўлкадек ҳур яшамоқ истаган,
Бу инсон ўғли билсанг.
Озодлик ўлкасида яна шод бўлажакдир,
Дунё дод олажакдир.
Яна у боғ бўларди, яна йиғинганча сўз,
У боққа кўчардингиз.
Биз ҳам муродимизга етиб ҳам олардик,
Сизга қўшни бўлардик.
Яна у боғ бўларди, сани тез-тез кўрардим.
Қаламга сўз берардим.
Ҳар куни янги нағма, ҳар кун бир янги илҳом,
Ёзардим саҳар-оқшом.
Орзуга боқ севгилим, қанотингдан инжами?
Сўйла, юрагинг жоми?

РАССОМ

Рассом, севгилимнинг расмини кел чиз,
Севгилим гўзалдир, сен ҳам гўзал чиз.
Нозидан азобда, нози азал чиз,
Қўй унинг нозини ман ўзим чизай.

Чиз унинг қорадан-қора қошини,
Чиз, рассом чиз унинг инжа белини,
Қўзига боқолмай, ушла қўлини,
Жон олар кўзини мен ўзим чизай.

Чиз Тангри бергани гўзал қулини,
Чиз тўрт тарафини, ўнгу-сўлини,
Чиз унинг кечирган ҳаёт йўлини,
Қўй оёқ изини мен ўзим чизай...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

РАСУЛ РИЗО (1910-1981)



Озарбойжон халқ шоири Расул Иброҳим ўгли Ризаев (Rasul Rza)(1910-1981) Гўйчой туманида тузилган. 1927—1937 йилларда Закавказье университетида, Москва Миллатлар институтида ўқиган.

Озарбойжон Ёзувчилар уюшмаси раиси, Озарбойжон Кинематография кўмитаси раиси, Озарбойжон Энциклопедияси Бош муҳаррири, Хабар агентлиги раиси бўлиб ишлаган.

1981 йилда Бокуда вафот этган. У шоира Низор Рафибейлининг умр йўлдоши, ёзувчи Анарнинг отаси, ёзувчи Гунэл Анар қизининг бобосидир.

Шоирнинг илк шеъри 1927 йилда «Қизилқум» тўпламида чоп этилган. «Деразамга тушган ёғду», «Туйғулар, тушунчалар», «Тўзим», «Жанублар, шимоллар», «Қизил гул бўлмаса эди», «Бир кун ҳам инсон умри», «Халқ ҳақими» каби ўнлаб шеърий китоб ва достонлари нашр қилинган. Булардан ташқари у болалар учун ҳам асарлар, илмий-танқидий, публицистик мақолалар ҳам ёзган, чет тиллардан Озарбойжон тилига ўнлаб бадиий дурдоналарни таржима қилган.

АЙРИЛМАЙЛИК

Ҳаёлинг мен билан, сен узоқдасан,
Ҳижронинг йўллари умр қадардир.
Ва ёлғиз оқшомда самога боқсанг,
Сенинг хаёлингман, бирга сафардир.

Кел, орт панжарани, боқиб юз- юзга,
Бир сен бўл, бири мен, биои кўзларинг.
Висол ғарқ бўларкан ҳижрон денгизга,
Оқ бир елкан бўлсин у сўнг сўзларинг...

Бир сен бўл, бири ман, бирдир дардимиз,
Йиғлайлик тўйгунча, кулиб тўйгунча.
Бошни-бошга қўйиб бу муҳлатда биз,
Тўйсин эшиклари мушти тўйгунча. .

Тўйсин қўй очмайлик, зериксин тилак,
Ғамли ҳижрон қолсин эшикда муштоқ.
Бир он висолингга талпинсин юрак,
Соғинамиз қайта биз айрилмаёқ...

КЎЗЛАР

Кўплари дод деди, исён кўтарди:
"Ёзимни хазонга бермасин кўзлар!"
Мен ҳам қўл қўяйин шундай деганга,
Ор бўлсин бу аҳди сўзона, кўзлар!

Бири қора деди, бири ола кўз,
Бу чехранг кўз деди, у пиёла кўз,
Манга на эгри кўз, надир бало еўз,
Руҳимга хуш келар милёнлаб кўзлар!

Рангини билмадим, сарикдир, бўздир,
Кўнгил ҳаволанди, минг ерга юзди.
Анчаки, севгимнинг божини бузди,
Кўймади ҳайронман бир ёнга кўзлар.

Яна бир дарёдир шоир ҳаёли,
Кўтардим бўйнимда шеърни, боболи.
Бири олча терур, бири гиёҳни,
Ҳеч билмадим боқур қаёна кўзлар...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МАРВАРИД ДИЛБОЗИЙ (1912-2001)



Марварид (Дилбозий)Поиша қизи (1912-2001 88 ёш) сермахсул шоира ва таржимондир. У Озарбайжон адабиётига ўз асарлари билан салмоқли ҳисса қўшган. 1934 йил Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси. Озарбайжоннинг биринчи халқ шоираси (1979 йил), (1986 йил) Давлат мукофоти соҳибаси. Унинг шеърлари дунё тилларига таржима қилинган.

Гулман, сансиз ҳазон ўлсам,
Шанман, ман бағри қон ўлсам,
Ман ҳам бир кун тўфон ўлсам,
Ҳазин саслим, хуш нафаслим,
Етишмасми ҳазон фаслим?!

Ўтман, ўчсам, кулга дўнсам,
Оловман пориллаб сўнсам,
Осон сузсам, қийин чўксам,
Ҳазин саслим, хуш нафаслим,
Келмасмикин ҳазон фаслим.

Бор эдинг, бор бўлдим мен ҳам,
Чечакларнинг ишқи санда.
Муҳаббатим, қуёш нурим,
Сўзи бол, қалби биллуриим,
Ҳазин саълим, хуш нафаслим,
Келсанг, келар баҳор фаслим!..

* * *

Сен- қаҳқаҳа,
Мен- кўз ёши.
Қайдасан кўнглим сирдоши?
Тўфонлидир умр қиши.
Сен кул!
Мен кулишни билмам!

Шодлик ичида бу олам,
Надир кўнглимдаги бу ғам?
Найлайинки мен бахти кам,
Дард не билмам ҳамон.

Ғам эгди мағрур бошимни,
Топмадим сирдошимни,
Селга айланган ёшимни,
Ўзимдан айро билмасман.

Саҳрода ўсган бир гулман,
Фасли куруқ ўтган йилман,
Истайдурман сансиз ўлсам,
Найлайн ўла билмасман...

КЕЛ

Қирқ очар, эшик очмас,
Қирқ қанотда қуш учмас.
Йигит зоти дордан қочмас,
Кел қуюним, тўзоним кел.

Тарлон эдинг, бўлмагин сор,
Қўнмоқ бўлсанг чўққи ҳам қор.
Омон берма гул бўлса хор,
Кел, дунёни кезганим кел!
Кирдим ҳижрон ётоғига,
Тўздим йиллар саноғида,
Кел, эй сўлғин ёноғимга,
Марваридлар терганим кел!

МАРВАРИД

Мовий уммондан айрилган,
Марварид- ҳижрон тошидир.
Интизор ва юраги қон,
Бир гўзалнинг кўз ёшидир.

Садафдан айрилган у дур,
Унингчун шундай ғамлидир.
Токайгача айрилиқдур,
Ҳасратнинг дамларидир.

Манинг бу бахтимни билиб,
Марварид от қўйган онам.
Бир инжа дурман, айрилдим,
Мен ҳам у мовий уммондан.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

НИГОР РАФИБЕЙЛИ (1913)



1913 йил Ганжа шаҳрида тугилган. Отаси Худайдад Алиакбар ўгли Рафибеков Озарбайжоннинг биринчи тиббиёт министри, машхур хирург, Ганжа шаҳрининг ҳокими, онаси Жавоҳир хоним, турмуш ўртоғи Расул Ризо (1960) Озарбайжон халқ шоири, (1987) Озарбайжон халқ ёзувчиси Анорнинг онасидир.

Озарбайжон халқ шоираси Нигор Рафибейли ўта нозик табиатли лирик шоира.

Унинг шеърларида ишқ-муҳаббат, ҳаёт замзамалари тугён уради. Ватанга муҳаббат, ватаннинг тоғу-тошларигача қофияларга тушган.

У фақат шоира эмас, рус, озар шоирлари шеърларини инглиз тилига таржима этиши билан ҳам машхур бўлган.

Биз ҳам ҳассос шоиранинг шеърларини ўзбекчага ўғирдик.

Келсанг ўламан
севинчдан, саодатдан,
Келмасанг ўламан,
ғамдан, ҳасратдан.
Эндиги ўлимим,
Яшайди санда.
На фарқи бор, азизим,
Келсанг-да, келмасангда...

* * *

Қайдан ҳам кулишинг тушди ёдимга,
Қайдан келди ғаминг, малолинг.
Ҳар ишни сезган дилга,
Ҳар иш овоза билан
Қалбинг, паришон ҳолинг.
Тўлиб оқин сувлар каби
оқиб кетдинг.
Дўстларимнинг юрагида оғриқ
бўлиб кетдинг.
Яна келгувчи баҳор,
Яна гуллайди чаман.

Бутоқларда солланади,
Силқиб турган ёсуман.
Қушлар қатор, қатор
Ғурбатда Ватанга дўнади.
Қуёш яна денгизда туғади,
Тоғларнинг ортида сўнади.
Оқ гавҳарнинг боласи каби
Ўсгувчи кичик қизинг
севгилисининг сийнасига ёшланиб
тушди кўз ёшлари
тўкилди сан учун.
Ёниб йиғлайверар ич-ичи.
Сўнгра бир ҳазин табассум-ла
Силкитади бошини.
Яна дунёда висол бўлади,
Бўлади аччиқ ҳижрон.
Бир сен айланмайсан.
Айланмайсан кетганинг абадий.

* * *

Сени йўлдан келишингни билсайдим,
Кўнглимдан байроқлар осардим.
Шодлик, севинч қўшиқларини ёзарди.
Ёндирадим бутун чироқларни,
Меҳмонга чақирардим уйимга,
Қишнинг ўртасида баҳорни.

* * *

Ишон рўзғорнинг ҳам йўқдир вафоси,
Тушибди бошингга ўзга савдоси.
Лоланинг тикилган ғамдан ёқаси,
Сочлари паришон бўлар, найлайн.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси.

НАБИ ҲАЗРИЙ (1924-2007)



Наби Ҳазрий (1924-2007) Наби Али Акбар ўгли Бобоев Хирдаланда тузилган. 1984 йилдан озарбайжон халқ шоири. Давлат мукофотлари соҳиби.

МАНИМ ЮРАГИМ

Ҳар кузак дардимни айтиб пичирлаб,
Тўкилур оғочдан сарсари япроқ.
Тунлар у ҳасратнинг сарсари қувлаб,
Маним юрагимдир, маним юрагим.

Муҳаббат сўнгсиздир, умрдир қисқа,
Нетарди, садоқат абадий қолса!
Кимнинг юрагида армон уфурса,
Маним юрагимдир, маним юрагим.

Юзларда, кўзларда севги оҳи-нур,
Муҳаббат юракдан-юракка қўнур,
Гўзаллар кўзида у оташ, у нур,
Маним юрагимдир, маним юрагим.

Булоқман сувимдан тўйгунча ичинг,
Чаманман, меҳрибон-меҳрибон кечинг!
Минг чачак ичидан бир лола узинг -
Маним юрагимдир, маним юрагим.

Шоирнинг қалбида минг бир тилак бор,
Гулсават яшашга гул бор, чечак бор.
На қадар дунёда севган юрак бор,
Маним юрагимдир, маним юрагим.

НЕГА КЕЛМАЙСАН?

Боғларни сўлдириб, тўкиб баргини,
Яна ерга солиб япроқларини,
Сўлдириб у қизил яноқларини,
Қиш бўлиб бостириб нега келмайсан?

Исмингдаги хоним-хатини манга,
Бермадинг ўз шоҳлик тахтини манга,
Қўймадинг гул-чечак вақтини манга,
Қиш бўлиб устимга нега келмайсан?

Ҳасратингда куйдим илк баҳорингда,
Энди келиб мани ёдга солдими,
Сўзингинг олови ўзгаларингда,
Сочингинг қирови манга қолдими?
Қиш бўлиб устимга нега келмайсан?

Гўзаллик-найладинг у бахшишини,
Келмайсан, бошқага бахш этдинг уни?
Билмадинг толенинг айланишини,
Қайтара билмадим, на билдинг буни?
Билмадинг ман бир оз юраги каврак,
Аёллар баҳсида мутеман, лолман.

Билмадинг ҳасратинг мани еб ташлар,
Билмадинг санингчун кесилган йўлман.
Қиш бўлиб бостириб нега келмайсан? . . .
Йиғлаган ҳиссимни совутмадимми,
Инжиқ юрагимни овутмадимми? . . .
Такаббурли хоним, о нозли хоним,
Йўқ, йўқ, ёлворишдан сақлагил оллоҳ.
Бу ёзиқ боқишдан сақлагил оллоҳ.
Дил яхши, бу дилни бир пандни сақла,
Тилингни олдида у қандни сақла.
Кучинг бор-кечани қайтар, сўроқла,
Қиш бўлиб бостириб нега келмайсан? . . .

Не дединг? . . . Оҳ, бу на ёғдули сўздир!
Бир деган, кўзингда бу на турондир...

Оҳ, манинг юрагим на икки юзли,
Виқоримни қандай ерга урганди!-
Бажара олмадим, ўзимга, ҳайф!
Қиш бўлиб устимга нега келмайсан...

Бокқанда кўзимга у қиз, у офат,
Кўзимни тиндирган лол боқишидир.
Келур хижолатлар, кетур жасорат,
Балки бу кўришдан ҳаёл яхшидир!

Аммо, уни бир он кўрмас бўлсам гар,
Сўнар кўзларим ҳам қораяр жаҳон.
Яна бир оғриқлар чиқар юракдан,
Дейман: кел, азизим, кел қаердасан!

Сўрарар, нимадан бу оғриқларингиз,
Нега изтироблар ичида юрак?
Ишқимнинг султони--у гўзал қизни,
Ҳам кўрмак истайман, ҳам кўрмайман бас!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

БАХТИЁР ВАҲОБЗОДА (1925-2008)



Озарбойжсон халқ шоири, таниқли олим Бахтиёр Ваҳобзода 1925 йил 16 августда Озарбойжсоннинг Шеки шаҳрида туғилган. Боку Давлат университетининг филология факультетини битирган.

Самад Вургуннинг ижодий фаолияти таҳлиliga бағишланган номзодлик ишини 1951 йилда, докторлик илмий ишини эса 1964 йилда ҳимоя қилган. Замонавий Озарбойжсон адабиёти ҳамда адабиёт тарихи бўйича йирик мутахассис. У 40 йил давомида университетда талабаларга ана шу фанлардан сабоқ берган.

Бугунги кунда Бахтиёр Ваҳобзоданинг номи ва асарлари ўз мамлакати ҳудудидан ташқарида ҳам маълум ва машҳур. У Озарбойжсон Парламента депутати, Озарбойжсон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, адабиёт ва фан соҳасидаги юксак мукофотлар лауреати эди. 2008 йилда Бокуда вафот этган.

Асарлари дунёдаги кўплаб хорижий тилларга таржима қилинган. Ўзбекистонда шоирнинг «Менинг йўлим» номли шеърлар китоби 1981 йилда Жуманиёз Жабборов таржимасида чоп этилган.

УНУТМОҚ УЧУН

Айрилдик... зўр келди бизга ҳужумлар,
Айрилдик, қисиниб таънадан, сўздан.
Биздан рози қолди ҳадлар, ҳукмлар,
Биз рози эмасмиз ўз-ўзимиздан.
Айрилдик биз айтган кўшиқ яримта,
фикрлар паришон, кўнгил яримта.
Айрилдик фикрлар қалқиган замон,
Энди на сенсан, на мен ўзимман.
Бошимга тўфонлар ҳайқириғидек,
Тўфонлар залвори тўкилган маним.
Тоғларга тирмашиб ортига тошган,
У қор сувларга қоришдим мен ҳам.
Толенинг ҳукмила айрилиб сендан,
Бир оғир ҳукмдан паришон мен ҳам.
Ёндирган ҳам ўзим, ёқилган ҳам мен,

Ҳижрон оловига чайқалган ҳам мен!
Айрилдик, билмадик, нечун керак биз,
Айрилдик... айрилмоқ истамасдан биз.
Юрагимда йўқдир, сенга ғазаб кин,
Ёдимга тушмайди, ёмонинг лекин.
Нафратсиз айрилиқ айрилиқмидир,
Нафратсиз айрилиқ висолдан ширин,
Гулим сева-сева айрилишдик биз,
Юрак кўкдан тушган тоқ симга ўхшар.
Бизнинг кўзи ёшли бадбахт севгимиз,
Оталик-оналик етимга ўхшар.
Дейманки, мен сени унутмоқ керак,
Мумкинми?
Орзуга амал ҳам керак!
Унута билмоқчун сани севгилим,
Қайтадан туғилмоқ туғилмоқ керак!!

БИРИ СЕНСАН, БИРИ МЕН

Бир булоқнинг икки кўзи,
Бири сенсан, бири мен.
Бир олманинг икки юзи,
Бири сенсан, бири мен.
Қўша симнинг титрамаси,
Бири сенсан, бири мен.
Бир парданинг икки саси,
Бири сенсан, бири мен.
Очиқ само куй қуршоғи,
Бири сенсан, бири мен.
Тонг юлдузи сахар чоғи,
Бири сенсан, бири мен.
Бу ҳаётда икки рангдир,
Бири севинч, бир ғам.
Севинч кимдир, қаҳр кимдир,
У ҳам сенсан, ҳамда мен.
Бу дунёда ҳамроҳ экан,
Ҳам ғаму ҳамда севинч.
Сен мендурсан,
Мен — сендурсан,
Гўзалдир ғаму-севинч.

СЕН КЕТДИНГ

Сен кетдинг, билгилки, дунё бўшалди,
Ёз ҳам кўчиб кетди, ери бўш қолди.
Баҳор юрагимни энди қиш олди,
Ёзга ўрганганман қишни найлайин?
Бағримни ўпириб сен кетдинг демак,
Бу ишқсиз юрагим нимага керак?
Совуқ тош-эй бўлди у кундай юрак,
Сийнамга осилган тошни найлайин?
Ҳамиша айрилиқ кеча-кундузи,
Биримиз осмонда биримиз ер чизиб.
Устуннинг қошига ярашар узук,
Гар узук бўлмаса қошни найлайин?
Нега яшайин мен, мен нега сенсиз,
На ерга боқарман, на кўрай сенсиз,
Менку кўр бўларман бир лаҳза сенсиз,
Кўр кўзнинг устида қошни найлайин? . .

ТУШАРСАН ЁДГА

Унутмоқ истайман! . .
Ўзим-ўзимдан,
Бир даъфа айрилиб, ҳаяжонланиб.
Кечалар хаёлим бир фикрда ман:
Сани тушунмайман, сани англамам.
Бу шундай қайғуки, бу шундай ғамки,
Оздирар минг йиллик йўлингдан сени.
Саҳарда, оқшомда тушунаманки,
Тушунмоғим шартмас ҳеч замон сени.
Унутса ҳам фикр-хаёлдан қанча,
Юракдан қуволмас севган-севганин.
Мен ўзим-ўзимга «унут»деганча,
Ўзимни унутиб топарман сени.
«Унутдим» дейману, ундан не фойда!
Ёдимдан чиқмасдан тушарсан ёдга.
Бу ишқнинг ўтини ўчириш қайда,
Ғазабим сел каби ошиб тошсада,
Ёдимдан чиқмасдан тушарсан ёдга...

АҚЛ ОЛАРДИМ

- Бу не илинж, бу не ноладир,
Эй, юрак айт истагинг надир,
- Сўрма, қўй, менинг кўнгил дардимни.
Ҳиссим бўлмасайди, англашилардим.
Йўқ! Агар билсайдим ўз истагимни,
Мен юрак олмасдим, ақл олардим.

ФИКР ҚАНОТЛАРИМ

Менинг қанотларим бор:
Ширин-ширин орзулар,
Буюк-буюк хаёллар,
Қанотларимдир менинг!
Дунё қанотларим учун
жуда кичикдир,
Кичикдир.
Коинотдир – Ватаним!...
Орзулар дунёсига
Учган замон ўғиллар
Яралди афсоналар,
Эсдаликлар,
нақллар...
Учирай, хей, учирай!...
Мен тепа-туз билмасман,
Кеча-кундуз билмасман.

Хаёлнинг бир ҳадди йўқ,
Хаёлнинг бир ҳадди йўқ,
Қояларнинг сарҳади йўқ!
Қушлар нега озоддир?!
Озодлиги ташбеҳи,
яшарлар қуш отида,
Озодлик
учир,
учир
Қушнинг сарҳад билмаган,
У қўша қанотида.

Фикр қанотлари ҳам озоддир!
Сарҳади йўқ...
Само каби ҳади йўқ!...
Фикр ҳам минг хил бўлур.
Баъзан самонинг ўзи,
Фикримга дастур бўлур!
Учир,
Учир
хаёллар,
Самодан ҳам у ёнга,
Бўшлиқдан манзилим бор.
Унда фикрим қанготи,
Кўрар тутиб дунёни...
Сен нени истайсан?
Боқ!
Ўзимга боқ!
Не ғам!
Мендан жуда буюқдир,
Бошим унинг пойида.
Унинг боши сомода
сўнгсиз сомода.
Удир фикрим, тушунчам!..
Мен озодман, озодман!
Манзили кўринмаган,
Бир абадий йўлим бор.
Мени ердан келтирган
Ҳадду-худуди гирён, туғён
Фикр қанотларим бор.

БАХТИЁРМАН МЕН

Умримнинг кузида севдим, севилдим,
Аъло биламан ки, илк баҳорман ман.
Орқангда суриган соянгман сенинг,
Қайда қарор тутсанг, унда борман ман.

Май бўлсанг, ёнингда бир қадаҳ бўлгум,
Гул бўлсанг, ғунчани ўпган мен бўлгум.
От бўлсанг, бир онда анжом ўзимман.
Тоғ бўлсанг, чўққингга ёққан қорман мен.

Бошимни кўярман кунда юз карра,
Бир бор оёғингни босганинг ерга.
Ишқингдир учирган мени кўкларга,
Бу ишқнинг кучига миннатдорман ман.

Ишқни чегаралаш, асли гуноҳдир,
Жоҳилнинг ҳар иши, сўзи гуноҳдир.
Ишқни гуноҳ санаш асли гуноҳдир,
Ким деди, ишқимда гуноҳкорман ман?

Ўзинг бир оламсан, ишқинг бир олам,
Сан бўлган кўнгилда на гуноҳ на ғам!
Сансиз бу дунёнинг энг бадбахтиман,
Сен билан дунёда Бахтиёрман ман...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МАДИНА ГУЛГУН (1926-1992)



Озарбайжоннинг гўзал шоираси Мадина Нурилла қизи Алиакбарзода Гулгун 1926-1991 йиллар Бакуда туғилиб яшаб, ижод қилган. Мадина Гулгун озар ва форс тилини билган шоира, Озарбайжонда хизмат кўрсатган маданият ходими эди. 1938 йилда унинг оиласи Жанубий Озарбойжоннинг Ардабил шаҳрига кўчган, кейин Табризда яшаган. Бўлғуси шоира Табриз драма театрида, «Озарбойжон» газетасида ишлаган. Озарбойжон Педагогика

институтини битирган.

Илк шеърлари Табризда эканида газеталарда чоп этила бошлаган. Кўплаб кўшиқлар муаллифи сифатида танилган бу шоиранинг «Савалан бўйларида» (1950), «Дунё овози» (1951), «Муқаддас узук» (1953), «Парвона» (1955), «Табриз қизи» (1956), «Умр ҳам бир орзудир» (1976) шеърий тўпламлари эълон қилинган. Шоира 1992 йил 17 февралда Бокуда вафот этган.

ТУРНАЛАР ҚАЙТДИ...

Дер эдинг баҳорда кўришамиз биз,
Баҳор келиб, кетди сан келмас бўлдинг.
Бардошларим синди, синди аҳдимиз,
Ойлар келиб- кетди, сен келмас бўлдинг.

Дединг, мен қайтаман турналар билан,
Турналар ҳам қайтди, сан келмас бўлдинг.
Сарғайди яптоқлар, чўлда, чаманда,
Куз фасли ҳам бунда сен келмас бўлдинг.

Дердинг остонангга қўнурман кушдек,
Қушлар чаҳ- чаҳ урди, сан келмас бўлдинг.

Дединг нағма билан дўнаман ярим,
Минг нағма ўч олди, сан келмас бўлдинг.
Тугади умримнинг баҳор кунлари,
Кўнглим сансиз қолди, сан келмас бўлдинг.

Сансиз совуқларда йўлларга боқдим,
Кўзларим қорайди, сан келмас бўлдинг.
О, манинг толейим, о менинг бахтим,
Сўзла, бу не ҳолдир сан келмас бўлдинг.

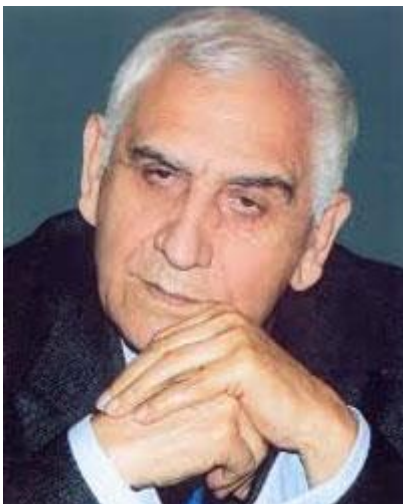
Дардимни оҳиста, чалдим севгилим,
Софлар ҳам суст оқар, сен келмас бўлдинг.
Ахир қандай айтай, ҳеч кулмас дилим,
Айт бўш қолдинг қайда сен келмас бўлдинг?

Сан узоқ дегандин, узоқ дейсанми,
Яқин, эҳ на дейин, сан келмас бўлдинг.
Тўзимли бўлсам ҳам, чарчайди қайдан,
Юрагим кўнмайди, сан келмас бўлдинг.

Фақат инонаман, бир кун бўлади,
Мен айтмайман унда келмас бўлдинг деб.
Ғамим у ҳасратли кунда қолади,
Ким айтар сен хаёл, ё бир сас бўлдинг.
Кун келар, демасман, сен келмас бўлдинг.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

Наримон ҲАСАНЗОДА (1931)



Наримон Алимаммад ўгли Ҳасанзода Озарбайжон халқ шоири 1931 йилда Озарбойжоннинг Қазох туманида тузилган. 1949—1953 йилларда Ҳ. Зардоби номли Ганжа Давлат педагогика институтининг тил ва адабиёт факультетида таҳсил олган. Сўнг Москвада Адабиёт институтида таҳсилни охирига етказган.

1965 йилда филология фанлари номзоди бўлди. 1978—1991 йилларда «Адабиёт ва инжасанъат» газетасига бош муҳаррирлик қилди. 1981 йилда Озарбойжонда хизмат кўрсатган инжасанъат ходими унвонини олган. 1991—1993 йилларда Давлат Матбуот қўмитасининг раиси ўринбосари вазифасида ишлади. 1990 йилда Озарбойжон Республикаси Олий Кенгашининг депутати этиб сайланган. 1950 йиллардан буён шеърят ва драматургия соҳасида ижод қилиб келади. 1954 йилдан Озарбойжон Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси. 40 га яқин китоблари нашр этилган.

* * *

Кел ёнимга, гўзал ёрим,
Изла мани, ахтар мани.
Юрагингда олиб боргин,
Кўзларингда қайтар мани.
Ман на мастман, на айиқман,
Муҳаббатга ман лойиқман.
Сен – долғасан, мен – қайиқман,
Эшгин, итар-кўтар мани.
Ичимдадир додим, кўзим,
Кўз бўлибди сирим, созим.
Ҳеч билмайман айтар сўзим?
Бу зорликдан қутқар мани.
Сен саҳарда бир саҳарсан,
Чечак каби тоза-тарсан.
Охир бир кун кечикарсан,
Кейин тупроқ ютар мани.

Карим Бахриев таржимаси

ЭҲТИЁЖ

Меҳрибонлик кўрмайиб бир махлиқодан кечмишам,
Кунда юз ол айлаган қалби қародин кечмишам.

Сенга дедим минг ширин сўз, бир бора ундан тотмадим,
Шул сабабдан лаби шаккар дилрабодан кечмишам.

Бир қадах май истадим, синдирди кўнглим шишасин,
Тош бағирли соқийни- соҳиб- жафодан кечмишам.

Чун"имон ердан кечарлар" бир масаддир халқ аро,
Кечганим бўса эмасдир, ошинодан кечмишам.

Кўрдим аввалги биносин ёрлиқ этмак эмас,
Воқифо!Асли будур, ман бу бинодан кечмишам.

ТОПШИРДИНГ МАНИ

Кутдириб- кутдириб чарчатдинг мани,
Ман ки, уйқудайдим уйғотдинг мани.
На тутдим кўлингдан, на кутдинг мани,
Ўзга кўлларига топширдинг мани?

Атримни гул олди, чечак оборди,
Ўзимнинг рангимни бир ранг оборди,
Эсган елларгами, топширдинг мани?

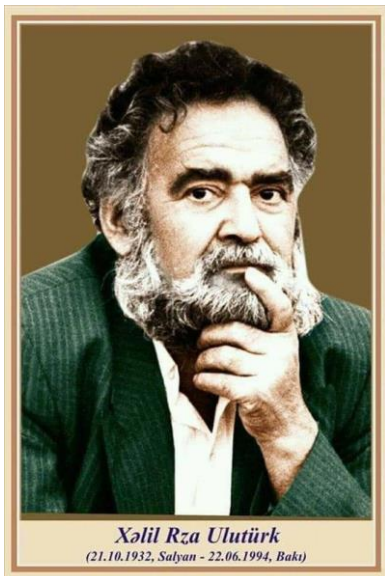
Бу куни кутгандим, тонгларга қолди,
Севинчинг охири бир оҳга қолди,
Келган йилларгами топширдинг мани?

Тоғларга шом тушди, хабаринг йўқдир,
Сочимга оқ тушди, хабаринг йўқдир,
Айрилиқ, қон ютдик, хабаринг йўқдир,
Ёмон тилларимга топширдинг мани?

Кўнглимни олганда, кўнглим дегандинг,
Мани ўйлаганда, гулим дегандинг,
Отимни айтмасдан, Лайлим дегандинг,
Мажнун чўлигами топширдинг мани?

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ХАЛИЛ РИЗО (1932-1994)



Халилов Халил Ризо ўгли 1932-1994 йилларда яшаб ўтган. Халил Ризо Улуғтурк Озарбойжон шоири ва филологи. 1985 йилда Мақсуд Шайхзода ижоди ҳақида докторлик диссертациясини ҳимоя қилган. Озарбойжонда таниқли олим, оташнафас шоир халққа ҳамиша ўз сўзини айта олган ва уларнинг меҳр- муҳаббатига мушарраф бўлган. Халил Ризо Улуғ турк Озарбойжон халқ шоиридир.

Халил Ризо Улуғтурк (Xəlil Rza Ulutürk) Озарбойжон халқ шоири, атоқли миллатпарвар шоир, моҳир таржимон, Озарбойжон-ўзбек адабий алоқаларига улкан ҳисса қўшган олим. Салйан туманида туғилган, ўрта мактабни, сўнгра Боку Давлат университети филология факультетини битирган (1954).

Матбуотда ишлаган, Москвадаги Жаҳон адабиёти институти олий курсида ўқиган; Бокуда аспирантурани битирган, номзодлик диссертациясини ёқлаган, институтда дарс берган, кўп йиллар Озарбойжон ФА Низомий номидаги Адабиёт институтида хизмат қилган. М. Шайхзода ижоди бўйича докторлик диссертацияси ёқлаган (1985).

Жаҳон адабиёти намуналарини Озарбойжон тилига таржима қилган. Жумладан, жуда кўп ўзбек шоирлари асарларини Озарбойжончага ўғирган, улардан айримлари «Турон чаланги» («Турон гулдастаси») китобидан ўрин олган.

Х. Ризо ижодининг уч қаноти бор: шеър, илм, таржима. У бу уч соҳада ўз йўлини очган, ўзига хос мактаб яратган ижодкор.

Илк шеъри 1948 йилда босилган. Ўз даврида шов-шув яратган, севиб ўқилган ва ўқилаётган йигирмадан ортиқ шеърий китоблари бор; «Баҳор келур» (1957), «Севган кўзлар» (1959), «Муҳаббат достони» (1961), «Буюклик» (1973), «Табиийлик» (1977), «Сени топурман» (1980), «Умрдан узун кечалар» (1982), «Дунё қайга кетмоқда» (1983), «Ватан мендан бошланар» (1988), «Давом этар 37» (1992), «Ой ва қуёш орасида» (1992), «Қаҳрамон

Табриз» (1994), «Турон чаланги» (1994), «Мен Шарқман» (1994), «Алвидо, Ватан» (1996), «Лефертово қамозида» (1998) ва бошқалар.

Тадқиқотчилар фикрига кўра, ватанпарварлик, миллатпарварлик мавзусида ижод қилган шоирлар орасида у алоҳида ажралиб туради.

Х. Ризо нодир ижодкор эди: у шоир сифатида донг қозонгани қаторида, сўзи ва иши бир бўлган, темир иродали, чин миллатпарвар, қахрамон шахсдир. Озарбойжон истиқлоли учун 60-йиллардан бошлаб сўз байрогини юксалтириб майдонга тушган ва умрининг охиригача майдондан чиқмаган, эгилмаган, синмаган мағрур шоир эди. 1990 йил январда қизил империя томонидан қамоққа олиниб, Лефортново турмасида 22 ой сақланган, жамоатчилик тазйиқи остида озод қилинган. 1994 йил 22 июнда Бокуда вафот этган.

ОЗАРБАЙЖОН ТУРКИМАН,

бу суюн шоҳ бутоғи,
Қанча- қанча эранинг кўксимдадир қайноғи.
Асрларнинг қатини эритгувчи кучиман,
Тош даврини яшаган тинч,
Темир даврида пўлат эрғтган қудрат менман.
Европани уйғотган Атилланинг қиличи,
У қилични Фузулий қаламига чевирган,
Журъат,лаёқат менман.
Ракетанинг онасғ аравани кашф этган,
Не қанча улусларга: юнонларга,русларга,
Тунқушларга,леҳларга,олмонларга,чехларга,
Минг-минг сўзни бахш этган башар отаси Туркман!
Қулоқ тут,эй ақли кам:
Мендан бошланур тарих,
Тарих қадар хўжаман,тарих каби мудрикман.

Туркман,неча миллатга ўз қонимни бермишам,
Денгизлат ботинимда,уммонимни бермишам.
Кет дўлдир Камчаткани,
Аляскага кетгин ёт,
Амриқога камон от,унда орзум бор менинг.
Тилларини қориштир,
Ўз туғмача боламди қадим ҳиндилар манинг.

Мен чиғир йўк, тарихнино қаққашонлик йўлиман,
Дада Қўрқут , Алпомиш,
Манасман , Гўрўғлиман.
Шеър-илмнино, рубобнинг,
Ироқда Насимийман.
Бир қанотим Навоий, у бири Юнус Эмто,
Ўрган, қайси мақомда эндим самодан ерга.

Қанча миллат нино сочи қўлларимда таралди,
Лоҳан, иван сўзлари
Бизнинг "хон" дан яралди.
Улуғ-Олег қардошдир, бош Угур- игор қандай?
Булар на топқирдир, на афсун
ни билмаса.

Волга- Иртиш, Енисей, Қизил ирмоқ-қўлларим,
Эрзун шоҳ томиридир менинг
туйган йўлларим.
Йўк, бегона қолмадим на хайрга, на чора,
Мен "человек" сўзини баҳс айладим башарга.

Суқилмагин бўш ерга,
Туркка қаршғ тусланмиш жосуслар кўрмишам мен,
Ҳушсизликдан тирилди,
Ўрганаркан айрилиб ўзи Туркка бурилди.
ТУРКМАН!
Бунга ҳаётим етар денгиз елкани,
Сен кет онангдан ўрган кимдан қозондим сани?!

ҲАЁТ ТУШУНЧАЛАРИ

СЕН яхши билма ки, кўчганим замон,
Дунёдан бир йўла кўчадурман мен.
Бир даъфа бўлгунча балки минг даъфа,
Ғафлатни босиб ўтадурман мен!

Бир кун ўз ёнингда кўрмасанг мани,
Чиқ яшил боғларга, кушларни тингла.

Океан кудрати, Ораз наҳрини,
Сақламоқ истаган тошлатни тингла!

Тингла булутларни, булутлардаман!
Юраклардан сўра, юрмклардаман!
Бутун юлдузлатда, бутун сойларда,
Бутун гуллардаман, чечаклардаман.

Булути чакмоқда парчаланибоқ,
Зулматни нур билар бўғадирман мен.
Қалбда юлдуз каби ботсам, Шарққа боқ!
Шарқдан Қуёш каби туғиламан ман!

Қанотланадурман сенинг ёнингга,
Қушдай учаётган илк баҳор билан,
Савалан тоғининг чўққиларидан,
Ғарбга- Шарққа душган шуълалар билан!

Ўтиб- ботмоқ учун шуълаланаман.
Ўтмишман!! Бу кунман! Келажакман ман!
Бир кун бу дунёдан кетсам ҳам не ғам,
Дунёга қайтадан келажакман мен!

ЭШИТСАМ КЕЛУРСАН

Эшитсам келурсан, айланиб елга,
Ўпаман муборак қадамларингни.
Ичаман шу узун киприкларингдан,
Осилган марварид шабнамларини.
Ўпаман муборак қадамларингни.

Эшитсам келурсан, учаман, инон,
Кўкдаги булут-ла, қучоқлашаман.
Очаман кўксимни етти иқлимга,
Далли сойлар каби ошиб - тошаман,
Оппоқ булутлар-ла қучоқлашаман.

Шундай бир гулсанки, умр боғимда,
Сани нафасим - ла, бошлаётган ман,

Ғунча боғловчисан кўз, қабоғимда,
Сани жон жонингдан саслаётган ман,
Сани нафасим-ла бошлаётган мен.

Эшитсам келарсан, чиқаман йўлга,
Келар йўлларингга гуллар экаман,
Иккимиз бир қалбда яшаймиз дея,
Санга қалбим бўйида уй тикаман,
Келар йўлларингга гуллар экаман.

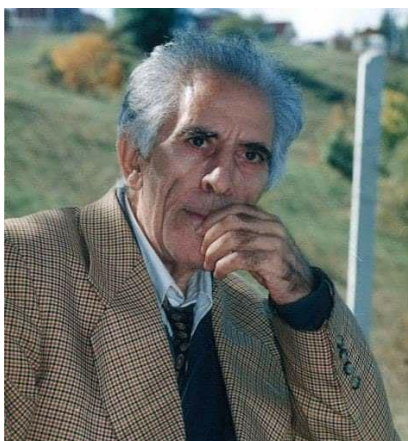
Мен уйман, сан манинг ўт - ўчоғимсан,
Боғбонман, сен менинг борлиқ боғимсан,
Ман тоғ бўладирман, сан булоқли тоғ,
Дунёда энг катта умид чоғимсан.

Юрагим у қадар, чаппар урди ки,
Бир дамда қанотли бир қуш бўламан,
Санинг қанотларинг бўлмоқлик учун,
Ёмғирга, зумрадга, тош- қошга дўнай,
Қанотлари кўркам бир қушга дўнай.

Шодланиб баҳор бўл, шу қаторда кел!
Ҳар бир қадамнингни кўнглим излайди.
Юз - юз, милиён, милиён долғалар-ла, кел!
Сани соҳилда бир қоя кўзлайди,
Ҳар бир қадамнингни кўнглим излайди.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МАММАД ОРАЗ (1933-2004)



Мамед Араз-Мамед Инфил ўгли Ибрагимов (14. 10. 1933- 1. 12. 2004) Гўзал шеърлари билан дунёга танилган. Унинг китоблари рус, грузин, турк, француз тилларида чоп этилган. Ўттизга яқин шеърлий китоблари нашр этилган. Шоир, публицист, таржимон. Озарбойжон халқ шоири. Қатор давлат мукофотлари соҳиби.

1993 йил 14 октябрда Шаҳбуз туманининг Нурсу қишлоғида туғилган. Шу ерда ўрта мактабни битиргач, Озарбойжон Педагогика институтида таҳсил олган.

Меҳнат фаолиятини 1954 йилда ўз қишлоғидаги муаллимликдан бошлаган. Сўнг Бокуга кўчиб келиб, Озарбойжон Министрлар Совети ҳузуридаги Бош Матбуот идорасининг ходими бўлиб хизмат қилган. 1959— 1961 йилларда Москвада Ёзувчилар уюшмаси қошидаги Олий адабиёт курсида тингловчи бўлган.

Озарбойжонга қайтгач, «Юлдуз» журналининг масъул котиби, «Адабиёт ва инжасанъат» газетаси ходими, Озарбойжон Давлат нашриёти Бош муҳаррир ўринбосари вазифаларида ишлаган. 1974 йилдан умрининг охирига қадар «Озарбойжон табиати» журналининг Бош муҳаррири бўлди. Узоқ йиллар Ёзувчилар уюшмаси шеъроят бўлимини бошқарди.

Кўрсатган хизматларига кўра Озарбойжон Республикасининг «Истиқлол» ордени (1995), бир медал ва Озарбойжон Олий Совети Раёсат Хайъатининг фахрий ёрлиғи билан мукофотланган. Ҳожи Зайнолобиддин Тогиев номидаги миллий мукофот лауреатидир (1992). Унинг номида «Маммад Ораз» мукофоти таъсис этилган (1993). 2004 йил 1 декабрда Бокуда вафот этган.

МЕНИНГСИЗ ҲАМ...

Мен билан, менсиз ҳам бу дунё бор эди,
Кўк шундай кўк эди, қор оппоқ эди.
Бу дунё аъло бир нағмали эди,
Ман билан, мансиз ҳам оҳ уришарди.

Чиқиб бу дунёнинг йўлига мен ҳам,
Дўниб турган эдим бир остонада.
Уfq сарғайганда, тун ҳам тушганда,
Шивирлаган эдим сенга аста ман.

Бундай бўлмас эди яқинлик бундай,
Қалбим интизорлик ўйларидайди.
Сўнгра бу вафоли туйғулар ила,
Орзу дарёсининг бўйларидайди.

Энг илғор, энг гўзал эди туйғулар,
Мен ўтган йўлларда самовий эди.
Сийнамни бир тошга текизсам агар,
У ҳам гўзаллашиб, ёшарар эди.

Бундай бўлмас эди, яқинлигидан,
Елкамда бу юкни кўтармас эдим.
Ақлимнинг ҳукмини ман била- била,
Қалбимнинг ҳукмида ўтиб борардим.

Бу кун ҳам бўлакча... бир дўнажакдир,
" Севги маҳкамаси" қурилар эмиш.
Бу шартлар, у шартлар... мисол юракда,
Муҳаббат бир ишим кўр ўлмоқ эмиш.

Биз оёқ босмадик ноҳақ ерларга,
Муҳаббат йўлига чиқдинг, йўлга боқ!
Жасорат керакдир илк севганларга-
Ёлғондир кул бўлмоқ, ёлғондир ёнмоқ!

МАНИНГ ТИЛИМ

Менинг тилим дунёда,
Дунё қадар улуғдир.
Муҳаммаднинг меъроси,
Учиргувчи йўлидир.

Дилим куръон аёси,
Маккада азон саси.

Топилмас бир баёти,
Чиққан ойдан ор эди.

Дилим диллар ичинда,
Биринчиди ечимда.
Лаҳжам шабнам бичимда,
Тилим ари болийди.

Дилим кўркут тилидир,
Оғуз Бўзқурт тилидир,
Тупроқдир, юрт тилидир,
Оқар сувдай тирикдир.

Низомийнинг каломи,
Мавланонинг каломи,
Сознинг шоҳи - жалоли,
Дарё каби тўлиқдир.

Етти давлат, бир сандир,
Бута қурбон Турондир.
Юртим Озарбайжондир,
Тилим Туркнинг тилидир!

ЯХШИ ОДАМЛАР

Дунёда қанчалар яхши одам бор,
Яхшилик ва инсон эгиз туғилар.
Энг яхши одамлар, яхши одамлар,
Нега бир- бирига ўхшаган бўлар.

Яхшиларнинг наси баридан яхши,
Юз йилда бир марта туғилар улар.
Нақшлар қўлланиб, етказа билмас,
Яхшининг жойига ололмас кимлар.

Келганлар - кетганлар сиғмайди сойга,
Дунё бундайларга тўлур, бўшалур.
Қандай соз яхшилар келур ду
Яна яхшиларнинг ери бўш қолур...

АЛВИДО ТОҒЛАР

Балки бу ерларга бир бор келмадим,
Туман саломат қол, тоғ саломат қол.
Тоғларга сув сепар ўша булутлар?
Тоғим саломат қол, ёмғир сен ҳам қол!

Кўкдаги бургутлар йўқ бўлди жонда,
Наргиз сараланди ушбу чаманда.
Эй қора кўз пари, ҳаёбим санда,
Бўйлан, саломат қол, боқ саломат қол!

Келдим, қаршилади гуллар - чечаклар,
Кетаман, эл бўлмас бўз бу чаноклар.
Нидомни қайларга элтди шамоллар:
Бу дам саломат қол, оҳ - саломат қол!

Тоғларнинг баланди, сири ҳам сенсан,
Шоири ҳам сенсан, шеъри ҳам сенсан.
Ёри, баракотли, хайри ҳам сенсан -
Чўпон, саломат қол, соғ - саломат қол!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ҚОСИМ ҚОСИМЗОДА (1933-1993)



Таниқли шоир ва адабиётшунос олим Қосим Қосимзода Хонсувор ўгли Кубадлидаги Хўжамсахли қишлоғида тузилган. Боқуда университетни битиргач, адабий-ижтимоий газета ва журналларда, Адабиёт институтида ишлаган, «Адабиёт ва инжасанъат» газетасининг Бош муҳаррири бўлган.

Шеърӣ ва илмий асарлари билан замонавий адабиётнинг ривожига ўзига хос улуш қўшган. Хусусан, адабиётшуносликка оид илмий асарлари учун унга Озарбойжон Давлат мукофоти берилган (1984).

Унинг «Бизнинг тоғлар» (1955), «Юрак тўлқинлари» (1959), «Сўнгги кўришув» (1960), «Бинафша япроғи» (1965), «Бордим, кўрдим, ўйладим» (1971), «Инсон минг йил яшарди» (1973), «Ўтма номард кўпригиндан» (1975), «Тоғлар, мени қўйворинг» (1978), «Тошни кесган сўз» (1981), «Сендан айриларман» (1985) каби шеърӣ ва илмий китоблари босилган.

ОНАМ ЭКАН-ДА

Умрнинг паст-баланд йўлидан ўтдим,
Яхшию ёмонни кўриб, фикр этдим,
Ўйландим, жойландим, ташвишга ботдим,
Болаликнинг тотӣ онам экан-да.
Нодонга, душманга бўлиб юзма-юз,
Оҳ, санчиб юрагим, танг қолганим кез,
Бир овоз куч берар: «Болам, биз бормиз!»
Дилимнинг қуввати онам экан-да.
Қанча оналарга онам онадир,
«Олам бир ёна-ю у бир ёнадир»,
У ёзган дастурхон шакархонадир,
Ҳаётнинг лаззати онам экан-да.
Келиннинг, куёвнинг билар ўрнини,
Боланинг боласин чекар дардини,
Эркалаб авайлар бари-барини,
Яхшилар қисмати онам экан-да.
Газ унча иситмас ётоғимизни,

Совуқ киш жунжитар кучоғимизни;
Неча бор эшитдим — ўчоғимизнинг
Ўти, ҳарорати онам экан-да.
Умрнинг қор фасли оқартди бошим,
Мени ота дейдир синглим, қардошим,
Қийин пайт титрайман, етмас бардошим,
Ота шон-шавкати онам экан-да.

ИНСОН МИНГ ЙИЛ ЯШАРДИ

Океанлар, денгизлар инсон учун яралмиш.
Қирлару дала-тузлар инсон учун яралмиш.
Чакмоқ чакқан онларда юзи очилиб, қулган
Туманли тоғ, қоядан томчи-томчи тўкилган
Бол булоқ,
Яшил ўтлоқ
Инсон учун яралган.
Мевазор шу қишлоқлар –
Неъмат тўла бўғчалар,
Қирғовулли овлоқлар,
Булбулли боғ-боғчалар,
Шалолали тепалар,
Яйлоқдаги капалар,
Чўққидаги қор, чечак,
Уфқдаги минг безак,
Осмондаги минг нақш
Инсон учун яралмиш.
Инсон минг йил яшарди
Бу неъматлар ичинда! . .
Юз ёшда ёшликнинг илк ҳаваси-ла жўшарди,
Беш юзида қуш учмас юксак тоғдан ошарди,
Саккиз юзга етганда, юраги ўйнамасди,
Касаллик қийнамасди,
На-да ақли шошарди,
Инсон минг йил яшарди –
Қиличини туйғулар солмасайди устига,
Ҳасрат, ёвлиқ, айрилиқ тушмасайди қасдига.
Илк муҳаббат жавобсиз қолганида,
Бутоқ-бутоқ орзулар сўлганида,
Ҳар бир кунинг айланиб қайчига, бил,

Кесар ёшлик, умрингдан юз йил, юз йил.
Яна қони жўшарди,
Тоғ сойидек жўшарди,
Инсон минг йил яшарди –
Босмасайди бошини турмушнинг дард-қайғуси,
Ота-она мотами, номарднинг кин, қасоси.
Бола доғи тоғ бўлиб,
Букмасайди белини,
Кесмасайди умрининг
Қанча-қанча йилини.
Етимларнинг ҳаққи, мулки таланса,
Бечоралар таъналарга беланса,
Олимлардан кулса авом, қўланса,
Ҳақиқатдан ёлғон устун келганда,
Санчиб-санчиб оғрир юрак, тешилар,
Овқатимга ҳар кун оғу қўшилар...
Ёт қўшинлар юртимни топтаганда, эзганда,
“Ерсиз келди! Қоч, шу ерлик!” дея кулиб, кезганда,
Шон-шавкатли бу халқим буланганда бўҳтонга,
Чидамай ғазабига, золимга, зўравонга
Отмасайди ўзини,
Қора кунига кўниб,
Юмса эди кўзини,
Чақмасайди бошида чакмоқ бўлиб юрт дарди,
Ўн асрни, минг йилни ўз кўзи-ла кўрарди –
Инсон минг яшарди.
Қай кимсалар шон-шарафин отганда,
Касб, ғурурни мансаб учун сотганда,
Юзин буриб, терс боққанда миллатга,
Тош-тупроқ ҳам тушганида ғурбатга,
Шаҳар-қишлоқ кезиб, ўтиб тоғ-тошдан,
Юртдош иш, нон тиланганда юртдошдан,
Не даҳшат!
Жон узилар бетинч жангда... не ваҳшат...
Қўшниси ётиб қолса,
Уйидан чиқмасайди,
Дўстнинг оғир кунда қайрилиб боқмасайди,
Мазлуму муҳтожларнинг етмасайди додига,
Чопмасайди ҳар олис жафокаш фарёдига,

Яхшиликнинг завқидан бўлса эди беҳабар,
Ёмонларга кўксини қалқон этмаса агар,
Бадантарбия машқин қилса эди бутун кун,
Билмасайди келганин бу дунёга не учун –
Юз йилларни ташвишсиз яшаб ўтарди осон,
Қарғадай гўнг титганча яшаб ўтарди инсон.
Яхшиямки, умримиз минг йилга чўзилмайдир –
Яхшики, одам, дунё унчалар бузилмайдир.

Озарбайжон тилидан Тохир Қахҳор таржималари

ҚАЧАЙ КЎЧАРЛИ (1936)



Ширинов Қачай Фармон ўгли 1936 йилда Тартар туманининг Кўчарли қишлоғида туғилган. Ўрта мактабни тугатиб, армия сафида хизмат қилган, кейин нефт қонида оператор, чилангар бўлиб ишлаган.

1966 йилда Политехника институтини, 1976 йилда университетнинг филология факултетини сиртдан битирган. Техника мактабида механик, мудир муовини,

Озарбайжон телерадиосида муҳаррир, Бош муҳаррир ўринбосари бўлиб ишлаган.

Илк шеъри 1960 йилда «Боку» газетасида чоп этилган. Ўндан ортиқ китоблар муаллифи. Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси.

САРОЙЛАРДА ПАРИСИ БОР

Нечун, билмам, бу дунёнинг
Тўғридан кўп эгриси бор.
Ҳар замон сон-санокда йўқ
Очкўз тулки, бўриси бор.
Ердан чиқар ҳар инжуси,
Ерга кирар зар, инжуси,
Кўчаларда тиланчиси,
Саройларда париси бор.
Бойларга бахт, олтин берар,
Йўқсиллари тошин терар,
Севинчлари қисқа бўлар,
Дард, қайғунинг бариси бор.
Дунё яралгандан бери
Майдонда найранг ҳунари,
Тоғни ютган учарлари,
Оч юрган ёш-қариси бор.
Кўрмоқ учун кўз яралмиш,
Сўрмоқ учун сўз яралмиш,
Ақллилар оз яралмиш,
Ақлсизнинг суриси бор.

ҚАРИЛИК МУЛКИ

Кириб келдим қариликнинг мулкига,
Улуғ танграм, нелар бормиш бу ерда,
Ўтли куёш ўт пуркайди ҳар тонгда,
Осмонидан ёққан қормиш бу ерда.
Кўнглим сиқар ҳар бир кундуз, ҳар кеча,
Жон оғритар ҳар бир йўлу ҳар кўча,
Юракка ғам илдиз отар гизлича,
Кенг дунёси ёмон тормиш бу ерда.
Кеча-кундуз ёлғизликка емдирман,
Нолам бору ўзимйўқман, олдим тан;
Йўқдир бирорингроғимни эшитган,
Менга ўхшаб барча кармиш бу ерда.
Ҳолсизману бироқ холим сўрган йўқ,
Қайтиб чиқмас кўксимга ҳар кирган ўқ,
Ҳамма қарар, фақат мени кўрган йўқ,
Менга ўхшаб ҳамма кўрмиш бу ерда.
Мени бўғар уйимдаги деворлар,
Ҳар деворда бир ваҳима, кўрқув бор.
Бир тобутдир ғира-шира бу ғубор,
Шу ўз уйим менга гўрмиш бу ерда.

ҒАРИБЛИК

Уфқларга бу оқшом
Яна чўқар ғариблик,
Ёмғир бўлиб ёғилар,
Кўз ёш тўқар ғариблик.
Илоҳий бу дунёда
Бу оқшом, кўр, нелар бор;
Ғарибларча сайрайди
Ғариб дарахтда қушлар.
Сой оқар ғариб-ғариб,
Бу ғариб тун ҳам ўтгай.
Қайдан келди ғариблик
Мен туғилган бу юртга?
Кўкда кўк юзи ғариб,
Ерда ерюзи ғариб.
Бу дунёнинг ўзида
Дунёнинг ўзи ғариб.

Ой ҳам кўзимда ғариб,
Руҳим, сўзим-да ғариб,
Нечун ахир бу оқшом
Ўзим ўзимда ғариб? . .
Ох, юрагим сиқилар
Ғарибликнинг ичинда.
Бу оқшом ҳеч бўлмишман
Мен ҳечликнинг ичинда.
Оқшом қани? Айтинглар,
Қайга кетмиш бу замон?
Бўлмиш энди ғариблик
Бўш дунёга ҳукмрон.
Уфқларга ғариблик
Чўкиб борар бу оқшом,
Бу ғариблик ичинда
Ўзимни йўқотмишам...

Тоҳир Қаҳҳор таржималари

МУСА ЁҚУБ (1937-2021)



*Озарбайжон халқ шоири.
Ёқубов Мосоват Шофимамед ўгли
(1937-2021) "Япроқлар ўқийди", "Бу
муҳаббат яшатар мани" сингари 20 га
яқин шеърий китоблари чоп этилган.*

ИККИМИЗГА

Қолмади бир умид, бир туман ери,
Ўйилди сийнамнинг у ҳижрон ери.
Дунёнинг энг ғариб, чарчаган ери,
Сенинг келмас жойинг макондир менга.

Қандаям яшаймиз, келиш-кетишсиз,
Бу дунё ўтмайди ўлим-ўтимсиз,
Аллоҳ, бу коинот муҳаббатимсиз,
Неларга қоришиқ жаҳондир менга.

Билмадик қадрини, ўтказдик ёшни,
Аллоҳ берганига чимирдик қошни.
Мен исён қилмайман, тангрига қарши,
Бу зулм тангридан исёндир менга.

Сийракдир самода турналар сафи,
Ёмондур аҳволи, бузилди кайфи,
Алдаблар юборган бу дунё уйи,
Айвони нақшли тумандир менга.

Замоннинг айланган чархига боқдим,
Кечани келтириб яқинга боқдим,
Толехим, қисматим, умрга боқдим,
Гардиши даврондан аёндир менга.

Бу ернинг тоқидир, у кўкнинг таги,
Олмас ёлворишни, бермас сўроғи,
Кўзга кўринмайдир ғайбнинг дудоғи,
Бир ёрни айтади, қачондир менга.

* * *

Бу қандай севгидир, ишқнинг гавҳари,
Қонимга, жонимга жиноят афлар.

Фузулий сўзидек Куйи-бор ватан,
Кўнглим бу ватанни зиёрат айлар.

Оятул-Курсининг учолганидай,
Тангрим ҳар дуомни гул оят айлар.

Кўнглим сан тарафдан орқада бўлса,
Бутун ҳижронларни ниҳоят айлар.

Ҳали илк севгида, қиёмим қолиб,
Қиёматга қадар қиёмат айлар.

Менинг табассумим меҳримдан келар,
Сенга қайта-қайта шикоят айлар.

Куррайи-орзумиз ишқ оламидир,
Учиб кўнгил қуши, саёҳат айлар.

Муса, муҳаббатинг халқ даргоҳидир,
Мани ишқ йўлига ҳидоят айлар.

КУЗ ТУРНАСИ

Куз турнаси учиб кетдинг,
Бир кун қайтиб келасанми?
Сен келганда мен бўлмасам,
Руҳим билан куларсанми?

Эй, бизлардан тоза вужуд,
Кўнглимни олдда учир.
Еринг ҳазон, кўкинг булут,
Маҳзун-маҳзун бўларсанми?

Эй, хар жойдан шакар тотган,
Булутга бош кўйиб ётган,
Ман қанотсиз пиёдадан,
Туриб тилак тиларсанми?

На бир манзил топдик бошга,
На кун кўрдик келсин ҳушга,
Ҳеч кўшарми ичмас кўшга,
Танҳо ичган бир сенсанми?

У не истар тагин мендан,
Кетибди у хафа мендан,
Эй, отин тезлаган мендан,
Бир яхши сўз сўзлайсанми?

Азамат меҳри дунёнинг,
Таъма йўқ ғайри дунёнинг,
Йўллари айри дунёнинг,
Ўтиш йўлин биларсанми?!

* * *

Ўланим ўтди-кетди,
Қолган куним сен яша.
Бу дунё айрилиқдир,
Айрилиқ бошдан-бошга.

Қайси ерда, қайси тилдан,
Қайда ширин сўз эшитсанг,
Бил, у ширин сўз меники.
Ким меҳрибон боқса санга
Бил у меҳр ҳам меники,
Санга боққан кўз меники.

НЕГА КЕЛМАЙСАН?

Боғларни сўлдириб, тўкиб баргини,
Яна ерга солиб япроқларини,
Сўлдириб у қизил яноқларини,
Қиш бўлиб бостириб нега келмайсан?

Исмингдаги хоним-хатини манга,
Бермадинг ўз шоҳлик тахтини манга,
Қўймадинг гул-чечак вақтини манга,
Қиш бўлиб устимга нега келмайсан?

Ҳасратингда куйдим илк баҳорингда,
Энди келиб мани ёдга солдими,
Сўзингинг олови ўзгаларингда,
Сочингинг қирови манга қолдими?
Қиш бўлиб устимга нега келмайсан?

Гўзаллик-найладинг у бахшишини,
Келмайсан, бошқага бахш этдинг уни?
Билмадинг толенинг айланишини,
Қайтара билмадим, на билдинг буни?
Билмадинг ман бир у юраги каврак,
Аёллар баҳсида мутеман, лолман.
Билмадинг ҳасратинг мани еяжак,
Билмадинг санингчун кесилган йўлман.
Қиш бўлиб бостириб нега келмайсан? . .
Йиғлаган қалбимни совутмадимми,
Инжиқ юрагимни овутмадимми? . .
Такаббурли хоним, о нозли хоним,
Йўқ, йўқ, ёлворишдан сақлагил оллоҳ.
Бу ёзиқ боқишдан сақла гил оллоҳ.
Дил яхши, бу дилни бир пандни сақла,
Тилингни олдида у қандни сақла.
Кучинг бор-кечани қайтар, сўроқла,
Қиш бўлиб бостириб нега келмайсан? . .
Не дединг? . . Оҳ, бу на ёғдули сўздир!
Бир деган, кўзингда бу на турондир...
Оҳ, манинг юрагим на икки юзли,
Виқоримни қандай ерга урганди!-
Бажара олмадим, ўзимга, ҳайф!
Қиш бўлиб устимга нега келмайсан...

БЎЛУРМАН БИР ДАЛЛИ СЕВГИДАН ЎТРУ

Омадсиз йўлларда омадлантирган,
Тошнинг қоясини чиниқлантирган,

Оташида оҳано тошин ёндирган,
Бўламан бир далли севгидан ўтру.

Аъло ичмоқ учуг қўйилмас бўлган,
Боққанда кўз ёшдай қуйилмас бўлган,
Сеҳрли савдодан айрилмас бўлган,
Бўламан бир далли севгидан ўтру.

Бу қувонч сўнгинчи нафасга қадар,
Сўнги кун, сўнги он, сўнг сўзга қадар,
Қалб-қалбга, қўл-қўлга, кўз-кўзга қадар,
Бўламан бир далли севгидан ўтру.

На сарҳад, на бир ҳад на қонун қолган,
Қўлда тандир-тандир қучоғи қолган,
Сийна ташиндаги ўчоғи ёнган,
Бўламан бир далли севгидан ўтру.

Сувда ҳам, ўтда ҳам яшаган билан,
Энг қийин азобни ташиган билаг,
Бўламан бир далли севгидан ўтру.

Фузулий айтади, куйи бор ватан,
Эгиз бутоқ каби қовушган бадан,
Ўзгача гувранган, кесилган бу тан,
Бўламан бир далли севгига ватан.

Дилбар ҲАЙДАРОВА таржималари

ШАКАР АСЛАН (1937-1995)



Озарбайжонлик шоир, драматург ва журналист Шакар Аслан 1937 йили тугилган.

«Баҳор ёмгири» (1964), «Муҳаббат фасли» (1973), «Севги куни» (1977), «Сени севган кунимдан» (1980), «Бу кунлардан из қолар» (1982), «Дунёнинг севинчлари» (1987), «Уйга мактуб» (1991) каби китоблари чоп этилган.

ҚИШЛОҚДА БАҲОР

Йўлинг яна гўзал юртимга тушди,
Маним қишлоғимга ярашган баҳор.
Кўзларим чечак-ла, гул-ла ўпишди,
Сийнамда гул каби орзуларим бор.
Кўксингга таққанча тар бинафшани,
Келдинг қалдирғочнинг қанотида сан.
Ҳар бир қадамингга кўрдим гулшанни,
Чўлларга гул тушди қадамларингдан.
Боғча гўзал бўлди, боғ гўзал бўлди,
Япроқлар минг нағма пичирлашдилар.
Атроф гўзал бўлди, тоғ гўзал бўлди,
Ирмоқлар севинчдан ошиб-тошдилар.
Кеткиздинг бор дўлу туманни, чангни,
Инжа порлагайдир чаманда баҳор.
Гўёки илк дафъа кўрурам сени
Ҳар йил қишлоғимга келсанг-да баҳор.

БОЛАЛИК

Болалик чоғимни унутай нега?
Хаёлда у билан кўп кўришарман.
Ҳар кун болалиқдан узоқ кетганда
Ҳар кун кексаликка яқин тушарман.
“Беркинмачоқ” ўйнардим дўстларим-ла ман,
Ким қайга беркинса топарди илдам.
Болалик, қай ерга беркинмишсан сан,
Сени топиб бўлмас йиллар юзидан?

ТОШ УСТИДА

Соҳилдаги ул тошни
Бу кун кўрдим қайтадан.
Гўёки бошим узра
Тушди, гулим, тоза тонг.
Бир вақтлар тош узра
Ўлтирардик юзма-юз,
Бир муҳаббат куйини
Чаларди бизга денгиз.
Ёнимда йўқсан энди.
Орада тоғ ва денгиз...
Сўрайман, ул куйингни
Бир пичирла, эй денгиз.
Денгиз яна куйлайди,
Куйлайди чин юракдан.
Ўлтириб тош устида
Тинглагаймиз денгизни –
Бир хаёлинг ва бир ман...

КЕЛ, СОҲИЛГА БОРАЙЛИК

Сайр этмоқ-чун денгизни,
Кел, соҳилга борайлик.
Тинглайди қалбимизни –
Кел, соҳилга борайлик.
Юлдузлар қатор-қатор,
Денгиз тўлқинлаб ётар,
Чорлайди гармон-ла тор,
Кел, соҳилга борайлик.
Фавворалар нур сочар,
Ҳаво атирдир, атир.
Қалбингда нағма келтир,
Кел, соҳилга борайлик.
Бу оқшом соҳилда ёр,
Бир севинч денгизи бор.
Кўнглимизда орзулар,
Кел, соҳилга борайлик.

Озарбайжончадан Гулбахор Саид Ғани таржималари

СИЁВУШ САРҲОНЛИ (1942-2005)



Шоир ва публицист Сарҳонли Сиёвуш Али ўгли 1942 йил Озарбайжоннинг Шамкир райони Сарҳон қишлоғида тугилган. Университетни битириб, "Юлдуз" журналида, Озарбайжон Ёзувчилар бирлигида ишлаган. Москвадаги Максим Горький номидаги адабиёт институтининг икки йиллик олий мактабида ўқиб 1981 йилда тугатган. Бакуда ўнлаб шеърӣ китоблари чоп этилган.

1971 йилдан Озарбайжон Ёзувчилар бирлиги, Озарбайжон журналистлар уюшмалари аъзоси. У Қаҳрамон шоиримиз Абдулла Ориповнинг "Бир жуфт қора кўз" номидаги шеърлар тўпламини таржима қилиб, Бокуда чоп эттирган. Дунёга машҳур Нодар Думбаденино "Абадиёт қонуни" романининг таржимасида китоб бўлиб босилган. Озарбайжон "Қизил қалам" мукофоти лауреати Халқаро мукофотлар соҳиби бўлган.

ГЎЗАЛЛИК ҚОНУНИ

Малика АҲМЕДОВАга

Бир ари ғунчага парвона эди,
Оп-ойдин, мусаффо май сахариди.
Уни азизлаган ғунча устида,
Қуёшнинг қайғули шафақларийди.

Ғунчанинг кўзидан ёш тўкиларди,
Ари ботиб борар ўз кафанига.
Гуллар қувнар эди, гуллар куларди,
Арилар келарди унинг дафнига.

Ҳар кун бир афсона яратар ҳаёт,
Саҳари бошқадир, бошқадир оқшом.
Гўзаллик дейишдан тўймаган қанот,
Томоша яратди ғамли томоша.

Тупроққа ғарқ бўлар гулларнинг боши,
Кўрдим чечакларнинг гул рангги сўлар.
Тушган барг эдими ёки кўз ёши,
Йиғлаган ким эди, не эди мубҳам? . .

Бари юрагимни босиб боради,
Яшаб ўлмоқликнинг бирдир қонуни.
Ғунчанинг устида ари ёнади,
Гўзаллик деб берар экан жонини!..

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

РАФИҚ ЗЕКА ХАНДОН (1939- 1999)



Рафиқ Зека Хандон(1939- 1999) йилларда яшаб ўтган Озарбайжон шоири. Ёзувчи, сценарист сифатида ҳам доврўқ қозонган. Профессор олим, публицист, у турк, эрон, озарбайжън тилларида ижод қилган. Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси. 1989 йилдан Озарбайжонда хизмат кўрсатган маданият ходими. Давлат мукофоти лауреати.

ҚУРБОН БЕРАРДИМ

Манга бир калима жон сўйласайдинг,
У битта сўзингга минг жон берардим.
Умрингни, кунингни дард айласайдинг,
Умримни, кунимни қурбон берардим.

Бездирдим ман сани садоқатимла,
Қолдим ҳасратинг-у мусибатингла
Кўнглимни олсайдинг бу зулматингла,
Санга бир қуёшли жаҳон берардим.

Бу бир айриликки, Санингла, эй гул,
Сира айриликдан айро тушмадик.
Оҳ, сўнгни ҳижроннинг висоли мушкул,
Тоғ-тоққа дуч келар, биз кўришмадик.

У чоғлар қандаям манга сайдилар,
Кўнглимга, кўзимга шафақ ёйдилар.
Кўрган кунларимни қайтарсайдилар,
Келар кунларимни қурбон берардим...

АРЗИМ БОР

Мен севай, сен севма, кел, шундай бўлсин,
Сенга сев демоққа не журъатим бор?
Юрак ўзингники ўзинг биларсан,
Менинг ҳам аҳдимда садоқатим бор.

Мендек севган қани ёруғ дунёда,
Бошимдан кетмагай сира бу савдо,
Ўлсам ҳам сиримни очмасман дода,
Сандан ёр, санга ёр шикоятим бор...

Яхши танимайсан мени ҳали сан,
Ёр солдинг ошиқлик дилдан-дилга сан.
Найлайн ман шундоқ, сан ҳам аълосан,
Манинг кўп тўзимлик муҳаббатим бор.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

КАМОЛА АҒАЕВА (1939-2021)



Озарбайжоннинг таниқли шоираси Камола Агаева Нахчивон шахрида тугилган. Гўзал шеърлар билан бирга 18 та драма асарини яратган. 22 шеърий китоби босилган. 200 дан ортиқ публицистик асарлари чоп этилган. Бакуда яшаб ижод этган шоира Озарбайжон инжа санъатида хизмат кўрсатган маданият ходими эди. У 2019 йилда вафот этди. Бакуда 2017 йил май ойидаги бўлган ижодкорлар

мажисиди, мен билан танишиб, Камолахоним "Ой юлдузли гулистоним" номли шеърий тўпламини ҳадия қилиб:- Дилбархоним агар шеърларимдан ўзбекчага ўгирсангиз, бошим осмонга етарди, деганлари ёдимда қолди. Беш йил ўтиб, Камолахонга берган ваъдамни устидан чиқдим. Шоиранинг жойи жаннатда бўлсин!

ОЛҚИШ

Кундан-кунга гўзаллашган Бакумиз,
Гуллайверар, бўлар гулшан Бакумиз.

Гўзал Бакумизнинг ҳайрониман ман,
Унга безак берган қўлларга олқиш.
Гуллар ҳам очилиб айлади гулшан,
Чечакларгағолқиш, гулларга олқиш.

Ҳазорим ойнадир гул жамолингга,
Севинар юрагим ҳар висолингга.
Қизил юлдузингга, зар ҳилолингга,
Байроқлар қолдиран қўлларга олқиш.

Нурлидир йўллари-йўллар ичинда,
Гўзалдир сўнаси қўллар ичинда,
Азиздир раҳбари эллар ичинда,
Уни васф айлаган дилларга олқиш.

Қучар ватанимни сўзила кўнглим,
Фахр этар юртимнинг ўзила кўнглим,

Кўрур ҳақ йўлини кўзила кўнглим,
Тонгларга элтувчи йўлларга олқиш!

ВАТАН ҚИЗИ

Меҳрибон хоним Алиевага
Исминг каби меҳрибонсан,
Ватан ўтида ёнгансан.
Сен на гўзал бир инсонсан,
Ойдин юртнинг парвонаси.

Яшнатдинг гул ҳавомизни,
Мудом берди шифомизни,
Чекирсан ҳарғсафомизни,
Сенсан кўнгил камоласи.

Юртимнинг азиз келини,
Хайрга узатдинг қўлини.
Ҳайрон айладинг элингни,
Бўлдинг унинг таронаси.

Ватан қизи, Ватан қизи,
Сен яшнатдинг торни, созни,
Эй, юртимнинг сарвинози,
Чинлар бўлди афсонаси.

Сенда ватан савдоси бор,
Тангримизнинг зиёси бор,
Сенга эллар дуоси бор,
Элин яшнаган сонаси.

Хуштабиат гўзал хоним,
Ўзингсан шуҳратим, шоним,
Тўти Бекам, Нотавоним,
Эйдоҳийлар нишоаси.

Яратган қўриин сани,
Эллар севар эл севганни,
Қабул айла бу нағмани,
Сен эй, азиз эл онаси!

ЭЙ ДҮСТ

Эй, дүст қирма бир кимсани,
Кўнгил олмоқ осон эмас.
Саховатли бўл айла ки,
Ҳар берганинг эҳсон эмас.

Элга йиғлаб, элга кулки,
Бўлсин баробар бу бўлки,
Бир бор, эй дүст, буни билки,
Ҳар кўз ёши найсон эмас.

Сен ҳар гулни дасталама,
Ағёрингга қасд айлама,
Сен ҳар касни дүст айлама,
Ҳар кўрганинг инсон эмас!

ХАЁЛ БЎЛДИ

Мен исмини сўйламайман,
У бор экан хаёл бўлди.
Юрагимни ёқди бу ғам,
Умр ярим малол бўлди.

Кетди бир бор тўнмаяжак,
Бу ёнишлар сўнмаяжак,
Кўнгил усиз тинмаяжак,
Сокин яна, у лол бўлди.

Энди йўқман ғам ичида,
Ҳеч алам йўқ ғам ичида,
Уни асрайман ичимда,
Санайман ки, висол бўлди.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси



ФИРУЗА МАММАДЛИ (1940)

*Фирюза Маммадли 1940 йилда Хочмаз
туманининг Жанахир қишлоғида*

тузилган. Шу ерда ўрта мактабни тугатгач, Куба шаҳар тиббиёт мактабида таҳсил олган (1963). Озарбайжон Педагогика институтининг тил ва адабиёт факультетини имтиёзли диплом билан тугатган (1964—1968). Сўнгра Нахичеван автоном республикасининг педбилим юртида ишлади. 1990 йилдан бери Ҳозирги замон Озарбайжон тили кафедрасининг доценти ҳамда Озарбайжон Ёзувчилар Уюшмасида Ҳамкорлар Кўмитасининг раисидир (1995). «Юсуф Вазир Чаманзаминлининг тарихий романларида тил ва услуб хусусиятлари» мавзусида номзодлик диссертациясини ёқлаган. Адабий фаолиятини 1963 йилда Хачмаз туманининг «Дўстлик» газетасида чиққан кичик бир шеъри билан бошлаган. 60 дан ортиқ илмий, танқидий ва публицистик мақолалари ҳам эълон қилинган. «Кумуш томчи» (1972), «Йўлимга баҳор тушди» (1978), «Сенинг умринг» (1982), «Етуклик» (1989), «Бир қариш болалик» (1995), «Бадиий тилнинг эстетик манбалари» (1997), «Мени менда бўлган дунё» (1999), «Сайланган асарлар» I жилд (2002), «Сайланган асарлар» II жилд (2002) номли китоблари нашр этилган. Шунингдек, Горькийдан, Африка нақлларида ва Г. Кублискидан таржималар қилган.

БАҲОР

Кун - булут асири, ҳар ери тушкун,
Ёғар, гулларнинг чамани ёғур.
Кенгликлар Ер юзининг кўкати, ялпиз.
Кўкдан ер юзига самолар ёғур.

Ҳали юмиқлидир баҳор кўллари,
Қарғалар келмаган, этагида сув.
Наврўз кўнжларидан боғ атри келур,
Келур, кўзларингга баҳор уйқуси.

Инжулар тўкилар қор донасида,
Бинафшанинг лаби кучар тупроғин.
Чекинар қиш бобо ҳар донасида,
Билгилки, марварид сочар тупроққа.

Музлайди қорларга алданган чечак,

Бу сазойи кунда ноҳақлик эмас.
Эгнига қор кийиб, кулган табиат,
Апрель ҳазилидир, баҳорнинг эмас.

Гўзал жилваланур ошиқнино таби,
қўли узаярми соз атайиндан.
Очур боғчасини гўзал дала- туз,
Бинафша тўкилур ёз этагидан.

Сийнаси гупурган чамандан, чўлдан,
Чечак атри келар, ёз атри келар.

САҚЛАДИМ

"Қишлоғимиз" силсиласидан.

Гумон мени маконимдан айирди,
Яна келиб оёғингга тўшандим.
Мен бу ерда излаганим топардим,
Наҳот оғрир ғарибимей, эй кандим.

Узоқлиги қанот очар устимга,
Яқинлиги кўзларимнинг ичидир.
Таниш - билиш , дўст, мусаҳиб, қани бош?
Юртим мени само - кўкка учирар.

Келишимга қайнамасми, қани ош?
Мансиз ўтар мажлислари, тўйлари.
Ирмоғига кўз ёшларим қуйилиб,
Бирга ичмас чойни яна ёддошим.

У тепалар менинг учун қурилиб,
Беш қаричлик қабр ери, бош тоши?
Унутмадим, бошим тошга урилиб,
Ҳаволарин сақлаганим, қуёшим.
Ҳавосини, нафасини қишлоқни,
Жигаримнинг бир четида сақладим.

ЙИЛЛАРИМ

Бирдам - бу жой нега тушмас ёдинга,
Варақладинг, умринг ўтган йилларни?!
Суйдинг, кечдинг, танлаб олдинг не яхши,
Эллигинчи, етмишинчи йилларни?!

Бу кечмишинг юрагингда бўлмаса,
Элга келган керагингда бўлмаса,
Тўнлик бўлиб, нонингда бўлмаса,
Нега кездинг ўтмишингни йилларин?!

Нима борки, ҳолпирадинг, эладинг,
Аччиғини ширинига жойладинг.
Бола эдим аллаладинг, беладинг,
Ўтган вақти, ўтмишингни ўйладинг.
Сўз келиши деддинг буни, ранжима,
Ҳаволанма савашига, тинчингни.
От замоннинг сенга тушган кунжина,
Келишини, кетишини йилларни.

Карвон кетиб, изи қолган йўлларда,
Замон отда този қолиб йўлларда.
Қайтар ерда, кўзгу қолиб йўлларда,
Ғофилликка тушмоғини йилларнинг.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

НУСРАТ КАСАМАНИ (1946)



Касаманли Нусрат Юсуф ўгли (Kāsātānlī Nūsrāt Yusif oğlu) 1946 йилда Қазох туманида туғилган. Озарбайжон Давлат университетининг журналистика факультетини тамомлаган. Университетда ўқиган йиллари «Боку» газетасида мухбир бўлиб ишлай бошлаган. Ўқишни битиргач, 1985 йилгача Озарбайжон Ёзувчилар уюшмасида адабий маслаҳатчи бўлиб ишлаган.

Сўнгра «Озарбайжонфильм» киностудиясининг Бош муҳаррири бўлган.

60-йиллардан адабий фаолияти бошланган. Бир қанча шеърий тўпламлар ва ҳужжатли ва бадиий фильмлар сценарийлари муаллифидир. Озарбайжон Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси бўлган. 2003 йилда вафот этган.

ХОЛ

Самода юлдузлар кўша кўринса,
Кимнингдир севгиси ёдга тушар.
Юлдузлар кўзларга шундоқ урилса,
Кўнгилнинг нечанчи қатига тушар?

Неъматдир қора хол битса оқ юзга,
Таърифи ёзилур қоғоз юзига.
Холлар тушур юз, ё яқинроқ кўзга,
Ва ёким, ол ёноқ ёнига тушар.

Холлардан сўз кетса холли қизарар,
Ҳар ҳолга сиғинмоқ конидир зарар.
Кишига холлардан фойда оз бўлар,
Қайсики, ҳамма хол ёдига тушар.

Эр бўлсанг, ҳар холнинг ишқида ёнма,
Холларнинг сеҳрига алданиб қолма.
Уларнинг барчас и ёндирар аммо,
Охирида биттаси қалбингга тушар.

ЁНДИР МАКТУБЛАРИМНИ

Ҳар сатр устида титрайдир қўлим,
Сатрлар қалбимдан ўт олибдилар.
Мен сенга бир дафъа алдандим гулим,
Мактублар бир умр алданибдилар.

Мени ёд айлама, ўзга бўл, ёт бўл,
Ўйинчоқ бўлмасин мактублар бари.
Умрингда бир марта олижаноб бўл,
Ёндир хотирамни – зор мактубларим.

Шунда юрагимнинг ҳайрати оҳи,
Қалбимни ўртаган савдоси ётар.
Унда ғуруримнинг азоб, гуноҳи,
Олис бир навонинг садоси ётар.

Йўқолур шуҳратнинг тумани, чанги,
Оч наҳанг ютади инжудек сени.
Ёзган сатрларим, интиқ жаҳонки,
Бир кун кўз ёшига кўмгуси сени.

Мактублар ичида найим-ноламдир,
Оловли сатрлар пинҳон бир ғашдир.
Ёндир мактубларимни, хотираларни,
Қўлларга айлансин дўзах-оташда.

Сенга умид билан тикилган кўзлар,
Ёнган хатларимда тўниб қолгандир.
Қўлим титраб-титраб ёзганим сўзлар,
У замон рост эди, энди ёлғондир.

Ҳаётнинг ўзида синадим гулим,
Гарчи баҳор эдим, . Энди мен қишман.
Яхшики, сўнгида танидим гулим,
Яхшики, бир умр алданмадим ҳам...

СУҲБАТ

Дедим: булутлар учар,
Дединг: кушдан ўрганган.
Дедим: мовийдир денгиз,
Дединг: Кўкдан ўрганган.
Дедим: не куйлар машшоқ?
Дединг: найдан ўрганган.
Дедим: ишқ ёши неча?
Дединг: уни билмасман.
Дедим: сендадур қалбим,
Дединг: теран қўл янглиғ.
Дедим: Очилмиш гуллар,
Дединг: кенг кўнгил янглиғ.
Дедим: ёмондир ҳижрон,
Дединг: шум ўлим янглиғ.
Дедим: не ёшда васл?
Дединг: уни билмасман.
Дедим: куёш узукдир,
Дединг: бармоғимга тақ!
Дедим: нишонинг кўрсат?
Дединг: бармоғимга боқ!
Дедим: Қулингман...
Дединг: ялинмагил бас!
Дедим: кўнглингни қандай топай,
Дединг: уни билмасман...

КЎНГИЛСИЗ БЎЛГАНДА

Унутиб қалбимни ўтларга солма,
Ғазаб туйғусидан бир азоб қолар.
Юксак фикрлайман дилим оғритсанг,
Қўлларинг ҳавода осилиб қолар.

Ҳар хил фикрларнинг комига ташлаб,
Кўзлама иложсиз табассумларни.
Кўрарсанки, оқшом сени кулдириб,
Янги бир шеър билан кутарман сени.

Минг ботир қудратин бир хийла букар,
Бир пинҳон ғунчада минг ҳикмат ётар.

Бир гулга кўнгилсиз тегинмас агар,
Гул барги кўлимга тикандек ботар.

Нигоҳларинг мендан қочиб боради,
Бир истак, бир туйғу қалбимни эзар.
Кўнгилсиз бўлганга ўхшасам агар,
Сочингнинг ҳар толи шамширдай кесар.

Майли, бу аёлга ярашиқ дегин,
Оҳу навозишдир унинг амали.
Фикрли бўлганда сийнам бўш дегил,
Кўнглимга фикрлар тўлар демалиг.

КЕТМОҚНИ ИСТАСАНГ БАҲОНАСИЗ КЕТ

Кетмоқни истасанг баҳонасиз кет,
Уйғотма, уйғотма хотираларни.
Сасин бегонадир, боқишинг ўгай,
Кетурсан, сасинг да ёт бўлсин бари...

Сан денгиз кўйнида очилган чечак,
Устингга долғалар отилажакдир.
Соҳта муҳаббатинг сохта саъатдек,
Қанча вақт юзингда тутилажакдир.

Йўллардай тўшалиб оёқларингга,
Санга ёлворайми? . . бу мумкин дегил!
Қалбни ёлғиз кўймам, йиқарман сенга
Кўнгилсиз яшамоқ бегона дегил.

Демасман сен ўша бир боғсан, эгил,
Демасман, қолибдир иложим санга.
На санда муҳаббат қара пул дегил,
На ман тиланчиман кўл очган санга...

Кетмоқни истайсан... У йўл уда сан,
Бир жуфт кўз боқади орқангдан санинг.

Кетдингми... Қай вақт кўрмак истасанг,
Тиканнинг остига айланар еринг.

Кетмак истайирсан... На дониш, на дин,
Йўқ бўл узоқларда, туманда, жонда...
Нимамни севгандинг? Дея билмадинг,
Андиша юз айб кўурсан манда.

Кетмоқни истарсан, баҳонасиз кет,
Уйғотма у мангу хотираларни.
Сасинг бегонадир, боқшинг ўгай,
Кетурсан, сасинг ҳам ёт бўлсин бари.

МЕНИНГ КЎЗ ЁШИМНИ КЎРМАГАЙСАН

Бу ишқнинг ёзини сақлаяжакман,
Сен кетган йўлларга боқмаяжакман,
Йиғласам пинҳона йиғлаяжакман,
Менинг кўз ёшимни кўрмайсан сира.

Толе ўйинларга отади сени,
Фарёдинг кўкларга сотади сени,
Гуноҳинг бир куни тутади сени,
Менинг кўз ёшларим кўрмассан сира.

У кулган расмингга боқиб йиғласам,
Кўзимга бир ойнак тақиб йиғласам,
Ўзимни авжимга чиқиб йиғласам,
Менинг кўз ёшимни кўрмайсан сира.

Сени биламанки, ғамдан узоқсан,
Бир уағис олдида сўнган ўчоқсан,
Бир куни боққин деб ўтинасан сан,
Менинг кўз ёшларим кўрмайсан сира...
Ҳеч қачон кўз ёшим кўрмаяжаксан...

ЯРМИ МАНДА, ЯРМИ САНДА

Иккимизда бир юрак бор,
Ярми манда, ярми санда.
Севги номли бир дарахтмиз,
Бутоқ манда, анор санда.

Чечак атри гул юзида,
Минг маъно бор ҳар сўзида,
Бир булутмиз кўк юзида,
Ёмғир манда, дўли санда.

Бир овчиман, куним овда,
Қоч ҳа қочда, қувноқ овда,
Ишқимиз бир ширин савдо,
Уя сенда асал манда...

Озар тилидан *Дилбар Ҳайдарова таржимаси*

СОБИР РУСТАМХОНЛИ (1946)



Республика миллий мажлис депутаты. Озарбайжон халқ шоири, публицист, олим ва жамоат арбоби Собир Рустамхонли 1946 йилда Ёрдамли туманининг Ҳамаркент қишлоғида туғилган. Ўрта мактабни битиргач, Боку Давлат университетининг филология бўлимида ўқиган. «Қишлоқ йўли» деган илк шеъри 1964 йилда «Озарбайжон ёшлари» газетасида босилган. «Адабиёт ва

инжасанъат» газетасида, «Ёзувчи» наشريётида бош муҳаррир, Озарбайжон республикаси Давлат матбуот қўмитасида раис бўлиб ишлаган (1967— 1993).

1990 йилда депутат бўлиб сайланди; у «Ватандош ҳамрайлиш» партияси раиси, Миллий Мажлис депутатидир. Қирқ йилдирки, у ўз шеърлари, ўтли публицистик асарлари, адабий-илмий мақолалари билан Озарбайжон адабиёти ва жамиятининг ривожланишига, ўз халқи миллий тушунчасининг шаклланишига, юксалишига хизмат қилиб келмоқда.

Унинг «Танимоқ истасанг» (1970), «Севгим, севинчим» (1974), «Хабар кутиб» (1979), «Танжа қапуси» (1981), «Яша, она тилим» (1983), «Қон ёддоши» (1986), «Умр китоби» (1989), «Ўлганда байроққа ўралурмен», «Ичимдаги дард оғочи», «Бу юрт менга таниш», «Замон мендан кечар» (1995) каби йигирмадан ортиқ китоблари босилган. Бу асарларнинг кўпчилиги рус, турк ва бошқа чет тилларга таржима қилинган. Айниқса, «Умр китоби» бир неча туркий тилларга аударилган ва Озарбайжондаги китобхонлар меҳрини қозонган.

МИЛЛАТДАН АЙРИЛСИН

Бу бизнинг Нахчивон, бу бизнинг Муғон,
Бу бизнинг Қорабоғ, Бу бизнинг Ширвон.
Ҳаммамиз бир юрак, ҳаммамиз бир жон,
Ким айтар айирар тирноқни этдан,
Айирмоқ истаган айру миллатдан.

Қувонч бизникидир, дард ҳам бизимдир,
Элтувчи сийнамдир, тўзган тизимдир,
Менинг ўз Бакумдир, ўз Табризимдир,
Ҳар уй ўз уйимдир бу мамлакатда,
Айирмоқ истаган, ажрар миллатдан!

Ҳамият, шуд берди қайғукаш она,
Минг йил, минг сой оқди битта уммонга,
Тутма бу оловни, қўлларинг ёнар,
Ҳаммага қарз тушди сўнг баракотдан,
Айирмоқ истаган ажрар миллатдан!

Бир ишққа айландик чўқилганда дон,
Ўша чашмадандир томирларда қон,
Ҳаммага ўша сир бўлди бу зиндон,
Барқираб чиқамиз бу ҳароратдан,
Айирмоқ истаган, ажрар миллатдан!

Булути ёғишдан, сойлари селдан,
Ақли кесаридан, қиличи белдан,
Тангрини илҳомдан, куйларни дилдан,
Сўзи аччиғидан, кўли заҳматдан,
Айрилиқ истаган ажрар миллатдан!

Карвони гиряга дўнган дейилди,
Сийнаси кўклардан энган дейилди,
Юз жойин боғласанг сўнган дейилди,
У шамки олишиб ёнар қудратдан,
Сўндирмоқ истаган ажрар миллатдан!

ҚАЛАМГА

Ўз хўжа тилинган асил қаламим,
Эй қусур қаламим, Қизил қаламим! . .
Қалам ё ёғочдан, ё тошдан бўлар,
Лайлақдан, кўмирдан, қамишдан бўлар,
Қизилда ёзилган сўз қизилмиди?
Қизилга касрли сўз ёзилдими?
Балки чиритдилар мураккабини,
Балки еткизаман қайнар таъбини. .

У зиндон ерига кўришга кетган,
У жанг майдонига кўришга кетган,
Миллатнинг ўзига ёлғон пишқирган,
Заҳарли кўзидан илон пишқирган
У қандай вазифа, қандай машмаша,
Санинг тўфонингдан сал йиқилмаса,
Қонимни ичайин қон юқилари,
У дон бозорининг “ён” кўнимлари,
Ватанин руҳини тугаши билан,
У олиб бермоғи расмий иш билан
Яна ёд сўзларин қийини олдда,
Сендаги саф қани унутилгунча,
Сенинг шухратингни, сенинг кучингни,
Санинг қиссаларинг унутилгунча,
Кет йиғлар қалбимга қисин, қаламим.
Кет мазоринг бўлган кўҳна чибимдан,
Кесилган тил каби асил қаламим!..

ОНА ЙИҒЛАМАСИН

Дунёда оналар ҳеч йиғламасин,
Оналар йиғласа чидай олмайман.
Соҳибсиз уммондир она кадарини
Уни сўна каби чақа олмайман.

Ҳеч қачон оналар йиғламасин,
Дунё етимлашар она йиғласа.
Онанинг кўзига ғам тилаганлар
Онанинг кўзини жондай сақласин.

Чекаман онанинг қаҳор пайини,
Ичаман онанинг заҳар пайини,
Онанинг кўзига ғам тилаганлар,
Ёлғиз оналар йиғламасин.

Кўй оқ чечакларни тузай сочига,
Тўкилсин сочининг оқи гулларга
Она кўзарида ғамни кўрмайин,
Ғами ёзга дўнсин, оқи гулларга...

Ёлғиз оналар йиғламасин,
Чўққимдир, тоғимдир бори шон бўлсин.
Ол-қуёшлик куйиш унга ярашмас,
Онанинг кунлари севинчга тўлсин!
Ёлғиз оналар йиғламасин,
Она ғамларига чидай билмайман!..

БИТМАС ЙЎЛЧИЛИК

Торимда курганимни қум айирди, қон ортди,
Тўфонларла келмишдим манида тўфон ўтди,

Қашқардан келган карвон толейимдан ён ўтди,
Такла-Макон йўлидан тез-тез йиғлаблар кечдим.

Олтой яна ҳадафда, Уйғур эр савашаида,
Ҳар тошда бир дoston бор вурғун бор савашаида,
Куш бўлиб қанотландим, Уч Семурғнинг бошидан,
Тангри тоғда сасимдан невлай сақланиб кечдим.

Қулоғимда халқимнинг тарихдан келган саси,
Мен ҳам бир сўз сўйладим тарихнинг қулоғига,
Руҳимда қон томиридай илкин йўл харитаси,
Чикдим талаба вақти Туркистон сўроғига.

Бу Бошқирднинг тупроғи, қоралиги кўз олар,
Турк юртлари отини танишган талабалар.
Унда Уфали дўстлар мани Ақидел каби,
Сўроқлар бир севгила сафар битганга қадар.

Оқ қайин ҳам шам каби қалқир қора тупроқдан,
Оғачлар ишқи сели, илҳомимнинг баҳори...
Илк кўриш, илк ҳайронлик, бизда бу чойга менгзар,
Узун қиш уйқусидан уйғонур туйғуларим...

Бақирик зерикишдан-парчаланар қафаси,
Сийнаси очилгунча, очилар чайнинг саси,
Юрак ҳам озодликнинг, ҳам баҳорнинг ташнаси,
Манда Бошқирдистонда бу ишқни туйиб кечдим.

Сўнгра дардли киримим... Эл сургун, оти қолур,
Тупроғин ҳар қатида дардининг оти қолар,
Хароба юртларида битмас фарёди қолур,
Гўйтепа йўлларида куртдек илайиб кечдим.

Боғчасарой йиғлаюр, кўзини силари йўк,
Шу тоғ қалъаси шу сир, сирини билгани йўк,
Қахрамон ер тагида, устида қолгани йўк,
Замон рўзғори бўлдим, тошни яладим кечдим.

Литвада сўроқладим айри тушган эдларни,
Вильнюс ўртасида дупуллайди диллари,
Гоҳ йиғлайди, гоҳ кулар бу ернинг гўзаллари,
Ёндиму кўзингдаги ёшла ёшланиб кечдим.

Қозонда суҳбат очдик, татанинг қудратидан,
Дунёларга сиғмаган, отидан, суҳбатидан.
Қозон билан Бакунинг сўнгсиз муҳаббатидан
Қозонлик дўстларни бир унда сайиб кечдим...

Тангрига садоқатла қилич сирпаган эрлар,
Баланд кўтарар бўйин, зафарла яна зафар,

Янги Кама устида куч олур миноралар,
Манда қадим Болқарга дуомни ёйиб кечдим.

Қуёш хотиралари юрагимни ўйнатур,
Хушбахтлик қанотида ер кичик доирадир.
Толе шанки илк даъфа севилмоқни ўрганур.
Бир шоира қалбини чопиб талайиб кечдим.

Кавказда қандай вурғун мажлисида қўл очдим,
Ўрхуну, Енисейга мен биринчи йўл одим
Киприсда замиларнинг сарисига буландим
Керкўкда бир абадий ўчоқ қалайиб кечдим...

Хивада танидилар, ишондим, Табриздаман,
Самарқандда Ўғиздан меърос қолган издаман.

Бухоро ранг тўфони, сўнгсиз бир денгиздаман,
Бизга дил узатганни ман да қарғайиб кечдим.

Бу ўзига дўнишди, на Метея, не Нуна,
Кўли маним кўлимда тўқинибди бу хона,
Ҳар учрар асиримда айландим тоғ руҳина,
Муқаддас оғочларга парча боғладим кетдим.

Ўрхонда тошга дўндим, океанга оқмадим,
Чин деворин устида Чинга қараб боқмадим.
Монголга от сайиртдим, бўзқуртларга сиғмадим,
Қўшилиб Бой чойига ман ҳам соғайиб кетдим.

Фозиллиги замоннинг ноқисни чиритмагай,
Душманин гар тўқими сусарса да битмагай,
Кўрдим қоя тошига ёзганларим кетмагай,
Турк кучлидир, на замон? Бунда йўқланиб кечдим!

На мукаммал ирода, на улуғ миллат эмиш,
Тарихи қабақлаган на сирли сурат эмиш.
Балки боболаримнинг отлари қудрат эмиш,
Қуёшни байроқ этиб, ойни ўғирлаб қайтдим!

Маралликда тер тўқиб, Олтин кўлда бўзладим,
Қобуз ёниб ёқилди, тоғларни қовузладим,
Ғиротларга етмоққа, учоқларни созладим,
Ўрдамни байроқладим, юртни йиғлайиб кечдим!

* * *

Отилиб оҳ каби бир кун бу камондин чиқдим,
Минг шукрки, ахир оҳдин-омондин чиқдим.

Бирга “жон” калмасини олмоқ учун дилбардан,
Десам бўлмас ёлғоним минг даъфа жондан чиқдим.

Кўп эди у сиз тўқин сақлашини бош сўздан,
Халқиму, миллатимнинг ман ҳам бу ёндан чиқдим.

Ҳар сўзимдан қон ҳиди келмаса ҳам мандан кеч,
Чунки тарих мани ҳей, бўғувчи қондан чиқдим.

Ул қадарки, тўладир ўлка имонсизлардан,
Балки бир кун қўшилиб ман ҳам имондан чиқдим.

БИР ГЎЗАЛ ҚОР ЁҒАР

Аъло гўзал қор ёғар, қиш ҳам ёдимдан чиқар,
Чечак қиёлаганда ёш ҳам ёдимдан чиқар...

Элакда элангандай тўкар кўнгил порасин,
Кўкдан милён кўз ёғар-тўсганича қорасин.

Бу оппоқ парашютлар – Тангринг десантлари,
Чопур кўкдан ергача булутнинг оқ отлари.

Кўнмоққа жой ахтарар ниҳолдай оқ қушлари,
Айланур оқ холига ўқилмаган нақшлари.

Милён арш ҳам чекилиб кўк юзидан кўринади,
Бу оппоқ парчасини ҳаммага бўлинади.

Юз мингта қайчи бўлсин бу оқ ипларни кесмас,
Қўлим оқ варақларни чевирмоққа талашмас...

Қор уйдир кўкларнинг сассиз қор дейирмани,
Совуқ қувонч олдида исинар еринг сани.

Бу илоҳий яхшилик хотираси наларни?
Онамнинг кўзларида уя қурган қадрми?

Эритиб уфқларни, оловли нафаси-ла,
Оқ чечакли боғлардан бўй кўрсатган саҳарми?

Оқ симларда чалинур энг сассиз оҳангларим.
Қадр-ла қоришиғим, кул бўлмиш орзуларим.

Нега музлаб қоляпман, нега оқарди бошим,
Қўй кетиб сас-садосиз бу оқликқа қоришай...

МЕН СЕН БИЛАН

Сочингга тўкилган оқ излар каби,
Йўлларингда дала, у тузлар каби,
Ой каби, кун каби, кундузлар каби,
Мен сен биланман.

Само юлдузлади, чўққи қорлади,
Она қайғулади, оғоч барглади,
Юрак нағмалади, тоғ виқорлади,
Мен сен биланман...

Сенсиз ҳар нафасим дардга айлансин,
Ғамдан қасосим бор - ҳасса таянсин,
Йўллар ҳам узайсин, ҳасрат ҳам ёнсин,
Мен сенингман.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

РАМИЗ РАВШАН (1946)



Равшан Рамиз Маммадали ўгли 1946 йил 15 декабрда Боку шахрида туғилган. 1969 йилда Озарбойжон Давлат университетини, 1978 йилда Москва Олий сценарий курсларини тамомлади. «Озарбойжонфильм» киностудиясида, «Музалан» сатирик киножурналида муҳаррир, киностудия Бош муҳаррири бўлиб ишлаган. 1992 йилдан Озарбойжон Таржима марказининг Бош муҳаррири.

Унинг сценарийлари асосида бир нечта бадиий ва ҳужжатли фильмлар суратга олинган.

Бир нечта шеърий тўпламлар муаллифи. Шеър ва ҳикоялари кўпгина тилларга таржима қилинган. АҚШ, Германия, Англия, Франция, Польша, Бўлгория, Туркия, Эронда нашр этилган. Рамиз Равшан Озарбойжон Ёзувчилар уюшмаси ҳайъати ва Озарбойжон Матбуот кенгаши аъзосидир. Рамиз Мамедли ўгли Равшан Алиев 1946 йил 15 декабрда туғилган. Шоир, ёзувчи, эссечи, кинодраматург, таржимон. У 1981 йилдан Ёзувчилар бирлиги аъзоси, 2019 йилдан Озарбайжон халқ шоири.

ОНАЛАР АЛДАДИ БИЗНИ

Ширин-ширин уйқудайдик,
Бир золим уйғотди бизни.
Оналарнинг қучоғидан,
Бу дунёга отди бизни.

Тушдик йўлларнинг оқиға,
Бахтимизнинг сўроғига,
Қотиб қошу- қабоғига,
Қўлида ўйнатди бизни.

Бизки йўл надир билмасдик,
Бизки ол надир билмасдик,
Билсак дунёга келмасдик,
Оналар алдатди бизни. .

Шукр ҳар ўтган кеча,
Келган ҳар тонгга шукур.
Шукр кийим бошгача,
Бошдаги қалпоққа шукур.

Эшигимни тақиллатган,
Жаллодмисан, ажалмисан?
Ошөнимга яқинлашган,
Ҳар келган меҳмонга шукур.

Амр эт, бўйнимни болтала,
Кетсам тупроқ ошөнига,
Яна де, лаънат шайтонга,
Яна де, Аллоҳга шукур!

Кўкдаги турнада менинг ҳаёлим,
Дўнаман тушдаги кўкка саволим,
Бу нигоҳ ичида, ҳаёл ичида,
Юрагим ўзига жой топа олмас.
Бир чечак кулгиси, бир куш саси ҳам,
Юрагимга қайта йўл топа олмас.

Сепдим ўз ярамга ўзим кулимни,
Одам ўз кулига беланур шундай.
Тишим парча-парча кесар тилимни,
Шеърим хижоларга бўлинур шунда.

Мен шундай одамман, мендан узоқ юр,
Узоқ тур хайримдан, шеъримдан маним.
Қаламимдан қайта чечак гулламас,
Қизлар сархуш бўлмас шеъримдан менинг.

Қочдим мени севган кўзлардан яна,
Ҳамманинг севгиси кўзида қолсин.
Уй тикан дегайман сўзлардан яна,
Кўй бари у чўлнинг ўзида қолсин.

Сан ҳам ташламоққа ўзгасини топ,
Мени умр бўйи ташлаган одам.
Гилоси мураббо, қўзиси кабоб,
Шоири ҳайкалдек ҳуши йўқ одам.

Йўқ ҳайкал бўлмасман бу ер юзида,
Менинг тош бўлишга йўқдир ҳавасим.
Тош бўлиб бахтиёр Фузулий каби,
Ёнингда туришга йўқдир ҳавасим.

Мен сенинг ёнингда туравераман,
Санинг ёнингдаман кекса тиланчи.
Бошингдан бор давлат ёққан ўлканинг,
Бахтиёр кунда турган тиланчи.

Ҳеч ким ғам чекмайди, оқарган сочга,
У кумуш сочингдан ўпаман сенинг.
Қўрқма пул қўймайман сенинг ҳовчингга,
Эгилиб қўлингдан ўпарман сенинг.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

АЛИХОН ЗИЁ (1946)



Алихон Зиё 14. 10. 1946 йилда Бейлақан шаҳрида тугилган. Озарбайжон техника университетини тамамлаган. Озарбайжоннинг таниқли шоири, ёзувчилар уюшмаси аъзоси, публицист, олим. Унинг қатор китоблари чоп этилган. Турли халқ тилларига таржима этилган. Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

ОЗАРБАЙБАЙЖОН ТИЛИМАН

Миллатим, Давлатим ширин, жон, жон тилиман,
Ўзи шакар, сўзи шакар - Озарбайжон тилиман.

Ширин-шакар набирамга алла айтиб, бу тилда,
Кўп келинлар, эрларини йўлга солиб бу тилда,
Йигитларим душманлардан қасос олиб, бу тилда,
Илмий сўзни, фалсафани, шеърни ёзган тилиман,
Сўзи шакар, сўзи шакар - Озарбайжон тилиман...

Керак бўлур-ҳар билганим тўғри сўзла донишман,
Кўп матлаблар, кўп суҳбатлар, инжуларла танишман,
Ҳуч туганмас, мажлис-мажлис дostonларин танишган,
Ҳам китоби -Дада Қўрқуд, ўғли Ўзан тилиман,
Ўзи шакар, сўзи шакар-Озарбайжон тилиман...

Билсин олам, қадим-қадим дostonларни ёзганин,
Номардларга ўзи boyda терин қуйи қозонда,
Куч оламан эронлардан, йигитлардан ёзганда,
Элим Ўғиз, кучим бирлик, асли Қозон тилиман,
Ўзи шакар, сўзи шакар-Озарбайжон тилиман...

Бу дил кезиб қарич-қарич, аймақ-аймоқ элатни,
Бу дилдадир Алп Арслон, Хизр Наби, эл оти,
Бу тилники билаксалар, ширин бўлмас баёти,
Оталарин-боболарин шода очган тилиман,
Ўзи шакар, сўзи шакар-Озарбайжон тилиман...

Ўз тилимни ўзга тилдан юз бор юксак билмишам,
Асрлардан асрларга бир узун йўл келмишам,
Бу йўлларда гоҳи чарчаб, гоҳида тинчланмишам,
Ерим ўша, ёшим қўша, бой тили, хон тилиман,
Ўзи шакар, сўзи шакар-Озарбайжон тилиман...

Дилафрўз Акрам қизи таржимаси

ҲАЗОНГУЛ ҲУСАИНОВА (1947)



*1947 йил Тбилисида тузилган.
Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси, Ганжа
бўлими раҳбари. Шоира, драматург,
публицист. Озарбайжоннинг таниқли
шоираси. Ўнлаб шеърий китоблари чоп
этилган. Асарлари Жаҳон тилларида
таржима қилинган. Озарбайжон
ёзувчилар ва журналистлар уюшмаси
аъзоси.*

АЛЛОҲГА ИЛТИЖО

Илоҳо! Чечак каби ўлдир мани,
Илоҳо! Чечак каби ўлдир мани.
Малак тўнинда ўлдир,
Вақтимнинг бир онида ўлдир.
Азизимнинг ёнида ўлдир.
Қўйма жон чека-чека жон ерим,
Азобдан, оғриқдан,
Қоврилсин ётоғим, ерим...
Туғилганларни
Тўғрам-тўғрам айласин,
Иложсизликдан
Гоҳ гой десин,
Қийма гизли-гизли гўйнасин.
Ўлган ўлганини билмасин дея,
У қўлила, бу қўлини,
Барқираб сақласинки
Қўллари бошини туймасин...
Сohраси ғам либосин киймасин.
Тағин ўлган ўлганини билмасин.

Аллоҳим!
Манки кўнгилли жон бераман.
Қуйма оғриган жонимнинг
Науіна қалам.
Тукқанларим ёнида,
Яна ожиз, кучсиз бўламан.
Оборганда мани,
Ўзим каби обор.
Кучли каби обор,
Тўзим каби обор.
Пешонамга ёзган ёзиқ каби обор.
Ҳақдан қолган созим каби обор.
Кўксимдан кетсин оҳим,
Бу онда
Озод бўлсин руҳим.
Руҳимнинг байрами каби,
Беркитаман баданимни, шаклимни.
Ер юзида унга дўнаман.
Замон келар яна дўнаман.
Аллоҳимни амри ила,
Башар учн,
Воҳид бўлган динга дўнаман.
Илаҳо! гоусак каби ўлдир мани,
Илоҳо! Чечак каби ўлдир мани”
Ҳақ каби ўлдир мани...

БУГУН БОРМАН, ТОНГДА ЙЎҚМАН...

Балкиғвасиятдир, суҳбатдир ёдда,
Бугун борман, тонгда йўқман дунёда.
Қай кун, қай вақт билмадим у он,
Кўчажакман унда мен ҳам дунёдан.
Кўкларнинг ҳукмида ўл дедилар ўлган бўлдим,
Ўлган кундан қатра-қатра ўлган бўлдим.
Йиғлаган онларимда кўз ёшимни кўзлардан яширдим.
Кўк ваҳийла, бу дунёнинг сирларини билган бўлдим...
Аммо недан, қайдан-қайдан,
Қўрқаман у ондан қўрқаман роса,
Ғафлатда Азроил қаршимдан чиқса,
Ёнимда бўлмаса, бўлмаса кимса,

Ман кўнгилсиз,
Ичимда сўзларим қола-қола,
Яхши билки,
Бу дунёнинг етимчаси бўла-бўла,
Ахир қанча жон бераман?
Умидимни тупроқларга кўмаман?
Эҳ, Эмилим, мен на билим на бўлажак?
Уч набира момосиман.
Мен оқбурчак йўргакларнинг гиёсиман.
Мен уларга сўнг сўзимни доясиман.
Мен уларнинг муҳаббати соясиман,
Аммо нетай, билиб бўлмас,
Не десам ҳам, ахир бундай ўлиб бўлмас?
Ёзмоқ асли бундай бўлар,
Одам валлах, далли бўлар.
Бир-бирингизга суянч бўлинг,
Учбурчакнинг уч ёнидай девор бўлинг...
Улар сенинг қон-қардошинг, томирда қон,
Бирлаштирар сени у қон,
Бирлаштирар сени ҳар дам, ҳар он...
Ахир сенинг Она маънавиятингдан туғилган,
Кўк юзида булут бўлган,
Ер юзининг ҳар ёнига сочилган,
Маънавий опа сингилларинг бор.
Умр бўйи бирга дардлашган,
Шеърларим-сирдошларим бор.
Уларни топширайин сенга,
Битталаб топшираман,
Юрагингда отма, уларни унутма.
Умр йўлимда не бўлса улар сени танийдилар...
Гоҳ йиғлаб, гоҳ куласан сен,
Нималарни биласан...
Ўқигунча, дамо дам кўзларингдан томган, ёноғингга тизилган,
У кўз ёши,
Санинг йўқ, маним кўз ёшим бўлгай.
Кўзларингдан ўпгувчи кўз бўлгай.
Қаххорини ёд сақлаб, оғзида туз тутгай,
Лабларида сўз бўлгай,
Тор бўлади , соз бўлгай.

Юрагингда ҳазин, мусиқа чалгай.
Эҳ, Эминим,
Не бўлишин билмадим.
Биламанки,
Шеърларимда дардлашасан, дард келса,
Мен ёнингда бўламан.
Юрагингда, қонингдаям бўламан.
Қайдан-қайдан руҳим билан танишганда,
Тоғ ошганда,
Нега тушдинг,
Қандай тушдинг?
Саволини берма менга...
Мен бошимни эгганман, улуғ Тангри ҳукмига...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

СУЛТОН МЕРЗИЛИ (1948)



Султон Мерзили (Sultan Mərzili) — озарбайжон шоири, Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси (1994).

ЯШАТАР МЕНИ

Бу куз ёмғиридан бўсалар олдим,
Хотирлатди сенинг кўз ёшларингни.
Ҳар дафъа янгидан дунёга келдим,
Юзимда туйганда боқишларингни.
Ўп мени, ўп мени ёмғир томчиси,
Умр деганлари бу бир томчи сув!
Менинг муҳаббатим юракдан келур,
Қурит ёшларимни, кўзда қолмасун.
Ол юрагимни, бир япроққа ўра,
Исминг муҳрланган дудоққа ўра.
Мен сени ишқимга ватан билганман,
Ўшал бир ҳовуч тупроққа ўра.
Ювар юз-кўзимни бу куз ёғиши,
Малак навозишли бир қиз боқиши,
Куздан мени олгил, етказ баҳорга,
Унутай ҳасратни, унутай қишни.
Япроқлар тўкилиб, тўзғитар мени,
Томчилар сепилиб, музлатар мени,
Бу бегона юртда ўлиб кетардим,
Сенинг муҳаббатинг яшатар мени!

БИР ҲОВУЧ ТУПРОҚ

Сайёҳлар дерларки,
Тушсанг ғурбатга,
Унда ғариблар бор – ҳасратда адо.
Тенгдир зиёратга,
Тенгдир турбатга,
Келтирсанг ватандан бир ҳовуч тупроқ.

Олиб бор,
Минг карра бадал оласан,
Биров олтин берар,
Биров лаъл-гавҳар.
“Бир ҳовуч”... айтишга нақадар осон,
Она тупроқ беҳад оғир, биродар...
Ҳовучим тўлдирдим,
қўлларда титроқ,
Вақт мисоли оқиб, тўкилди тупроқ...
Кафтимда Кура, Араз шиддати,
Кўзимда Савалан ростлади қаддин.
Кўрдим бир дунёдир, сиғмайди кафтга,
Унингдир умидим, орзум, ризқ-рўзим.
Мен ундан бир ҳовуч қандоқ олайин,
Ахир, бир ҳовуч хок қарздорман ўзим?!

Озарбайжон тилидан Усмон Қўчқор таржимаси

АЛИ АМИРОВ (1948)



Али Амиров 12. 03. 1948 Озарбайжоннинг Сумгаитида яшаб ижод қилади. Шоир, публицист.

ХАБАРИМ БОР

Яширма, у пок ишқини ёра хабарим бор,
Оч қалбини, ноз айлама ёра хабарим бор.

Кўрдим ул гўзал чеҳрага бир сир ёзилмиш,
Ундан на деюр ҳар бир ишора хабарим бор.

Бахт илдизимиз кўр, неча сайрашмада борам,
Кўзлар мани бир ким бу ситора хабарим бор.

Қиё боқининг бил, сани кўпдан манга сотмиш,
Нозланма яна, боқма канора, хабарим бор.

Кўз ёшларинг кўрди кузнинг фасли кетганда,
Ўйноқи табассумла баҳора хабарим бор.

Билдим, жон берибсан менга асли неча йиллар,
Сан ҳам сўзлайдурсан, не деб чора, хабарим бор.

Кеча кўраин деб Алами қайда тўкилди,
Кунмас у дунёдан бу дунёга, хабарим бор.

ХАЁЛИМ

Оҳ, бу хаёлим маним бошимни ҳей алдайдир,
Гуё очик, дилимни ол дудоги болдадир.

Тотмадим, ҳеч билолмам, ишд бу сўз тўғриси,
Кур, тили ширинларни лаблари на ҳолдадир!

Бол арининг боли ки ширин бўлар, бир давом,
Санчар, агар билса ки, қасдинг ҳамон болдадир.

Сочи қора, кўзлари сайри шон юлдузчада,
Фикрим уни кўрсатиб, гизлатар у ҳолдадир.

Лол ўлурман, тинмайин, келса агар ўз-ўзи,
Дилдан ўтур, ҳар гуноҳ, тинмагунча лалдадур.

Қдимий бир мўъжиза, ҳар на деса хуш келур,
Рами отур у чорамиз энди у раммалдадур.

БЎЛДИ

Гулзорда эй гул, на гўзал суҳбатинг бўлди!
Ундан сўнгра кетдинг, манга ҳийла хатинг бўлди!

Гуллар санга еткунча томоша айлашарди,
Сўзингча, эшитдим, дейсанки хайбатинг бўлди.

Сўзлар шунча шириндир, гулим, бол дудоғингдак,
Ширинлик азизим, санинг ўз одатинг бўлди!

Беҳуш эдим унда, на танишдим, била олмам,
Эй бўса, сабабкор санинг лаззатинг бўлди!

Ҳар бир ошиққа орзуладим, ман била содиқ,
Кўйдинг бошима, оҳ санинг исматинг бўлди.

Хушдир ки, юргандик етиб бўлмас чоғимизда,
Пир бўлди бу ёш, ишқда кўрдинг метин бўлди.

Шукр эт, Алами, берди илоҳи бир омонат,
Бу севги яшатмоқ абадий қисматинг бўлди!

* * *

Эй дил, санга қурбон, на булур, шонлар кетур кел,
Қўлларинга ол зулфи паришона, кетур, кел.

Кўнглин манга бермиш, оллох шу ёлгизимга лойиқ,
Нозик бир узук, қошлари дурдонамга, келтир, кел.

Истар у оппоқ, сийнага қўнсин неча юлдуз,
Лойиқдир куёш балки бир дона, ола кел.

Ёр ила висол онини севур, айланадур шам,
Айлантиргани бошини парвона келтир, кел.

Найлайки, далли этди мани бир далли чехранг,
Аллахберган инсофни бу жайронга келтир, кел.

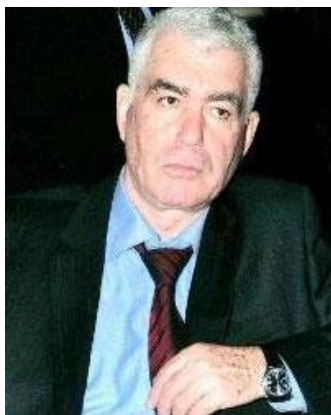
Девоналикни билмак имон ёнима келсин,
Сахрода азон бор уша девона, келтир, кел.

Ёримки севар, танхо мани, к, уй хамма билсин,
Рак, ибим синдими? . . Уни дустона келтир, кел!

Сев, сев Алами, ёрни яна туйларга к, олдир,
Утк, азгин уни тахтига, шохона, келтир, кел.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ТОҲИР ТОЛИБЛИ (1948)



Тоҳир Толибли 1948 йил 22 февралда Арманистондаги Калинино туманининг Эвли қишлоғида туғилган. Шу ерда ўрта мактабни тугатгач, Озарбайжон Педагогика институтида таҳсил олган (1968—1972). 1972 йилда она қишлоғига қайтиб, аввал тил-адабиёт ўқитувчиси, сўнг мактаб директори бўлиб ишлаган (1972—1988).

1988 йилдан бери Боку шаҳрида яшайди. 1970 йилдан бошлаб поэтик асарлари, публицистик мақолалари матбуотда эълон этила бошлаган. Илк шеъри «Озарбайжон ёшлари» газетасида чоп қилинган. У «Янги фикр» газетасининг ходими, кейинроқ бош муҳаррири бўлиб ишлади (1992—1993). Озарбайжон Давлат Телевидение ва радиоэшиттиришлари ширкатида Радиоэшиттиришлари тахририятининг Жанубий Озарбайжон шўъбасида муҳаррир вазифасида ишлади (1993). 1993 йилдан бошлаб Озарбайжон радиосида «Халқ ижодиёти» тахририятининг Бош муҳаррири сифатида фаолият кўрсатиб келмокда.

* * *

Аё, Тангрим, мени қуш қил,
Боғла бир қуш қанотига.
Яна такрор қуш айлагил —
Бир гўзал қиз инодига.
Дунё мени синдирсин, қўй,
Сокин сувдек тиндирсин, қўй,
Сўнгра тағин миндирсин, қўй,
Битта асов жин отига.
Сувлар жўшиб, бўзлаб борар,
Сокин маскан кўзлаб борар.
Ҳамма паноҳ излаб борар,
Эҳтимол, тупроқ остига.

* * *

Йўқса мен бундоқ бўлмасдим...
Сени мендан олдилар-ку,
Қалбимга чўғ солдилар-ку,

Топтаб-топтаб толдилар-ку,
Йўқса, мен бундоқ бўлмасдим.
Ул олқишлар, бул қарғишлар —
Толеимга не бағишлар?
Қақраган ерга ёғишлар
Ёғса, мен бундоқ бўлмасдим.
Айтилмаса сўз вақтида,
Азобига тўз вақтида.
Йилдиримлар ўз вақтида
Чакса, мен бундоқ бўлмасдим.

ДАРБАНД

Узокдир ўзимиз қадар,
Ҳам яқин Дарбанддир бизга.
Кўнгил Қорабоғдан кечар,
Дарбанд ҳам бир дарддир бизга.
Кўзимиз ўтни куйдирар,
Оғзимиз тотни куйдирар,
Чўлимиз ётни куйдирар,
Ичимиз ғурбатдир бизга.
Келдик, яна кетар гардмиз,
Ўзимиздан кечар мардмиз,
Ярим азоб, ярим дардмиз,
Дард ҳам бир шуҳратдир бизга.

* * *

Ҳаммадан юксалиб гоҳо,
Сен кезасан тоқу танҳо,
Нигоҳимдан сақлан, аё,
Ниқоб — шу рўмолинг бўлсин.
Ҳар тилда номинг айланар,
Кўклам ортингдан шайланар,
Куларсан, ёноғинг олланар,
Ул олланган холинг бўлсин.
Хаёл суриб тикилурсан,
Гўзалсан, ўзинг ҳам билурсан,
Билмам, тунлар не қилурсан,
Не қилсанг ҳалолинг бўлсин.

Усмон ҚЎЧҚОР таржималари

ЗЕЛИМХОН ЁҚУБ (1950-2016)



Зелимхон Ёқуб 1950 йилда Гуржистон Жумхуриятининг Капанакчи қишлоғида зиёли оиласида дунёга келган. Ўрта маълумотни ўз қишлоғида олган. 1972 йилда Бокудаги Озарбайжон Давлат университетини битирган.

1973— 1978 йилларда

«Озаркитоб» системасида китоб сотувчи, бош сотувчи, шўба мудури бўлиб ишлаган. 1975—1985 йилларда Кўнгилли Китобсеварлар жамиятида муҳаррир, 1986— 1994 йилларда «Ёзувчи» нашриётида бўлим мудури бўлиб ишлаган.

Шоирнинг 15 дан ортиқ шеърӣ тўплами нашр этилган.

«Кўнглимнинг овози» (1980), «Йўлим элдан бошланган» (1981), «Ўт олган ўчоқлар» (1989), «Биз бир ишқнинг риштасимиз» (1989), «Зиёратинг қабул бўлсин» (1991), «Шоир ҳайқирғи» (1995), «Бир кўли тупроқда, бир кўли ҳақда» (1997), «Бу яшил дарахтнинг ости бизники» (2000), «Сени севмак учун келдим дунёга» (2003) каби китоблари шулар жумласидандир. Унинг «Шоир толиҳи» номли тўплами француз тилида, «Сўз жоми» китоби гуржи тилида, «Зелимхон Ёқубнинг ҳаёти ва бир даста шеърлари» номли китоби олмон тилида чоп этилган.

Озарбайжон халқ шоири, ошиқ жамоат арбоби, Озарбайжон парламентининг 2-чақириқ депутати. Озарбайжон ва Грузия мукофотлари совриндори.

БОРЖАЛИ

Одам ато, момо хаво, Нухмиди,
Юракмиди, нафасмиди, руҳмиди,
Оғридими, ачидими, оҳмиди,
Кимнинг куни куй аския туйилган?
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?

Неча дафа атадилар отини,
Биринчи бор бермадилар додини,
Дўстга берди юрагининг отини,

Дўст дилида азизлаган, ўйилган,
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?

Заҳармиди, шакармиди, болмиди,
Суратмиди, нақшмиди, холмиди,
Таҳқирланган, ёт қўлида сўйилган,
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?

Пўлат каби туфонларга ўч бўлган.
Қувват каби қўлимизда куч олган,
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?
Табриз каби ҳам яқиндир, ҳамда ёд,
Дарбанд каби ҳам ғамлидир, ҳамда шод.
Куйчи каби ҳар онда йўқ имдод,
Хаққи эди тилка-тилка ейилган –
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?

Соя келмас қайғу билан юкланган,
Бахтсизлиги кўркамликдай туйилган,
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?
Ёддан чиқиб яхшилиги авлиё,
Қўлдан кетиб султонлиги бойлиги,
Кўтаролмас гадолигин, сойлигин,
Душманидир душманларга айирган,
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?

Ичимизда қолган оҳми гуноҳкор,
Одил шоҳми, Нодир шоҳми гуноҳкор,
Юз бандами, бир Аллоҳми гуноҳкор,
Ҳеч билмадим кимки туйган, туйилган-
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?

Қараганда кўл-оёғи кесилган,
Томир-томир товонидан сўйилган,
Номус Аллоҳ, бу Боржали дейилган?
Луқмалари ёт оғизга берилган,
Парча-парча сотқинларга сотилган,
Қарич-Қарич ўзгаларга отилан,
Унутилган, чап қул ила титилган,

Йўлин изи кўз ёшила ювилган,
Номус аллоҳ, бу Боржали дейилган?

Ҳасратига ким боқмади, ким боқар,
Хуррагига ким чидайди, ким чидар,
Куйганида ким айрилган, ким ётга,
Ватан билмас нелар кўриб айрилган,
Номус Аллоҳ, Боржали дейилган?

Ўйлаганни кўрдим яна мард кўрдим,
Мардларингда тоғлар каби дард кўрдим,
Дард чекканни қоя каби шарт кўрдим,
Туришини ғамли кўрдим, шарт кўрдим,
Аман Аллоҳ! На балоли юрт кўрдим,
Шундай Аллоҳ э, бу Боржали дейилган?
Яралари кўз-кўз бўлган, кўзланган,
Кўзин нури, тўкилгану, булганган,
Суймиш Аллоҳ, бу Боржали дейилган?

БИЗ НЕГА СЕВМАДИК БИР-БИРИМИЗНИ

Ер гулни, тоғ-тоғни, дашт-даштни севди,
Тангри ноҳос берди наққошни севди,
Кўз-кўзга бойланди, қош-қошни севди,
Биз нега севмадик бир-биримизни?

Чаманлар тупроққа ҳолни чегирса,
Ҳолида яшилу олни чегирса,
Ари чечаклардан болни чегирса,
Биз нега севмадик бир-биримизни?

Юлдузлар сачрашиб кўз тикар ойга,
Чашмалар йиғилиб, тўкилур сойга,
Севганлар келишса ҳар кун дунёга,
Биз нега севмадик бир-биримизни?

Гул ердан куч олур, томир-қоядан,
Кўз ёшдан қизарар, чечак ҳаводан,

Сузилиб келганда кўкдан, маъводан,
Биз нега севмадик бир-биримизни?

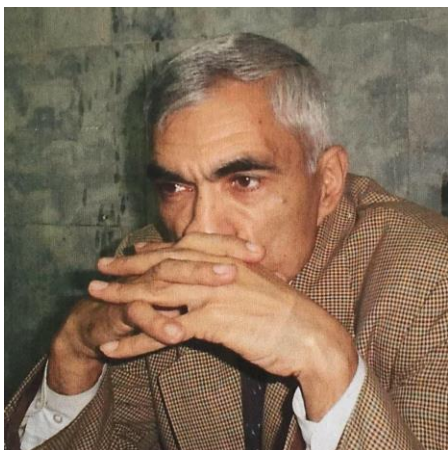
Умр кўз юмгунча фурсат оз деса,
Кўнгил сўнг нафасда синган соз деса,
Учиб кўлимиздан кетган ёз деса,
Биз нега севмадик бир-биримизни?

Умр ҳам севинчли, ҳам оҳи бўлса,
Парвона янгиси, шом оҳи бўлса,
Одамнинг жаннатда ҳам оҳи бўлса,
Биз нега севмадик бир-биримизни?

Вагиш гўзалларнинг ўпар изини,
Ҳар дам пичирламай айтар сўзини,
Шалола қоядан отар ўзини,
Тўфон тагин севар долға денгизни,
Биз нега севмадик бир-биримизни?

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ИСЛОМ ТУРКОЙ (1950)



Аҳмадов Ислол Ҳафтлик ўғли (Ислол Туркой) 1950 йилда Қазох туманининг Темирчилар қишлоғида тузилган. Ўрта мактабни тамомлагач, Сумгаит кимё заводида ишлаб бошлаган. 1977 йилда Озарбайжон давлат университетининг журналистика факультетини тамомлаган. «Ёзувчи» нашриётида кичик муҳаррир, 1983 йилдан муҳаррир вазифасида ишлаб келмоқда. Баку Давлат университетининг Журналистика факультетини тамомлаган. Таниқли шоирнинг ўндан ортиқ китоблари чоп этилган. Унинг шеърлари Рус, Украин, Форс, Ўзбек, Турк ва қирғиз тилларига таржима қилинган. «Кеча лавҳаси» номли илк шеъри 1979 йилда босилган. Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси. «Бир кун келар» (1981), «Ҳаммасини янгитдан бошлашим керак» (1985), «Орқада ҳасрат бор» (1986) каби ўнларча китоби нашр этилган. Инсон, унинг маънавий дунёси, руҳий сиқилишлари, бу кунга ва келажакка ишончи, юрт, тупроқ, Ватан мавзуси шеърлари ва дostonларининг асосий мағзини ташкил этади.

БУ КЕЧА ҲАСРАТИ

Бу кеча бунчалар узок бўлмаса,
Олисга боқмоқдан қорайди кўзим.
Бу кеча на ёмон тузоқ бўлмаса,
Қайдасан, эй саҳар, эй жоним-кўзим?!

Умидим оёқдир қулади сасдан,
Учган хаёлларга ета билардим...
Тош каби ётардим тупроқ устида,
Тиканлар устида ета билардим.

Кўзим боқа-боқа ахир юлдузлар,
Ҳар юлдуз бир толе, бир умр-кундир.
Ахир ёқалардан чиқар юлдузлар,
Ер юзи, кўк юзи тугун-тугундир.

Кўзларим кечага ўрганур яна,
Оппоқ қанотдарда чиду саҳар...
Қанча нигоҳларни кўрган сабоҳа? -
Яшамоқ бир сафар... ўлмоқ бир сафар...

Юлдуз совуқлиги олиб кўзимда,
Ҳар нарса бир рангда, бир бичимдадир.
Мани ўйламангиз-кўлкам юзимда,
Ишқим ва саҳарим ўз ичимдадир...

Кеча адоларга дўнур ётоқлар,
Уйқулар, туйғулар-энг зариф тушдай.
Ярашган либоси бўлиб папақлар,
Қачон боқажаклар сабоҳ Қуёшга? . .

Ғариблик кетади тоғ ҳавосида,
Хинолар гуллайди тошлар устида.
Бургутлар дайдийди ўз либосида,
Учар япалоқлар бошлар устида...

Ой кирди булутга, шуъласи сўниб,
Бағри чатнайверар ушоқ-Мусодан...
Булбулнинг нолами лайлакка дўниб,
Шириндир уйқуси ушоқ-мунчоғин...

Бу кеча узанса, озайса бир оз,
Қалбимдаги саҳар ўйнайжакдир.
Умр сўрагайман ўз эшигимда,
Кечам қирмизига бўялажакдир...

Чекинса йўлимдан кеч-қоронғулик,
Найларам ариган сабр, тўзимга?! . .
Қалбимнинг ишқида ёнса бир онлик-
Душман туюламан ўзим-ўзимга!! . .
Бу кеча бунчалик узоқ бўлмаса...

* * *

Кездим тошдан-тошга Тошлар юртини,
Гўзаллар, ул макон кўзимдан ўпди.

Унда қояларга кўшиқлар айтдим,
Какликлар кулишиб сўзимдан ўпди.

Эмдим Ҳайволининг булоқ тилини,
Дардим чечагини, дардим гулини.
Орқамдан йўллади чинор кўлини,
Тўкилган шоҳида изимдан ўпди.

Сасимга сас берди тоғлар-на ишди...
Қоврулдим у кунлар ёдимга тушди.
Билмадим оёғим неча суришди-
Атирли чечаклар тизимдан ўпди! . .

Ёдимдан чиқмади у ол ёноғи,
Исматли, хаёли, у бол дудоқли.
Олди хаёлимни ҳақли-ноҳақли,
Ман ўпа билмадим... изимдан ўпди.

СЕНДАН УЗОҚЛАРДА

Сендан узоқларда совуқ тупроғман,
Ҳасратим умримга ёғар қор каби.
Рўзғорнинг кўлида сарик япроғман,
Учаман руҳимга дунё дор каби...

Мендан узоқларда яшил кўнжисан,
Бахтиёр даврингда шайдо булбуллар.
Сендан узқларда ҳаёт- туман-шан,
Ичимла ёнғинлар, сочимда куллар...

Сандан узоқларда туришим-ўлим,
Кечиккан қайғусан-оҳсан, ноласан.
Сендан узоқларда яшамоқ -ўлим,
Кечиккан қайғусан-оҳсан, ноласан.
Сендан узоқларда яшамоқ-зулим,
Мендан узоқларда-ёнган лоласан...

ОНАСИЗЛИК

Ким бўламан, севолмасам ман сизни?
Ахир қолдим ҳам сингилсиз, онасиз!
Дунё ўзи қандай севар менсизни,
Яшамоғим оғриқ, азоб, онасиз!
Тасаллилар тўхтатмас кўз ёшимни,
Кунлар умрин тугашими, бошими,
Қурбон бўлай, сўрамангиз ёшимни,
Етим жоним, наҳот энди онасиз.
Нима кўрдим умр отли бир йўлда?
Қўл тутар йўқ, қолдим ёлғиз, бир йўлда.
Тоғларўғли, фурсат келди, бир йўлда,
Мақомин тут, замона бўл, онасиз...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

САОДАТ БУТА (1951)



Саодат БУТА 13. 02. 1951 йилда тузилган, таниқли шоира. Озарбайжон ёзарлар бирлиги ва Ошиқлар бирлиги аъзоси, Ҳожихоним. Ўнлаб шеърий китоблар муаллифи, халқаро мукофотлар соҳибаси.

УМР

Ман яхши билардим дунё меники,
Битта йўл берилган пай эмиш умр.
Хомушсан-аёзли, сохтагина қиш,
Кулдирсанг-чечакли ёз эмиш умр.

Севгиси ширин, бол, азоби аччиқ,
Ишқу-муҳаббати, бошимнинг тожи.
Гоҳ чизган бир чизиқ, гоҳ тамом томчи,
Гоҳ ул ёрдан аён сой эмиш умр.

Шишадек синдирсанг синади дема,
Эзса қора кийиб сўнармиш дема.
Бу кун тупроқларга айланар дема. ,
Бармоқда саналган сон эмиш умр.

Толе йўлларида бурилган ноҳуш,
Гоҳ эҳсон бад рўзғор, гоҳ нурли ёғиш,
Кўрганинг бол уйқу, учирганинг қуш,
Оҳи-зори тўнмас ёз эмиш умр.

О, Бута, бош бўлиб бошга ёзилса,
Тупроққа жон бериб, тошга ёзилса
Макони тарихга қўшиб ёзилса,
Кўрарсан дунёда тўй эмиш умр.

ҚАЙДАСАН

Ҳасратингдан куйиб- битдим қайдасан?
Кунларимнинг куни ботди қайдасан?

Толейимга, қисматимга кул бўлиб,
Рангги сўлди гулларимнинг қайдасан?

Йўлларингда қолган кўзми гуноҳкор,
Келган кузми, ўтган ёзми гуноҳкор?

Тайрилиб оққан Оразми гуноҳкор,
Қори ёғди тоғларимнинг қайдасан?

Бута келиб ўтди, ёшин билмади,
Мот кўйди "шоҳ" отли тошни, билмади.

Мандан шарт ўйнади, неси билмади,
Бутасиман элларимнинг қайдасан?

Йўлларимда қолган кўзми гуноҳкор,
Келган кузми, ўтган ёзми гуноҳкор?

Айрилган хон Оразми гуноҳкор,
Қори ёғди тоғларимнинг қайдасан? . .

МАНИНГ ТИЛИМ

Менинг тилим дунёда,
Дунё қадар улуғдир.
Муҳаммаднинг меъроси,
Учиргувчи йўлидир.

Дилим қуръон аёси,
Маккада азон саси.
Топилмас бир баёти,
Чиққан ойдан ор эди.

Дилим диллар ичинда,
Биринчиди ечимда.

Лаҳжам шабнам бичимда,
Тилим ари болийди.

Дилим кўрқут тилидир,
Оғуз Бўзқурт тилидир,
Тупроқдир, юрт тилидир,
Оқар сувдай тирикдир.

Низомийнинг каломи,
Мавланонинг каломи,
Сознинг шоҳи - жалоли,
Дарё каби тўликдир.

Етти давлат, бир сандир,
Бута қурбон Турондир.
Юртим Озарбайжондир,
Тилим Туркнинг тилидир!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ФЕРУЗ МУСТАФО (1952)



Феруз МУСТАФО (Озарбайжонлик. Феруз Мустафо Қадимали ўгли 18. 02. 1952 Гадабейлида туғилган. Бакуда яшаб, ижод қилади). Озарбайжонда хизмат кўрсатган маданият ходими, Озарбайжон ёзувчиси, драматург ва файласуфи.

ОҒРИЙДИ

Ҳақимлар, табиблар қолар бир ёнда,
Ўзим ҳам билмаган ярам оғрийди.
Маним дардларимнинг дарди доримас,
Ярамнинг ичинда ярам оғрийди.

На да кўзим қолиб, на да ки таъбим,
Қўллардан -қўлларга ўтар китобим,
Рангларга бўялиб, дардим азобим,
Ақлим ета билмас ерим оғрийди.

Бир санам йўлини бу ёндан солиб,
Ферузнинг ақлини бошидан олиб,
Манинг кулгуларим аламли бўлиб,
Ичимда бир дамли ором йиғлайди.

БОШҚА

Дунё бўлинибдир йиғлаб қарагин,
Ранг йўқдир кечаю-кундуздан бошқа.
Бирликда бўлсакда бирга айтайлик,
Бизни ким туяди бош биздан бошқа?

Ялоқлар, ялтоқлар айланса бошга,
Ўғрилар тўғрини тутганда тошга,
Устингга қиличла келган фаррошга,
Қандай дов келасан сен сўздан бошқа?

Ҳаддидан ошибди зулм дунёда,
Ёмон арзон бўлиб ўлим дунёда.
Ҳеч кимга ишонма, гулим дунёда,
Бир тангридан яна Фируздан бошқа.

* * *

Севинг аёлларни, юракдан севинг!
Онадир, сингилдир, ёрдир аёллар.
Биллур устунидир улар шар уйнинг,
Савлатдир, давлатдир, ёрдир аёллар.

Аёлларни севинг, севинг юракдан,
Аёллар зарифдир гулдан, чечакдан.

Севинчи бащордир, қайғуси қишдир,
Аёл шаққи тенгдир тангри шаққиға.
Аёллар илоший шайкалтарошдир,
Руш берур, жон берур, яратганиға.

* * *

Мен берган гулларни бағрингга босдинг,
Ўпдинг, азизладинг жажжи гўдакдек.
Менга яқинлашиб сен аста-аста,
Бокдинг кўзларимга кулган чечакдек.

Сенинг қўлларингга узалди қўлим,
Юрагим потради, титради дилим.

Сенинг табассуминг, сенинг кулишинг,
Шанки малшам бўлди, менинг дардимга.
Сийнангга босдингку, мен берган гулни,
Мен шам сени гулдек босдим бағримга.

Дилафрўз Акрам қизи таржимаси

СОҲИБ ИБРОҲИМЛИ (1952)



У 1952 йилда Ганжа шахрида туғилган. Ганжа давлат университетининг филология фаеультетини битирган. Филология фанлари номзоди, доцент. Озарбайжонда хизмат кўрсатган маданият ходими, Озарбафжон ёзувчилар бирлиги аъзосидир.

ОЗАРБАЙЖОН

Сани яралади ҳар отилган ўқ,
Кўп эди отингга, тилингга тақик.
Валлоҳ, гуноҳ бўлмас, "Бисмиллоҳи" йўқ,
"Озарбайжон" дея сўзни бошламоқ.

Сенда туғилгандир, азамат ғурур,
Қиличда ёзгансан ўз унвонингни.
Савлати бўлмаган нефтингни сўрур,
Ғайрати бўлмаган шаҳид қонини.

Қўй, дейман ўтингда кўп ёндимки чўғ,
Бу ўт толейимга ишқу-нур ёйди.
Ўтлар ўлкасисан, қай ўлкаси йўқ,
Санга қўл узатган ўтда ўйнайди.

Сийнамга отини нақш этар ҳаёт,
Дема, бу на сас-куй, на сас овоздир,
Сани аъло билиб қучганди ҳаёт,
Қўли кесилмаса, сандан кечмасди.

Бир кўзим" Ганги" дир, бири "шикаста",
Туйдинг оғриғини қора елларнинг.
Ораз-имзосидир кўксинг устида,
Санга толе ёзган ёддагиларинг.

Ғурбат бўлармишсан мендан у юзга,
Боғ қилдик зоғ еди меваларини.

Танҳо юрагимни бердим Табризга,
Сақладим жонимда оғриқларини.
Товушинг қоядир, тоши дунёнинг,
Бағри гуллар каби ўйиқ-ўйиқдир.
Қаерда ғалабанг йўқ эса санинг,
У ерда Хатойи қиличи йўқдир.

Қуёш бу дунёда кўз очган каби,
Эгилиб юзингдан ўпар ҳар баҳор.
Тангрининг муқаддас "Қуръони" каби,
Сани ўз бағрига босибди Ҳазор.

Озарбафжон! . Қурбон бўламан Ватан,
Ўғил қурбон бўлар, йўқ ўғил ўлмас.
Кўтар ой, юлдузли бафрўғини сан,
Дунё ой, юлдузсиз яшая олмас.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ҲАФИЗ РУСТАМ (1952)



Ҳофиз РУСТАМ 8. 01. 1952 йилда туғилган. Шоир, публицист, шарқшунос олим. Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

МЕНИ КУТ

Тўкилиб йўлларга ҳасрат ёғдуси,
Тўкилиб йўлларга она боқиши,
Тутиб йўл бўйларин чечак тақиши...
Қирғокни ўт босиб, дўниб ёшила,
Қайдасан, ай она, мани қаршила.

Бу тоғлар кўйнига вурғун келмишам,
Пиёда келмишам, ҳорғин келмишам.
Эринмайин шошиб, шошиб келмишам,
Балки сани кўрса, кўнглим очилар,
Қайдасан, ай она, мани қаршила.

Уйимиз кўринур, сан кўринмайсан,
Қўнар кўзларимга жон кўринмайсан.
Энди кўп ғамлиман, сан кўринмайсан.
Ким энди ғамларимга ғамлар қўшилар?
Қайдасан, эй она, мани қаршила.

Сан йўқсан саф турсак, гўзал ҳаётдек,
Сан йўқсан берганинг хайр-дуодек,
Сан йўқсан айтганинг ширин алладек,
Кўнглим сансизликла қанча олишар?
Қайдасан, ай она, мани қаршила.

Гўринг қайғум каби йўлим устида,
Гўринг орзум каби минг бир ҳавасда!
Ё мандан оналик бурчини иста,
Ё манга туғма бир софликда кечир!
Қайдасан, ай она, мани қаршила!

* * *

Тангрим, буюк фикр сенинг,
Хуснингга бор зикр сенинг,
Ишингга бир шукр сенинг,
Назарнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг соҳилидаман.

Уфқингдаку, куёш туғар,
Оққуш булутлардан боққан.
Минг хайру-баракот ёққан,
Шаҳарнинг соҳилидаман,
Ҳазарнинг соҳилидаман.

Кеча-кундуз қуриллаган,
Ич-ичидан увиллаган.
Ҳавф, ваҳима, заҳм ёйган,
Бир баҳрнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг соҳилидаман.

Гўзаллашган, назарланган,
Чаппар урган, деворланган,
Шахсий мулкдек қамарланган,
Бозорнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг соҳилидаман.

Шарқий-дарё, уммондир бу,
Ғарби-шарқи ўрмондир бу.
Динчалмали Набрандир бу,
Ҳузурнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг соҳилидаман.

Суви сарин, ҳамда дори,
Шод этади жилвалари.
Қум устида бор мадори,
Эсмарнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг соҳилидаман.

Ҳазридан рангги буланган,
Шоҳга қалқон, долғаланган.
Кўпиклаган, халқаланган,
Чамбарнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг оҳилидаман.

Осмон рангда ҳаволанган,
Мармар каби сафоланган,
Зарра-зарра ялтиллаган,
Зарларнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг соҳилидаман.

Кечаларнинг рутубати,
Кундузларнинг ҳарорати,
Хуш мулойим табиати,
Гузарнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг соҳилидаман.

Кўп гўзал макондир “Маяк”,
Биз бўлгандик бунда кўнок,
(Толега боқ, қисматга боқ!)
Хотирамдан чиқмагай йўқ,
Сафарнинг соҳилидаман,
Ҳазорнинг соҳилидаман.

КЕТМАДИК ҚОРАБОҒ БАКУГА КЕЛДИ

Йиқилди мамлакат, йиқилди жонлар,
Ёқилмас дардини ёқилган онлар.
Сувини лойлади петросиянлар,
Оқаваси оқиб Бакуга келди.

Кучимиз кўп бўлди, кўлимиз калта,
Сизнинг ёнингизда тилимиз калта,
От, улоқ топмадик, келгани шартта,
Калбасар, Далитоғ Бакуга келди.

Кўзлар йўл тешди, ўзи кўзлади,
Чамани гўзалди, ўзи гўзалди,

Неча йил ўтириб бизи кўзлади,
Кетмадик Қорабоғ Бакуга келди.

Кулди дудоқларинг, ариди сукут,
Жўшди аъло билки, соқит бир денгиз.
Дилинг сўйласада, ишқимни унут,
Кўзларинг севарди мани шубҳасиз.

Мани баъзан алдаб қочардинг,
Турган ҳасадла боқарди санга.
Энг баланд қояда нафас олардинг,
Кўринмас дарадан қараб ишқимга.

Қайси вақт юрагим тушди камонга,
Насиб фикрларим туймаландилар.
Менга барча берган муҳаббатингда,
Синиқ орзуларим жилоландилар.

Кўл бермас, кўл етмас бўлибсан энди...
Мен қандай қайтарай у ўтмиш "шон"ни?!
Қайси номардларнинг амалларийди,
Солди орамизга "сиз" калимасини...

Яқинда бўлсакда, узоқмиз ҳар он,
Бордир орамизда бир абадият...
Биз у вақт бир эдик, энди узоқдан,
Бошни силтамоқлик қилар кифоят...

ОТА

Юз ёшда бўлардинг сан яшасайдинг,
Афсус эллик ёшда, тугади умринг.
Қалбимда яшайди муқаддас отинг,
Санинг софлигингла тугади умрим.

Кўзимдан кетмайди нуроний юзинг,
Хаёлим тўлишар сенинг ёнингда.
Қалбимда яшайди ҳикматли сўзинг,
Хазина ётармиш санинг жонингда.

Аксинг кўзларимга чекилди маним,
Ўпишинг ёндирар ёноқларимни.
Қўлингдан ўпгандим эй ота санинг,
Ҳамон титратади дудоқларимни.

Шукур набиралар ҳаёт курдилар,
Энди натижалар қатор-қатордир.
Бугун юз ёшингни қайд этар улар,
Машаллах, ҳаммаси, шод, бахтиёрдир.

Рухингга дуолар ўқишар доим,
Ёсиннинг нурига ботиринг, ота.
Бир аср тамомдир қанча англайин,
Эллик мозорида ётурсан, ота.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ҚУЛИЕВ ЗОҲИД АВСАР ЭЛҲҒЛИ (1952)



1952 йилда Озарбайжоннинг Ахча районининг Авсор қишлоғида туғилган. 1968 йил мактабни, 1978 йил Ганжа Давлат педагогика институтини битирган. Касби муаллим. Қатор китоблар муаллифи. 2011 йилдан Озарбайжън ёзувчилар бирлиги аъзоси.

ҚОРАБОҒ

Бунда шиддатлидир ҳар тош, ҳар қоя,
Тоғларнинг тагидан, қир кўчиб келар.
Тақиб қилингандир, бунда ҳай-ҳая,
Чойлар ҳам ҳайратнинг устига келар.

Чўққилар қўл чўзиб учар кўкларга,
Ўркачи нор каби қаторлаб турар.
Дара бор, мен дара эмасман эй, санга,
Хилласанг-хиллару, зерикиб юрар.

Олисда дўлайган минг бўлак булут,
Бу йўлда туманнинг тўрига тушар.
Яна йўлларида суринган сукут,
Чаққан чақмоқларнинг кўрига тушар.

Бирда кўрарсанки, икки эр каби,
Булутлар ёнма-ён, бошга- бош келур.
Чақмоқ қиличини сирмаган каби,
Яхши бил, дунёнинг бағрини тилар.

Бир гўзал ёмғирга тўяр тоғлари,
Сойларнинг сувлари лиммо-лим бўлар.
Кўркувдан ёрилар қоянинг бағри,
Булутлар сиқилиб яна жим бўлар.

Бу ерда Воқифнинг, Хуршидбонунинг,
Жабборнинг, Сайиднинг руҳи берар нур.

Ўт ўғли Бабақнинг, Қўш Гўрўғлининг,
Дадамиз Қўрқутнинг ўти қаланур.

Бир оз аста ерни эҳтиромла, кез,
Бу тупроқ эронлар тупроғидир бил.
Бузилмас қалъадир, бундаги ҳар кез,
Бу юрт олинмайди, эгилган эмас.

Бу ернинг ҳар қарич тупроғи, тоши,
Она алласига йўғрилиб тушган.
Бу курашчан юртнинг балоли боши,
Кураша-кураша муқаддаслашган.

ШУША

Чаманлар ол-алвон бир холи каби,
Мисоли онамнинг юнг шоли каби,
Чойлар сўнгсизликнинг тимсоли каби,
Даралар гўёки бош олиб кетар,
Тоғларнинг кўксидан бўшалию кетар.

Афсона сўйлайди, булути, сойи,
Исоғин, Мусоғин ҳиргойи, найи,
Билгилки, еримдан кўчирар мени,
Нозик дунёсига оборар мени
Бунда қулоқлар ҳам мақом ўқиюр,
Гуллари, чамани атир тўқиюр,
Булутлар найсондан рўмол тўқиюр,
Эриши, арқоғи биллурда рамиз,
Ҳаммаси топ-тоза бинафша, нарғиз.

Ёрқин қояларнинг қоши сиридир,
Тупроғи сиридир, тоши сиридир,
Ҳар уйнинг, ҳовлининг ёши сиридир,
Шанки асрлардан улуғдир Шуша,
Недан сўз очарман, тўлуғдир Шуша.

ВАТАН

Изн бер, бошимни қўяй қўйнингга,
Гўдақлар сингари ётай эй, Ватан,
Узун қўлларимни, солиб бўйнингга,
Озуга, камолга етай, эй Ватан.

Ғайратим, илғорим, суҳбатинг тожим,
Сан маним виқорим, мен сенинг учун,
Менинг ҳаводорим, дардга иложим,
Мозорда аждодим, зотим, эй, Ватан.

Уч рангли байроғинг, бошда ҳилпирар,
Енгилмас тарихинг ёшимда турар,
Қайда бир тупроқ бор бошимда турар,
Қонимни қонингга қўшай эй, Ватан,
Изн бер, бағрингда ётай, эй Ватан.

КЕТАР

Хўнграб йиғлаётир қора булутлар,
Эл қочиб, аъло бил, балоси кетар.
Баланд қояларнинг бошидаги қор,
Тебранди, тошининг қалъаси кетар.

Осмон қиличини қўйди темирга,
Сас сасга қоришди, самир, самирга,
Ҳаёллар учганча само Кўктемирга,
Чопди, ўрмонларнинг талъати кетар.

Булоқнинг бошида ёлғиз бир тилак,
Қўнади бошига холли капалак,
Тупроқнинг устига ётиб бир челак,
Яшил чаманларнинг лоласи кетар.

Қузғунлар кезади, қуртлар юради,
Бу ойда қўкатлар қуйруқ бўлади,
Эл кезган сайёҳлар қаймоқ ялади,
Айрилса ёнидан холаси кетар.

Хижолат торига бурилган мисол,
Оқиб, ёрганларга суриган мисол,
Қутурган булутлар келди қўш-қўша,
Эгилса, тўшининг жилоси кетар.

Бу бир рўёмиди, йўқса бу надир?
На манда бошқадир, на бошда надир?
Бир оқшом шеърига менгзалур, ахир,
Буниси қолади, униси кетар...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ФАРИДА ЛЕМАН (1953)



Ҳозирги замон Озарбайжон адабиёти ҳам гўзал ва мукамалдир. Озар адабиётига ўз ҳиссасини кўшаётган қатор шоиралар бор. Улардан бири Фариди Лемандир. Шоира Озарбайжоннинг Қазахи райони Кемерли қишлоғида тугилган.

У Озарбайжон ёзувчилар бирлиги, Озарбайжон журналистлар бирлиги аъзоси, филология фанлари доктори, 50 дан ортиқ китоблар муаллифи, 1998-2013 йилга қадар мустақил Озарбайжон хотин-қизлар қурултойлари қатнашчиси. 1999 йилда Истамбулда ўтказилган “Турк дунёси” хотин-қизлар қурултойи, 2005 йилда Анқарада бўлиб ўтган дунё Озарбайжонлари 8 чи қурултойи иштирокчисидир.

Қатор мукофотлар соҳибаси, Озарбайжоннинг ватанпарвар шоираси Фариди Леман 2003 йилдан буён “Меҳсети” журналининг таъсисчиси ва муҳарриридир.

Оташқалб шоиранинг шеърларида ватанга бўлган чексиз муҳаббат ҳислари барқ уради. Ватанпарварлик туйғуси уфуриб турган Фариди хонимнинг гўзал шеърлари сизни ҳам мафтун қилишига ишонаман.

АЁЛ ВА БУЛБУЛ

Оҳ-эй, булбул, гул вақтидир,
Ширин-ширин дил вақтидир.
Оҳ-эй, толе қара гўзал,
Бахти қаро, қалби яра,
Қорабоғли қора гўзал.

Ватансизлик оғир дарддир,
Қалбим курок, қат-қат бўлиб.
Кўзим кўрмас ҳеч бир яъни,
Йиғлар кўнглим баобахт бўлиб.

Оҳ-эй, булбул!
Борми бундан иложсиз дард,

Бу ҳасратдан, интизорликдан,
Борми мани қутқарар мард?!

Ўлурман ман,
Ўлимимни тиларман ман,
Жон бозорда севинаман.
Бу ҳасратлар битсин яна,
Кафанимни кияман ман.

Элга етказ саломимни,
Дегил учар қалбим саси.
Ватан дея, ҳей, индади,
Эшитилур оҳ-ноласи.

ГУЛЛАР

Нега гўзалсиз-а, шунчалар башанг,
Бир-биридан гўзал гуллар-а, гуллар.
Рангининг, атрининг фарқи билинмас,
Бир-биридан ўзар гуллар-а, гуллар!

Дийдорда безаксиз, шеърда безаксиз,
Рухимнинг гул ранги, гуллар-а, гуллар.
Кўрмадим гул кўриб, ҳеч ён кетганни,
Сўзимни англаган гуллар-а, гуллар!

Севги муждасисиз зариф кўлларда,
Зариф юракларда, зариф тилларда.
Гоҳо масканингиз олис чўлларда,
Нағмамни чалдингиз, гуллар-а, гуллар!

Кўнгилнинг оҳанги, оҳга ўхшарсиз,
Хайф, ки, юз очиб, тезда сўларсиз.
Сиз ҳам инсон каби ўйга толарсиз,
Севги элчилари гуллар-а, гуллар!

Оқингиз, олингиз, сорингиз гўзал,
Ҳар кеч гуллаётган онингиз гўзал!
Кўхлигим, атрингиз, таъмингиз гўзал!
Кўнглимнинг суйгани гуллар-а, гуллар!

Муродга етишга бир боқиш етар,
Ўпиб азизлаган гул нақшин битар.
Ҳар дилнинг тубида битта гул ётар,
Севгимнинг севинчи гуллар-а, гуллар!

Кўнглим яйраб кетар сизга боққанда,
Бошга кўнасиз-эй, сочга таққанда.
Юрак жилваланар атри тутганда,
Орзу-муродимсиз гуллар-а, гуллар!

ШУКР ЎЛСУН

Ҳеч вақт майл этмадим ёра, давлатга,
Шукр этдим Аллоҳга, ҳар бир неъматга.
Кўнгил ҳам бермадим ялтоқ шуҳратга,
Минг шукр, эй Аллоҳ, шукр ўлсин санга!

Озод яшайдирман, бир тилак сендан,
Ҳеч замон тўхтамам дуо этмакдан,
Нафасинг туярман ҳар сарин елдан,
Шукр ўлсун, эй Аллоҳ, шукр ўлсин санга.

Ватан, сендан бошқа борми еримиз,
Фидодир жонимиз, бор-йўғимиз,

Ҳар кун эшик очар севги-меҳримиз,
Шукр ўлсун, эй Аллоҳ, шукр ўлсин санга.

Баланд-паст йўлларда қўлдан тутганим,
Менинг ота юртим, она маконим.
Қора пардаларни юздан отганим,
Шукр ўлсун, эй Аллоҳ, шукр ўлсин санга.

Дардимга айтарга сирдошим сенсан,
Севинчга қўл берган бош тожим сенсан,
Ганжим, қўлимдаги меросим сенсан,
Шукр ўлсун, эй Аллоҳ, шукр ўлсин санга.

Узатган қўлимни, кел, бўш қайтарма,
Қалбимни ғамларга, ёшга ботирма,

Дил Оллоҳ деганда ухлаб ётарми,
Шукр ўлсун, эй Аллоҳ, шукр ўлсин санга.

ЭЙ, ЗАФАР ҚЎШИНИ

Эй зафар қўшини,
жон миллий қўшин,
Қурбонман жонингга
ман Миллий қўшин,
Муждалар келтирдинг, бу элга ғоя,
Сасимиз етибди қуёшга, ойга!

Сенсан зафарли чоғим,
Сенсан гулистон боғим,
Эй чўққим, баланд тоғим,
Эй жоним, Миллий қўшин!
Эй жоним, Миллий қўшин!

Қувват, қўлингга қувват,
Ҳайрондир сенга миллат.
Йўлинг Турон йўлидир,
Улуғлардан улуғдир!

Сенсан зафарлар чоғим,
Сенсан гулистон боғим.
Энг баланд, баланд тоғим,
Эй жоним, Миллий қўшин!
Эй шоним, Миллий қўшин!

Ёвга берма омонлик,
Ур бошига ҳар замон.
Кулсин тупроғинг юзи-
Гуллайверсин Ватанинг,
Ҳар қаричи, ҳар юзи!

Сансан зафарлар чоғим,
Сансан гуллаган боғим.
Эй баланд, юксак тоғим-
Эй жоним, Миллий ўрдум,
Эш шоним, Миллий қўшин!!!

ХҶЖАЙЛИНИНГ НЕСИ ЯХШИЙДИ?!

Оқарди сочлари, оқарди қоши,
Буёққа мухтождир ҳар ойнинг боши,
Дейдилар: Хўжайли валлаҳ яхшийди,
Дейман: Хўжайлининг нимаси яхши?!

Оғзингда қолмаган битта ҳам тишинг,
Кўлингдан олинар вазифанг, ишинг.
Емоққа холвадан лозимдир тушун,
Дейман: Хўжайлининг нимаси яхши?!
Сўзини тор олар, фикрини туман,
Дунёга, сабоҳга югурар гумон,
Бу кундан сахарга қолмайди инъом,
Дейман: Хўжайлининг нимаси яхши?!

Еринг ортиқмиди уйда, эшикда,
Хеч ким турмаганми санга кечикда.
Кўрпани менгзайди одам бешикда,
Дейман: Хўжайлининг нимаси яхши?!

Оёғинг ярамас, жонинг сўз тутмас,
Оз одам топилар ҳақни унутмас,

Хўжанинг сўзини кўп одам билмас,
Дейин: Хўжайлининг наси яхшидир.

Эгилар қоматинг, эгилар белинг,
Баъзида бошингда қолмас бир толинг,
Сирини билмади хеч ким бу феълинг,
Дейин: Хўжайлининг наси яхшидир.

Виқорли юзинга дўнар кулишинг,
Кўзларга кўринмас захматинг, ишинг.
Анбарга татийди ҳар бир қўл ишинг,
Дейин: Хўжайлининг наси яхшийди?!

Кўчиб бу дунёдан тойларинг кетар,
Долғадан тузилиб сойларинг кетар,

Сасинга сас берган “хай”ларинг кетар,
Дейин: Хўжайлининг наси яхшидир.

Қийнарсан ўзингни таг -тугинг йўқдир,
Камондан отилиб, учган у ўқдир,
Қолган бир нафасдир, бир доғи оқдир,
Дейин, Хўжайлининг наси яхшидир?!

Эшитмас сўзини ўғил узокда,
Белин тик тутадир қалин белбоғда,
Жўмардлар сўзида, қўяр ясақда,
Дейман, Хўжайлининг наси яхшийди?!

Юрак гупирлайди, умид кучида,
Ўлиб-тириласан қорин ишқида,
Уст-бошинг беланар, умринг ҳушида,
Дейман, Хўжайлининг наси яхшийди?!

Бўйнингда simsakler чиқар saqqivar,
Фикр тизилади, юрак ҳайқирар.
Инсон йўл устида ёмон дорихар,
Дейин, Хўжайлининг наси яхшидир?!

Йўлларга тикилиб кўзинг чарчагай,
Кунлар япроқ, япроқ тушиб чирпирар
Қалбинг оловларда ёнар қоврилар,
Дейин, Хўжайлининг наси яхшидир?!

Ҳикматли демаслар сўзинга сани,
Баъзан гоҳ боқмаслар ўзингга сани,
Ёлғон деб биларлар сўзида сани,
Дейман, Хўжайлининг наси яхшидир?!

Suallar ичинда йўлидан озар,
Чўқар хей жонингни минг жўра безар,
Ҳар кеч ҳар сўзингга бир дoston ёзар,
Дейин, Хўжайлининг наси яхшидир?!

Адолат кўзларсан авлод ушоқсан,
Навозиш истарсан иссиқ кучоқдан,
Яна иссиқ келмас учган учоқдан,
Дейин, Хўжайлининг наси яхшидир?!

Ферида, Хўжайли бўлиб ёзарсан,
Олган-олмаганин билиб ёзарсан,
Кўрқаман ёзини бир кун бузарсан,
Дейман, Хўжайлининг наси яхшидир?!

ОНАМ ҚАЙДАСАН

Йўлларнинг у бошида,
Тепаларнинг қошида.
Кафти кўзга соябон,
Хуш орзу, хуш нафасда.

Сабоҳнинг гул юзида,
Оқшомнинг қаршисида
Кўзлаганим кайдасан,
-Сўзла, онам кайдасан.

Беклар қизим кимимдир,
Олов кўзни кимиман.

Ёниб кулга дўнаман,
Яна мен ҳам сўнаман.

Тонгга оқшом ораси,
Йўлга, изга боқаман.
Гоҳ кутганим йўқ эса,
Гоҳ тушимга боқаман.

Ҳар кўрганда севиниб,
Сўз айтганим кайдасан?
-Сўзла, онам кайдасан.
Сансиз онам ўзимни,

Жуда кичик санарман.
Келмадим сўнг нафасда,

Бурчим калма сўзинга.
Тиканлар тизилмишдир,

Оёғимга, изимга.
Васиятим ол деган,
Ёз деганим қайдасан?
- Сўзла, онам қайдасан?!

Бу золим ҳаёт ила,
Бора олмадим, найлай?
Ичимдан ўйиламан,
Аста-аста ўламан.

Ҳар калима, сўзингни,
Қўллаб-қўллаб тўламан.
Бу ҳаёт денгизида,
Ўз деганим қайдасан?

- Сўзла, онам қайдасан?!
Фарида гуркираши,
Аввал бошдан бинодан.
Кўзларимнинг қораси,

Дилимнинг хабаридан.
Ўлгунча жон ичимда,
Бир хасрат ярасисан.
Онанинг ярашиғи,
Қиз-деганим қайдасан?
- Сўйла, онам, қайдасан?

СЕН КЕЛМАДИНГ

Куздай сарғайган севгим,
Фироғини отгандим сенга,
Каловланиб йўл олди,
Сен келмадинг...

Аммо сени кутавердим,
Қуёшга очганим панжарадек.

Устидан кўп совуқ келди
Сен келмадинг...

Уйнинг деворларидан ошдим,
Унга, сўлга. .
Жонимни олди ҳасрат,
Сен келмадинг.

Фикринг диёридан
Ошди мазмуни.
Билмадинг дил сўзимни,
Сен келмадинг...

БУ ЮРТ ОЗАРБАЙЖОНДИР

Эй дўст оёқ босмай таниб ол,
Бу юрт Озарбайжондир-
Унинг оти жондир,
Томиримда қондир.
Қадим Қобусистондир,
Саваланди, шахдамдир,
Боши қорли қўчқордир.
Булоқлардан сир ололган
Кўз ёшидир.
Душманга қарши тошдир,
Бошдан балолар ўтиб,
Сувни шалолалар ўпиб,
Таъқиблар ўйишини,
Авлодларнинг кўксини.
Алам билан ўйиблар,
Болаларни етим қўйиблар.
Алғов-далғов қилиб
Ўғлини, қизини.
Захарлаб чўлию, қирини,
Ўғирлаб ўчоғдан чўғини.
Кўксида юз йилларнинг доғи қолиб.
Йўлга чиқиб йиғлайман,
Кўз ёш тўкиб йиғлайман.

Сийнамда ҳасрат доғи
Яна боқиб йиғлайман.
Ойлар кетди йил бўлди,
Олов ёниб кул бўлди.
У гап бу гап демокдан,
Қора хабар дил бўлди.
Сувлар тўхтамай оқар,
Сабо хабарсиз очар.
Кўрганларим у кунни,
Гуноҳи қачон кетар.
Жоним дўстим қулоқ ос,
Қалбимдадир калити,
Узат қўлларингни оч,
Кетадирман лочиним.
Кетиб жонимдан жоним,
Кетибди Калбасарим,
Фузулий, Жаброилим,
Хўжалим қондилдир,
Шаҳидларнинг қонлари,
Чаманларнинг гулидир.
Йиғлай қора ёзимдир,
Қон йиғлаган созимдир.
Дўстим сўйлат сан мани,
Қўй юрагим бўшалсин.
Кўзларимнинг ёшидан,
Булут келиб ёш олсин.
Бунда келинлар борки,
Сочларидан осилган.
Неча нишонлик қизлар,
Қора кийиб ўтдилар.
Бош уриб мазорларга,
Севгилисин атирини,
Қора тупроқдан излар.
Ўғилларнинг ўлими,
Букди белларимизни.
Ноҳақ отилган тошлар,
Эзди дилларимизни.
Дарддан ҳорган бўлсак-да,
Фожеалар кўрсак-да,

Синмайди иродамиз.
Бир оз ўтгандан кейин,
Дардларимиз кўтариб,
Мардларга айланамиз.
Дард аламлар чекмасак,
Севинчларни қадрини,
Дўст-ёрни билармидик.
“Бу юрт Илҳом юртидир
Бизга оллоҳ тухфаси
Жонимиздаги жондир!
Дунёнинг меҳварида
Яшнар Озарбайжондир!”

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

САВДО ХОНИМ (1953)



(1953) Савдо Ҳожи қизи 20 январь 1953 йилда Боқуда тузилган. Педагог, шоира “Қизил қалам”, “Халил Ризо”, Улуғ турк, М. Араз медиа мукофотлари совриндори. Озарбайжоннинг фахрий зиёлиси, 7 та шеърӣ китоб муаллифидир.

АЁЛ БИР КИТОБДИР

Аёлнинг қайғуси бўлмаса агар,
У уйда димликлар бўларми магар.
Аёл муҳаббати дунёга етар,
Умр китобидир ўқигин уни.

Йиғласанг кўзингни ёшини силар,
Аллоҳдан сен учун яхшилик тилар.
Сенинг ўаётингни маъносф бўлар,
Аёл бир китобди ўқигин уни.

Юрагингдан ўтганини билади,
Оғригинга кулиб малҳам қўяди,
Табассум нуридан кўнгли тўлади,
Аёл бир китобдир, ўқигил уни.

Қанча зулм қилсанг тўзар зулмингдан,
Ҳаёллар тўкилар гўзал зулфидан,
Ёнганин айтмайди сенинг ишқингда,
Аёл бир еитобдир, ўқигил уни.

Аёл синглинг эрур ёки онадир,
Ҳаммага орқадир дардинг оладир,
Кўзлари кулса ҳам, ичи ёнадир,
Аёл сирли китоб, уни ўқигил! .

Беринг қанотли созни,
Гапиртирай овозни,

Чақирмай қишу-ёзни,
Юрак оромин топсин.

Ёшлигимни қайтаринг,
Унутай дарду-ғамни,
Ўқийин ёзганларим,
Юрак оромин топсин.

Симлар кетсин узилиб,
Ғамларимдан сузилиб,

Севинч яна қоврилиб,
Юрак оромин топсин.

Унутайин ўзимни,
Созла айтай ўзимни,
Менга берай тўзимни,
Юрак оромин топсин!

Бир кун мени сенга ўлди десалар,
Унутмагил ишқинг билан кўмилдим.
Қабримга келмагил, ўтингда ёнар,
Қуёш куйиб кетган, мен ҳам кулиман.

Хотирангни олиб кетай ўзимда,
Ишқим синалгандир, ўз тўзимимда,
Бир малак сингари хаёлингда ман,
Аҳдимга вафо бор, ҳар бир сўзимда.

Ўт бўлиб ёндирар бир куни сени,
Боқишим ўлдирар бир куни сени,
Кўз ёшларинг сел-сел қилиб кетурсан,
Муз-муз бўлиб музлатар бир кун сени...

Сен йўқсан ёнимда, сенингсиз ҳечман,
Ҳамон билмайдурман, кимман, нимаман,
Япроқлари сўлган сўлғин гулман, чечакман,
Макони бўлмаган танҳо кўчаман.

Санинг учун ёзган гўзал наволарим,
Ҳасратингдан нола қилиб йиғларим,
Сенсиз-сенинг билан, сенга ташнаман,
Сенсиз ўтган умрим ёшла сақладим.

Аёл бошим билан кетай сен билан,
Ҳар ғамни, севинчни бўлай сен билан,
Юраклар жимгина қовушган йўлда,
Ҳаётим тамом деб, ўлай сен билан...

Дилафрўз Акрам қизи таржимаси

АДОЛАТ БАДИРХОНОВ (1953)



*Адолат Бадирхонов 1953 йил
Озарбайжоннинг Лочин райони,
Чироқли қишлоғида тугилган.
Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.*

КЕТАМАН

Кетаман ки, тез қайтаман у бошдан,
Шундай қарор бермиш бизни яратган.
Савдолари ширин бўлган дунёдан,
Сўнгги ёлғон, бир из қўйиб кетаман.

Келдим мен ҳам дунё сири билмоққа,
Зулму-жаҳолатдан узоқ бўлмоққа,
Озодлик деб гўзал тушлар кўрмоққа,
Ҳақиқатни сизга қўйиб кетаман.

Билганим сўз бўлди, яхши пойладим,
Ҳар соғ бўл деганни, яхши англадим,
Эслини сандиққа ташлаб сақладим,
Нусхасини сизга қўйиб кетаман.

Дўстга ёмон кунни раво кўрма ёмондир,
Сўз қудрати, илоҳийдан қолгандир,
Ёрсиз сўзин айтиш ёмон-ёмондир,
Ширин сўзни, сизга ташлаб кетаман.

Адолатман, сўзга қора ёқмайин,
Бор давлатим бўлган будир, англайин,
Мен ўлсам гар сўзларимни сақлайин,
Ҳаммасини сизга қўйиб кетаман.

Дардимни айтинг, табибга, зорга,
Айтинг дармон зордир мен интизорга.
Саррофлар қўлидар тушмаган зарга,
Мисгар бозорида юз берилмади.

Истасанг қалбимни нур айласин тоғ,
Чўққида бургутнинг кўзларига боқ,
Қуёшнинг нурини севмас япалоқ,
Азалдан бойқушга кўз берилмади.

Расм, бир бўлганда хунар на лалдир,
Ёлғизнинг толеҳи гумонга қолди,
Қарға қариллади, мукофот олди,
Бечора булбулга сўз берилмади.

ОТА

Юз ёшда бўлардинг сан яшасайдинг,
Афсус эллик ёшда, тугади умринг.
Қалбимда яшайди муқаддас отинг,
Санинг софлигингла тугади умрим .

Кўзимдан кетмайди нуруний юзинг,
Хаёлим тўлишар сенинг ёнингда.
Қалбимда яшайди ҳикматли сўзинг,
Хазина ётармиш санинг жонингда.

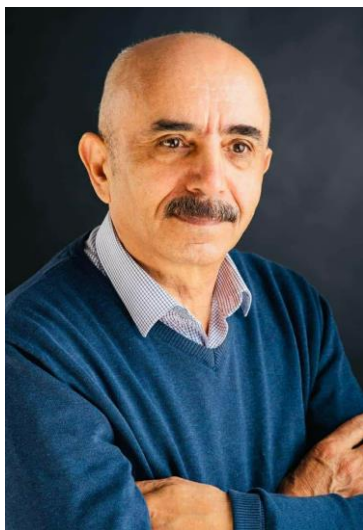
Аксинг кўзларимга чекилди маним,
Ўпишинг ёндирар ёноқларимни.
Қўлингдан ўпгандим эй ота санинг,
Ҳамон титратади дудоқларимни.

Шукур набиралар ҳаёт қурдилар,
Энди натижалар қатор-қатордир.
Бугун юз ёшингни қайд этар улар,
Машаллах, ҳаммаси, шод, бахтиёрдир.

Рухингга дуолар ўқишар доим,
Ёсиннинг нурига ботиринг, ота.
Бир аср тамомдир қанча англайин,
Эллик мазорида ётурсан, ота.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

НОЗИМ АҲМАДЛИ (1953)



Нозим Аҳмадли 1953 йилда тугилган. 1970 йилларда озар адабиётига гуриллаб кирган шоирлардан. "Бир умр севги", " Руҳим ҳам санинг бўлажак", "Севги Худоси", " Мен бир гуноҳ элчисиман", сингари шеърлар, "Афв айла мани" номли газаллар, "Менинг генералим" қиссаси, "Қиз табассуми " ҳикоялар сингари қатор китоблари чоп этилган. У шоир, носир, публицистдир. Унинг асарлари чечен, инглиз, япон, олмон, рус, турк

тилларига таржима қилинган.

Ўзи ҳам хориж тилларидан озарбайжончага таржима қилади. Асарлар вақтли матбуотда мунтазам чоп этилади.

525-газетада бўлим мудири, Озарбайжон Ёзувчилар бирлигининг Бадиий Адабиёт бўлими раҳбари.

САЛОМ АЙТИНГ

Бу ёзнинг чечак юзига,
гул юзига салом бўлсин;
дунёнинг ўнг юзин кўрдик,
сўл юзига салом бўлсин;
кимдир ранжиб кетармиш,
юрагида дард учармиш;
бу дунёнинг ёниб сўнган,
гул юзига салом бўлсин;
у ёнига, боришига,
дунё сиғмас доришига;
ўлик каби туришига,
ўлишига салом бўлсин;
кўк юзи боқар юзимга,
булутлар ёғар юзимга;
дунёнинг чағир юзига,
йўл юзига салом бўлсин;
ким айтса, ёлғон дейди,
ўлган ўлиб, қолган дейди;
ақлиги салом дейди,

даллисига салом бўлсин;
гул бўлдим ватан юзига
кўйлагим кетган юзига,
тупроғин офтоб юзига,
бол юзига салом бўлсин;
қозиларнинг асосига,
шаҳидларнинг қиссасига;
Муҳаммадига, Мусосига,
Алисига салом бўлсин;
тушимни ёзаман, юзимга,
гуноҳим ёзинг, ўзимга
дунёнинг қизил юзига,
лол юзига салом бўлсин;
эх, бунча кўп бахтсиз қолган,
тахтдан тушиб тахтсиз қолган;
бу дунёнинг бахтсиз қолган,
гул юзига салом бўлсин.

ЖОНИМДА ҲАЛИ ЁЗ ЭДИ

Кеча ёридан кечиб,
чўлда ҳали аёздир;
қиз кўпдан кутар
тоғлар ҳали баёздир;
тепалар кўндалангдир,
чўққилар гавдаланди,
булутлар кундаланди,
орасида Ой оздир;
ер кўчди, лолам кетди,
жонида алам кетди;
қўлида қалам кетди,
фалак не ёзди, ёзди;
дунё нега туғилур,
гўзалликлар ёғилур;
пучнинг умри кўп бўлур,
яхшилар ёмон оздур;
сувлар лол оқур, оқур;
юзидан ҳасрат боқур;
сочларимга қор ёғур,
жонимда ҳали ёздир.

БИЗ КҮК ЮЗИДАН

Биз кўк юзидан келурмиз,
У булути сероб ерга,
Ё бироз курисин;
бир бардага тўлдир, ичим
қир сувларин эн туришин;
қайдан келди, оқ отлилар,
ҳар тарафга ўқ отдилар;
ёғийларин йўқ этдилар,
ёғийлардан дард дарисин,
йўллар узоқ, манзил яқин,
ҳасрат келар оқин-оқин;
қўлларимга қанот тақинг,
отганим дарднинг барисин;
ёздан дарак, ёйдан дарак,
у тўйдан, бу тўйдан дарак;
кузга ҳам гул тутиш керак;
гулларнинг энг сарасини;
ўтинг кўзингдан кўрингай,
ишқинг ўзингда кўрингай;
биз кўк юзидан келурмиз,
самолар бизни асрасин.

БИР ОЗ

Бир оз қалбидан таниш,
Сасинг оҳиста келур;
сочимга тушган қорнинг,
сўроғи қишдан келур;
дунёнинг тўрт ёни сув,
ер юзининг қони сув;
севгиларнинг ҳаммаси,
бир илк боқишдан келур;
бу ҳам умринг яраси,
кўзғар дарднинг барисин;
тизларимнинг оғриғи,
баъзан нохушдан келур;
кимдир дарднинг опаси,
кўзларингда ноласи;
Санинг оғриқ, очишинг,

кўздаги ёшдан келур;
ўт сўниб шамдон келур,
кеча келур, шом келур;
руҳим оқшомдан келур,
Тўниб овоздан келур.

ОЛЛОҲНИНГ БИР ОТИ БОР

Кўкда қора булутнинг,
Ёноқлари сувланди;
ёғий кирди бу юртга,
ҳар ерини талади;
япроқ ёзмади бу ёз,
қушлар учмади бу ёз;
фалак сочмади бир оз,
қўйнингдаги илондир;
кўчим қайга ташилди,
кўк юзи бир қусунди;
далли руҳим қисинди,
бир гуноҳга беландим;
отлилар, қон отлилар,
руҳимни қонатдилар;
бизни қайга отдилат,
дунё дори баланддир;
энди кимнинг юрти бор,
дунёни терс қурдилар;
Аллоҳнинг бир оти бор,
қолганлари ёлғондир.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси.

ИНҚИЛОБ ИСОҚ ЎҒЛИ РИЗАЕВ (1953)



У1953 йил 31 майда Тошкесган районида тугилган. Ганжада олий маълумот олган. Шоирнинг қатор шеърий китоблари нашр этилган. У Озарбайжон Ёзувчилар ва Журналистлар бирлиги аъзосидир. Асарлари Президент ва халқаро Расул Ризо муқомотиға сазовор бўлган.

ЁЛҒОН ТАНИШМАСМИЗ

Ўзгалар ёнида нима ишинг бор,
Билмайман не дейди истагим сенга.
Нега қарашимдан топасан обор,
Шубҳалар ўлдирар не дейин сенга?

Сўзимдан танишлар тили лол эмиш,
Бахтимга жавоби кўп савол бўлмиш.
Бу хаёл дунёси турфа хол бўлмиш,
Чора сўрамасми тилагим сенга?

Кўнгиз вайрон бўлур ғашга тушганда,
Ҳижроннинг ёғи пастда тушганда,
Юпанар қисмат ҳам пастга тушганда,
Не дейин фалагим, малагим, сенга?

Бу сенсан тақдирган ёзилган бута,
Йўлларда борамиз, қўл-қўлдан тутар,
Кўзимни кўзингга тутдим сукутда,
Сўзим ёлғон эмас, юрагим сенга.

ШУША КОДИ

Ичимдаги сукутнинг,
Тинмай ёндирар ўти.
Янгилар яраларим,
Дилда Шушанинг ўти.

Булутларнинг дардидан,
Қанча хабар олдим мен.
Ожизлигим осилар,
Телефон дастагидан.

- Алло, Чидир тузукми?
Хабар йўқ ундан яна.
Нега чиқмас сасимиз,
Ажнабий кодларида.

На баҳори билинар,
На кузи, надир қиши.
Телеграф қанотлари,
Тўкаётир кўз ёши.

Ичимдаги сукутнинг,
Мани ёндирган ўти.
Ман ҳам жимлик жавоби,
Ман ҳам Шушанинг коди.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

РАМИЗ АСКАР (1954)



Рамиз Аскар (Ramiz Əskər) 1954 йилда Омосия туманининг Қорачанта қишлоғида тузилган. Қорачанта лицейини тамомлагач, 1972 йилда Боку Давлат университетига кирган, 1975 йилда Москва Давлат университетига утказилиб, уни 1978 йилда тамомлаган.

Меҳнат фаолиятини 1978 йилдан Озарбайжон радиосида бошлаган. Сўнгра «Бугунги Озарбайжон» журналида, «Ўтлар юрти», «Хуррият», «XXI аср» газеталарида, 2000—2006 йилларда Боку Давлат университети туркология кафедрасида ишлаган. Ҳозирги вақтда шу кафедранинг мудиридир.

Рамиз Аскар профессор, филология фанлари доктори, машҳур таржимондир. Бир қанча монографиялар, 1500 га яқин илмий мақолалар муаллифи. Туркия, АҚШ, Россия, Германия, Хитой, Ўрта Осиё, Ўрта Шарқ мамлакатларида ўтказилган халқаро конференцияларда маърузалар қилган.

Қардош туркий адабиётларнинг энг яхши намуналарини, жумладан «XX аср ўзбек шеърияти антологияси»ни Озарбайжончага таржима қилиб, чоп эттирган. Бундан ташқари у замонавий ўзбек шоирларининг асарларини таржима қилиб, Озарбайжон матбуотида давомли суратда чоп этгириб келмокда. 2011 йилда «Бобурнома»ни Озарбайжончага таржима қилиб, нашр қилдирди ва Ўзбекистоннинг халқаро Бобур мукофоти билан тақдирланди.

Бундан ташқари Рамиз Аскар Туркиянинг «Янги Ўрхун», «Турк дунёсига хизмат», Туркменистоннинг «Олтин аср» мукофотларига сазовор бўлган. 2022 йил Ўзбекистоннинг «Дўстлик» ордени билан тақдирланди.

ЮБОР

*Устозларим — турколог олимлар Билга хоним ва Аҳмад Бежон
Эржиласунларга, ўғиллари Сотуқ Бугранинг фожиаали вафоти
муносабати билан*

Йўқ бу дарднинг чораси,
Дунёда у бор — бу бор.
Битмас кўнгил яраси,
Ёқсин, жигарга юбор.
Дуо қилиб Аллоҳга,
Оҳларни улаб оҳга,
Оқшом юбор сабоҳга,
Тунда саҳарга юбор.
Наҳот чўкди саройи,
Ботдими қуёш, ойи?
Сотуқ Бугранинг жойи —
Чинга, сафарга юбор.
Билгам, Аҳмадим бежон,
Қандай чидар бунга жон?
Бўл дардинг, ярмин бу он
Рамиз Аскарга юбор.

ҒАМИ

Дўстларим Фикрат Нағмакор ва Тоҳир Қаҳҳорга

Битди кўклам, битмади лек гул ғами, гулшан ғами,
Кетди дўст-ёр, кетмади лек эл ғами — улкан ғами.
Тинди эпкин ҳам бўруну, тинди денгизда тўфон,
Аммо тинмас руҳда ҳеч ул ел ғами, елкан ғами.
Келди қаҳрим, етмади чун севгилимга хатларим,
Кетди ул ёр, кетмади лек ёр ғами, душман ғами.
Ботди ой, лек ботмади зулматда руҳим юлдузи,
Етди тонгга етмаган ул нур ғами, равшан ғами.
Эй Рамиз Аскар, ўлимга тайёр аскар сенмисан?
Ҳар замон тайёрмену дилда юрт, маскан ғами.

ЁРИНГ СЎЗ БЕРДИМИ?

Ёр сенга сўз бердим?
Сўз берди, сўз олди-да.

Қалбини тез бердими?
Бердию тез олди-да.
Ёр сенга дил бердими?
Берди, қайтиб олди-да.
Яшнаган гул бердими?
Гули сўлиб қолди-да.
Ёр сени йиғлатдими?
Йиғлатди, кулдирди-да.
Ҳеч сени алдатдими?
Алдади, ўлдирди-да.
Дардингни ёр билдими?
Билдию билдирмади.
Сен-ла олға жилдими?
Жилдию жилдирмади.
Қани ишқинг гавҳари?
Сотди билиб-билмасга.
Қани у севган ёринг?
Кетди борса келмасга.

Тоҳир Қаҳҳор таржималари

ОДИЛ ЖАМИЛ (1954)



Шоир, адабиётшунос, таржимон, фалсафа фанлари доктори Жамилов Одил Саваланўгли 1954 йил 8 октябрда Калбажар туманининг Қилсяли қишлоғида туғилган. 1977 йилда Боку Давлат университетининг журналистика факультетини тамомлаган. Оммавий ахборот воситаларида раҳбар лавозимларида ишлаган. 2002 йилдан буюн «Адабиёт газетаси»да бўлим мудури бўлиб ишлаб келмоқда. 1980 йилда биринчи шеърӣ тўплами нашр этилган. Шеърлари Россия, Туркия, Эрон ва Ўрта Осиё мамлакатларида нашр этилган. «Сўзламоқ истаيمان», «Тушида кулган қиз», «Қдлбим ҳайқириғи», «Тангри менга ёр бўлганда» каби бир нечта шеърӣ тўпламлари, шунингдек монографиялари чоп этилган. Одил Жамил ўзбек, қирғиз, рус шеърӣяти намуналарини, жумладан, «Манас» достонини Озарбайжончага таржима қилган. Турли адабий мукофотларга лойиқ кўрилган. Одил Жамил Озарбайжон Ёзувчилар ва Журналистлар уюшмалари аъзосидир.

АВТОПОРТРЕТ

Тангрим ўзи рухсат берди
Бир куни туғилмоққа.
Покиза юрак-ла бошладим,
Бошдан катта бўлмоққа.
Ўсавергач, куйди юрагим,
Оташ ичра кечди ҳаётим.
Ҳар нарсага етган кучим,
Етмади нодон бўлмоққа.
Тилга кириб юрак деди:
Шу ҳам яшаш бўлдимми?
Одамлардан қочиб энди
Кетаман одам бўлмоққа.

БИР КУН ҚИЁМАТ БОР

Ер юзида ер қолмаган
Ўлганларни кўймоққа.
Зулм қилмоққа ҳозир инсон
Жон койитмас раҳм қилмоққа.
Гадолар, миллионерлар...
Дунёнинг синоатига боқ.
Эски қирриқ, муттаҳамнинг
Энди олган номига боқ.
Ерда юришни эпламаган
Қанот қоқиб кўкда учар.
Кўп кўрдик бундайларни
Ориқ келиб, семиз кетар.
«Мусулмонман» деган каснинг
На имони, на дини бор.
Ўйлаган йўқ бу дунёнинг
Қачондир қиёмат куни бор.

ВАТАН МЕНГА ҒУРБАТ БЎЛДИ

Кўхна дунё тўлиб кетган эртаққа,
Эртақларга ишонмаган эркакдир.
Юртим ёнди, хонумоним тўкилди.
Заҳар менга шарбат бўлди, ичайми?
От минганлар отларидан тушибди.
Тил ҳурмат, оғиз доддан тушибди.
Санъат, сўз деган назардан тушибди
Умрим бўлди барбод, энди ўлайми?
Қаллоблару, порахўрнинг кети йўқ,
Сохтакору, муттаҳамнинг чеки йўқ...
Одам кўрдим, одамликдан асар йўқ,
Ватан менга ғурбат бўлди, кўчайми?

Бобохон Шариф таржималари

ТЕЛЛИ ПАНОҲ ҚИЗИ (1954)



Телли паноҳ қизи Алиева 24 май 1954 йилда тузилган. Шоир-публицист, ношир. Озарбайжон ёзарлар бирлиги ва Озарбайжон журналистлар бирлиги аъзоси. Озарбайжонда хизмат кўрсатган журналист. Озарбайжон Республикаси миллий радио-телевидениесидда ишлайди.

СЕВГИМ

Далли кўнгилларга кўшилиб келсам,
Учиб, зирвалардан қуш бўлиб келсам,
Сўнг баҳор умрига кўшилиб кетсам,
Айтчи, иккимизга етарми севгим?

Қалбимда порлаган олов қуёшсан,
Тута оласанми қўлларимдан сен,
Янгидан ёнингга қайтиблар келсам,
Айтгил, иккимизга етарми Севгинг?

Не ғавғолар кўрди балоли ишқинг,
Сен кетардинг олдин, у да кетарди,
Қаршимда хайкалга айланиб бу кун,
Айтгил иккимизга етарми ишқинг?

Яшамокни қисмат дединг, бахт дединг,
Йиллар учқур, ўтиб кетар вақт дединг,
Қисматимиз бор бўйича бахт дединг,
Айтгил, иккимизга етарми севгинг?

* * *

Маконингни билмай ахтардим сени,
На хабар йўлладинг, қайдасан билмам!
Кўз ёшим сиғмайди, киприklarимга...
Сенсиз бу ёмғирнинг тўхтата билмам!

Ким билар фикрингда нелар бор, нелар,
Қайга оёқ боссанг, ерлар ҳам титрар,

Ҳар ерда ҳаёлда, шу хотиралар,
Ёнингда йўқман лек, иформан, гулман...

Сўнг баҳор фурсати... Бу бир имтиҳон,
Инонма, одамга қарамас замон...
Қўлларинг қўйнингда совқотганинг он,
Ёнингга югуриб келаман шу он!

* * *

Яна кўзим намли, юрагим тўлар,
Сени кўрмоқ учун келаман она!
Сенсиз бу дунёдир ёлғизлик йўли,
Ўзингиз кимсасиз қоламан, она!

Ёш ўтур, эгилур, бел ҳам оҳиста,
Эҳ тушур тоқатдан қўл ҳам оҳиста,
Тегар қўл-оёққа "ел" ҳам, оҳиста,
Янга кўрайин деб келдим мен, она!

* * *

Оғочингни севдим, қушингни севдим,
Кўкларга бўй чўзган тошингни севдим,
Ман сенинг кўзингни ёшини севдим,
Ўзимни севмоққа вақт тополмадим.

Қисматимга тушган очини севдим,
Сийнамни доғлаган сочини севдим,
Ака-ука дедим, опамни севдим,
Ўзимни севмоққа вачт тополмадим.

Берилган ҳар дардни, балони севдим,
Кетган сиғинди бир отани севдим,
Ўзимни севмоққа вақт тополмадим.

Севдим, "заҳар-заққум" тилини севдим,
Қўлимни тутмаган қўлини севдим,
Ман эй, сенинг каби даллини севдим,
Ўзимни суймоққа вақт тополмадим.

Севмадим ўзимни, мен менда йўқман,
Умримга найзаман, отилган ўқман,

Сенино ёнингда ки, сен учун кўрқдим,
Ўзимни севмоққа вақт тополмадим.

КЕЧИРГИЛ

Унута олмадим, мени кечиргил,
Кечиргил қаршингдан чиққаним учун.
Қўлларингни олиб ҳовучларимга,
Юзингга меҳрла боққаним учун.

Тўхташни билмадим, мени боғлагин,
Хаёл дунёсини йиққаним учун.
Ҳаммадан гумондор бўлганинг ул он,
Бошингни кўксимга босганим учун.

Кетишни билмадим, мени кечиргил,
Кечиргил, эшикдан чиққаним учун.
Тангри йўлларимни тўсди бус-бутун,
Қайта эшигингга келганим у кун.

Сени кўп изладим, кўп сўроқладим,
Ҳар кеча ичимда сени оқладим.
Кечиргин умидим ғубор боғлади,
У кўлдан кетгандир, кетди умидим.

Мен сени яшатдим орзуларимда,
Аслида енгилдим, орзулар асир.
Кечиргил, мен сенсиз умри яримман,
Жонсиз ҳайкалдирман, севгидан басир.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

БИНАФША ТОШДИЛИ ИБОДОВА (1954)



Бинафша Тошдили Ибодова 1954 йил 29 апрельда Лочинда тугилган. Шеъриятга ёшлигидан ошно бўлиб, шеър-газаллар ёзади. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси. "Олтин қалам" мукофоти совриндори. Шоиранинг шеърлари вақтли матбуотда мунтазам чоп этилади. Унинг "Юрт ҳасрати", "Бинафшаси сўлган Лочин", "Сандан узоқда", "Сан ёнимда бўлмаганигда" сингари қатор китоблари чоп этилган.

ОНАМ

Бошим узра ўзинг чироқ бўлурсан,
Сочимни тараган тароқ бўлурсан,
Дардимни ёзганим вароқ бўлурсан,
Менинг хоним онам, ҳикматли онам,
Номусдан, ғайратдан давлатли онам!

Дунё ишларини кўпини билган,
Ўз уйида яшаб, уйида кулган,
Кимки кўнгли синиқ, кўнглин кўтарган,
менинг хоним онам, ҳикматим онам,
Номусим, ҳайратим, давлатим онам!

Ўлим шарбатини ичиб кетганим,
Отамнинг ёнига кўёиб кетганим,
Кўнглимда яралар очиб кетганим,
Менинг хоним онам, ҳикматим онам,
Номусим, ҳайратим, давлатим онам!

Қабрингиз бўлибдир, зиёратгоҳим,
Бирингиз ғуссамсиз, бирингиз оҳим,
Кечиргайсиз бўлса агар гуноҳим,
Менинг хоним онам, ҳикматим онам,
Номусим, ҳайратим, давлатим онам!

ҒАЗАЛ

Фалак чархи мени солди замондан - замонга,
Кўз юмиб яхшиларга, қисматим ёзди ёмонга.

Тўлқинли дарёдаман, йўқдир етган имдодимга,
Умидим бўлур ғолиб ки, кўл ташламай сомонга.

Яна ейди жонимни шубҳа, тараддуд, кўрқув,
Солма ё, раб, мани сан бундай гумондан - гумонга.

Ҳар қийин иш бир синовдир, буни тарк айлаганга,
Имтиҳондан ўтадир, юз тутурмиз биз иймонга.

Аллоҳим, Тошдилининг кўнглини шод эт, аммо,
Лутф айла бандангга сен, меҳру- муҳаббат уммонга.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

РАФИҚА АББАСОВА (1954)



1954 йил Озарбайжоннинг Шамкир райони Чинорли қасабасида зиёли оиласида тузилган. 1972 йилда Михайил Мушфиқ номли ўрта мактабни, 1978 йилда Н. Наримонов номли Азарбайжон Давлат Тиббиёт институтини тугаллади ва ўшандан бери шифокор бўлиб ишлайди. Касби шифокор бўлса ҳам вақтли матбуотда, газета, журналларда унинг шеър ва публицистик мақолалари чоп этиб келинади. Ўнлаб шеърый китобларнинг муаллифи, “Олтин қалам” мукофоти лауреати. Шоира қатор халқаро мукофотлар совриндоридир. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.

ҚОРАБОҒ—ОЗАРБАЙЖОН

Жанговар турк халқидир,
Азал-азал отимиз.
Дунёларда балқидик,
Яхшилиқни ёдимиз.

Тилимда бир шақиқат,
Қорабоғ-Озарбайжон.
Ярангга малшам ватан,
Қони оққан неча жон.

Ғурурланган еримдир,
Долғаланган байроқлар.
Хари bulbul ўстирар,
Озод бўлган тупроқлар.

Осмонда парвоз этган,
Байроқлар бошда тожим.
Ватан дея шайқирар,
Турк қардошим, турк божим.

Тўкилсин оғриқлар им,
Сийнасига ёғилинг.
Байроқларим безайди,
Тун-кун баланд тоғимнинг.

ДЕЙИН

Сўраганинг на бор, на йўқ,
Кўпи қолиб, оздан дейин.
Келишини сезмаганим,
Туймаганим, ёздан дейин.

Кўлларда сўнадан йўқ,
Гўзалларнинг нозин дейин.
Жўшганлари уммон бўлган,
Тордай дейин, создан дейин.

Субҳ замони кўк юзида,
Порлаган юлдузми дейин.
Орзуларим кўлкасида,
Умри ўтган қиздай дейин.

Кечаларнинг зулматини,
Қучоқлаган кўздан дейин,
Дил дудоғини синаган,
Дурдонаси сўздай дейин.

Дунёнинг ғам-ғуссасига,
Кулиб турган юздан дейин.
Сiyinleri таёқ бериб,
Дириллаган қиздан дейин.

Эгри билан ишим йўқдир,
Чап ўтириб, ўнгдан дейин,
Жон уйимнинг бор безаги,
Соф одамлар сиздан дейин.

Энг сўнгги умидим, тарк этдинг нега,
Уздинг қўлларингни, қўлимдан кетдинг.
Кўкларга қоришган тоғ қори каби,
Тушиб бурилганда селларга етдинг.

Шонли кунларимдан сандан ёдигор,
Биласан қанчалар хотира қолган.

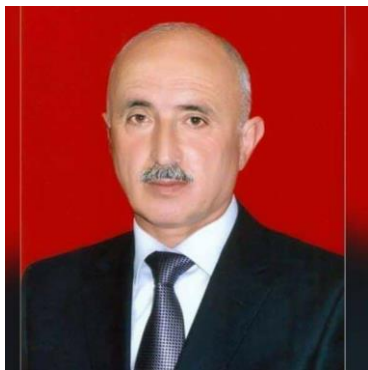
Бағри чатнаётган хотиралар дор,
Сансизлик ғалаба бонгини чалган.

Тоқатим етмайди сансиз телбаман,
Сан эдинг қувончим, кўнгли ободим.
Мен сенман, ичингда ёнган шуъламан,
Яноғимда ёшлар изи, соғинч додиман.

Кутмаган мецмондай чертдинг эшикни,
Энди яна юзга ёпиб кетарсан.
Сўндириб юзимда табассумларни,
Бошқа бир юракка шошиб етарсан.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ХОНЛАР ҲАМИД (1954)



Хонлар Ҳамид 1954 йил Озарбайжоннинг Лерик районининг Чайруд қишлоғида тугилган. Педагогика олийгоҳини тугатиб, мактабда филолог, мактаб директори, давлат хизматчиси бўлиб ишлаган. Биринчи китоби 1990 йил чоп этилган.

Қатор китоблари чоп этилан. "Авесто" китобини озар тилига ўзгирган.

ҒАЗАЛ

Гулим, ишқинг додидан, додима бир дод келди,
Яқинлар орасида аъло билки, ёд келди.

Тузини аъло сепдинг, лаззатга келди кўнглим,
Исларидан маст бўлдим, томиримга ўт келди.

Ҳисларим нуқта-нуқта сан ўтдинг ишқ дарсини,
Эсимда ким бор эди, эсласак бир от келди.

Аъло хуш ки елишинг, келишингга марҳабо,
Рухимни хуш айлади, кутганимда шод келди.

Сочингдан парвоз этди, сийнамга ҳумо қуши,
Ман ишқингнинг нашъасин кўп ўйладим дод келди.

Юлдузни кечаларда, ёғиши ҳайрон-ҳайрон,
Ҳасратнинг таънасидан жонимга ҳар зот келди.

Хонларга, савдонг ила "қоф"у "нун" дан кечарсан,
Қўрқ ки "алиф" қаддини эгмоққа бир "зот" келди.

Недандир бу олам эй жон, орифи майдон дегай,
Айла бил жонимиз айру, жонингдан бу жон эмас.

Рўзими кўзимдан бердинг, ишимни осон этдинг,
Коримга чеварим келур, у бергани нон эмас.

Қанчалик ҳукмингда бўлсам, манга хушдир у қадар,
Билки, ишқингнинг занжири қўлларимда қон эмас.

Ўзининг ҳар нуқтасида адабнинг шафоати,
Боғидан бир мева термак шоирга нуқсон эмас.

Эй холиқим, сан пардада, айвонингда манзурман,
Вужудимда нуринг ахир, томиримда қон эмас.

Қуёш соқи каби ҳозир, бу жаҳон бир майхона,
Бу бошни ишқда бўрон майи сандан ён эмас.

Юрагимда малак ўрдуси ҳисобимнинг кайфида,
Дунё хорлик дунёсидир, у Хонларга шон эмас.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ИМОМ ЖАМИЛЛИ (1954)



*Имом Жамилли 1954 йил туғилган.
Афғон уруши қатнашчиси. Афғон ҳақида
қатор китоблар муаллифи. Шоир,
журналист, публицист, носир.
Ганжавий диёрида яшаб, ижод қилади.*

Ғариблик кўп оғир юқдир,
Уни бошидан ўткарган билур.
Бир ғариб толенинг кўпдир хатоси,
Қувончли куни ҳам ҳасратли бўлур.

Қисматдир туғилган кундан бизларга,
Яшамак ғам-ғусса қучоқларида.
Тугунмас бир юқдир ундан бизларга,
Ҳижронда ғариблик сўроқларида.

Танҳолик ҳокимдир ғариб юракка,
Узоқлатиб бўлмас бир дақиқага,
Кучини кўрсатар ҳар бир тилакка.
Ортдан пичоқ урар юрт эгасига.

Бировга кўрсатмас кўзларин намин,
Ҳар замон ёшини кўрсата билмас.
Кун сайин кетади, менинг дармоним,
Ғариб кулса чин дилдан кулмас.

Ғариблик кўп оғир юқдир, қардошим,
Уни кўрган билар, кечирган билар.
Бу ғариб толенинг кўпдир хатоси,
Умрнинг ҳар дами ҳасратли бўлур.

ОНАМ

Онам бетоблигида ёзилган шеър

Ғамлар менинг юрагимда,
Кеча-кундуз дардсан, онам.
Ўзингдан минг карра буюк,
Менга буюк мардсан, онам.

Нафасингда яшайдирман,
Сани кўрсам яйрайдирман.
Ичингдаги оғриқдирман,
Дунёларга тенгсан онам.

Қалбинг қалбимга боғлидир,
Қалбинг ватан сўроғлидир.
Не десанг бари ҳақлидир,
Дилимга мадорсан, онам.

ОТАМ ХОТИРАСИ

Саҳарда уфқнинг ранглари бўғиқ,
Кўкни тўлдирибди булутлар яна.
Ёдимда оталик кунларим тўлиқ,
Маним овозимда булут бор яна.

Сиз менинг севинчим, сиз яна ғамим,
Вурғунни кўрийман, соғинчни севдим.
Нурли табассуминг кўнгил ҳамдамим,
Сўзинг, суҳбатингдан исинди уйим.

Овуна олмайман ёдинг етарди,
Кунимни санчаман ерларга ота...
Қаро қиш баҳордан хабар келтирди,
Сани қайтармади бу баҳор, ота...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

БОБО ВАЗИР ЎҒЛИ (1954)



Бобо Вазир ўгли Месимов 10. 01. 1954 йил Озарбайжоннинг Исмаилли районидаги Молла Исоқли қишлоғида туғилган. Шоир, носир, таржимон, кинодраматург, Озарбайжонда Хизмат кўрсатган маданият ходими, Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси. Москвадаги М. Горький номли

жаҳон адабиёти институтида таҳсил олган. Озарбайжон киноматография уюшмаси раис ўринбосари. “Шухрат” ордени соҳиби. 1000 дан ортиқ шеърлари кўшиққа айланган. Ўзбекистон халқ артисти Насиба Абдуллаева “Сенга нигоронман” “Кечирдим сени” номли кўшиқларини ижро этган.

ВАТАН

Тонгларга йўл кетган ками бизники,
Унинг ҳар севинчи, ғами бизники.
Туйғуси, омади, Ватан аталур-
Бир ерда тўйинган қалб ҳам бизники.

Ватан бир Қуёшдир, биз заррасимиз,
Ватансиз қўймагин, Тангри баримиз.
Тупрокни, ватанни севганлар учун,
Балки ороланар бу ер курраси.

Ватан "ён" деганда олишмоқ керак,
Ватан " жон" деганда бормоқлик керак.
Бир ватандош каби биз ўзимиздан -
"Ватан-чун не этдик" - сўрамоқ керак.

Ватан- аъло онтдир, кечиларми ҳеч,
Ватан- бир зирвадир, кичирарми ҳеч,
Толейим, қисматим ёзувидир бу,
Онадир, Ватандир, кечиларми ҳеч?!

Сенсан энг муқаддас онтимиз Ватан,
Жонимиз, вонимиз, отимиз Ватан,

Санинг ҳар кунингда дўст - душманимиз,
Билинур аслимиз, ётимиз Ватан...

Ҳилпирар байроғинг Қуёшга қўша,
Озод Озарбайжон, бор бўл, минг яша!..

СЕВГИ АЙРИЛИҚДАН...

Мен узоқ сафарга йўл олган кема,
Сени тарк этаман бандаргоҳ каби.
Қўрқма айрилиқда турган қўлимни,
Севги айрилиқдан кучлидир валлоҳ.

Дунёда бор севги қанчадир билчи,
Сан маним тилимнинг азали, илки.
Қўрқма айрилиқдан, ўлим эмас ки,
Севги айрилиқдан кучлидир, валлоҳ.

Сен ҳали билмайсан айрилиқ надир,
Ҳар сафар кўнглингни қисар, ингратур,
Айрилган танадир, руҳим сандадур,
Севги айрилиқдан кучлидир валлоҳ.

Сенсиз ҳаёт эмас умр, кун манга,
Танҳо сен юракдан ёнган сен манга,
Қўрқма айрилиқдан, инон сен менга,
Севги айрилиқдан кучлидир валлоҳ.

Қўрқув интизорлик йиғлар кўзингда,
Қанча ёлвориш бор, айтар сўзингда,
Бир кун биладурсан аъло ўзинг-да,
Севги айрилиқдан кучлидир э воҳ.

Не фарқи яқинман ёдда узоқман,
Ҳамонки санингман қанчалик соғман.
Ўлсам у дунёдан қайтиб келаман,
Севги айрилиқдан кучлидир, э воҳ.

Кўз ёши абасдир, чиқиб кетаман,
Кўнглимни ўтларга ёқиб кетаман.

Мен сенга, ҳамият, субут этаман,
Севги айрилиқдан кучлидир э воҳ! . .

МЕНИКИ БЎЛАР...

Келсанг, кўзларингда мовийлик келар,
Ёмғир булутлари севгига дўнар.
Сен кетсанг, самолар кўзи ёшланар,
Бир сенинг ҳасратинг яна бошланар.

Келсанг баҳор каби, сани эслайман,
Очилган ҳар гулни бахтим дегайман.
Сен кетсанг бу гуллар, сенсиз сўлгайдир,
Бир сенинг ҳасратинг маним бўлгайдир.

Келсанг, сирли тоғлар ўсиб кетади,
Келсанг ер курраси, байрам этади.
Сен кетсанг, бу дунё ёлғиз қолгайдир,
Бир сенинг ҳасратинг, ғамга қоргайдир.

Келсанг, бир дам дўнма омон- омондир,
Келсанг, кўрқиб дема, йўллар тумандир.
Сен кетсанг, кўнглимни туман олади,
Бир сенинг ҳасратинг, маним бўлади.

ХОТИРАДИР

Яна ёнар бу ўчоқ,
Ёниб, кули қолади.
Билмам не бўлар бу чоқ,
Қолгани хотирадир.

Қор ёғар тўкиб борин,
Юзи кулар тоғларин,
Бу яшил япроқларин,
Сўлгани хотирадир...

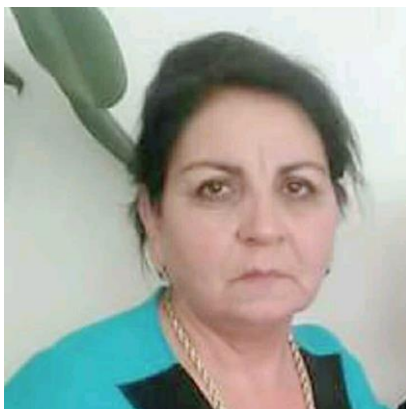
Эй чаманим чечаги,
Нега солди лачагинг?
Бу дунёнинг тўғриси,
Ёлғони хотирадир...

Нега чиқдик йўлга биз,
Жўшиб, тошар бу денгиз.
Бир дostonдир севгимиз,
Ҳар ёни хотирадир.

Ҳаёлдир, йўқса ёлғон,
Келиб, кетди қай замон?
Севгининг умри бир он,
Қолгани хотирадир.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

СЎЛМАС ШИРВАНЛИДАН (1955)



Ширванли Сўлмас-Одилова Сўлмас Огахон қизи 1955 йил 1 февраль куни Озарбайжоннинг Шамахи районнинг овчили қишлоғида тузилган. 1977 йилдан шеърлар ёза бошлаган. Турли альманахларда, вақтли матбуотда асарлари билан фаол қатнашган. Китобларг чоп этилган. Шеърларининг кўпи кўшиқ бўлган. Асарлари чет тилларига таржима қилинган. "Қизил қалам" мукофоти соҳибаси.

Озарбайжон ёзувчилар, журналистлар уюшмалари аъзоси.

8 Март

Бу кун сен ҳам севин кўнглим,
Байрамингдир, баҳорингдир.
Кўзингни оч, табассум қил,
Кетган ғаминг, ғуборингдир!

Кел, эй, кўнгил ғам чекмасин,
Ташна қалбга чин малҳамсан.
Соф орзусан, бир тилаксан,
Шеърим сенинг виқорингдир!

Бу эл сенинг, Ватан сенинг,
Шаҳидларинг бир тан сенинг,
Қайда қолди бутанг сенинг,
Сўлмас бу эл гулзоридир!

АХТАРАМАН

Ўтибди давронлар, ўтибди даврон,
Ёлғон озодликда, ҳақиқат асир.
Ҳақиқат қўллари бўлиб занжирбанд,
Ҳақсизлик қўллари солланаётир.

Шайтонлар юради ернинг юзида,
Иймонсизликларни солиб тўрига.

Илинма бу тўрга, тафаккурли бўл,
Ланат ўқилмасин бир кун гўрингга.

Тилда дуо бўлсин, кулоқда азон,
Исён қилаверма, шукр айла, инсон.
Тавба қил, гуноҳла ўйнама ҳеч вақт,
Нурли, баракотли, бўла оласан.

Замин сийнасига чизиб оҳларни,
Тўкканда кетарми, инсон гуноҳи?
Динини, худони унутганларни,
Қоронғулик бўлар валлаҳ сабоҳи.

Ер юзида бўлган бу тўфонларга,
Самонинг тўфони боқиб тинганмиш.
Ақиқми, дур сасли у чақмоқларда,
Ердаги чақмоқнинг саси санғирмиш.

Боқаман самога-ойдин тортаман,
Мажбурман ёзмоққа ҳақнинг сўзини.
Топмадим бундай ҳам аъло мўжиза,
Ахтарсам ҳам ерда само юзини.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МАЪРУФ СУЛТОН (1956)



Маъруф Султон 10. 04. 1956 йилда Озарбайжоннинг Бровдал қишлоғида муаллим оиласида тугилган.

Исмаиллида мактабни битиргач, шеърятга бўлган муҳаббат уни (1979-1984) йиллар Москвага М. Горкий номи Жаҳон Адабиёти институтига етаклади. Олийгоҳгоҳни тугатиб, Бакуда адабиёт

журналида ишлади. Шеърлари жаҳон тилларига таржима қилинди.

Шоир, таржимон, публицист жаҳон адабиётидан озар тилига таржималар қилади.

СЕНСИЗЛИК

Бу мовийликда денгиз,
бу ҳолда денгиз етим, кимсасиз...

Бўмбўшдир сансиз,
бўм-бўшдир сенсиз...

Минг мил узоқлардан
туюрсанми,

ҳис этурсанми
қандай чайқаланур,
қандай жонланур?

Минг йил узоқлардан
кўрарман сани...

Сан қанчабўм- бўш соҳилда
Кўряпсанми мани?

Нафасингдан айириб,
бир оз менга юбор-
сенсиз ахолишга руҳимни
саринлатмоққа.

Кўз ёшларингдан
бир озда юбор-
отининг ёндиргани
дудокларимга суртибсани сўроқлаб- сўроқлаб
олисга кетмоққа.

Табассумингдан
бир оз умид юбор,
қўлимни узатиб санга етмоққа...
Буларни қўймасанг
қўлларингдан
бир оз тоқат юбор-
интизор этмоққа.

Сани чизаман...
Юзингни ўхшатаман,
Қўзингни ўхшатаман,
Ўзингни ўхшатаман.
Қўлингни- оёғингни,
Оллашган яноғингни,
Ўт бўлган дудоғингни,
Қошингни ўхшатаман.
Ёшингни ўхшатаман.
Ҳасратингни чекаман...
Сани чизаман...
Қалбингни чизаман...
Қалбингдаги мансизликни,
Ҳаётимдаги сансизликни чизаман...
Ўхшата олдимми? . .

* * *

Қандайсан? - деб сўрайсан.
Билармидим қандаям?
Қачонлар ўзимдан йўқ хабарим...
Бир қоронғу кечаям,
Отмаган тонг, сахарим.
Қоронғида ўзимни қандай кўрай,
Кўзгуга боқаман-йўқманку қандай кўрай.
Бўғзимга тикилган қаҳрим ҳам удир билмадим...
Узимни унутдим, сани унута билмадим...

* * *

Қийналиб чиқарсан ҳасрат ичидан,
Тўкилур ҳасратим оёқларингга.
Нурга, саодатга чевриламан ман,
Қонаман у гўзал дудоқларингга.

Бахтиёр, бахтиёр кулимсирайсан...
Тутаман кўлингни ҳовучларимда.
Бироз ёноқларинг сўлиб айтасан,
Сочларинг анчага узайган аммо.

Яна саҳарданок қабарик оёқ,
Саодат тўкилур санинг кўзингдан.
Илоҳим, кўрасан ман сандан узоқ,
Қанча яшаяпман бу ер юзида?!

Таяниб кўп яқин-нафас-нафасга,
Кўлингга, кўзингга боқарман аъло.
Кулиб ҳазилларла дейсанки нашъа,
Бўғаман сўзларни бўсаларим-ла.
... Сўнгра тонг отади- уйғонар ҳамма...
Манинг вужудимда ёнар бир олов.
Яна сандан манга дил тўла соғинч,
Биргина қувончли тушлар қолажак.

* * *

Балки биз бир бора, кўришолмадик,
Орамизга тушди ёмон айрилиқ.
Айрилиб самода кўришсак дедик,
Дунё учармиди айрилмасайдик.

Бу ҳам бир қисматдир тушга айланди,
Ўнгимиз - учмоқлик, ортимиз қайга.
Шонли кунларимиз қушга айланди,
Учур чарх урганча, учур орқага...
Энди ёлворсам гар, толма дединг сан.
Умр бошга солур, умр ёридир.
Биз яралган эсак, бир-биримизчун,
Нега йўлларимиз айри-айридир?

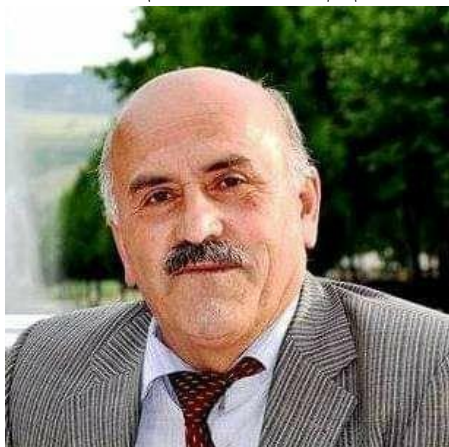
Изтироблар чекиб йўлингда турдим,
Шунда, ўз йўлингдан, қолма дединг сан.
Бир вақт, толеимни қўлдан чиқариб,
Умр бошга солур, умр ёридир.

Биз яралган эсак, бир-биримизчун,
Нега йўлларимиз айри-айридир?

Изтироблар чекиб йўлингда турдим,
Шунда, ўз йўлингдан, қолма дединг сан.
Бир вақт, толеимни қўлдан чиқариб,
Энди ёлворсам гар, толма дединг сан.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ШОҲМЕММЕД ТОҒЛАР ЎҒЛИ (1956)



Шоҳмеммед Тоғлар ўғли 1956 йил Исмаилли районида тугилган. Шоир-публицист, "Исмаилли хабарлари" газетаси бош муҳаррири. Шоирнинг ўз китобларидан ташқари, Туркия, Ўзбекистонда таржимон сифатида машхур.

САВОЛ

Сан недан бу қадар, гўзалсан ахир,
Яратган яратмиш сўрамоқ учун.
Сен ўтган йўллардан йиғолмам ҳушим,
Сен недан бу қадар гўзалсан ахир.

Ҳуснинг сени кўриб севганга пайми?
Боқишинг чечакли баҳорми, майми,
Жамолинг қуёшми, йўқса у Ойми?
Сен недан бу қадар гўзалсан ахир?

Сендан хабари йўқ ёнмаган шамнинг,
Бошига тош тушур сансиз оқшомнинг.
Гул- чечаклар кунга қўяр ҳар дамни,
Сен недан бу қадар гўзалсан ахир.

Ҳаётим, руҳимдир, берганим азоб,
Ўлиб-тирилсам ҳам, келтирмайман таб,
Бир шода саволга топмадим жавоб,
Сен недан бу қадар гўзалсан ахир?

Бор бўл, бахтиёр эт, севганинг ёрни,
Ўйлаб Шоҳмаммедни, бузма илғорни,
Мен билаолмайман, ўзинг бил барин,
Сан недан бу қадар гўзалсан, ахир?!

ҲАҚДАН КЕЛГАН НИДО

Ҳақдан келган нидо - шаҳидлар ўлмас,
Номусдир, шарафдир - ватан бўлинмас!
Ким уни ардоқлар, ким сева билмас,
Сўзимда, кўнглимда кетган шаҳидим.

Муқаддас қабрингни ювар ёмғир, қор,
Отингдаўлмаслик, абадийлик бор,
Ҳамон жанглар кетар, сийнамдан ахтар,
Қонли жанггоҳларда қолган шаҳидим.

Руҳингга киради камоним, созим,
Шаҳид ҳиди келар ҳар келган ёзни.
Қўймайман инжудай ғамли овозим,
Энг баланд мақомга етган шаҳидим.

Қанча бир- биридан қўшиб, айирдим,
Сувимдир, кўклаган, пирдир сайидим!
Ҳар кун қуёш каби саломбераман,
Кўзимнинг ўнгида ўтган шаҳидим!

Мен борман, шаҳидни севиб олқишла,
Яша, Озарбайжон, бу жон ёнгунча
Ҳилпирар байроғим, тўлқинланганча,
Унутмас ватандош, Ватан шаҳидин!

* * *

Дунёда ранг кўпдир, завқларга ботиб,
Ёмон ҳам ярашар сарик бу қизга.
Биркун уйларининг ёнидан ўтиб,
Салом, гул берардим яна бу қизга.

Етимлик, косиблик, бироқ ор бўлди,
Эшитиб тўйини, дунём тор бўлди.
Беморлик умидим, ёлғиз хор бўлди,
Тангри жуфт берибди бечора қизга.

Мен ота бўлмадим, у бўлди она,
У ҳасрат ичида кимга парвона.

Ёри ҳам билмади Шаҳмаммед зора,
Оллоҳим, сан ёри, ёр бўл бу қизга.

* * *

Шеър ёзмоклик тангри берган туйғудир,
Севган қизнинг ёруғ нигоҳи шеърдир.
Қишнингқори ҳақдан ерга қайғудир,
Ёзнинг иссиғида ёмғир ҳам шеърдир.

Оқ кун бўлсин, оқ чечаги олчанинг,
Гўзал сенга жон деганда ол жонин.
Қиз- келинлар тўқигани халчанинг,
Кунгираси, нақши каби бир шеърдир.

Жонни куйдирувчи олови ёвуз,
Қийин кунлар сабр билан ўтади.
Қора булут эсдан озиб ўпади,
Асли ўша ёнган чақмоқ ҳам шеърдир.

Қўрқув тўла нағалларнинг ўзисан,
Шукурлининг суфраси бол, уйисан.
Тун-кечалар ошиқ аскар севишган,
Юлдузларнинг учиши ҳам шеърдир.

Ким айтади, юрагингга сол қушни?
Агар севсанг, бер баҳорни, ол қишни.
Юракдандир Шоҳмамаднинг олқиши,
Қўрқуви йўк, қайғуси ҳам бир шеърдир.

ОНА СУТИ

Гўдакни эмизиб алдадинг она,
Ранжима, гўдагинг йиғласа ёлғон.
Сут билан киради ҳаёт севгиси,
Онанинг бағридан исийди жаҳон.

Дейсанки, бу дунё аввалги эмас,
Гапинг чин сўзингга шерик чиқаман.

Кўп нарса сўйламак истаса ҳам дил,
Уни тишларимда тишлаб чиқаман.
Жим тураман сира ичмайман қасам,
Нега қасам ичсин, санинг гул боланг?
Алданиб қолсам ҳам чидай чидасам,
Яхшилик яхшидир, яхшилик дарс ҳам.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ОЙДИН МУРОВТОҒЛИ (1956)



Ойдин Бандали ўгли Ҳожиев (Ойдин Муровтоғли) 1956- йилда Кўккўл районида туғилган. Мактаб таълими, Ганжа Давлат Университетидаги таҳсиллардан кейин ижод билан шуғулланди. Озарбайжон журналистлари, Озарбайжон ёзувчилари уюшмалари аъзоси, Озарбайжон Зиёлилар жамиятининг фахрий аъзосидир.

Шоир, публицистнинг қатор китоблари чоп этилган. Турли тилларга таржима қилинган.

БАЙРОҚЛАР

Танишмоқ истайман мен уч байроқнинг тилида,
Байроқларда титраган машъал, чироқ тилида.
Бир ҳарф ҳам ўрганмадим, мен тумтароқ тилида,
Бунга ҳам рози бўлмас, осмон яроқлари,
Озарбақжон, Туркия, Покистон байроқлари!

Йўқлигидан йўл келур, яратганнинг ер юзи,
Яна ўзига кулур бу дунёнинг чор юзи,
Шу дамда ҳозирлашур аср пайғамбар юзи,
Унга кўра бор бўлсин сулҳнинг кулар чоқлари,
Озарбафжон, Туркия, Покистон байроқлари!

Абадият нафаси, ҳақ, адолат ранглидир,
Инсонликка эътиқод, улуғ хилқат рангидир,
Нияти кўрлар билсин, олий ният ранглидир,
Оллоҳ, Ватан ишқидатўлибди кучоқлари!
Озарбайжон, Туркия, Покистон байроқлари!

Боту, Дўғу ораст нурлантирар зулматни,
Уч давлатнинг сурати, уч қатдошнинг сурати,
Бир- бирига орқадир, уччовининг ҳикмати,

Уччовлари сайр этар муқаддас тупроқларин!
Озарбайжон, Туркия, Покистон байроқлари!

Юрак уриши каби ярашиб долғаланар,
Уччови уч чўққидай, тоғлашиб долғаланур,
Учларнинг мухташами зиёси долғмланур,
Дардлашурюрт ишқининг ватандош ўртоқлари,
Озарбайжон, Туркия, Покистон байроқлари!

Ёришиб отзуларим атай шундай дегайман,
Бу ёзнинг ари қўнган чечагидан дегайман,
Мен Туроннинг пойтахти юрагимдан дегайман,
Сийнамэлтади сизга ишқнинг лал ётоқлари,
Озарбайжон, Туркия, Покистон байроқлари!

* * *

Юзингдан малакнинг юзини кўрсат,
Кўзингдан ҳийланинг кўзини курсат,
Ўзингни тезлаган ўзингни кўрсат,
Танийин сани!

Бошингни қорнингга йиғ, танисинлар,
Виждонинг тикланиб, қирқ танисинлар,
Ичингдан ашё чиқ, танисинлар,
Танийин сани!

Бурилиб кезурсан гул бозорида,
Саломинг билинмас эл бозорида,
Тилингни асрагин тил бозорида,
Танийин сани!

Инсонлик дегувчи яан уйдирмадир,
Қўл қўй, ичингдаги кин уйдирмадир,
Сўйла, ахир санда сан уйдирмадир,
Танийин сани!

Онт ич, сен кўм-кўксан, ҳали яшилсан,
Онт ич, сен гадонинг ватандошисан,

Онт ич, сен ириган бир бош тошисан,
Танийин сани!

Кўрсат сан ўзингни, бир марта кўрсат,
Арзон матоҳингни қиммат деб кўрсат,
Сендаги шайтонни Оллоҳга кўрсат,
Танийин сани!

* * *

Бир кун ердан кўкка бошляйдурсан,
Бешикдек, мзордек бўш қоладурсан,
Тухуминг кўксингда тош бўладурсан,
Сан нега тўюрсан тошингга дунё?

Дардга чидамлисан гоҳ-гоҳ ўзингни,
Туриб йиғлагайсан сўраб ўзингни,
Сотдинг яратилган кундай ўзингни,
Йиғибсан мол- дунё хирсини дунё!

Йўл топдим, кет дедим йўлнинг ичида,
Ялтоқнинг ичида, ёлғон ичида...
Оллоҳим беш миллиардулинг ичида,
Берибсан давлатнинг бешига дунё!

Даво карвонидек чизсанг тоғларни,
Манга деса қумдай буксанг тоғларни.

Тарозига қўйиб тортсанг тоғларни,
Келмас юрагимнинг тошига дунё!

Кўпинча, ўсволиб бутуқланибсан,
Ҳийладан сут эмиб, қўндоқланибсан,
Сан нега гомардга адоқланибсан,
Қоламан тушуниб- тушуниб дунё!

Гоҳо қисиламан, воҳидман, бирман,
Ўзимдан- ўзимга изман, зарурман,
Санинг гардишингга очилмас сирман,
Қоришма ойдиннинг ичига, дунё!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МУБОРИЗ ОҒАХОН (1957)



Мубориз Огахон сулаймонли 1957 йил Ленкораннинг Киров қишлоғида туғилган. Шоир, журналист, ҳуқуқшунос, озарбайжон давлат телерадиокомпаниясида муҳаррир бўлиб ишлайди. Шоирнинг 30 га яқин китоблари чоп этилган. Шеърлари турли хориж тилларига таржима қилинган.

ЎЗБЕК ДЎСТИМГА ХАТ

Сани кўрмоқ учун юракла келдим,
Сўздан баланд кўрдим, чечакла келдим.
Азиз қардош билиб, ман шарққа келдим,
Салом ўзбек дўстим, ҳолинг нечадир?

Самарқанд кўш-кўша, Бухоро қадим,
Она юртим каби тараннум етдим.
Хоразм тош муҳрим, Тошкент маъданним,
Салом ўзбек дўстим, ҳолингиз қандай?

Мўйноқинг, Термизнинг ўз тарихи бор,
Урганч ҳам, Марв ҳам севимли диёр,
Қўқонду, Хевани руҳим сўроқлар,
Салом ўзбек дўстим ҳолингиз қандай?

Бу юртга безакдир қадим Зарафшон,
Наманган олмаси мамлакатга шон,
Энг кўкли, баҳрали жойдир Андижон,
Салом ўзбек дўстим, соғ-омонмисиз?

Фарғона, Навоий эски вилоят,
Юз таъриф сўзласанг этмас кифоят.
Сурхонга таърий йўқ, Жиззах ривоят,
Салом ўзбек дўстим, соғ-омонисиз?

Қадим Кўнё-Урганч карвон йўлидир,
Азалий, абадий сирга тўладир.
Қорақалпоқ халқи туркнинг қўлидир,
Салом ўзбек дўстим, омон бормисан?

Муҳаммад Ўзбекдан от олиб отинг,
Амир Темур бўлиб қўлинг-қанотинг,
Шоҳрухла Бойқаро кўркидир ёдинг,
Салом ўзбек дўстим, омон бормисан?

Ким ёддан чиқарар ибн Синони,
Илмила мот қилди бутун дунёни.
Регистон майдони, Шоҳи Зиндани...
Салом ўзбек дўстим, омон бормисан?

Ўғлонлар бўй берди элдан улусдан,
Ватанин севганлар қилди гулистон,
Улуғбек закоси-тарихий дoston,
Салом ўзбек дўстим, саломатмисиз?

Жаҳонда қолдирди қанча гўр амир,
Илмини ўргатди, Бобур, Хондамир,
Муқаддас қиблангдир, Тиёншон, Помир,
Салом ўзбек дўстим, ҳолингиз қандай?

Амударё суви, Сирдарё суви,
Гўри-Амир, Оқ-сарой... бордирми тоғи,
Қашқадарё шанки илоҳи пойи,
Салом ўзбек дўстим, ҳолингиз қандай?

Барини сас солиб орзу-ўйига,
Маъмунон куч бериб қанча элларга,
Келганман кўрай деб Ичон-Қалъага,
Салом ўзбек дўстим, ҳолингиз қандай?

Яссавий, Лутфийлар унутилмасдир,
Тилинг ҳам шириндир, овозинг хушдир,
Мубориз бу шеърин, сидқидил ёзди,
Салом ўзбек дўстим, ҳолингиз қандай?

2016 йил.

* * *

Хабаринг йўқми мендан?!
Ахир кўзим йўлдадир.
Нигоронман ёр сендан,
Зехним мени алдайдир.

Ўзинг яхши билурсан,
Дардингдан девонаман.
Шамга минг жонини ҳам,
Алишган парвонаман.

Манинг каби севгига,
Қул бўлган йўқ дунёда.
Кел эзма бу юракни,
Нега тушмайман ёдга? . .

Кўзларингда кўраман,
Лиммо-лим муҳаббатни.
Сўзларингдан туяман,
Адоси йўқ ҳасратни.

Яна алдама мани,
СЕВАМАН - сўзи ила.
Севгини кўрмадингми,
Муборизнинг кўзила.

ДАРД

Бир дард ногоҳ мени дардга солибди,
Мен билмасдан мени мендан олибди.
Юрагимда қанча сўзим қолибди,
Бу дардима даво айла, табибим!

Топилмасми мушкулимнинг чораси,
Тузалмасми далли ишқим яраси.
Кўз-кўз бўлди юрагимнинг пораси,
Бу дардима даво айла, табибим!

Йиғламоқдан оқиб кетди кўзларим,
Сурунмакдан яғир бўлди тизларим.
Тиконлашди тилимдаги сўзларим,
Бу дардима даво айла, табибим!

Не залолат узоқ турмай ёнимдан,
Қаролиғи ранг олмайин қонимдан.
Аччиқ оғриқ чекингунча ёнимдан,
Бу дардима даво айла табибим!

Солиб келгин бахтим бетин бенизга,
Ёки солиб бир қуриган денгизга.
Ярим йўлда қўйма, кел Мубаризга,
Бу дардима даво айла, табибим!

ЕРУ – КЎК ОРАСИДА

Қуёш яқин, ер узоқдир руҳимга,
Она ватан бир қучоқдир руҳимга,
Туғилган юрт бағрин очар руҳимга,
Мен қоламан еру-кўк орасида.

Кўнглим қолар, бўм-бўш дилим танишмас,
Бу кунимла жавон кўнглим ёнишмас,
Гуноҳларим, гуноҳларга қоришмас,
Мен қолурман еру-кўк орасида.

Хуш кунимни ахтариб қарайман,
Ғамга тўла дамимга борай ман,
Ўз ярамни, табибдек ёрай ман,
Бил, қоламан еру-кўк орасида.

Ёр боғида ифорли бир гулмисан,
Мен дардлининг кўзларида нурмисан,
Сан аслида вафодорим, гулимсан,
Бил, қоламан еру-нўк орасида.

Эсга солиб янглама дадимни,
Интизорга айтманг менинг дардимни,
Ёр ёрига севгим, гулим дердими,
Мен қоламан еру-кўк орасида.

Муборизман тангри яшар жонимда,
Оташ оқар томиримда, қонимда,
Керак бўлса ўлим менинг ёнимда,
Мен қоламан еру-кўк орасида.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

СЕВГАН МЕНМАН

Бу тупроқни севган кимлар,
Гулум сени севган менман.
Гул дудоқни севган кимлар,
Дилим сени севган менман.

Қоянг ҳам бор, тошинг ҳам бор,
Билинмаган ёшинг ҳам бор.
Кўп йигитлар бошида бор,
Елим сени севган менман.

Бозор жойлар майдонингдир,
Мард оғлонлар арслонингдир.
Сирян, Муғон жаҳонингдир,
Милим сени севган менман.

Сен зумрадим, сен олмосим,
Ескирганда ҳам сўлмасим.
Баҳоси ҳеч озаймасим,
Лалим сени севган менман.

Жон олмоққа кўп талошма,
Ҳазон бўлиб, дардли эсма.
Йўлларимни ҳали тўсма,
Ўлим сени севган менман.

Хуш баҳслар дардга солар,
Дард чекканлар дард саралар,
Мубариз ҳам сенсиз қолар,
Болим сени севган менман.

Жумагул Сувонова таржимаси.

РУСТАМ БЕХРУДИ (1957)



Рустам Ҳидоят ўгли Алмаммедов 12. 09. 1957 йилда Нахчивонда тугилган. 1979 йилда Нахчивон Давлат педагогика институтини тугатган. 1984 йилдан Баку шаҳрида яшаб “Ёзувчи” нашриётида, “Озарбайжон” газетасида Собир Рустамхонли раҳбарлигида фаолият юритган. Унинг шеърӣ китоблари туркия, эрон, австрия, олмония, белгияда нашр этилган. Махмуд Қашғарий номидаги халқаро мукофот соҳиби. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.

БОШИМНИ ОЛИБ КЕТСАМ

Зерикдим, битдим яна,
Битдим ман куйгандай шам.
Бу ерлар бир ер дея,
Олиб бошимни кетсам.

Кетсам, балки бир вақтда,
Руҳим авф айлар мани.
... Бир юрт мозорларига,
Олиб кўмсалар мани.

Не берди бунга Тангрим,
Ҳар тарафи қон, вайрон.
Гуллар ёлғон очар юз,
Қушлар сайраши ёлғон.

Ёлғон тўқийди тупроқ,
Ёлғон тўқир сув, ҳаво.
Бозорга айланган ер,
Бедаводир, бедаво.

Бунда Ҳазор жон берур,
Ўлиб-битиб, ранги йўқ.

Ол шароб ранггидадир,
У майидан яна кўп.

Дардга боқ, бунда жоним,
Шушада дейин жони.
Бу на жойдир, гўзалдир,
Ўлгандан ўлмагани?

На ерки бу ер оллоҳ,
Оллоҳларнинг сойи йўқ.
Оёқ босмоққа ери,
Яшагани жойи йўқ.

Зерикиб кетдим, тангрим,
Битдим, ман гўёки шам.
Бу ерлар бир ер дегил,
Бошимни олиб кетсам!

* * *

Қуёш ботар тутсак бўлур юлдузлар,
Ўлғиз қолиш не ҳижрондир биламан.
Тонг отгунча санчиқ чекар ўлғизлар,
Бир кел десанг шодлик бўлур келаман.

Шамол эсар ёз кунида тоғлардан,
Диллар дардли пўртанадан, бўрондан,
Севганларни айри қўймас Яратган,
Бир кел десанг баҳор бўлур келаман.

Сенсиз кунлар энди менга ўлғончи,
Замон ўтар ўтар соат ўлғончи,
Бу оламда мен йўлчиман сен қайси,
Бир кел десанг афкор бўлиб келаман.

СЎНГ БАҲОРИМ КУЛАРМАНМИ? - БИЛМАДИМ.

На оҳ чекдим, на ёш тўқдим, мот бўлдим,
Ҳумо қушдай зирху-қалқон от бўлдим,
Елга чопдим, дунё бўйлаб отилдим,
Бўронларнинг елиманми? - Билмадим.

Ора-чора қулоғимга ун келди,
Билиб қўйки, сўнгги онли кун келди,
Ахир билки, ўтиб кечмиш тун ариди,
Айрилиқни селиманми? -билмадим.

Ҳеч бўлмаса хаста чоғим ётганда,
Бошининг устида таянай қардош.
Қўлларингни олиб алам устида,
Дардингла олишиб қолганда қардош.

Дўнарди кўзлари ёш булутига,
Тўшарди ҳасратнинг, ғамнинг ўтига.
Бир гўзал кунларни солиб ёдига,
Сийнаси доғланиб, толганда қардош.

Дейдилар қардошни бошининг тожи,
Унсиз ҳар калима, ҳар сўзин ёди,
Ёдга қардош деса юксалиб боши,
Юраги оғрийди, бу дамда қардош.

Бу фоний дунёда, кетармиз, қайга,
Ҳаммининг қалбида бир ҳасрат яра.
Чекинга тушганда, тушганда дорга,
Доялик уйларга боғлангин қардош.

Отага ўғилдир, онага бола,
Опага сирдошдир, қўнимга имдод.
Деганда дардини айламасин дод,
Сани тарк айлагач, дил қона, қардош.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЗИЁДХОН БУТОҚ (1957)



Зиёдхон Бутоқ (Бутоқов Зиёдхон Курбон ўгли) 1957 йил 20 февралда Гуржистон республикасининг Бўлнист районининг Капанак чиқишлогида тугилган. Мактаб таълимидан кейин Баку Давлат Университетининг тарих факультетини битирган.

Илк шеъри 1972 йил "Ғалаба байроғи" газетасида чоп этилган. Ҳозиргача 11 та китоби нашр этилган. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси. "Қизил қалам", "Оғаз" мукофотлари соҳиби.

ЯРАШДИ

Ширин бўлди ўтган умр ҳар они,
Илк ишончим сўнг гумонга ярашди.
Хотирадир энди жойи, макони,
Руҳга дўнди, дин- имонга ярашди.

Пардаланди, созии устда сўз бўлди,
Севги бизга боқиш бўлди, кўз бўлди.
Ишқим кпби ёнди - ёнди, кўз бўлди
Ичимдаги бир тўфонга ярашди.

Ҳар ёғини бой берганча селларга,
Бош эгмади, бош келмади елларга.
Омад деди ўтиб-кетган йилларга,
Меъзон бўлди, сақ - саҳмонга ярашди.

Оқшомимдан сабоҳимга йўл очди,
Комилликка кучоқ очди, қўл очди.
Сўз устида дастурхони бол очди,
Бисмиллоҳга, ал- раҳмонга ярашди.

Шарбат билдим, баҳрасини, барини,
Борлиғимга зийнат этдим борини.
Бошга экдим қалаэ отли ёрини,
Бутоғ бўлди, Зиёдхонга ярашди.

ИЗЛАМА МАНИ

Санинг толейингга айтилган қасам,
Кўпдандир умримда бўронни қучсам.
Ўзингда ҳасратман, кўзингда яшаб,
Қоида билмайман кўзлама мани.

Сани овутомққа сўзим қолмаган,
Совуган ўчоғим, кўзим қолмаган.
Унсизликка тоқат, юзим қолмаган,
Қоида билмадим, кўзлама мани.

Бу ҳам бир толедир, бу ҳам бир бахтдир,
Умрим булутланди, музларим тахтдир,
Фалакнинг юзида бир юлдуз тақдир,
Қоида билмайман, излама мани.

Сан нола қиласан мендан хабарсиз,
Кезиб тўлолмайсан кенгдан хабарсиз,
Бошимни бургувчи жондан хабарсиз,
Қоида билмайман, ўйлама мани.

Дунёга сиғмайди дардим, озорим,
Бошқа бир оламга кетган гузорим,
Боқма ки, кўнгилдир менинг мозорим.
Қоида билмайман, излама мани.

На дейин, ўзгарур замоннинг ўзи,
На сан гуноҳкорсан, на менман тузук,
Сан Аллоҳ, йўлларда кўр қилма кўзни,
Қоида билмайман, излама мани.

ҒАЗАЛ

Ишққа гирифтор бўлган аччиқ рўзғор ўлдирди,
Замон ўзи толе курди этди шикор ўлдирди.

Ваъдалари ёлғон экан, бир висолнинг йўлида,
Парвонани шам ёндирди, булбулни хор ўлдирди.

Гул бўлмади ғунча умри, хазон ликка яралди,
Ҳар ошиқнинг ўз севгани нозли нигор ўлдирди.

Ғамни ўзга яқин тутиб, кўп адашдинг, сан дема,
Бир ҳижронга асир этди қилиб бемор ўлдирди.

Биёбонни ҳамдам билди ёлғиз эмас чўлларда,
Ошиғи--Мажнунни фақат, дарди- ғубор ўлдирди.

Оҳу- фиғон тингламоққа сабри кенгдир дунёнинг,
Дард ичида йиғлаганни нолайи- зор ўлдирди.

Уммон бўлди ишқ наҳрида Зиёдхоннинг ҳавоси,
Ғофил калқон тўфон киби уни бир дилдор ўлдирди.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

АЖДАР БЎЛ (1958)



Машихур озарбайжон шоири, носир, драматург ва таржимон Жабиев Аждар Файзулла ўгли 1958 йилда Ғозимаммад шаҳрида тугилган. 1979 йилда Ганжа давлат педагогика институтини тамомлаган. Мактабда ўқитувчи, «Ишиқ» (Нур) нашриётида мусахҳих, кичик муҳаррир, «Шуур» нашриётида бош муҳаррир бўлиб ишлаган.

Шеър, ҳикоя, пьеса, бадиа жанрларида ижод қилади. Унинг «Мулла Насриддин ва Амир Темурнинг филлари», «Бор эканда йўқ экан», «Сўнги мактуб» пьесалари сахналаштирилган. «Уста Юсуфнинг камончаси», «Қодирнинг янги ҳикояси», «Қотил билан учрашув» ҳикоялари асосида бадиий фильмлар ишланган. Қирқдан зиёд китоб муаллифи. Асарлари 10 дан ортиқ тилларга таржима қилинган; Туркия, Эрон, Польша, Россия, Германия, Грузияда нашр этилган.

Аждар Бўл бир қанча портрет-ҳикоялари учун Миллий Китоб мукофотига (2010), «Яша» шеърий китоби учун Озарбайжон маданият ва туризм вазирлигининг «Олтин Сўз» мукофотига, «Ҳарбий-дала кўмондонининг маймуни» ҳикояси Маҳмуд Кошгарий номидаги халқаро танловида Гран-прига сазовор бўлган.

ЮРТИМ-ОЗАРБАЙЖОНИМ!

Юртим- Озарбайжоним,
Ўлмадим оқ кунинг кўрдим,
Озарбайжоним!
Бўлса ҳам, "йўқ - дейдиганим, - дардим" ,
Озарбайжоним! Сани кўп ўйди бу дил, аммо чиқармас отини,
Кўзимга тўтиёдек суртаман тупроғини,
Кўкда фазодагидек йўллагайман байроғини,
Гимнингни айламишам юртим, Озарбайжоним!
Ўлмадим, оқ кунингни кўрдим, Озарбайжоним!
Кўп бўлиб яғмоланган, сўлар, узилар вақтинг,
Айланиб, ёндириб, тушганда дўнган тахтинг,

Милён йил барқ урганча энди келдинг, чиқдинг,
Йигитим, қаҳрамоним, мардим,
Озарбайжоним!
Ўлмадим, оқ кунингни кўрдим Озарбайжоним!
Онасидан совуган касларни кам кўрмадик,
Юртга бегона боққан терсларни кам кўрмадик,
Қора қиш пастлаб чиққан сасларни кам кўрмадик,
Жон деган жонингга жон бердим, Озарбайжон!
Ўлмадим ёруғ кунинг кўрдим, Озарбайжоним!
Етдик озодлигингга, биз орзулаган чоғларда,
Жон фидо айладилар, жон эвази сақларди,
Менинг орқам бўйга - бўй чархлаган тоғлардир,
Чинорингга бўйланиб турдим,
Озарбайжоним!
Аммо кўнглимда синиқлик ҳам бор, албатта, Ватан,
Қисилиб йиғлагайман далада, хилватда, Ватан.
Ватаним бешда учи чорлади ғурбатда, Ватан,
У ки бор зулм кўриб юртим - Озарбайжоним!
Ўлмадим, ёруғ кунинг кўрдим, Озарбайжоним!
Аждар Ол, қаршисида, йўл бир балоча шон кўраман,
Ўзимнинг шуъла сочган истагимга тан кўраман,
Ғолиблиқдир йўлимиз қаршидадир, мен Севгилимдек кўлингга
кирдим, Озарбайжоним!
Ўлмадим ёруғ кунинг кўрдим, Озарбайжоним!

ЧАҚИРИҚ

" Қорабоғ бизники ва нидо!"-
Озарбайжон Республикасининг Президенти Илҳом Алиев.
Чиқди акс- хужумга шонли ўрдумиз,
Ғалабани кўзлар она юртимиз,
Кетамиз яроли, келур ортимиз,
Душманнинг тилининг учида видо,
Қорабоғ бизниёи, бизгадир нидо!

Йўқолар йўқ бўлиб, йўққа чиқади,
Байроғим ҳилпираб тоққа чиқади,
Лочинга чиқади, Туғга чиқади
Ҳасратдан куч олдик, севгидан худо,
Қорабоғ бизники, бизники нидо!

Муров азоб чекиб " ёдлаган " бизни,
Калбасар ўттиз йил соғинган бизни,
Оқтом ҳар дақиқа кўзлаган бизни,
Тўсмас йўлимизни ўлим, қон- қаъда,
Қорабоғ бизники, бизники нидо!
Қуёш ишқин тутиб, Ой ёқиб шамин,
Аъло бил туйганда ҳаётнинг таъмин,
Шуша севгисига жон атир ҳамми,
Ҳамият уйқуда берилиб бута,
Қорабоғ бизники, бизники нидо!
Озарбайжонимнинг қалби Қорабоғ,
Енгилмас, муҳташам, қалби Қорабоғ,
Эй ҳарбий кийимли ҳарбий Қорабоғ,
Ёғий ўз ҳушига чекинсин, ёда. .
Қорабоғ бизники, бизники нидо!
Эй, тоғим, эй бошим, бизга саргар бўл!
Эй, дўстим, қардошим, , зобит, аскар бўл!
Жонингни тишингда тишлаб Аждар Ол,
Аскар марши ила юради у ҳам,
Қорабоғ бизники, бизники нидо!

ҒАЛАБА МУБОРАК

Агар кетар сан сан ҳақнинг жангига,
Ғалаба муборак, ғолиб муборак!
Бу ҳалол сўзимни ёзгин тошингда,
Ёзган муборакдир, ғалаба муборак!
Санки, қон тўкмасан, қонни олурсан,
Қўлингдан не кетиб, уни олурсан,
Сан Солур ўғлисан, Бону олурсан,
Ғалаба муборак, ғолиб муборак!
Номуснинг жангидир, сенинг савашинг,
Ёнингда тенг- тушинг, дўстинг, йўлдошинг,
Ёғийдан оларинг тупроғинг, тошинг,
Фазонг муборакдир, ғолиб муборак!
Қорбоғ ўтмайди, биздан кетмайди,
Биз ундан кетгандик, фурсат ўтмади,
Сан ўқи, маним ҳам сўзим битмади,
Ўзган муборакдир, ғолиб муборак!

Жонингда қолсада, бахт ёри жонинг,
Ғозийдек бўлмоққа бордир инъоминг,
Агар шаҳид бўлсанг, шаҳидлик қонинг,
Азон муборакдир, шонлар муборак!
Ўғил туғилмаган тўшакда бўл-а,
Байроқ тиколмасанг, тутасан елга,
Ўзган, муборакдир, ғалаба яна!

ОЗАРБАЙЖОН

Менинг азиз ватаним,
Руҳим, жоним ва таним,
Қудратга боқ отингда,
Ҳикматга боқ отингда!
Десам несан?- Хазина!
Боқиб нурли ўзингга,
Оролингга, тоғингга,
Гўзал Қорабоғингга,
От қўйиб, жон дейдилар,
Озарбайжон дейдилар!

Жонни тилга келдириб,
Жонни - жонга елдириб,
Онажон чақирамиз,
Энажон чақирамиз,
Гоҳ отасан дегаймиз,
Гоҳ бобожон дегаймиз.
Бирга кўз очган каби,
Руҳимиз очган каби,
Ватанга жон дегаймиз,
Озарбайжон дегаймиз!
Ватан дея кучганлар,
Номингга онт ичганлар,
Чинорингни хон деди,
Тоғингни султон деди.
Юраклар қон бўлганда,
Йўлингга қурбон деди.

Жонингда жон бўлганда,
Ёримсан ҳам жон деди.

Ман ҳам жон- жон дегайман,
Озарбайжон дегайман.
Озарбайжон деганча,
Душманлар ҳам жон дегай.
Томчи бўлиб кўзингдан,
Тўкилганда жон дегай.
Жон дегай, қон- қон деган.
Ўт - оловдан дон куйган.
Кездим сўз сирасида,

Ўлкалар орасида,
Бир сени жон дегайлар!
Озарбайжон дегайлар!

Жоним Озарбайжоним,
Отингни ҳам жони бор.
Кўнглимнинг на кўркуви,
На да ҳаяжони бор.
Ёмғири куч келмагай,
Бу ватан ҳеч ўлмагай,
Нега?
Недан?
Не учун?
Чунки тугамас кучинг,
Ҳамма сени жон дегай,
"Жон, Озарбайжон" дегай!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси.

ДАМАТ САЛМОН ЎҒЛИ (1958)



Дамат Салмон ўгли 29.12.1958 йил Озарбайжоннинг Масалли районида тугилган. Шоир, публицистнинг қатор шеърий китоблари чоп этилган. Озарбайжон ёзувчилар, журналистлар уюшмаси аъзосидир. Президент мукофоти соҳиби. Халқаро Расул Ризо ва Самад Бехранди номидаги мукофотлар лауреатидир.

ОНАЛАР

Дунёнинг лал-инжуси,
Тош-тошидир оналар.
Боласин шод кулгуси,
Сирдошидир оналар.

Қалбингдаги севгилар,
Денгиз каби чайқалар.
Боласини соғ кўриб,
Севинчдан йиғлаб олар.

Жонингга жон келади,
Онага жон деганда.
Ҳар сафар учадурсан,
Онага бош экканда.

Оти муқаддас хотин,
Қуръоннинг "бўл" ояти.
Ҳақ йўлин энг баланди,
Тузмоқликдир ғояси.

БИР УМР ЯШАЙДИ ҚАЛБИМДА СЕВГИ

Дунёга кўз очиб келганим замон,
Ҳақнинг булоғидан сув ичиб келдим.
Яшаган умримга, шукр дунёнинг,
Айро йўлларида боз кечиб келдим.

Аллоҳ яратган ҳар заррани севдим,
Ҳидоят чироғи ёр бўлди менга.
Ҳис этдим ғойибдан ёрдам қўлини,
Йўқликлар ҳамиша бор бўлди менга.

Ҳеч ҳам адашмадим ўз ақидамдан,
Юраги имонга тўла бўлдим мен.
Ўзимни узимдан тарк этган кундан,
Илоҳий бир ишқнинг қули бўлдим мен.

КЎРДИМ

Баҳор чоғи чаманзорда,
Бир гўзал кезганин кўрдим.
Гоҳ ўғринча боқиб менга,
Кўзларини сузган кўрдим.

Хушдир орзу-тилаклари,
Ҳайрон этиб малакларни.
Ғунчаларни, чечакларни,
Қучоғига олган кўрдим.

Кўрганда қўша холини,
Паришон этди ҳолимни.
Дилга ёқиб висолини,
Ҳасратимни узган кўрдим.

Дамат севгидан ҳастадир,
Ҳасрати даста- дастадир.
Нозини кўтармоқ истадим,
Бир сўз демай кечган кўрдим.

РУҲИМИЗ ДУНЁГА ҚЎША КЕЛИБДИР

Сен, сув сўнасидек, аъло зарифсан,
Ой ҳам кўзларингга боққани келур.
Ҳар тонгда уфқдан қуёш бўйланиб,
Нурини пойингга сочгани келур.

Қалдирғоч қаноти қалам қошларинг,
Қалбимга чизади севги нақшини.
Шу жўшқин кўнглимни олмоққа гулим,
Бир бора бош этар сузгун боқишинг.

Ўша қурганимиз висол саройи,
Йиллар ҳасратида бошга келибдир.
Узоқда бўлсак ҳам бир- биримиздан,
Руҳимиз дунёга қўша келибдир.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ПАРВОНА ЗЕНГЕЗУРЛИ (1958)



Мустафоева Парвона Ҳожи қизи 1958 йилда таваллуд топган. Ёшлигида шеъроятга ошно бўлган шоира, муаллимасидир. Ошиқ Пари мажлисининг раҳбари ва телевидениядаги олиб борувчидир. 10 дан ортиқ китоблари чоп этилган. Қатор шеърый альманахлар чиқариб аёл шоираларга

кўмакчи бўлган устоздир.

Озарбайжон ёзувчилар бирлиги ва Ошиқлар бирлигининг аъзосидир. "Қизил қалам" ва "Хон қизи", "Нотавон" дипломлари, "Ошиқ Алиаскар- 200" нишони совриндори. Баку шаҳрида яшаб , ижод қилади.

ДАРДИМНИНГ ДАРМОНИ ТОҒЛАРДА ҚОЛМИШ. .

Рухим хасталаниб чора топмадим,
Дардимнинг дармони тоғларда қолмиш...
Манга тинчлик бермас хотираларим,
Ҳаёл ўша замон, вақтларда қолмиш...

Булбул учса гул сарғариб, сўлармиш,
Жон соғ бўлса, рух ҳам соғлом бўлармиш,
Илоҳий на гўзал кунларим бормиш,
Ҳаммаси у ширин чоғларда қолмиш.

Қанча вақтки тинчлик, ором топмадим,
Тушларимда у ерларга етмадим,
Ҳасратимни бирор он ҳам отмадим,
Сўлғин гул-чечагим боғларда қолди,
Дардимнинг дамонт тоғларда қолди.

ЁН ЯНА БИР ОЗ

Ватанни севмаган бил ёна билмас,
Ҳа сен унга айтгил, ёнда ён бир оз.
Бу қадар мушкулни йиғиб қалбингга,
Ўзингни кул этма, ёнда ён бир оз.

Номард кас бақирса у талар мани,
Иситмас ғурбатда одалар мани.
Кел, бундай боқмагил ўт оар мани,
Агар ёнар эсанг, ёнда ён бир оз.

Тоғларим менгзасам, бўлар бу тоққа,
Сор кўнибди булбул кўнган бутоққа.
Золим фалак алишмайман бу тоққа,
Кел, мен бечорадай, ён да ён бир оз.

Дунёдан хабарим йук, дир, кел, дема,
Куп ишдан хабарсиз булсанг яхшийди.
Ёлгон-яшик, ларга тула дунёнинг,
Бир яхши кунжинда к, олсанг яхшийди.

Шунча куп борича жирканчга ботган,
Қилган гуноҳини буйнидан отган,
Қай йул курсатади виждонин сотган,
Ақлни узингдан олсанг яхшийди.
Азми-к, ароридан турва тикканлар,
Сузини хавога тукадиганлар?
Қолсин, харомни еб огрик, чекканлар,
Аслида очидан улган яхшийди.

Саодат, курқ анча тушур даволар,
Хиёнат иззатда, учар саболар,
Яна куклаб узра янги хаволар,
Ўз кухна навони чалсанг яхшийди.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ҚАШАМ НАСАФЗОДА (1959)



Қашам Насафзода 1959 йилда Озарбайжоннинг Имишли минтақасида тугилган. Таълим факультетини тамомлаган. Тафаккур университетида катта муаллим вазифасида ишлаган. «Озарбайжон» журналининг шеърият бўлимини бошқарган. Озарбайжон Ёзувчилар уюшмасининг Бошқарув ҳайъати аъзоси,

Болалар адабиёти секциясининг раҳбари бўлган. Озарбайжонда таниқли шоир-публицист, хизмат кўрсатган журналист Маданият вазирлигининг «Қизил калима», «Минг китоб», Озарбайжон Ёзувчилар бирлигининг халқаро «Расул Ризо», «Тавфиқ» мукофотлари лауреати. 2007 йилда Голландияда бўлиб ўтган шеърият фестивали иштирокчисидир. Турли тиллардаги шеърий антологияларда чоп этилган. Шеърлари 18 тилга таржима қилинган.

«Севгининг сўнгини сўйламанг менга», «Ухлаётган денгиз расми», «Бир келин долга билан ёнма-ён», «Севишни истайман янгидан», «Кулимсаган дарахт», «Шеъримнинг дастаси», «Сени эслаганимда», «Алвидо, дунёга келгунга қадар» каби ва бошқа китоблари нашр этилган. Шеърлари рус, инглиз, француз, голланд, турк ва бошқа йигирмадан ортиқ тилларга таржима қилинган.

2004 йилда Мадридда «Халқаро Қизил Приз» мукофотига, 2006 йилда Тавфиқ Маҳмуд мукофотига, 2008 йилда Расул Ризо Халқаро шеърият мукофотига лойиқ кўрилган. Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

ОЗАРБАЙЖОН

Мен сени севаман, ўлмайсан ҳеч вақт,
Кет, оқ болишингга сочларингни тўк,
Ҳеч кўрқиб йиғлама, кўзларингни юм.
Сен Аллах, сийнангдан қўлингни оч, тўк,
Бу ўлиш фикрини бир тарафга от.
Кўзингни юммоққа кўрқарсан қизим,
Мен сени севаман, ўлмассан ҳеч вақт.

Кўрдинг, мен деганди дунёнинг иши,
Кўнгил истаганни милён қўлни тут.
Қора кўзларингга ўлим илашса
Кўркма,
Мен сенг севаман, ўлмассан ҳеч вақт.

Кўркма, сен томонда кўзим ҳамиша,
Ўлим бир тукингга тегина олмас.
Кўрксанг гар, кел тушиб тупроқ устида,
Бўлиб ялангоёқ юрайлик қизим.
Тушиб поездлардан, тайёралардан,
Тушиб туфлилардан, мартабалардан,
Тушсак тупроқ боссин оёқларимиз,
Эниб чечакларга, гулларга нолар,
Агар оёқ яланг юришни билсак,
Изимиздан тушиб келар одамлар.

Ҳали қатордамиз, таёрадамиз,
Ҳали гул устида, бомба истадик.
Не бўлсин,
Мен сени севаман, кет орқангга ёт,
Юрагинг оғриси, қатор йиқилса,
Тайёра силтаса само юзида,
Кўркма,
Мен сени севаман ўлмайсан ҳеч вақт,
Ўлмайсан ҳеч вақт.

БИЛДИНГМИ?

Ёмғир тўла қўлинг, панжаларингни севдим,
Билдингми- билмадингми?
Кўзингдан сархуш каби,
йиқилдим юрагингга.
Кулдингми- билмадим?
Ўзимиздан анча,
ёпиқда оёғимизнинг қўша таянмоғини севдим.
Сан ҳам севдингми, билмадим?
Сан ётган юрагимга, бошимга суял.

Қўлларимнинг нидо қилганини
Биласанми-билмайман?
Қўлларинг булут каби кўлга
солур,
Сочларимнинг учганига,
Дейсан оқшомда ёмғир ёғар,
Хабаринг борми, билмайман?

ҲАЁТ

Тушуниб- тошиниб,
Ташиниб- тушундим бир оз,
Ҳаёт бир тош каби олдимга тушди.
Одам ақлданмиш, севги дейилган,
Қизларин кўк чойга отиб кетганмиш.
Севилиб-севилиб отилган ўғлон,
айрилган гўзал,
Айрилдим, буларнинг ҳаммаси недан?
Севиш қоидаси ўлмоқлик дема,
Кетмоқнинг, келмоқнинг йўли бор эмиш.
Оловдир, денгиздир севги дегани,
Оловга, денгизга қиз келмас ахир,
Оловдан одамга уй бўлмас ахир.

Севги қоидаси бўлади дема,
Бу йўлни билганга қиз боқар қиё.
Гўёки, муҳаббат дарс каби дема,
Уни ардоқламоқ, ўрганмоқми ё!
Тушуниб- тошиниб,
Тошиниб-тушундим бир оз,
Ҳаёт бир тош каби олдимда эди.

САҲАРЛАРНИНГ САҲАРИ

Саҳаррарнинг бир саҳари
Оллоҳ кўкдан узатиб қўлини,
Бир ишлар солади ернинг бошига.
Сарҳадлар учади,
Қушлар энади,

Узун даҳшатли ракетлар
Бир он тупроққа дўнади.

Аллаҳ чекади қўлини,
Байроқлар япроқ бўлади.
Аллоҳнинг ердан топгани,
Бир гўдак ушоқ бўлади.

Улуғ Тангрим буюк элини,
Тупроққа тенг айлайди.
Айби борин боғлаб қўлини,
Жаллод кундага жойлайди.

Улуғ тангрининг қўлига,
Ракет тўлади, тўлади.
Кўкка қалққан иморатлар,
Гўдак ҳолича ўлади.

Тангрим гўдакни олиб қўлига,
Ҳар нени сасида қуради.
Соатлар гўдакнинг йўлига,
Юраклар унингдек уради.

Саҳарларнинг бир саҳари,
Бизларга дарс бўлади.
Миллат инсонга айланар,
Бутун диллар сас бўлади.

Сени ҳам чиқардим, шеърларимдан,
Отингни бир бошқа дафтарга ёздим.
Энг гўзал шеъримни қизларга эмас,
Энг гўзал шеъримни итларга ёздим.

Гоҳ боғ қилдим, гоҳ боғ расмини чиздим,
Оғоч юзларига оҳ шаклин чиздим,
Умримда бир бора тоғ шаклин чиздим,
Нодонлик олдидан ёт дорга ёздим.

Юзимни ол қонга бўяганда ёр,
Лолайди, кўзингдан қайнар эди ёр.
Ман билан шоҳ ва мот ўйнар эди ёр,
Хонанинг бирига "кет" дея ёздим.

Савдом тамом, оқшом-оқшом йиғладим,
Оғриқ бошга қора шамлар боғладим,
Бир кечада қирқ кун ёсин сақладим,
Бу шеърни кун юзи саҳарга ёздим.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ХУРАМОН ЖАМОЛ ҚИЗИ (1959)



Хурамон Жамол қизи 1959 йил Қорабоғ ўлкасининг Лочин райони Алхасли қишлоғида туғилган. Мактаб ва олийгоҳни тугатгандан сўнг турли соҳаларида ишлаган. Шеърлари газета ва журналларда чоп этилган. Туркияда нашр этилган Евро Осиё анталогиясида, “Қорабоғнома” алманахида шеърлари билан иштирокчи бўлган. “Қизил қалам” медиа мукофоти совриндори.

ҚОРАБОҒЛИКМИЗ

Изнинг борки она тупроқ тузарсан,
Бир бутунсан ўғилларга ўзинг сан,
Қўрар еринг авайла сан, асра сан,
Бу ватанга, бу тупроққа боғлиқмиз,
Бугун биз ҳаммамиз Қорабоғлиқмиз.

Қорабоғда элга оғир билурсан,
Шеваси кўп ширин тилдир билурсан,
Тўфон, тўполондир, селдир билурсан,
Учар тоғлар каби шан юқориликмиз,
Бугун биз ҳаммамиз Қорабоғлиқмиз.

Дардимиз йўқ Қорабоғдир дардимиз,
Йўл пойлайди шаҳаримиз, кентимиз,
Хар товушни билмак эди пандимиз,
Бари ораликмиз, бари тоғлиқмиз,
Бугун биз ҳаммамиз Қорабоғлиқмиз.

Баётлар айтишсак ширин тил билан,
Тиллашиб бўларми ғамли ел билан,
Қандай қўл берайлик торли қўл билан,
Дада Қўрқут сотган тоғ танҳоликмиз,
Бугун биз ҳаммамиз Қорабоғлиқмиз!

Жамол қизи, ғамларингдан дўнма сан,
Ватан ишқин оловлантир сўнма сан,
Яша, ярат, ғамли элда ўлма сан,
Неча йилки, юртимиздан айриқмиз,
Бугун биз ҳаммамиз Қорабоғлиқмиз!

ШАҲИД ИЛКИН (1959)



Шакит Илкин (Шахбозов Шакит Маммадали ўгли) 1959 йилда Озарбайжоннинг Ёрдамли районида, Нисоқалъа қишлоғида тугилган.

1976 йил қишлоғида ўрта мактабни битириб, 1978 -80 йилда Владивостокда совет армиясида ҳарбий хизматда бўлди. 1982-1987 йилларда Озарбайжон педагогика университетини тугатди. Сўнгра муаллимлик қилди.

Шеърятга ошнолик талабаликдан бошланган.

Озарбайжон ёзувчилари, журналистлари уюшмалари аъзоси. Олти шеърӣ китоб муаллифи.

ЮРАК ОРОМИН ТОПСИН!

Бир кун мени сенга ўлди десалар,
Унутмагил ишқинг билан кўмилдим.
Қабримга келмагил, ўтингда ёнар,
Қуёш куйиб кетган, мен ҳам кулиман.

Хотирангни олиб кетай ўзимда,
Ишқим синалгандир, ўз тўзимимда,
Бир малак сингари хаёлингда ман,
Аҳдимга вафо бор, ҳар бир сўзимда.

Ўт бўлиб ёндирар бир куни сени,
Боқишим ўлдирар бир куни сени,
Кўз ёшларинг сел-сел қилиб кетурсан,
Муз-муз бўлиб музлатар бир кун сени...

УМРИМНИ

Кўнгил кўзи қорним каби тўқ бўлиб,
Оғир куним, дўст озайиб йўқ бўлиб,
Ғамларим қувончимдан кўп бўлиб,
Ҳайрон яшаяпман гулдай умримни.

Севмаганни севган менми дунёда,
Боғларимда гул ўсмасми дунёда,
Дардларимдан тўйганманми дунёда,
Сайрон, сайрон яшяпман дунёда.

Яраланган дилим каби умрни,
Харжладим бир қуш каби умримни,
Қурбон бериб балоларга умримни,
Муҳаббатга кўмдим шундай умрни.

Қуча - қуча, олам каби севдим мен,
Қўриганча қалам каби севдим мен,
Жондан суйган болам каби севдим мен,
Сева-сева яшяпман умримни.

ОЗАРБАЙЖОН БАЙРОҒИ

Илҳом олар борлиғим, шуҳратингдан, шонингдан,
Ғалаба деб қанчалар йигит кечмиш жонида,
Юзларинг қизаргани, шаҳидларнинг қонидан,
Дўстлар учун малҳамсан, ёвга алам қиёғи,
Озарбайжон байроғи.

Бокма куздуздир кеча, ҳар онимда долғалан,
Ярадорман ё соғман, ҳар ҳолимда долғалан,
Гўйчамда, Дарбандимда, Борчалимда долғалан,
Чўққисидан боқади, сени севгани тоғи,
Озарбайжон байроғи.

Сени кўп севар Лочин, Калбасар, Шуша, Октом,
Фузулий ва Қубадлим Жабраилим дейди жон,
Бошим узра долғалан, тўлади Қорабоғинг,
Озарбайжон байроғи!

Жоним, севганим Ватан, ярангга қурбон сенинг,
Ёт эллардан олинган қалъангга қурбон сенинг,
Қанча шаҳид боланг бор, болангга қурбон сенинг,
Долғалан Қорабоғда, даҳшатга тушсин ёғий,
Озарбайжон байроғи!

СЕВДИМ

Биласанми, нега сени севдим, азизим,
Тозалик, ҳақиқатни, сандаги у диққатни...
Қадрлаган улфатни, соф, тоза муҳаббатни,
Кўзларингда ҳасратни, кўнглингда марҳаматни.
Нени, нени, неларни, сасингнинг оҳангини, .
Атирли нафасингни, нозик кўлингни севдим...
Манга далли сўзладинг, ўша даллини севдим...
Яна нимани севдим?
-Мени мамнун айлаган қувноқ кулишларингни.
Хаёлларимни олган, ширин кўришларингни...
Гўзал туришларингни, дунёнинг ишларини.
Яна нени, неларни...
Ғунча дудоғингдаги, ҳалим табассумларни,
Таманносиз, фалонсиз келишларингни севдим...
... Севаман!!! - сўйлаганда яноқларинг қизарди...
Сўрдим: "Балли" сўйладинг...
Ширин тилдан тўкилган санинг "балли" ни севдим.
Бир абирли уятчан бир сан борингни севдим...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ТАБРИЗА ПИНХОН (1960)



Табриза Пинхон (Расулова) 1960 йил Астара районида таваллуд топган. Озарбайжон чет тиллар университетиде ўқиган. Инглиз, француз, рус, турк тилларини мукаммал билади. Шоиранинг “Севгимнинг унвони”, “Бизни кечир оллоҳим”, “Дунёни саф қилдикми

биз” сингари шеърий китоблар муаллифи. У Озарбайжон медиа “Қизил қалам” мукофотининг совриндари. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси ҳамда “Ошиқ пари инжасари” мажлиси аъзосидир. Астара шаҳрида мактаб директори.

Она ватанга мухаббат, соф кўнгилдаги ишқий кечинмалар, ўзи яшаб, ишлаб ижод этаётган Астарага бўлган меҳр ва соғинч туйғулари, ифтихор замзамалари шоиранинг сатрларида намойн. Табриза Пинхон нафақат Озарбайжонда, бизнинг Ўзбекистонимизда ҳам ўз мухлисларига эга бўлди.

Икки қардош халқнинг бир-бирига боғлаган ришталар кўп, шу ришталардан яна бири шоирамизнинг шеърлари бўлсин!

ВАТАН

Кўзимнинг нурисан, дилимнинг кўри,
Ақлимсан, фикримсан эй, жоним ватан.
Онамнинг кунисан, сўзининг кўри,
Тўнмасин томирда ол қоним ватан.

Дардимнинг даъвоси, руҳимнинг ёди,
Тинчлигим, панохим, бошимнинг тожи,
Узоқдан туяман дилим меҳрожи,
Дунёда ягона, унвоним ватан.

Ота-боболарим, авлодларини,
Боламнинг, набирам, катта момоннинг,

Бутун етти авлод насли-насабим,
Жон олиб, жон берар, маконим ватан.

Санга сиғинаман, сан мани севгин,
Душманга тўладир, боқ сўлу-соғинг,
Санинг соғ-саломат, тинч яшамоғинг,
Хар замон бўлгандир мезоним ватан.

Илохий қудратдан йўғрилолмаган,
Менга олтиндайин ҳар тошинг аён,
Сўнмас оловларин дунёга ёйган,
Дунё тарихида дostonим ватан.

Сен менга бобомдан қолган омонат,
Сақлашни билмадим сени саломат,
Ўғил-қизларимни қўйдим қиёмат,
Уларга қолибди гумоним ватан.
Ўлсам ортимда кўзим қолади,
Тоғингда тошингда изиб қолади,
Балки айтолганим сўзим қолади,
Эй менинг шухратим ҳам шоним ватан!

КЎРАРМАН

Дард билан оромда бир жон боғи бор,
Ҳар севинч изида бир ғам кўрарман.
Чечакни ҳавасда очган чоғи бор,
Унингда кўзида бир нам кўрарман.

Дунёнинг севинчи қоришиб ғамга,
Ҳар кун ўлим етиб келар кундамга.
Инсонни ўлдирмоқ осондир дема,
Ҳаётда нақадар бир шам кўрарман.

Энди сийналарда севги боғи йўқ,
Мажнуннинг саҳрода ғам ўйлоғи йўқ.
Қизларнинг Лайлидек кўкси доғи йўқ,
Севгининг бир қадар ўктам кўраман.

Дунёда тўрт ёндан ошар қулоқлар,
Ниш отир юракда орзу тилаклар.
Орзуга илашиб ёнган юраклар,
Гоҳ олов, қиздирар, там, там кўраман.

Инсонда бўлмаса бир орзу ҳавас,
Жонингда кездирар бир қуруқ нафас.
Қалбимнинг сўзлари тилимда қафас,
Фикрнинг кўпини ҳар дам кўраман.

ДЕЙИШМАДИ

Аввалинг боллидир, сўнгинг билинмас,
Сен дунёдан кетар онинг билинмас.
Ҳайратинг шеърингда икки юзи бор,
Ҳайрингга қанчадир жонинг билинмас.

Инсонни ўзингга боғла, боғлама,
Дилига яқин юр доғла, доғлама.
Фикринг ҳаёлингни айтаринг йўқдир,
Сўзингни ичингда сақла, сақлама.

Йиллар саф сафлашиб ўтар ёнингдан,
Ҳар йил ўз ҳаққини олар жонингдан.
Жонини берганга жон берган бўлмас,
Инсонлар бўлсада тўкма қонингдан.

Кунни тутиб бўлмас, кун келиб кетар,
Гоҳ севинч келтирар, гоҳиди бир ғам.
Ғамларнинг ичида бир севинч ётар,
Севинч бор, келиши тақдири азал.

Инсонни ичида минг бир дарди бор,
Дардин бир у билур, бирда тўрт девор.
Золим бор ичида бир қизни бошлар,
Мазлум бор ичида ётар (чановор).

Миллион йиллар ки, йўл босар инсон,
Йўли гоҳ қийиндир, гоҳида осон.

Дунёни тамоман босди-ку олчок,
Ҳеч сўз демадилар туйғуларингдан.

Ёмонлик инсонинг умрини еркан,
Дўстик бор дунёдан яхшилик кутган.
Табриза, дунёдан то кетмагунча,
Ёмонлик сўзини доим унутган.

ХОТИНЛАР

Ҳар қудратли бир кишининг.
Орқасида бир аёл бор,
Бу дунёнинг гардишини,
Ўзагидир эр-хотинлар.

Гоҳ тоғларда ночор бўлур,
Гоҳи отда шунқор бўлур.
Ётга ярашган ёр бўлур,
Кўрсатиб ҳунар хотинлар.

Искандардек ҳукмдорни,
Мот қилгандир ақиллари.
Дорга тушса ўғиллари,
Томошабин бўлар хотинлар.

Нотавон, Ҳайрли, Маҳсати,
Шоирлар айтмиш насиҳатин.
Мўмина хотин шуҳрати,
Халққа келтирган хотинлар.

Бурла хотин, Бону чечак,
Сора хотин ақли кундак.
Кийинар араб зангидек,
Товуши баланд хотинлар.

Йўлдоши тушса зотига,
Айланар Меҳрижон Хотинга.
Кирар жангнинг майдонига,
Отини чошиб хотинлар.

Уйининг қуёши, нури,
Мақтов сўз дер у-да гули.
Шу дунёнинг бор ғурури,
Бошига қўйган хотинлар.

* * *

Бир севги ёнимдан ўтди ел каби,
Бутун борлигимни олди эгаллаб.
Бир ҳасрат кўзимдан оқди сел каби,
Мани ҳасратимдан ёнди саҳарлаб.

Кўзлари кўзимда акс бўлиб қолди,
Олови ўзимни ёндириб кетди.
Бу боқиш жонимни бир дардга солди,
Оҳ каби қалбимни синдириб кетди.

Шаъни исён отли бир хаёл эди,
Қалбимдан, руҳимдан, жонимдан кечди.
Ҳасратда букилган бир висол эди,
Ҳасрати, соғинчи қонимдан кечди.

Бу ҳасрат, бу ҳижрон ёндирар мани,
Ман қайдан ахтарай висол дамани.
Бу айб виқоримни синдирар мани,
Ким эди билмайман ҳеч кимлигини.

ВАТАН ФАХРИ

Яна йигитларим беланур қонга,
Яна шаҳидларим келур тўрт ёндан.
Бошингни тик тутгил шаҳид отаси,
Сан ҳам ғурур-ла боқ у қаҳрамонга.

Она, кўзларингда у ёшлар надир,
Шаҳидлик мақомда учган қанотлар.
Тупроқ ватан бўлмас, ватан бўлмаса,
Шаҳидлар ватанин муқаддас этар.

Дилларга отини ёзди шаҳидлар,
Элларга қолган у издир шаҳидлар.
Нурли сабоҳларга тўғри узанган,
Йўлларга отини ёзди шаҳидлар.

Тоғларнинг бошида яна бир тоғдир,
Ҳамиша тирикдир, ҳамиша соғдир.
Ватан тупроғида ўққа тутилган,
Ҳар вақт кўкдаги улуғ байроқдир.

Шаҳидлар ватаннинг фаҳри, ғурури,
Халқнинг шууридир, халқнинг кўз нури.
Шаҳид болаларнинг қадамларида,
Ватан одимлайди зафарга тўғри.

КЎНГЛИМ

Сан билан йўлларда кўп чарчаганмиз,
Ай, манинг абирли, ҳавойи кўнглим.
Кўп сўзу, кўз каби биз қоврилганмиз,
Дунёга сиғмаган балоли кўнглим.

Танишсак, дардимиз чиқар юзага,
Қўрқаман, нодонлар тез тутар бизни.
Совуриб кечани кундузимизга,
Зерикиш билмаган ҳавойи кўнглим.

Ҳар замон дардимга бўласан ўртоқ,
Кўп фикр-зикрингни этмайсан аён.
Ичингда жим ётар қирқинчи чаток,
Не замон очилар бу сирли кўнглим.

Ақлимга келганлар бошимга келар,
Бошимга тушганлар тушида келар.
Ичимга оққан ёш ёшингда келар,
Ҳамиша қайғули, давогар кўнглим.

Тўфонлар ичинда танҳо кemasан,
Ўлимларга қарши менинг кимимсан.

Севинчни ўзидан оширганмисан,
Комил бўл севгиси баҳоли кўнглим.

КЕЛИБ КЎРСАНГ АСТАРАНИ

Келиб кўрсанг Астарани,
Жаннат санарсанда яъни.
Ҳам тоғи бор, ҳам ороли,
Ҳамда қучур кенг Ҳазарни.

Тоғларининг тоши қорли,
Инсонлари кўп виқорли.
На йўқсилдир, на да борли,
Зийнатидир элин тори.

Иссиқ суви жон мадори,
Тирилури ҳар хаста жони.
Азроил ёзса фармонин,
Унда узиб олар корин.

Кўл тубидан бинафшалар,
Сув юзида роҳатланар.
Ҳар тарафни гуллар безар,
Нари тутинг оч назарни.

Лимон, наринги, теухао,
Айланади ёлғон мунчоқлар.
Қўлинг тегса бир бутуққа,
Урар арининг лашкари.

Чайлар босибдир бағрина,
Қўрқур бир да қалби сина.
Бу жойдаги ярасина,
У тай ёмон боқур борми.

Ёйдан сарин кенгликлари,
Баргли, баҳрли боғлари.
Муздек ширин булоқлари,
Унутдирар дардларингни.

Оғоч демас, йўқдир тотти,
Оташ бўлиб ёнур суви.
Унутмассан умринг бўйи,
Бир кеч кўрсанг сен бу ерни.

Баланд тоғлар, тик майсалар,
Равоч еган кўзиларим.
Табризага меҳмон келар,
Меҳмоннинг энг мўътабари.

ДАРДИМ ТУМАН БЎЛИБ ТОҒИ КЎРИНМАС

Яна асир бўлдим, муҳаббатингга,
Боғланган кўнгилнинг боғи кўрикмас,
Ҳаётим тушганда дара,
Қораяр дунёйим, оқи кўринмас.

На ёмон отибсан мани камонда?
Ўтиб йўқ бўламан туманда, чангда,
Раво кўролмаيمان ўзимни санда,
Йўлимнинг ҳеч сўли, соғи кўринмас.
Юпата билмадим ўзимни ўзим,
Кўзим кўзларингдан боқар кўзима,
Қизиқиб, бўйланиб боқсам изима,
Ёшимнинг сира ҳам соғи кўринмас.

Бўлсада ҳаётим оқли-қорали,
Бир нафас қолмадинг мендан орали,
Санинг қўлларингга тушсам ярали,
Ёрилмас ярамнинг таги кўринмас.

Дардимнинг дўллари ёрса бошимга,
Қиррали тоғларим чиқса қаршимга,
Дарҳол сен келасан менинг эсимга,
Дардим туман бўлиб тоғи кўринмас.

ИККИ БОШЛИ АЖДАҲОМАН

Ғамлар денгизиман бу кичик жоним,
Унутма, руҳлардан йўғрилиб ҳоним,
Қонимда на қадар шаҳид қони бор,
Оташсиз, оловсиз на қадар ёним?

Биламан дунёга хордан келмишам,
Мен самовий ўздан, нурдан келмишам,
Қиёмат кунини хабардор этган,
Исрофил чолғувчи сурдан келмишам.

Дунёга от берган Авестоман ман,
Шарбатли сув каби оқар сойман ман,
Иккига бўлиниб парчалансам ҳам,
Ўлмас икки бошли аждаҳоям ман.

Қанқанинг сувидан ичиб келмишам,
Ғажладан, Фиротдан кечиб келмишам,
Наҳанг салтанатлар, савлатларимла,
Бу гўзал маконни сезиб келмишам.

Аслимга, сувимга бўлган бир онлиқ,
Қўрқувдан калима манга узонлиқ,
Қўр ўғли созила, суҳбатларимла,
Миср қиличи-ла бўлди дostonлиқ.

Бутун асрларга майдон ўқиган,
Сўзи қофиялик сўз-сўз тўқиган,
Низоми, Фузули, Эссар ўлмишам,
Манам бу дунёни мотлар қилмишам.

Ҳам шоҳам, ҳам шоир Хатоиям ман,
Жаҳонга сиғмаган Насимиям ман,
Узейир, Жабборли, Жалил, Собирман,
Хон қизи Нотавон, Мехсетиям ман.

Жавидам, Мушфиқман, Халил Ризоям,
Ўлмас шоирларман, у той, бу тойман,

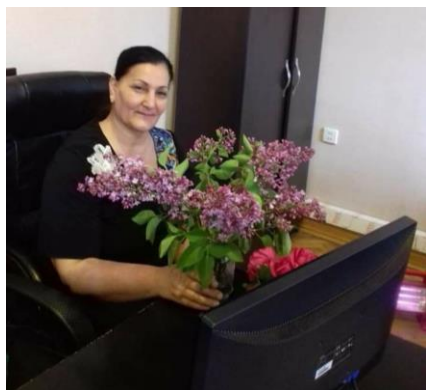
Учрангли байроғи шамолда учган,
Самони безаган юлдузман, ойман.

Доим қатланаман ҳар азиятга,
Доҳийлар бераман башариятга,
Худуд танимаган маҳаббатимла,
Мен кучоқ очмишам ҳар кун миллатга.

Қўрқаман тарихинг манзарасидан,
Жонимни талашган кўр гинасидан,
Ўлмаслар ўтирган бу мамлакатим,
Бирга минг етказар ҳар донасидан.

Дилафрўз Акрам қизи таржимаси

АЗИЗА ҲУСАЙИН ҚИЗИ (1960)



Азиза Огаҳусайн қизи 1960 йили Озарбайжоннинг Бейлақан районининг Дунё моллар қишлоғида туғилган. Боқу Давлат Университетида таҳсил олган. Унинг асарлари даврли матбуотда 1977 йилдан чоп этилади. "Қизил қалам " медиа мукофоти лауреати, президент мукофотини олган. Озарбайжон ёзмрлар бирлиги ва журналистлар бирлигининг аъзосидир.

СЎЗГА КЕЛДИМ

Сўзу-создан шошиб келдим,
Сўзни сувдек ичиб келдим.
Сўзки, кучли тоғ соийди,
Мен бу сойдан кечиб келдим,
Сўзга келдим.

Нафасимни тентитди у,
Ўйларимни гангитди у,
Ўз ичимда бино қурдим,
Наво эди, қўрқитди у.

Нақшлари сеҳирлидир,
Илмалари меҳирлидир,
Илҳом отим учқур эди,
Ман бу отни миниб келдим,
Сўзга келдим...

Томирда қоним ўйнади,
Оқшомим, тонгим ўйнади,
Мен бу жонни сўзга бердим,
Руҳимда жоним ўйнади.

Ичимдаги оҳим менинг,
Оқ туёқли бахтим менинг,
Тангрим уни менга бериб,
Элларимга ёқдим ўзим.

Ётдим ширин бутам бўлди,
Турдим шунда етар бўлдим,
Онам бўлди, отам бўлди,
Мен туғилиб сўзга келдим.

Афсунлидир сирли жонон,
Қиймади, қизариб, ёндим,
У келмаса ўлик жонман,
Туғилди из -иза келдим,
Сўзга келдим...

ОТАМ ХОТИРАСИ

Сахарда уфқнинг ранглари бўғиқ,
Кўкни тўлдирибди булутлар яна.
Ёдимда оталик кунларим тўлиқ,
Маним овозимда булут бор яна.

Сиз менинг севинчим, сиз яна ғамим,
Вурғунни кўрийман, соғинчни севдим.
Нурли табассуминг кўнгил ҳамдамим,
Сўзинг, суҳбатингдан исинди уйим.

Овуна олмайман ёдинг етарди,
Кунимни санчаман ерларга ота...
Қаро қиш баҳордан хабар келтирди,
Сани қайтармади бу баҳор, ота...

БУ ҲАМ БИР ТОЛЕДИР

Гоҳида боқмайсан юзимга маним,
Адабий мажлисдан кеч қайтганимда.
Юпаниб гоҳида инжитган маним,
Юрагин ғамим-ла овутганганида.

Яхшики оқ варақ, қора қалам бор,
Қалбимнинг ўтини тўкаман унга.
Туйғусиз, шеърларсиз яшаган куним,
Рухим аршдан ногоҳ қулайди ерга.

Қаерга юз буриб, кимга сўйлайин?
Ичимда йиғлайди сўнган умидим.
Бу ғариб шаҳарда кўнглим уйи йўқ,
Эшикларни очиб, ташқари кетдим...

Ўзимга келаман савол бераман,
Дардимни айтаман, айтайин кимга?
Илтижо туяман, синов эшигин,
Маржондай тераман шеърларимга.

О, мани келтирган башар бағрига,
Артар кўз ёшимни, силар дамо-дам.
Кўрасан дунёда бундай туйғуни,
Бу дунёда борми, бедард бир одам.

Балиқ сувдан айро яшармиди ҳеч,
Бу сўз дарёсида балиқ кабиман.
Илҳом парисини кўриб ҳар кеча,
Мисралар оғзида фариштаман ман.

Бу сўнгсиз уммонда кўноқ бўлмоққа,
Оддий сўзларинг ҳам муҳташам сенинг.
Юракни эзишга на борки бунда,
Яшасин бир шоир севиб ватанин.

Менинг жисмимда сўз, руҳимда сўздир,
Сўздан қанот олиб сўз-ла учаман.
Қаршимда оқ варақ, қўлимда қалам,
Янги чўққиларга йўллар очаман...

Сен нега юзимга боқмайсан жоним,
Мендан яхшимиди яна бир малак.
Қизғанма бу ердан, самодан жоним,
Сани ҳам севаман ўз шеърларимдек!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

**АСҚАРОВ РАМИЗ ПИРВЕРДИ ЎҒЛИ (РАМИЗ ТАМКИН)
(1960-2022)**



У 1960 йилда Тошкескан районининг Қовоқтаена қишлоғида тугилган. 1977 йил мактабни, 1986 йил Озарбайжон санъат институтини битирган. Унинг қатор шеърий китоблари чоп этилган. У ҳозирда "Pirsultan" ва "Ganса qarisi" журналларининг масъул муҳаррири вазифасида ишлайди. Шоир Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзосидир. 2022 йилда вафот этган.

НИЗОМИЙНИНГ РУҲИГА БОШ ЭГ...

Ўзинг ёлғиз тирик ушбу жаҳонда,
Мен ҳам жонланаман сен жонланганда.
Низомий Ганжавий

Дуч келма, кул этар, ўти-оташи,
Бош эг, Низомийнинг руҳига бош эг.
Санъат дунёсининг сўнмас дунёси,
Бош эг, Низомийнинг руҳига бош эг.

Бутун фаслларда сўлмаган боғдир,
Тоғларнинг ичида энг баланд тоғдир.
Зиёрат жойидир, пирдир, ўчоқдир,
Бош эг, Низомийнинг руҳига бош эг.

Сўзи донишмонанд бир тушунгунча,
Соғлом юртда бўлар соғлом тушунча,
Ганжа-Низомийдир, Низомий-Ганжа,
Бош эг, Низомийнинг руҳига бош эг.

Шоирлик неъматин, жавҳаридир у,
Зийнати, олтини, гавҳаридир у,
Минг йиллар ўтса ҳам, башаридир у,
Бош эг, Низомийнинг руҳига бош эг.

Ишқли денгиз, нурли бир шондир,
Ўзи пайғамбардир, ўзи қуъондир,
Ўздан яралгандир, туркдир, Турондир,
Бош эг, Низомийнинг руҳига бош эг.

Замон кўлкасидир дор оғочининг,
Билмасман баҳорда ва қишда ҳам ман.
Ўзимман сезгувчи оғриқ-аччиғин,
Кўзини юлмаган қоришган ҳам мен,
Сўнгги кўшиғимга ҳали кўп вақт бор.

Йўқса, дарёларнинг тубига эниб,
Қайдадир тақдирим ёзилган қути?!
Мендан узоқларда бахт турар ёниб,
Кўксимга тегади севги тобути,
Сўнгги кўшиғимга ҳали кўп вақт бор.

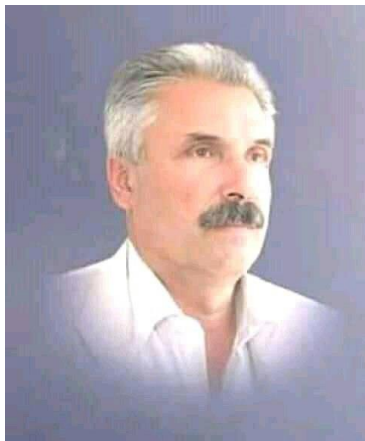
Етиб келақолгин, эй овчи, қани,
Эй, одам қайдасан?! Ўқ-ёйни тортиб...
Инсоннинг толеҳи, тақдир азали,
Дорда ўйнаётган дорбозмас ортиқ,
Сўнгги кўшиғимга ҳали анча бор.

Ҳисларим ақлимга тўкилган қоним,
Бандаман, инсонман, яратган ҳам ман,
Суннийлик, шиалик асли душманам,
Десинлар аслида мусулмонман ман,
Сўнгги кўшиғимга ҳали анча бор.

Гоҳо тескаридир, бугун дунёмиз,
Инсонман, инсонга тошлар отмадим.
Осмон отамиздир, бу ер онамиз,
Бир она йиғлаган оқшом ётмадим,
Сўнгги кўшиғимга ҳали анча бор.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МЕМЕТ ҚОДИР (1960)



Мемет Қодиров Эмриддин ўғли 14. 03. 1960 йил Хачмас райони, Миришудоба қишлоғида туғилган. Олти шеърлий китоби чоп этилган. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.

СЕНИ СЕВИБ

Бу дунёда сендан бошқа қувончим йўқ, дардим, ғамим,
Сенсан маним яшил сўзим, чечакларим, гул изларим,
Кўхна олам дардларига ором берай, чирпиб дунё сарин,
Ичкаридан емирувчим замон отли дуо сани,
Бу дунёда ҳеч ким йўқдир маним каби севган сани.

Дунёда-ки, юкинг бордир бир зарра, бахтинг йўқдир, йўқ,
Олтиндай юрагинг бор, тилла тахтинг, йўқдир, йўқ,
Яна узоқ яшайдурсан, ўзинг учун вақтинг йўқдир, йўқ,
Ҳали кўп кераксан, севар авлод сани, наво сани,
Бу дунёда ҳеч ким йўқдир маним қадар севган сани.

Яна ҳаёт тома билмас, кўзимда ёш бўлур,
Туғилгандир исм билан вазифаси тош бўлур,
Умр ўтар, вақт ўтар-ки, ортимизда қиш қолур,
Сен яшайсан, кел хотирам, юрак отли элдасан,
Бу дунёда ҳеч кимса йўқ маним қадар севар сани.

Бу умрга тоза қондир менинг учун бу жон севги,
Дилга эккан чечакларим, кўзимда кул, жонон севги.
Оллоҳимнинг раҳматила юрагимга тушган севги,
Замон ўтур, карвон кечур, кўзларда ёнган севги,
Бу дунёда ҳеч кимса йўқ маним қадар севар сани.

КЕЛУРМАН

Биламан, турибсан совқотиб,
Кўзимни ёндириб келаман.

Даф этса занжирлар ютоқиб,
Кулфини синдириб келаман.

Совуқлар келмас тизимга,
Бироз ёш олай кўзимга.
Ўт туташар изимга,
Ўзимни ёндириб келаман.

Вақт дегани мени ейди,
Айрилиқ дунёни ейди,
Дилим фақат сени дейди,
Сўзимга қондириб келаман.

Унга кетар ўй-хаёлим,
Севинчига бой хаёлим,
Ёндир-куйдир қўй хаёлим,
Ўзимни ёндириб келаман.

КЕЛГУМ

Билсам агар совуқ санга,
Кўзни ёндириб келаман.
Занжирлар даф этса манга,
Кулфини синдириб келгум,

Совуқлар келмас тизимга,
Яна ўт солай кўзимга,
Ўтлар тутошур изимга,
Ўзимни ёндириб келгум.

Вақт дегани мани ейди,
Воҳ ёлғончи дунё дейди,
Дилим фақат сани дейди,
Сўзимга қондириб келгум.

Унга қочар ўй хаёлим,
Севинчига бўй хаёлим,
Оловларда куй хаёлим,
Ўзимни ёндириб келгум.

Сўзимнинг сеҳридан чиқа олмадим,
На тилсим, жозиба бор эшигингда.
Қанчалар эгилур, чечаклар солур.
Малаклар кўринмас ярашигингдан.

Йўл бериб, чекиниб, бу ғунча гуллар,
Бу зариф чечаклар, бу инжа гуллар,
Қизарар ҳуснини кўришса гуллар,
Келур юрагина ор эшигингда.

Ошиққа дард бериб, даво топмасам,
Оти сан бирмисан, қўй мани, шонам,
Қўша қанот каби учавер сен ҳам,
Мани яна чорла, қор эшигингда.

Шукр, дардим кетиб, шеърим қолмагай,
Тилсими очилиб, сирим қолмагай,
Қалбимнинг бир зулмат ери қолмагай,
Чироғбон ўлмишаш ёр эшигингда.

* * *

Қуёш ботар тутсак бўлур юлдузлар,
Ёлғиз қолиш не ҳижрондир биламан.
Тонг отгунча санчиқ чекар ёлғизлар,
Бир кел десанг шодлик бўлур келаман.

Шамол эсар ёз кунида денгизда,
Диллар дардли пўртанадан, бўрондан,
Севганларни айри қўймас Яратган,
Бир кел, десанг баҳор бўлур келаман.

Сенсиз кунлар энди менга ёлғончи,
Замон ўтар ўтар соат ёлғончи,
Бу оламда мен йўлчиман сен қайси,
Бир кел, десанг афкор бўлиб келаман.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЭЛЧИН БАГИРОВ (1960)



Багиров Элчин Ақасаф ўғли (Элчин Малҳамли) 1960 йил Шамахида туғилган. Мактабни битиргач, Баку давлат университетида ўқиган. Шоирнинг шеърлари вақтли матбуотда чоп этилган.

ОҒРИЙДИ

Кунлар ойни қувар, ойлар йилларни,
Сийнамда замоним, йилим йиғлайди.
Дилимга сўз келур элтаман сўзни,
Оғзимни ичида тилим йиғлайди.

Умр дард бермоқдан зерикар, безар,
Дардни кўп юклайди, кеч буни сезар,
Қаддим ҳам эгилиб, бел на дард сезар,
Ҳаёт оғирлашар, белим оғрийди.

Ичимда пўртана, тўфон, йиғилган,
Юрак порам-парча, руҳим паришон,
Сўлимда кўринур милён инсон,
Ичимни қизитган сўлим оғрийди.

Дардлар тоғ қушидек жўшур, селланур,
Солур юрагимдп маскан кўлланур,
Руҳим азоб чекур, ғамли дилланур,
Ғам-ғуссага тўла бағрим оғрийди.
Фалак дарбоз каби умримни чалди,
Сўнгсиз кунлар, ойлар, йиллар куч олди,
Элчин мисра-мисра сўзлар қўшолди,
Ёндим шеърларимда кулим оғрийди.

КЕЛАРСАН

Кузлар келганида учиб кетмайсан,
Қалбимда баҳордир, сўнам келарсан!

Ғар кетсанг умримни вайрон этмайсан,
Бир мактуб йўлласам, сенга келарсан?

Сен билан севганман мен бу жаҳонни,
Бу гўзал жаҳонда санга той қани,
Суриб умримиздан ачсиқ ҳижронни,
Чизиб қўлларингга хино келарсан?

Ишқдир бу дунёда қолган абадий,
Ишқдир бу ҳаётнинг мағзи, мазмуни,
Қалбимдан куч олур ишқнинг маъбуди,
Бу ишқ мукофоти динга келарсан?

Овланган қалбимнинг сенсан сайёди,
Сақладинг тўрингда, тегиб қонади,
Эй оллоҳ бандаси, малак авлоди,
Мени овламоққа яна келарсан?

Ҳасратдан соврилди, сўлди бу Элчин,
Висолга қўл чўзиб қолди бу Элчин.
Бир кун эшитарсан ўлди бу Элчин,
Ҳаёти барбодинг ундан куларсан?

БОЛАЛАРИМ

Умримни севинчга ғарқ айладингиз,
Оллоҳдан берилган тўловим болам.
Зулмат ҳаётимга нур бўлолдингиз,
Қуёш болаларим, ой болаларим.

Тамом фарқ қиласиз, доноларим сиз,
Мени ўзимдан ҳам оқилларимсиз,
Кўзимда шу қадар гўзалларимсиз,
Ҳазрати Юсуфдай той болаларим.

Фаҳр этсин сиз билан Ватаним, элим,
Ғамдан эгилмасин, синмасин белим,
Сизга нағма десин ҳар замон дилим,
Ғурурим, виқорим жон болаларим.

Умримга нур бўлинг, маъқ бўлинг сиз,
Тоғ бўлинг, Элчинга асо бўлинг сиз,
Доимхушбахт бўлинг, уйғоқ бўлинг сиз,
Ховли-ҳаётимга ой болаларим!

ИШҚ ДЕСИН

Тангрим, асра мани ишқ ҳавасидан,
Юрагим ишқ десин, дилим ишқ десин,
Қалбимда гул очсин ғунча орзулар,
Очилган атирли гулим ишқ десин.

Шавқига ташнадир, бу ошиқ жоним,
Бу ўтда қанчалар қоврилай, ёниб?
Қай ишққа бурулай ҳар келган оним,
Ўтганкуним, ойим, йилим ишқ десин.

Ишққа осиламан, ноз қучоқ бўлса,
Юрагим қўлингда ўйинчоқ бўлса,
Мен таслим бўлгунча у қочоқ бўлса,
Кўздан оқизганим селим ишқ десин.

Ёрни чорлар эсам, аҳду-паймонга,
Дўнди овчисидан қочган сайрона,
Тушсам Мажнун каби чўл биёбонга,
Чаманим ишқ десин, чўлим ишқ десин.

Ишқдир бу дунёнинг даври, гардиши,
Нетай ишқ ёндирар ҳатто қуёшни,
Элчин, қалбимдаги бу ишқ оташи,
Ёндирса мани ҳам кулим ишқ бўлсин.

ШЕЪР ЁЗКИ...

Аъло бир шеър ёзки,
Манга тоза из бўлсин.
Юрагимда асраган,
Ўқ бўлсин, кўз бўлсин.

Аъло бир шеър ёзки,
Юрагингни ўқийин.
Ҳисларингни қалбимга,
Гуллар қилиб тўқийин.

Аъло бир шеър ёзки,
Унда Ватан танилсин.
Ўқилганда юрт ишқи,
Юрагимга ёйилсин.

Аъло бир шеър ёзки,
Келсин денгизнинг саси.

Тоғларнинг, машъалларнинг,
Гул атирли нафаси.

Аъло бир шеър ёзки,
Яйрасин тилакларда.
Абадий уйин курсин,
Яшасин тилакларда.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

МОЙИЛ ОСИМОН МЕММЕДЛИ (1961)



Мойил Ҳасан ўгли Меммедли 1961 йилда Тафтар районида Ереванли қишлоғида туғилган. Шеърлари Евро осие шоирлари Антологиясида чоп этилган. Озарбайжон вақтли матбуотида асарлари мунтазам чиқиб туради. Яқинда "Ишқим", номли навбатдаги шеърый китоби чоп этилди.

ДУНЁ

Тушади бошимга, қабирга қадар,
Ёмон бир ўт қўйдинг, ичимга дунё!
Тикилган либос ҳам сиғмас эгнимга,
Солдинг тўғри келмас бичимга дунё!

Балки бир амалми, шуҳрат бердингми,
Тузалмас ярамга шавқат бердингми?!
Йўқса давлат бериб, шарбат бердингми,
Қурт солдинг "беш қўтир ҳолимга" дунё!

Бирда йўлларимда ҳаққим қодибдир,
Санга айтилмаган заққум қолибдир,
Бокдинг ҳақоратдай, "ҳеч" имга дунё!

Солганинг сеҳрда, сирда куларсан,
Тузумнинг қолдиғи ерда куларсан,
Сўнгра соққа чекиб, бунда куларсан.
Кўчганда қарачи кўчимга дунё!

Арзон тарифингдан кўпи ёлланиб,
Муҳаббат озорда турар солланиб.
"Тирилиб" тишлардим, билсам ёлланиб -
Келурсан ёдимга, ачинма дунё!

БЎЛГАНДА

Истар яхши бўлсин, истар пуч бўлсин,
Одам комиллашар ўзи бўлганда.
Сани ҳам қиздирар, ўзи ҳам қизир,
Кўксингда бир бутун кўзибўлганда.

Юрак бир борликдир, кўздан сув ичар,
Йиллар бир бичувчи, турмадан бичар.
Инсон кўчганда ҳам, охирдакўчар,
Бўйланиб, боқмоққа изи бўлганда.

Хўроз севилмади тожи бўлса ҳам,
Жон қардоши сингил-- божи бўлса ҳам.
Таламоқдан кўркма, аччиқ бўлса ҳам,
Тилингда дил каби тўзим бўлганда.

Кўрсанг- ўзингни ҳам кўрмоқ гўзалдир,
Эгилмас умр- кун сурмак гўзалдир,
Баъзан ҳаётда ҳаи севмак гўзалдир.
Агар севгилингда тўзим бўлганда.

Ирода кўраман, темирдан баҳо,
Шоҳинг ҳам бергани амрдан баҳо.
Бир исм танийман, умрдан баҳо,
Муҳаббат эл ичра ўзи бўлганда.

Сени гўзалим дейман, кулишларинг болдансин,
Сени севгилим дейин, ёноқларинг оллансин.

Сени ҳаётим дейин, ошиб- тошсин сўзларинг,
Сенитолейим дейин, ўниб кетсин кўзларинг.

Олсин даврага мени кулишингнинг сеҳрини,
Севиб азизласин қўй навосознинг меҳрини.

Ширин-- шакар сўзингдан келар меҳр ёғдуси,
Ёндириб кел ёқмасин кўзларингнинг оташи.

Севги эҳтиёжидан, тутилдим ишқ ўтига,
Ошиқ бўлдим, бурилиб, сан отли бир хотинга.

Яшаймиз умримизни туғма, азизлар каби,
Тенг туғилиб, тенг ўлиб хушбахт эгизлар каби.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЭЛИ ОТА ЮРТ (1961)



*Эли Отаюрт (Мамедов Шукур Гашам ўгли)
19 май 1961 йилда Фарбий Озарбайжоннинг
Карвонсарой қишлоғида тугилган. Олий
маълумотли математик, туркшунос, шоир.
Учта шеърый китоби чоп этилган.
Туркманистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.*

ДЎСТЛАРИМГА

Жонажон дўстларим, жон кардошларим,
Ҳасрат ёмғирининг селларидаман.
Сизларга савдоли гул боғларимнинг,
Ҳали очилмаган гулларидаман.

Висол интизорин шалоласида,
Булбулнинг гулларга ҳасрат сасида,
Оловнинг кўкларга олов баҳсида,
Куёшнинг нур сочган нурларидаман

Қор бўронли қишнинг ёз, баҳорида,
Ватан ол куёшин ғам ғуборида,
Юракни юракка аҳд қилганида,
Севган кўнгилларнинг қўлларидаман.

Жайроннинг у хуркак бўйлашларида,
Турна қаторининг қувлашларида,
Демагил йўқ эрур ҳасратнинг сўнгги,
Фақат сен танҳосан, мен эса ёлғиз.
Не чиздинг, не чиздим, Биларман бунни.
Сен ишқни, мен ишқинг суратин чиздим...
Янгитдан ўчир...
Сўнгги сўз не бўлди?
Узоқми йўллар? . .
Бунга келма... сира бунга келма ёз...
Санга на юбордим, кузми, ёки ёз? . .

Менинг учун фарқи йўқ, аъло хазондир!
Яна ичимдаги олов алишмас,
Сен ўз кўзингдаги чироқни ёндир.
Тушдинг, айрилиқнинг измига яна,
Йўлингдан қайтиблар кела оласан.
Дардингни чизасан ичингга яна,
Менинг фарёдимда ўзинг бўласан.

ОЗАРБАЙЖОНДА

Сиёғи мардлиги, идрок инъомли,
Бир инъом яранур Озарбайжонда.
Нурин қуёш каби оламга сочган,
Бир инъом яралур Озарбайжонда.

Зардуштдан, Қўрқутдан қолган кулингдан,
Созингдан муқомга музроб қанотдан,
Ҳалложнинг нурида куйнинг селиндан,
Жарчилар яралур Озарбайжонда,
Бир инъом яралур Озарбайжонда.

Гўдакдек озодлик ваъда исидан,
Ошиқлик қудрати Фузулийсидан.
Наимий, Насимий, тилакларидан,
Жарчилар жар солур Озарбайжонда,
Бир инъом яралур Озарбайжонда.
Дунё қоронғилик ичида ҳасрат,
Ярата билмади инсонга ҳайрат,
Нур чаяр жаҳонни инсонлар албат,
Жарчилар ўсади Озарбайжонда,
Бир инъом яралур Озарбайжонда.

Одамлар селида инсон ахтарган,
Инсонга топиниб инъом яратган,
Башар хатосини она англаган,
Жарчилар яралур Озарбайжонда,
Бир инъом яралур Озарбайжонда!

КЎЗЛАРИНГ

Ақлимни бошимдан олган кўзларинг,
Занжирли, қандадли қули бўлардим.
Бир боқиш лутф айла, ошиққа эҳсон,
Ёниб кўз ўнгингда кулинг бўлардим.

Гулли чаман олам кўзлари учун,
Олам мани ўлдирган сўзлари учун,
Қийғоч бошингда нозларинг учун,
Ёшдарим ўтганда чолинг бўлардим.

Бир боқиш йўлла сан сахар маҳнида,
Чаманнинг барқ урган гавҳар шоҳида,
Ҳасратда қоврилган қадар ишқида,
Висол дарёсида солинг бўлардим.

Ишқинг дарёсида сенинг ғамингман,
Мажнун нолазиман, Лайли ғамиман,
Ҳижрон, интизорлик висол дамиман,
Йўл пойлар кўзингда йўлинг бўлардим...

КЕЛДИМ

Бу золим дунёга бир савашим бор,
Тухфасиз, шу бўм-бўш қўлим-ла, келдим.
Инсонга савдоли ёнган юрак-ла,
Севгилар сўйлаган дил билан келдим.

Турк инъом, ишончин ётларга отди,
Ўзгага топинди, ўзини чопди,
Юотида ёғийдар отлар ўйнатди,
Ўчоғимда қолган кул билан келдим.

Гуршод Атилламан, Мете наслиман,
Озодлик савдоли Бабак аслиман,
Тангридан Ҳақ бўлган Ҳаққа саслиман,
Қиличга ишонган ҳолимда келдим.

Сознинг симларинино оҳ-ноласида,
Мақомнинг илоҳиц Мутлақ сасида,
Хайрли йўл босган инсон дарсида,
Инсонлик йўлида билимли келдим.

Азалий, Абадий Мутлов инъомла,
Юракларга Куёш - мужда саломла,
Дунёни титратган у тўрт каломла,
Рухимда сақлаган селимла, келдим

Инъом қуёшининг заррасиман мен,
Азалнинг йилдирим нимасиман мен,
Ота ўчоғининг Эллисиман мен,
Башарнинг ҳийласи йўлида келдим.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЖАВАНШИР АСҚАР (1961)



*Жавоншир АСҚАР 1961 Хирдаланда
йилда тугилган. 1984 йилдан Озарбайжон
вақтли матбуотида шеърлари чоп этилади.*

Унутаман куй-кўшиқни,
Ёлғиз ўзим кезаман.
Ёдга олмай сан ишқни,
Бир кун сансиз кезаман.

Бағримга япроқ тушади,
Депсиниб совқатган сари,
Бахтли ҳам эмасдир бу диёр,
Ҳолимдан кулганинг сари.

Ёмғирга айлансам булутдай,
Енгиллашиб бўш бўламан.
Унутиб ҳиссим, туйғумни,
Юраксиз бир тош бўламан.

Одимларим унмас сира,
Ер ҳамон оёғим тортади.
Гўзаллар ўтар бир бокира,
Боқиши дилимни тортади.

Қучиб мани овутади,
Ғофил туннинг кўланкаси.
Кеча бағримга ботади,
Йўқса борлиқ куйиб кетар.

АЁН БЎЛМАСИН

Қўзимни яшириб ичимга,
Йиғладим, кўрган бўлмасин.
Дардларимга ватан бўлдим,
Асрадим, аён бўлмасин.

Ўз-ўзини сотган ҳам кўп,
Отган ҳам кўп, ботган ҳам кўп,
Ортимдан тош отган ҳам кўп,
Ортимдан кулган бўлмасин.

Жонимга гул такмай бўлсин,
Бир қўлим бир ёқам бўлсин,
Кўзларимда қолган бўлсин,
Ичимда ўлган бўлмасин.

Валлах, бир жондан тўйиб,
Кўчимни йиғиб кетаман.
Ўз қўлимла ўз уйимни,
Учириб, йиқиб кетаман.

Тўлиб йиғлаган олади,
Қора боғлаган олади,
Тутиб сақлаган олади,
Қўлингдан чиқиб кетаман.

Тўзаман бу дунё каби.
Қандай тўзмай риё каби,
Қўлларимда гуллар каби,
Сийнама санчиб кетаман.

Дунёнинг ёлғон одами,
Оёғи ноггирон одами,
Бир, икки ёнган одами,
Ёндириб, ёқиб кетаман.

* * *

Дунёда ҳеч бутун нарса кўрмадим,
Ҳар нафас яримта, ҳар одим ярим.
Ташладим, дарвишдек бош олиб кетдим,
Ташладим, қўй дедим ўзимдан нари.

Отдим ўз ичимга ўз дардларимни,
Бегонамас ўздай ютишасизми?

Сукутга берганча нолаларимни,
Ичида йўқ дея эшитасизми?

Дардни англаганлар сийнаси доғли,
Умманлар жимгина кўчар ичинда.
Ер боғли, кўк боғли, тўрт ёним боғли,
Умрим ўтаётир, ҳазар ичинда.

Узоқдан кўринган, хуш ёқар кўзга,
Ҳар кўрган сувларим, дарё эмас-ку?
Ичингда қурганинг дунёлар кўзда,
Кўрганинг бу дунё, дунё эмасдир.

Шунда ўз юрагинг эшитар сани,
Умринг одим-одим кўк на эй одам.
Танҳолик совуқдир, музлатар сени,
Ичингга ёқмоқни ўрган эй, одам...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ТАВФИҚ АЛИБОЙЛИ (1961)



Тандиқ Абиш ўғли Алибейли 1961 йил 1 июлда Ёрдамли районининг Бурзунбул қишлоғида таваллуд топган. Намарканд кент ўрта мактабини олтин медаль билан битириб, Озарбайжон Давлат педагогика университетида олий таҳсил олган. Шоирнинг 22 номдаги китоблари чоп этилган. Озарбайжон ёзувчилар, журналистлар ижодий уюшмалари аъзоси.

"Замон ўтар, сўз қолар" деб ёзган шоир Озарбайжон Оқсоқоллар шўъбаси, Турк оқсоқоллари бирлиги ташкилий комиссиясисининг аъзоси, "Ҳайрат", журнали ва "Конституция" газетасининг таъсисчиси ва бош муҳарриридир. Шоир қатор фахрий ёрлиқлар билан мукофотланган. "Қизил қалам" соҳибидир.

ТАНГРИ НУРИ

Дунёнинг кашфини, башар шаклини,
Кўрган тарк этарми Одам қўлларин?
Инсон сиёқида юргандир балки,
Қобилнинг Ҳобилга нафрат, кинларин. .

Оғоч ҳам, ҳайвон ҳам, қуш ҳам, пўчоқ ҳам,
Буюк яратганган этурлар сажда.
Башарнинг авлоди илқидан узоқ,
Иблис амалларла, келибдир важда.

Бирови бировга қасд этган замон,
“Жонидир”- дегаймиз, берилмас омон.
“Олимдир” дегаймиз, шайтон
Фаҳмига,
Қирғин- баротларни кашф этган инсон.

Иблис юракларда юрганда кезиб,
Банда Тангрисига чиқибди шерик.

Ҳаққа таёқ келгай, аммо не ёзик,
Малак либостда кўпимиз эриб.

Кетганимиз йўлдан керак бўлмадик,
Қайда ки йўқ эди шайтон амали.
Халқ этган кам боқмас яратгувчига,
Тангрига узансин банданинг кўли.

ИЙМОН ШАВҚИ

Раббимизнинг раҳмон- раҳми,
Яратганнинг қудрат – фаҳми,
Кўк юзидан ерга қадар,
Яратганга муҳаббатдир.

Дунё тушар ҳолдан- ҳолга,
Мутлоқ бизни яратганга.
“Ла илоҳо иллоллоҳ”ла
Ислом дини ҳидоятдир.

Озондаги сасинг сеҳри,
Балоғатнинг эъзоз, меҳри...
Асрларнинг юзи бори,
Қуръондаги бир ҳикматдир.

Замон-замон пайғамбарлар,
Яратгандан берди хабар.
Суралари дилда яшар,
Муҳамматдан омонатдир.

БИР САҲАР ИЛҲОМИ

Оқариб кўринар саҳарнинг рангги,
Холиқнинг хилқатга ёруғлиги,
Дунё аввалидан илоҳийлиги,
Эритур ичида нур қаролиғин.

Тўкилур устимга саҳар шафағи,
Куёш табассумин сўроқлайди оҳ.
Қушларнинг тўхтамас ўткинчи шарқи,
Салқин саҳарларни дараклайди моҳ.

Туйғу қанотида гуллайверар сўз,
Ҳайрат илҳомида мисра- мисраман.
Томоша этмакна истар икки кўз,
Тинур гўзалликлар: барин асрарам...

ОЗАРБАЙЖОН ТАНГРИ ЁЗГАН ИЙМОНИМ

Азаматим, хилқатимдир бу тупроқ,
Азалда ҳам қудратимдир бу тупроқ,
Абадий бир ҳақиқати – бу тупроқ,
Озарбайжон - тангри ёзган маконим!

Шаҳидларнинг омонати, бу тупроқ,
Эр йигитлар диёнати бу тупроқ,
Дунёларнинг салтанати- бу тупроқ,
Озарбафжон тангри ёзган маконим!

Ой - юлдузли чироғимдир бу тупроқ,
Ҳурриятим, байроғимдир бу тупроқ,
Кимлигимдир, ўчоғимдир бу тупроқ,
Озарбайжон - тангри ёзган унвоним!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

НАЖИБА ИЛКИН (1961)



*Нажиба Илкин (Бобокишиева)
1961 йил 22 июлда Тартар районида
дунёга келган. Москва Технология
Университетининг филология
фаеультетини битирган. У ҳозиргача 400
яқин китобларнинг муҳаррири ва сўзбоши
муаллифидир. Шоира сифатида ўнлаб
шеърый китобдар муаллифи. 2006 йилда
таъсис этилган “Озод қалам” газетаси ва “Али зиё”
журналининг бош редакторидир.*

*У Озарбайжон ёзувчилар, журналистлар уюшмалари
аъзосидир. “Олтин қалам” ва қатор халқаро мукофотлар
соҳибаси.*

Ҳеч бўлмаса хаста чоғим ётганда,
Бошингнинг устида таянай қардош.
Кўлларингни олиб алам устида,
Дардингла олишиб қолганда қардош.

Дўнарди кўзлари ёш булутига,
Тўшарди ҳасратнинг, ғамнинг ўтига.
Бир гўзал кунларни солиб ёдига,
Сийнаси доғланиб, толганда қардош.

Дейдилар қардошни бошининг тожи,
Унсиз ҳар калима, ҳар сўзин ёди,
Ёдга қардош деса юксалиб боши,
Юраги оғрийди, бу дамда қардош.

Бу фоний дунёда, кетармиз, қайга,
Ҳамманинг қалбида бир ҳасрат яра.
Чекинга тушганда, тушганда дорга,
Доялик уйларга боғлангин қардош.

Отага ўғилдир, онага бола,
Опага сирдошдир, кўнимга имдод.

Деганда дардини айламасин дод,
Сани тарк айлагач, дил қона, қардош.

МАНИ ЯНГИТДАН ЯРАТ

Аллоҳ бошига дўнай,
Мени янгидан ярат.
Юрагимни қаттиқ қил,
Ичига тошлар қама
Мани янгидан ярат.

Сабримни йўғимдан ос
Руҳимни қайта кўкла.
Дардимни кўзимдан ос,
Аҳволим сўзла қайт
Мани янгидан ярат.

Бир ўчоғман тушдим йўқ,
Кулим кўкка соврилди.
Ёлқиз қизман, дастим йўқ,
Умримни ким олса сот,
Мани янгидан ярат.

Сўзимда ҳасрат тўла,
Бахтимга ёққан тошман.
Мандан кулма бир йўла,
Дардлари кўп кўз ёшман,
Мани янгидан ярат!

ДАРДИМ БЎЛИШИНГ

Дардимни бўлгани қолинг,
Нақ устимда учираман.
Орзуларим учар тайин,
Тошмоғидан кўчираман.

Аламларда сафоландим,
Ичимга тўкиб қонини.
Бағримга босиб кетаман,
Дунёларнинг ёлғонини.

Фикрларим чаппар уриб,
Ичимда сўзим таланур.
Билганларим тутар қуриб,
Қалбимда дўзим таланур.

Умр ўтар варақ-варақ,
Ҳазон бўлиб жон ичида.
Руҳим кезур синиқ хароб,
Аҳволимни ким эшитар.

Қора кийгизда оқ ёлғон,
Ватан, ватан тилак айтур.
Ҳақсизликда қолган эллар,
Ҳар етганга қўл узатур.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ХОЛИДА НУРОЙ (1962)



1962 йилда Naхсivan MR, Səgür районининг Ўзлонқалъа қишлоғида дунёга келган. Аввал мактабни, 1981-1985 йиллар Нахшивон номидаги институтни битирган. Таълим соҳасида ишлаган. 2018 йил "Ҳаёлларнинг кўз ёши", "Руҳим сизлайди", "Япроқларнинг гуноҳи" номли китоблари чоп этилган.

2018-йилдан "Azad qalam" газетасида муҳаррир бўлиб ишлайди. "Қизил қалам" мукофоти соҳибаси. Шоиранинг шеър ва публицистик мақолалари турли альманахларда чоп этилган. Халқаро мукофотлар билан тақдирланган. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.

ОЗАРБАЙЖОН БАЙРОҒИ

Дунё ларзага келсин уч бирликнинг рангидан,
Одинган тупроқлари бегонанинг чангидан.
Зафар марши чалинсин истиқлол оҳангида,
Ол кўйнингга бирлаштира, парчаланган еримни,
Озарбайжон байроғи!

Мустақиллик йўлида қурбон бўлар жонимиз,
Ол рангнинг тамалида қайнайди Турк қонимиз,
Илоҳий ислом саси билан бир ҳар онимиз.
Тарихга шаҳид каби душманга ол кўз тоғи,
Озарбайжон байроғи!

Ватан қиблагоҳисан, абадий ҳар еримиз,
Тонгда туғилган қуёш, тонгда ором еримиз,
Озодлик овозидир, қон тўкилган еримиз,
Туганмас борлиғим ол, юртимнинг сиёғи,
Озарбайжон байроғи!

Қизил шафақларингла оят Турон замини,
Бир ўқилсин гимнимиз, кўрийлик Турк тилимиз,
Кўкда чакнаган чакмоқ,

Тангрига ҳақ шу элдан,
Туғилган ўчоқларда алиштирай чироқни,
Озарбайжон байроғи!

Губорли юракларни бу орада сасла сен,
Соҳилсиз уммонларда,
Умидларни бошла сен,
Бургут каби қанот ёз, ол-алвон кўк қуршоғи, чўққиларни хушла
сен,
Долғаланган денгиздек, ол-алвон кўк қуршоғи,
Озарбайжон байроғи!
Озарбайжон байроғи!

КУЗНИНГ ҚАРҒИШИ

Куз фасли бошланар бу фазли хазон,
Ёмғирнинг ҳасрати уни овутмас,
Тўнини тўкади йилнинг саноғи,
Ҳижроп пичирлари уни овутмас.

Кўкнинг ёқасида товланар булут,
Кўллари кўзларин силай бошлайди.
Азобдан бинодир кузнинг чечаги,
Хазон чодиридан топар ўзини.

Лачаклар сепилиб оёқлар олдда,
Изига сўнг видо нақши тушиб.
Илоҳим, не эди гулнинг гуноҳи,
Чекига кузакнинг қарғиши тушди.

Лачагин юзидан сизилган томчи,
Кўрасан ёмғирми, йўқса кўз ёши...
Юраги суймайди куз ҳикоясин,
Гулни сўлдирмоққа сас берар қиши...

* * *

Умримнинг хазон фаслида,
Ахтараман ёшлик чоғим.
Толейимнинг шу аслида,
Унутганман тинчлигимни.

Ўтган умрим гул нафаси,
Сасларимдан соғинч ичар.
Кўзларимнинг қорачиғи,
Йўлларимга ҳасрат чекар.

Бахтнинг аччиқ табассуми,
Жондан тўяр кўзларимда.
Орзуларим имиллайди,
Ғам нақшли сўзларимда.

Бойлаганим панжарадан,
Айрилиққа йўл солмишам.
Бу дунёнинг ғамларидан,
Борган сари бўғилмишам.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

СУДАБА ИРЕВАНЛИ (1962)



Судоба Ереванли 1962 йил 7 январда тузилган. Шеърятга ёшлигида ошно бўлган. “Ошиқ пари инжалари” клуби иштирокчиси. Қатор китоблари чоп этилган. Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси. “Қизил” қалам мукофоти совриндори.

ТОҒЛАР

Юрагимда қанча дардим,
Олди қатор -қатор тоғлар.
Кўз ёшимга ювилмасин,
Аҳим сени тутр тоғлар.

Сўлдириб ишқнинг боғини,
Кетиб бермай сўроғини.
Сийнамдаги бор доғини,
Юрагимдан юлгин тоғлар.

Фврҳод умри битган ерга,
Мвжнун кетиб етган ерга.
Хон Карами ўтган ерга,
Обор мани, обор тоғлар.

Судобаман, бу чоғингда,
Ёндим ҳасрат ўчоғида.
Ўксик кўнглим қучоғида,
Ўсиб ётар баланд тоғлар.

КЕТ

Сан манга зулм айладинг, оҳим аршга етди кет,
Дардан пинҳон йиғладим, энди ҳолим ёмондир, кет.

Чорасиз хастанг бўлдим, боқмадинг аҳволима,
Дўнма кел бир дам кел, кўзимда ёш уммондир кет.

Таланди кўнгил уйи, сўлибди гулшаним тамом,
Ботиб ишқинг дунёси, боғ-бўстоним хазондир, кет.

Эй, энди бепарвойим, ағёрни кулдирдинг манга,
Дил уйим вайрон энди, дунё менга қоронғи, кет.

Кечалар шубҳа каби оҳ чекаман, инграгайман,
У таро қизи сани маст этган на замондир, кет.

Сан кетган кун ўлмишам, ишқингга мозордир сийнам,
Судобанинг кўз ёши яноғинда гирёндир, кет.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ИЛҒОР ТУРК ЎҒЛИ (1962)



Илгор Турк ўгли 12. 01. 1962 йилда Гадабей районида тугилган. Олий маълумотли, ҳуқуқшунос ва шоир, публицист, таржимон. Таржима асарлари, мақола ва шеърӣ асарлари Озарбайжон ва хорижий мамлакатларда chop этилган. Озарбайжон ёзувчилар, Туркия

ёзарлар, Ироқ туркманлари ёзувчилар бирлиги аъзоларидир. Туркия (Чукурова, Адана) адабиётчилар фестивалларининг фахрий раҳбари.

ИСТАЮР

Исминг тушмас лабларимдан,
Кўнглим яна ноз истаюр.
Хазон атри кафтларимда,
Қизимоққа ёз истаюр.

Мактубларим даста-даста,
Соғаярми-кўнглим хаста?
Бир шахло кўз санам уста,
Қарамоққа кўз истаюр.
Булут тутиб гоҳ юзини,
Очиб ташлар ой юзини.
Оқшом-саҳар гул юзини
Кўрмоқ учун кўз истаюр.

Умр тўнин бичдим ярим,
Шаробни ҳам ичдим ярим,
“Эллик” ёшни кечдим ярим,
Висол умри юз истаюр.

Пир ишқимни пирда сақла,
Бу савдомни сирда сақла,
Йўлдан яна бирда сақла,
Илғор ҳали дўст истаюр.

ДЎСТЛАРИМ

Азалдан истагим ечими билан,
Қонимда қайнаган, яна дўстларим.
Умримнинг давоми, бичими билан,
Тоза бир руҳ берар санга дўстларим.

Кўнгилсиз навоси ўтмас дунёнинг,
Олими-фозили йитмас дунёнинг,
Ишқи-муҳаббати битмас дунёнинг,
Ярим давлатимдир, санга дўстларим.

Яхшига яхши де, сира кўз юмма,
Номарддан, нокадан паноҳ сўрама,
Миннат қўя билмас ҳеч ким бўйнима,
Кўпдан синдим, якка хона дўстларим.

Орзу ҳам, истак ҳам, тилакдан ўтар,
Бахилнинг нияти, алакдан ўтар.
Синамоқ истасанг, элакдан ўтар,
Эгилмас шуҳратим сизга, дўстларим.

Турк ўғли йўлида тузоқ истамас,
Қалбида ёз бўлсиз, аёз истамас,

Кўзининг устидан узоқ истамас,
Бир кўнгил уйимга келинг, дўстларим.

ЧАНОҚ ҚАЛЪАМ

Тизилибди, сафи балли турналар,
Бешдир, ўндир, балки элик турналар.
Самоларда учган телли турналар,
Ватан дея, бир бош эгинг бизларга,
Чанокқалъам, салом бўлсин Сизларга.

Оёқдадир, яна Турон еллари,
Ҳар тошида қарор туруп теллари,
Отатуркнинг яшар зафар йиллари,

Вурғун бўлдим, неча сонли изларга,
Чаноққалъам, салом бўлсин Сизларга!

Турк буюкдир, у ҳеч қисилмас дединг,
Ватан бирдир, Она сочилмас дединг,
Душманига қайта эгилмас дединг,
Ёлғиз жонла ёлғиз қолган юзларга,
Чаноққалъам, салом бўлсин Сизларга!

Турналарим қатор-қатор учарсиз,
Ёғийларга гуноҳ орсиз, сиз орсиз,
Ҳар доғини, ҳар гулини кучарсиз,
Лола-наргиз қўл узатар тизларга,
Чаноққалъам, салом бўлсин Сизларга!

Самоларда мағрур учган турналар,
Кўзларимдан ўтар қачон турналар,
Яна у диёрга кўчган турналар,
Севинч келтир, йўлда қолган кўзларга,
Чаноққалъам, салом бўлсин Сизларга!

Турк ўғлиман, тарихингда бор отим,
Тўйгунчадир орзум, камим, муродим.
Хабар олиб дўстларимга қарадим,
Қучоқ очиб, севинурман изларга,
Чаноққалъам, салом бўлсин Сизларга!

ТУШДИМ

Ишкин хижрон оловина,
Карам қилмай манда тушдим.
Бу боғларни кеза—кеза,
Бир гўзалга банди тушдим.

Муҳаббатин кўз—азали,
Соф ишқимнинг дўст азали,
Кўрмак учун бир гўзални,
Дара—тепа, канда тушдим.

Кўнглим учиб, хей, узоққа,
Яна қўнар, хув булоққа.
Кўплаб ёздим, ўнг-сўл ёққа,
Бир савдога танда тушдим.
Олисларда ёдга солиб,
Юрагимни ўтга солиб,
Ўтдан олиб сувга солиб,
Англамадим, танда тушдим.

Сўз кор этмас бу золима,
Дейман, тушун ён ҳолима,
Етолмадим висолина,
Хижрон келди.

БУ ҲАМ БИР САВДО

Бу ҳам бир савдодир, гуноҳи бўлмас,
Бу ишқнинг ўтига тушиб ёнаман.
Отганим ўйинни паноҳи бўлмас,
Ман толе заридан битган ўйинман.

Бир ўчоқ қаларсан йўлим устига,
Соғимдан кечарсан сўлим устига,
Бу кеча ётарсан қўлим устида,
Сочлари юзимга тушса уйғонай.

* * *

Гоҳ еламан, гоҳда бешиб савақда,
Қандай севдинг бу туришда сан мани?
Шуҳрат учун чалишарлар оёқдан,
Бир одилга ишонмадим сахнани.

Ҳар ҳавога дайишмадим тўнини,
Дудоғингдан шароб оқиб, жом тошар.
Унутамаман аввалини сунгини,
Бизнинг севги кўп пардали томоша.

Уйғотгандим сочларингда оқшомни,
Вақт... билмирам кўрсатарди нечани.
Сигарамдир қоронгулик оқ шами,
Маст ўлмишам ича-ича кечани.

Ўни шишиб биздан ўн беши десин,
Истаганда сўз ўқини отибдир.
У ерда "йўлдоши", гоҳ "эши" десин,
Кими телефондир, кимиадаптор.

Кўринган тўнкалар кетмасин хатар,
Қоронғи кўчада йўлимни тўсдир.
Қуёш нурларини сочганга қадар,
Руҳимни машъалдек элингда кездир.

* * *

Яна қочиб тотти-тами ошимнинг,
Яна кулмас у савдойи боқишлар.
Ачолмайди жон тумани бошимнинг,
Қисинганда кўзларимда ёғишлар.

Йўлдан оздиради, турфа шакилар,
Мен келганда қадахларни даст айла.
Кафеларда сақлан тўкир соқилар,
Дудоғингнинг шаробида маст айла.

Орада бир шипиллатиб кўрдилар,
Қисган мани фейсбукка, ютубда.
Қўй ўлдирсин шартта-шуртта юрдилар,
Кўзи-қошим дилингдаги хитобга.

Оёғингга тўкилади гулларим,
Севинчларни кўзларингдан ичирдим.
Сочларинг силар манинг қўлларим,
Деворларни юрагимдан кечирдим.

Қайдан билай юрагимга сан овда.
Сева-сева юлдузларни эладим,

Ўтган дейди, бу тан дейди бу савдо,
Узоқлардан ўтиб яқин айладим.

* * *

Тилингдан тушмаган "жон"да кезаман,
Куй "Ай жоним маним" хитобга тушсин.
Савдомни беагаган шонда кезаман,
Ишқимиз шу "Қизил китоб"га тушсин.

Эрта куришганда ёрдан кечирим,
Гуноҳи бўйнимда башимга бало.
Қулоғимни тутиб кардан кечирим,
Бу толе уйнида насиям бало.

Сан қирмизи лола, йўлим устида,
Орқамда кўзларинг ёшга тўлмасин.
Сочларинг ейилсин қўлим устида,
Карлвсиз қолмасин, ўзи қолмасин.

Кўнглимни овламоқ кимнинг баҳсинда,
Саҳна учун каби ҳали давода.
Икки шеърни ездим санинг сасингда,
Ярим октавада, бир октавада.

Бу ҳам бир савдодир, ҳоли сўралмас,
Рухда яшайвердик, руҳдан кечирдик.
Бу кетган йўлларда умр зерикмас,
Одамдан кечирдик, Нуҳдан кечирдик.

Тилингдан тушмаган "жон"да кезаман,
Куй "Ай жоним маним" хитоба тушсин.
Савдомни беагаган шонда кезаман,
Ишқимиз "Қирмизи китоб"га тушсин.

* * *

Бу ҳам бир савдодир, узун сабоҳда,
Санинг жодуларинг ичимдан кечар.
Рухимни руҳингдан айирма яна,
Икки ёлғизлар ҳам бир жомдан кечар.

Туйдим ниятини қора қошларинг,
Қўй овутсин мани ҳаёт баҳсларинг.
Йўлларга йўл олган оёқ сасларинг,
Сийнамда солганинг кўчамдан кечар.
Қара холнинг ҳар "вергул"ин, ҳар "ва"нинг,
Ҳайрон бўлма безаб турур ҳавони.
Билардим ки, азалий шу гувоҳни,
Йўқла бир бор, мингда сочимдан кечир.

Жаҳлим чиқиб терс кийганда тўнимни,
Нетонг дегил бу савдонинг сўнгими.
Талашмайман либосимни, тўнимни,
Истаюрсан кесиб, бичишдан кечир.

Танитдим ичимни, бир оз сўлимни,
Бу ҳам азобларнинг янги бўлими.
Балки бу савдойим ҳаёт ўлими,
Балки бу айрилиқ кўчамдан кечар?!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

АЛИ ҲАЙДАР (1962)



Бобоев Али Ҳайдар Ғайиб ўгли 1962 йил 10 апрельда Ленкоран районининг Биласар қишлоғида туғилган.

У педагог, шоир, ёзувчи, публицист сифатида шухрат қозонган. 2004 йилдан Бокуда яшаб, ижод қилади. Турли антологии, тўпламларда асаглари чоп этилган. Беш шеърый китоби, икки романи босилиб чиққан. Унинг асарлари турли тилларга таржима қилинган.

Балки сендан мутлоқ айрилмас эдим,
Агарда бегона сўз бўлмасайди.
Бирга одимлардик ҳаёт йўлида,
Бизга хоин боққан кўз бўлмасайди.

Ҳар дарди бор ерда давоси эдик,
Азобга бирликда жавоби эдик,
Қўлни-қўлга берган савоби эдик,
Бизга ғийбатлардан туз бўлмасайди.

Айира олмасди фалак ҳам бизни,
Буза билмас эди халак ҳам бизни,
Севгимиз яшнарди юракда бизни,
Орамиз бу қадар куз бўлмасайди.

Энди не маъно бор изламоғимдан,
Ман санга аслида ҳаммадан яқин.
Дардли қарамасди, дард, фироғимга,
Гирдимда бўйлаган из бўлмасайди.

* * *

Нега дуч келганмиз, биз унда ахир,
Толенинг кечиккан ўйинлари бор.
Бир бора кўрдикки, умр ёз чоғи,
Толенинг тўфони, тушган қори бор.

Ким билур, эҳтимол, бу соат, бу кун,
Энди ёлворсам гар, толма дединг сан.
Умр бошга солур, умр ёридир.
Биз яралган эсак, бир-биримизчун,
Нега йўлларимиз айри-айридир?

Изтироблар чекиб йўлингда турдим,
Шунда, ўз йўлингдан, қолма дединг сан.
Бир вақт, толейимни қўлдан чиқариб,
Энди ёлворсам гар, толма дединг сан.

Балки биз бир бора, кўришолмадик,
Орамизга тушди ёмон айрилик.
Айрилиб самода кўришсак дедик,
Дунё учармиди айрилмасайдик.

Бу хам бир қисматдир бизга туш бўлди,
Ўнгимиз -учмоқлик, ортимиз қайга.
Шонли кунларимиз қушга айланди,
Учур чарх урганча, учур орқага...

ИБРОҲИМ ИЛЁСЛИ (1963)



Иброҳим Илёсли (Ҳожиев Ибрагим Муса ўгли) 10 март 1963 йилда Озарбайжоннинг Қазаҳи район, Асланбейли қишлоғида тугилган. 1998 йилдан мамлакат ёзувчилар уюшмаси аъзоси. 2018 йилдан Турк адабиёти фондининг аъзоси. Шоир сифатида мамлакатида ва чет элларда таниқли. Ҳозирда "Сумгаит поэзия уйи " директори.

Шеърлари қатор халқаро анталогияларда чоп этилган.

* * *

Уйғон, оч кўнгил эшигин,
Дўст, сизга меҳмон келаман.
Бармоқлари лачак-лачак,
Сийнаси ол-қон келаман.
Йўлда келмайман. Учаман,
Лаблари пичир-пичир ман.
*Кун каби иссиғим сочаман,
Ой каби пинҳон келаман.

Юлдузларни улфат айла,
Ҳаётим-ла суҳбат айла,
Ёронларни хилват айла,
Тўкилгунча дон келаман.

Эл этган элнинг қурбони,
Гул тутган қўлнинг қурбони,
“Кел” деган дилнинг қурбони,
Келаман, ай, жон келаман!

Сарғайган оқ қоғоз каби,
Сарғайганча еламан.
Бу санинг Иброҳиминг!-
Дедимми: ҳамон келаман!

ҚАНДАЙСАН

Маним сандан узоқларда,
Ёмондир ҳолим, қандайсан?
Бошқасига қисмат бўлган,
Шоҳи-жалолим, қандайсан?

Ёлғонга айланди чинларим,
О, гўзалим, очунларим,
Чаманим, чўлим, чечагим,
Асалим, болим, қандайсан?

Тошдурман йўлингда битган,
На сирдир англамас етган.
Кўзи, еўнгли дил-дил тутган,
Диллари лолим, қандайсан?

Зар-зебом, лалим, гавҳарим,
Ёкут, яман, сийми-зарим,
Бармоқлари бахтаворим,
Боши балолим, қандайсан?

Узун дўнмас манга сари,
Ёри ўз умридан, ёри.
Иброҳимнинг ситамкори,
Қандайсан, золим, қандайсан?

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ГАЗАНФАР МАСИМОГЛУ (1963)



*Газанфар Масимоглу 1963 йил 22
ноябрда “Хирдаланда” таваллуд топган.
Мактабни битиргандан сўнг,
Озарбайжон иншоот муҳандислари
университетини тамомлаган.
Озарбайжон матбуотида унинг
хароратли шеърлари тез-тез чоп
этилади.*

НЕГА ЙИҒЛАЮРСАН, КЎХНА УЙИМИЗ

Умринг йиғлар яна ёшинг йиғлайди,
Кузинг фарёд қилар, қишинг йиғлайди,
Боқиб бир-бирига, куйиниб тўлур,
Дарахтинг йиғайди, тошинг йиғлайди,
Нега йиғлаяпсан, эски уйимиз?

Бунда ёддошимнинг куйли дунёси,
Замон ўз ҳукмини девордан ошиб,
Болалиқдан кезган ҳаёт- ясаниб,
Йўлимни, изимни от оёқ босиб,
Нега йиғлаяпсан, эски уйимиз?

Эшигинг қачондан зулфин солибди,
Толейинг қароми, ақли қолибди,
Дардлари аён бу панжараларни,
Аъло бил сийнаси доғли қолибди,
Нега йиғлаяпсан эски уйимиз?

Кўрганимиз бу шон фириб тоғ бўлиб,
Қуйидан асар йўқ, тагин доғ бўлиб,
Ёздаги гулларнинг уруғларидай,
Ёзнинг шамолидан маст-аласт бўлиб,
Нега йиғлаюрсан, кўхна уйимиз?

Дардини ёзмоққа лайлақлар тўзар,
Паришон қанотинг муштимга тўзар,
Сизлайди ўшандоқ каромататларни,

Ғамли кўркамига юрак ҳам тўзар,
Нега йиғламайсан, кўҳна уйимиз?

Санинг ҳар қаричинг қалбим сасидир,
Отамнинг қўлларин нишонасидир.
Бу ҳазор овози бўлган қоялар,
Ҳар бири бир ҳаёт ҳикоясидир,
Нега йиғлаурсан кекса уйимиз?

Онамнинг тароғи, чеҳраси қани?
Қадимдан очгани меҳроби қани?
Лаблар орасида оғзи буловли,
Отамнинг болтаси, тешаси қани?
Нега йиғлаурсан, кўҳна уйимиз?

Қозонинг қайнамас, челагинг тўлмас,
Қўнур тутимизнинг додидан бўлмас,
Қайси бир хонанинг ёнар чироғи,
Сенинг орзулатган ҳисларинг сўлмас,
Нега йиғлаурсан, кўҳна уйимиз?

Отамнинг жойидан, тўфонлар ўтиб,
Онамнинг хонаси, жаҳонлар этиб,
Бундаги жимликдан кулоқ тутилар,
Бунда бир севгининг оҳангиўтиб,
Нега йиғлаурсан, кўҳна уйимиз?

Қалбим қонга тўлар, бу ҳолни сев сан,
Тўй-нишон сўроқли йилларни сев сан.
Ота ҳасратида йўлларга боққан,
Уч ўғил, тўрт қизнинг бўйидан эҳсон,
Нега йиғлаурсан, кўҳна уйимиз?

Агар истар эсанг, тош бўлай сенга,
Оқай ёноғингдан, ёш бўлай сенга,
Найсонлар бўлайин қора булутдек,
Ёлғизим йиғлайин, қўшилиб кенга,
Нега йиғлаурсан, кўҳна уйимиз?

Келиб тупроғингни ўпиб экаман,
Қўлимда руҳингга дуо этаман,
Она Ватанимсан, ота юртимсан,
Сен томон учаман, сени қучаман,
Йиғлама, йиғлама, кўхна уйимиз!

НАФТАЛАН

Кел, ўтли, оловли бир салом берай,
Эрисин қўлимда қўлинг, Нафталан.
Тўрғайдай садоли, булбул лаҳжали,
О, нозли, ишвали келин Нафталан.

Ўйинг тартар, Барда сўлинг, соғингда,
Гул-чечаклар атри боғча-боғингда,
Ёмғирдан кейинги куй қуршоғида,
Боғланар у нозик белинг, Нафталан.

Энг буюк давлатнинг энг буюк борнинг,
Ширин табассумли бу инсонларнинг,
Яшил япроқларнинг яшил жомларин,
Сочини тараган, елинг Нафталан.

Ахтар, Сеҳирлида нафас ол, таян,
Тонглари муаллим, дўстин сайлаган,
Қора мазутидан, шифо излаган,
Олтини, гавҳари, лаъли Нафталан.

Севди Қозонфарни, меҳмон айлади,
Ҳасрати, хижрони ҳайрон айлади,
Имтиҳонлар этди, синов айлади,
Рамазон сўроқли элинг Нафталан!

ОНА

Узоқлардан келдим, ғамларимни еб,
Она мазорингни ўпиб қайтаман.
Юрагимда қайта гуллагайсан деб,
Кўзимни ёшини сепиб қайтаман.

Сепганим ўчоққа, ўтга ҳасратман,
Кўлларингдан кетган додга ҳасратман.
Дилимда муқаддас отга ҳасратман,
Она, мазорингни ўпиб қайтаман.

Онажон, белингни яғир айлаган,
Бахтинг, толейингни фақир айлаган,
Менга айрилиқни оғир айлаган,
Она, мазорингни ўпиб қайтаман

Эҳ, сендан қобоғим доғ кўрди сийнам,
Ёзиғингга қарши на қилай эгам?
Ётган тупроғингдир, Маккам, Мадинам,
Она мазорингни ўпиб қайтаман.

Шоир Қозонфарман, бағрим- яралар,
Билмасдим умримда алам ер улар.
Гул-чечак ичиндан ўтиб нодалар,
Отамнинг қабрини топиб қайтаман!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

АФТАНДИЛ ГУЛИЕВ (1963)



Афтандил Гулиев 1. 07. 1963 йилда Барда шахрида тугилган. Самара шахрида Озарбайжон жамиятининг раиси. Шоир, кўшиқчи.

БИР ЗАМОН...

Бир замон дўстим деб мени севганлар,
Энди мендан узоқ юрарлар, фалак.
Супрамда тўйгунча чурек еганлар,
Энди-чи, орқамдан кулурлар фақат.

На дўстга инон бор, дилда бир яра,
Дўсти дардга кўйди, чекинди яра,
Энди бу дардимга йўқ топган чора,
Луқмони Ҳакимсиз қолдимми, фалак.

Пулдир бу дунёда шоҳлик айлаган,
Пулдир ҳар эрта-кеч сўзни сўйлаган,
Пулдир- ҳам яшнатган, ҳамда ўлдирган,
Беш аршин кафанга пул йўқдир, фалак.

Замона дейишар фасллар каби,
Бири тикка чиқар, бири ёймикин,
Неча билмас икки карра иккини,
Дунё ҳисобини олурлар фалак.

Арслоннинг ғурури пишакка инди,
Мардлар йиқилганда номардлар кулди,
От чопа олмаган-эгарга минди,
Чопарлар келдилар пиёда, фалак.

Ҳаммага дўст бўлиб дунёнинг моли,
Уясида қолмас арининг боли,
Сўз деди Бердали қолмади ҳоли,
Чунки, келган даври кетаркан, фалак.

ЭЪТИБОР ВАЛИЕВ (1963)



Эътибор Валиев 1963 йил 16 майда Ленкоранда тузилган. Шоир ва публицист талқиқотчиси. Озарбайжон ёзувчилар, Озарбайжон журналистлар уюшмалари аъзоси. "Машъал" адабий-бадий, илмий- публицистик журналининг бош редактор

ўринбосари. Шоирнинг 20 га яқин китоблари чоп этилган. Боқудаги "Нотавон" клубида 2017 йилда бўлиб ўтган китоби тақдимотида қатнашганман.

ОЛЛОҲНИ СЕВ

Кунлар келар кўрадурсан,
қиёматда, қиёматдур.
Намоз ўқиб, сажда қилмоқ,
Оллоҳга бир итоатдир.

Келинг, кетдик биз Каъбага,
ки Оллоҳдан авф тилайлик.
Каъба уйи асли бизга
Оллоҳга зиёратдир.

Тангри бизни халқ айлаган,
Табиб надир, луқмон кимдир.
Дардимизга чора бўлса,
Илоҳийдан шаҳодатдир.
Ҳар ким севсин аҳли байтни
Удир менинг кўзим нури,
Хиёнатни кечирмасдир, чун Оллоҳдан омонатдир.

Хўш у каснинг ҳолига ки, амали солиҳ бўлур,
Қиёматда ёнмагайдир, жаннат
унга замонатдир.

Бир кун келса жон оғзига, ўқирмисан намозини.
Боқ қиблага, дуо айла, сев Аллоҳни кифоятдир.

Эътибор илҳом билан,
Илоҳдан ғазал ёзди.
Шеър битмоқлик, ғазал ёзмоқ ўзи ҳам бир ибодатдир.

ЁЗИНГ

Менинг отимни ҳам ўрдуга ёзинг,
Ёзьяпман, жаноб Олий Қўмондон!
Менинг отимни ҳам ўрдуга ёзинг,
Ҳақиқий аскарман худди шу кундан,
Менинг отимни ўрдуга ёзинг,
Қурилган бу ўрду низомланибдир.
Ҳар аскар, ҳар зобит сипоҳланибдир.
Ватан бурчи жонимизда қолибдир,
Менинг отини ҳам аскарга ёзинг.
Зангилах, Қубатли, Калбасар, Шушам,
Хўжали, Оқтомсиз яроли кушман.
Жабраил, Лочинсиз, гулдек
сўлмишман.
Менинг отимни ҳам ўрдуга ёзинг,
Миллат баланд тутар ўз байроғини.
Ўтлар ўлкасининг соз байроғини,
Осаман, Шушада сўз байроғини.
Менинг отимни ҳам ўрдуга ёзинг,
Сабримиз тугади, узилди сими.
Олиб Қорабоғни, гўзал элимни,
Қаҳрамон бўлурмиз Мубориз каби.
Менинг отимни ҳам аскарга ёзинг,
Душманни туйишга мен ҳам ҳозирман.
Ҳандақларни кезиб, ҳандақ қазийман,
Ғалаба кунига бир шеър ёзаман.
Менинг отимни ҳам ўрдуга ёзинг.

БИР ШЕЪР ЁЗАЙ

Бир оҳу боқишли кийикни кўрдим,
Изн бер гўзалга битта шеър ёзай.
У севган юракни ярали кўрдим,
Изн бер, гўзалга битта шеър ёзай.

У асли очилган тоза чечакдир,
Ғунчаси, барглари, гулга лачакдир.
Ёзмасам, дейдилар девона чикди.
Изн бер гўзалга битта шеър ёзай,
Аъло бир хабарни чизибди йўлга.
Яна бир бурилдим бу инжа белга,
Сендан гўзал эмас, гўзалдир, шундай.
Изн бер гўзалга бир шеър ёзай,
Балки ҳаёл каби кўзимда турар.
Балки кел дегайман, сўзимда турар.
Ҳали кул бўлмаган дилимда турар.
Изн бер гўзалга битта шеър ёзай,
Бу ўтга, оловга тўзимлар келур.
Ичимни ёндирган кўз ундай келур,
Бу таъб ундан келур, сўз ундан келур.
Изн бер мен унга битта шеър ёзай.
Сен ҳам бир олмасан, у ҳам бир олма,
Сен Оллоҳ булутдек бўшалиб қолма.
Сенга кўп ёзяман тамагир бўлма.
Изн бер гўзалга битта шеър ёзай.
Оёқда турибман, кез, эл Оллоҳинг,
Гўйчак Оллоҳингдир, гўзал Оллоҳинг.
Шеър ҳам Оллоҳингдир, ғазал Оллоҳинг,
Изн бер гўзалга битта шеър ёзай.
Мен жимликда севдим, севаман сени,
Бундай афсун қилиб ташлама мени,
Сен Оллоҳ гуноҳга ботирма мени,
Изн бер гўзалга битта шеър ёзай.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси.

ФИРИДУН ШАХБОЗ (1963)



Фирудин Шахбоз (Маҳаррамов) 1963 йилда Шахбоз районида тугилган. "Турк дунёси", "Халоскор" поэмаларининг, "Нурдан тугилган қоронгилик" романининг, ўндан ортиқ шеърий китоблар муаллифи. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.

КЕТМАДИК ҚОРАБОҒ БАКУГА КЕЛДИ

Йиқилди мамлакат, йиқилди жонлар,
Ёқилмин дардини ёқилган онлар.
Сувини лойлади петросиянлар,
Оқаваси оқиб Бакуга келди.

Кучимиз кўп бўлди, қўлимиз калта,
Сизнинг ёнингизда тилимиз калта,
От, улоқ топмадик, келгани шартта,
Калбасар, Далитоғ Бакуга келди.

Кўзлар йўл тешди, ўзи кўзлади,
Чамани гўзалди, ўзи гўзалди,
Неча йил ўтириб бизи кўзлади,
Кетмадик Қорабоғ Бакуга келди.

МЕНИ СУЛҲЛА ЎЛДИРАРЛАР

Чечак гўзаллигин, гул гўзаллигин,
Туймаган эгилиб ҳидлаб ололмас,
Найнинг ноласин, булбулнинг сасин,
Туяман, таъмини сақлаб ҳам бўлмас.

То мани босибдир хижолат тори,
То сулҳдан тўйганча, чиқиб кетаман.
Кечиблар кетаман у тоғдан нари,
Халқнинг ғайратига боқиб кетаман.

Биз сулҳ-сулҳ деймиз, сулҳни севамиз,
Юртимга, уйимга тўлиб бу чоқлар.
Биламан кетаман, ўз сангаримдан,
Мани сулҳла у билан ўлдиражаклар.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

САОДАТ НАВРЎЗ ҚИЗИ (1964)



Самадова Саодат Новрўз қизи 1964 йилда Гуржистонда таваллуд топган. Ганжа шаҳрида таҳсил олган. Узоқ йиллар муаллима бўлиб ишлаган. Унинг “Мени шеърданг сўранг”, “Куз гули”, “Менинг умрим” сингари шеърий китоблари чоп этилган. Шоира Озарбайжон журналистлар уюшмаси аъзоси, “Юрт” журналининг мухбиридир. Баку шаҳрида яшаб, ижод қилади.

АЙ, ДУНЁ

Кўп-кўп истамадим, оз-оздан олдим,
Оздан-да озимни олдинг-а дунё.
Яхши кўрган найим қайрилди кетди.
Манга дардларинг-ла қолдинг-а дунё.

Висолдан олисда олис кез, дединг,
Кунда бир айирдинг, айри сўз дединг,
Аввалдан ёзилган тақдир, дўз, дединг,
Ёмғир жоласига солдинг-а дунё.

Дашт қозоқ авлодин дилсиз чиғрими,
Эшкак ушламадинг, озор-оғриғи,
Меҳнатинг ўтганда ишган бағримни,
Ҳижронниг ўқи-ла отдинг-а дунё.

Чорасиз Саодат не деса бу дам,
Наҳот, бош қўшмаса бу кулли олам,
Манга бир сўз қолди ва битта қалам,
Айрилиқ найини чалдинг-а дунё.

Дунёдан хабарим йук, дир, кел, дема,
Куп ишдан хабарсиз булсанг яхшийди.

Ёлгон-яшиқ, ларга тула дунёнинг,
Бир яхши кунжинда қ, олсанг яхшийди.
Шунча куп борича жирканчга ботган,
Қ, илган гуноҳини буйнидан отган,
Қ, ай йул курсатади виждонин сотган,
Ақ, лни узингдан олсанг яхшийди.

Азми-қ, ароридан турва тикканлар,
Сузини хавога тукадиганлар?
Қ, олсин, харомни еб огрик, чекканлар,
Аслида очидан улган яхшийди.

Саодат, кур қ, анча тушур даволар,
Хиёнат иззатда, учар саболар,
Яна куқлаб узра янги хаволар,
Уз кукна навони чалсанг яхшийди.

ЧАНОҚҚАЛЪАМ

Тизиқибди, сафи балли турналар,
Бешдир, ўндир, балқи эллиқ турналар.
Самоларда учган телли турналар,
Ватан дея, бир бош эгинг бизларга,
Чанокқалъам, салом бўлсин Сизларга.

Оёқдадир, яна Турон еллари,
Ҳар тошида қарор туруп теллари,
Отатуркнинг яшар зафар йиллари,
Вурғун бўлдим, неча сонли изларга,
Чанокқалъам, салом бўлсин Сизларга!

Турк буюқдир, у ҳеч қисилмас дединг,
Ватан бирдир, Она сочилмас дединг,
Душманига қайта эгилмас дединг,
Ёлғиз жонла ёлғиз қолган юзларга,
Чанокқалъам, салом бўлсин Сизларга!

Турналарим қатор-қатор учарсиз,
Ёғийларга гуноҳ орсиз, сиз орсиз,

Ҳар доғини, ҳар гулини қучарсиз,
Лола-нарғиз қўл узатар тизларга,
Чаноққалъам, салом бўлсин Сизларга!

Самоларда мағрур учган турналар,
Кўзларимдан ўтар қачон турналар,
Яна у диёрга кўчган турналар,
Севинч келтир, йўлда қолган кўзларга,
Чаноққалъам, салом бўлсин Сизларга!

Турк ўғлиман, тарихингда бор отим,
Тўйгунчадир орзум, камим, муродим.
Хабар олиб дўстларимга қарадим,
Қучоқ очиб, севинурман изларга,
Чаноққалъам, салом бўлсин Сизларга!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ШАРОФИТДИН ИЛКИН (1965)



Шарафиддин Илкин (Гасанов Шарафиддин Судейф ўгли) 29. 10. 1965 йил Масалли районининг Бадалан қишлоғида туғилган. Университетни тамомлагандан кейин, "Вақт", "Ҳаёт", "Экология", "Озарбайжон муаллими" каби газета-журналларда ишлади.

Унинг қатор шеърӣ китоблари чоп этилгн. Юзлаб шеърлари кўшиқ қилиб куйланади. 2020 йил Президент мукофоти совриндори бўлган. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги, Озарбайжон Журналистлар бирлиги аъзосидир.

МАНИНГ ЮРАГИМДАН ЖОЙ АХТАРГАН КИЗ

Уткинчи бир ҳисми, муҳаббатмиди,
Нелигин билмадим қабоҳатмиди,
Дунёнинг бошини ер қаҳатмиди,
Менинг юрагимдан жой ахтарган киз.

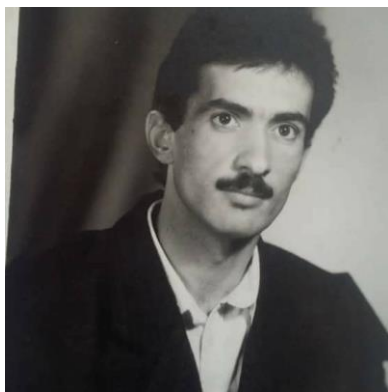
Ҳайҳот, унутмассан, дам истаюрсан,
Нега кузларингга нам истаюрсан,
, , Сан севин, дейману, ғам истаюрсан,
Манинг юрагимдан жой излаган киз.

Севган юрагингла, оташда пирсан,
Ёлғизлик истама, дунёни кўр сан,
Минг пушмон бўларсан, қалбимга кирсанг,
Манинг юрагимдан жой ахтарган киз.

Сўлибди гулшаним, боқ ерим йўқдир,
Самога айланиб тағ-ерим йўқдир,
Валлах, юрагимнинг соғ ери йўқдир,
Манинг юрагимдан жой ахтарган киз.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

СУЛАЙМОН АБДУЛЛА (1965)



Сулаймон Абдулла Озарбайжоннинг Кедабек шахрида 5. 11. 1965 йилда тугилган. Университетда мухандис-риёзатчиликка ўқиган. Шоир, публицист, носир. “Пресс акс-садо” ва “Мантиқ дунёси” газеталари бош муҳаррири. Унинг қатор китоблари Бакуда чоп этилган. Ўзбекистонда

ҳам роман ва шеърий китоби таржима қилиниб, чоп этилган. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.

СОЯЛАР ЙИҒЛАМАС

Манинг бу ҳолимга бўлмагин ҳайрон,
Ман жонли сояман ерга таянган.
Мен каби йиғлайди, тоғларда жайрон,
Сен қайдан биласан, куйган ким, ёнган.

Одам суратида, одам тўнида,
Турганча товушсиз бош-тошиман ман.
Тош бўлиш истаги шакли фониди,
Тўкилиб қуриган кўз ёшиман ман.

Қабр сукутидир маним сукутим,
Дунёларнинг сабри сабримни чаймас.
Йўлдан ўтганларга кўрсатма мани,
Одам қабрларга қўлин узатмас.

Қабр одам учун на сахар, оқшом,
Қабр дунёсининг дунёси бўлмас.
Мен ўлсам жасад-ла кимга қолмишам,
Боши тош сояни ҳеч ким кучолмас.

Нари кет, менинг ҳам қувралди жоним,
Бирдан кўкламайман кўз ёш ичида.
Ҳайқириб йиғлайман ўлмаган каби,
Расмлар йиғламас бош тош ичида.

БАХТ ЁЗИҒИ

Бирда кўрурсанки, айнийди ҳаво,
Ёзнинг ўртасида ғофил қор ёғар.
Ўзи кулимсираб, сўзи кулдирган,
Одамнинг қалбидан оху-зор ёғур.

Чикқани шотидан тушган парт тушар,
Юмшоқ креслоси осон шарт тушар,
Аввалги роҳатдан кейин дард тушар,
Гоҳ дунё бошига ғамли, дор ёғур.

Оламнинг ҳуш куни майда-майдадир?
Бутун нидоларнинг сўнгги "нашъа"дир...
Сабоҳда эски дард яна кўзийди,
Оқ-қора ёғочнинг тути ҳар ёғур.

Яна унутганим йўлда бир сан бор,
Ўнгу-сўлда туман, орқада сан бор...
Сўзнинг тушгани бор, кўзим тушган бор,
Маним кўзларимдан одамлар ёғур...

ТОНГГИ ШЕЪР

Яна сурма кўк юзини,
Қанча берса бера қолсин.
Уфқлари ол қуёшга,
Булутларни бера қолсин.

Нур кечада юлдуз санаб,
Ой ишқини обор ёра.
Чўққилари оппоқ қора,
Даралари селга қолсин.

Хуш тилак тут, -юррак очган,
Зўр амалдан марддир қочган,
Сева-сева ишқин сочган,
Кумуш дарахт яшаб қолсин.

Тангри севар ҳаракатни,
Кейин берар зарофатни.
Берсин худо баракотни,
Ватан севган қола қолсин.

Ҳар ишда азалдир одам,
Кетар одам, келар одам.
Ер юзида тўла одам,
Келса келиб бунда қолсин.

ОҚ ТУТ, ҚОРА ТУТ

Ўзини ғоз тутиб силкилган тутдек,
Тупроқ одамларга қасд айлама кўп.
Қайта унутмасман, ўзи унутдек,
Мани ҳасратингла маст айлама кўп.

Деюр дона-дона кўзимга оқ тут,
Кўзимнинг қораси-оқи бу боғдир.
Шунча кўклик ичра битиб чатган тут,
Бир бутоқ қорадир, бир бутоқ оқдир.

Ҳазордан берида маҳлиё сойи,
Бўстони бош билиб айлар атир тош.
Қайдан қуйруғила қуйиб мулжални,
Тутун қўлдош билан етур олабош.

Одаммиш бир шўрлик, бари бир уста,
Ичганинг энг шўри сут кунидадир.
Олабош тикилар қўллари устда,
Бақирдим, тош отган ит кунидадир.

Отаман қанора тут чивигини,
Ҳарифни тутмоққа ҳавасим қусур.
Шоҳида тут еган қарға ағанар,
Тутнинг аҳволига нафасим қисар.

Деюрман ҳой, бола келиб йиғ, обор,
Отган тошларини ҳавода боқ, тут,
Бир кун терса тушиб бошингни топа,
Душганда қошингга бошингни соғ тут.

Одамнинг асаби тутганда ёмон,
Бироз ҳаяжонин босиб силкила.
Тошдек бўғзигача тикилган ҳамон,
Жонини олгудей тутиб силкила.

Бошига тушганда ғамларнинг юки,
Тошларнинг бурчидир, бўйнига тушар.
Қайдан етишмоқни тусайди бари,
Шип-ширин бир ўғри кўйнига тушар.

Маҳкам тут силкила тути бор дея,
Оқ тушур ўзининг қораси бу кун.
Нақадар гўзалдир, бари бор дея,
Оғочла тупроқнинг ораси бу кун.

... Сўнгра чиқиб кетур тош отган одам,
Қоши орасига тегади тоши.
Сачраб кўтарилмиш шоҳдаги одам,
Оғочнинг устидан тушади тоши.

Тош отиб олтинга бош тутганим на,
Отилган не бўлса олдимга тушди.
Ҳайратдан дейманки, - унутганим на? -
Санга тут дегандим, - ёдимга тушди.

Йўқдир бу ҳавода яна ноз ери,
Қайта ўйнамайман, ўйна, унутдик.
Қолмади ҳеч ненинг эътироз ери,
Ўзини салгина силкила тутдек...

* * *

Оқ кўйлакли, умид ондир дегандик,
Тугмаладик йиғиб олиб бўғизга.
Галстук рангининг миллийлиги йўқ,
Илгакладик маҳкам қилиб бўғизга.

Лоти-поти ҳаққимизни мўрт егай,
Ит талайди боримизни қурт егай,
Чўлимизни элдан кетган юрт егай,
Ичимиздан оғрик келур бўғизга.

Сирдан тушар шодмон одам жамол-зод,
Керак эса нодонларга камол -зод,
Ҳар кун бир оз руҳдан тушур амал-зод,
Озодликдан йиқиламиз бўғозга.

Иймон абад, иймон шиор ол эмас,
Кўзларингни ерга қада сол, эмас,
Навкар-навкар ой бошида лол эмас,
Одим-одим чиқаяпмиз бўғизга.

* * *

Бир тараф булутмиш, бир тараф қуёш,
Бир майса яшиллик пойимиздадир.
Бир ховуч умиднинг тушган туронга,
Кечалар шам эмиш ойимиз бизнинг.

Гоҳ тоза, гоҳ балчиқ-умр йўлимиз,
Нега бўш тушарди кўк дулдулимиз.
Қайдан бу гулларнинг тутган қўлимиз,
Қон рангин оларди чойимиз бизнинг.

Жимлик сиғинганда нашъа тушарди,
Баъзан сукутимиз сасга тушарди,
Балоли кунимиз қошга тушарди,
Яқин йўлатмасди сасимиз бизнинг,
Ортиқча азалдан шойимиз бизнинг.

Жонимиз ҳаводир ҳаво етмайди,
Ипимиз ҳозирча бўйга етмайди,
Бор эди дўстимиз тўйга етмади,
Душманга тўй эди, айрилиғимиз.

Вақтида чалинмас юзимиз билан
Кўпига кўп эди озимиз билан,
Қишдан зўрға чиқдик ёзимиз билан,
Чиқди жондай энди айрилиғимиз.

Тутди бўйи-боши, яъни жаханнам,
Агар жаннат булса, қани жаханнам?!
Топширдик савдони жони жаханнам,
Асли иблис эмиш аслимиз бизнинг.

* * *

Яна хасталикка бердим жонимни,
Чекаман дунёда не озор бўлса.
Маним бу дунёда на бек-бозорим,
Ҳисоби бир дунё бек-бозор бўлса.

Яшадим бир умр баландда тоғда,
Соғ жонни чиритдим, балоли чоғда.
У бахтга ёзилган қорада-оқда,
Бирда оқ ёзарми бахт ёзар бўлса.

Эркин чўлга чиққан дўнар кеч ерга,
Ёнимда бир ер ҳам борса зич ерга,
Қадани оздириб қочсам ҳеч ерга,
Келиб манга чиқар ғам, озор бўлса.

Яна мисол дегил, сўзин ҳавоси,
Яхшиям, фиरोқдир ишин фаноси.
Кўз ёши тўкмакнинг надир маъноси,
Ким-кимни тинглаюр, дард-ҳазор бўлса...

* * *

Яна сан ҳам ўзга айлан,
Ман ўзимга қайтайин.
Жоним чиқар, туман, туман,
Жон кўзимга қайтайин.

Ошиқ йўлда кўзингни юм,
Кўкда юлдуз, саҳрода кум.
Боғда чечак, заминдир жим,
Дим сўзима қайтайин.

Бу не эди, бу не тадбир,
На иккидин, сус на да бир.
Сандан кечиб ғамли сабр,
Тўзимимга қайтаман.

* * *

Йўлга чиқма, йўлдан чиқма,
Йўлдан чиққан ер дейилган.
Ой соғ эмиш соғин уқма,
Сўлга чиққан ер дейилган.

Ери жилва ҳа шод, ери,
Ери дегил, ё сот ерни.
Бормиш ёрнинг касод ери,
Бол тўкилган ер дейилган.

Соғинсанг гар, бу чокқа чиқ,
Кунча турмас, бу чокқа чиқ...
Сигсанг, яйраб кучокқа сиг,
Қўлни ташлаб бер дейилган.

Дол-дол бўлди далли долинг,
Мен кетаман, эсон қолинг.
Мазлумлардир оёқяланг,
Қўлни ташлаб бер дейилган.

* * *

Билмайман, кўпмиди мендан умидинг,
Бари ознинг ози бўлса на борки...

Олишди оғзингда очиб-юмганда,
Жилмайиб, сўзласанг нега ярарки...

Жоним яшамоқ йўқ, тўзим ўрганди,
Бир кўнгли қаттиқдан, дили қабодан.
Ўзим жаҳаннамга, кўзим ўрганди,
Бизга дарддир меърос ота-бободан.

Чўлимиз ёндирур, ичимиз ёнур,
Ким-кимга ўт берур, қўй ўзи билсин.
Бири инонтирур, бири инонур,
Ёлғонга ўрганган, тўғрини билсин.

Сотилган, ер ҳам йўқ кечиб кетмоққа,
Кўрсатиб шоирнинг, сўзин низосин.
Имкон ҳам қолмаган, қулай этмоққа,
Кучлидир Оллоҳнинг муҳофазаси.

* * *

Сўзинг ёқасидан ҳеч ким тутолмас,
Қўлинг ёзишидан ҳеч ким қочолмас,
Сўзингни тошини тошдек отолмас,
Сўнг умидинг сен иккига бўлмайсан,
Бу дунёнинг ҳар юзини кўрмайсан!

Бахтингга ёр бўлиб алишганларни,
Оллоҳнинг ишига қоришганларни,
Одам ва Ҳавога ёришганларни,
Очкўз майдонида яна кулмайсан,
Бу дунёнинг ҳар юзини кўрмайсан!

Тутиб бўлмас бу дунёнинг нафсини,
Ҳаром, ҳалол йўлларининг қабзини,
Бир кун келар тоширади сабрини,
Сабрни ҳам бўйнингга миндирмайсан,
Бу дунёнинг ҳар юзини кўрмайсан.

Узоқда қолдириб талон қалбини,
Қаламда совутдинг ёнган қалбини,

Асрамоқ қийиндир боланг қалбини,
Ерингда кўклаган Дали кўрмисан,
Бу дунёнинг ҳар юзини кўрмайсан.

Ярадор ватандан умидларинг кўп,
Бу боқий дунёдан оларларинг кўп,
Қалбингга, кўнглингга демоқларинг кўп,
Балки мўъжизасан, балки пирмисан,
Бу дунёнинг ҳар юзини кўрмайсан!

Ярадор ватанга боши тушгансан,
Қорабоғ шикастаси, ками кўстисан,
Азалдан миллатнинг кўзи устисан,
Қора куни оқ кунларга бормисан,
Бу дунёнинг ҳар юзини кўргансан!

Миллатнинг тилида отинг яшайди,
Дардларинг дардига яқин яшайди,
Қалбларни ёндирган отинг яшайди,
Она нафасида - Куръон истасанг,
Бу дунёнинг ҳар юзини кўрмайсан!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ВОҲИД МАММАДЛИ (1965)



Воҳид Маммадли- 1965 йил 6 январда Озарбайжонда тузилган машҳур шоир, ёзувчи, олим, публицист. Озарбайжон ёзувчиси. Унинг биринчи қонсиз жангари ҳақдаги "Бронза худосининг юки" 2007 йил, " Жаллод шошилишни ёқтирмайди" сингари дедектив романлари, трилогияси Москвада чоп этилган. Замонасининг таниқли шоири, Ҳиндистон Тасвирий санъат академиясининг президенти,

Француз санъат ва адабиёт ордени командори Ашик Вайпайи Будданинг қафтиши ҳикоясини замонавий дунё адабиётининг энг яхши асарларидан бири деб баҳолади. Воҳид Маммадли Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси, халқаро ҳуқуқдаги фалсафа фанлари доктори. Боқуда яшаб ижод қилади.

XXI АСРНИНГ ШЕЪРИ

Ақлсизнинг уйқуси ҳам
чала бўлур...
Косибларнинг умидлари ғунча очмас, ёмон сўлур.
Дарзиларнинг кўчасида ийна сотма,
кўп йиғлаган бола каби
ҳей сут эмиб
бош оғритма...
Минг қарғани қовмоқ учун
бир тош етар.
тулки кўрқмас
минг япроғи тебратсада
шамол агар...
Қўлдаги тўри ҳам
дарёда тўлмас
балиққа ем бўлур
Балиқчи бўлмас.
инъон тошдан қаттиқ,
гулдан нозикдир
Кулгунинг умри оз,

дард ўлгунчадир.
Бир кун келар
тангри сўрар...
Сен масжидда мушук эдинг,
сичқоннинг ҳам
Аллоҳи бор...

СИГАРЕТ

Қутидаги энг сўнггинчи сигарет,
Ёндирайми? Ён манимдек...
Сан ҳам танҳо, манда ёлғиз...
Сен бир марта ўлурсан,
Ёндирилсанг адосан.
Мен кунда неча бора, ёндирилдим, тирилдим.
Балки ҳеч ёндирмадим?
Сўнгисисан...Ёндирар...
Кечанинг қаролиги,
Сабоҳни юпантирар...
Сараланиб қутида,
Қайси бири гуллади
Бир қиз учун ёниблар.
Қанча юрак титради
Бир қутиси тугасада
дардимга яна етмас
Сигаретнинг донаси
Тарк этган минги етмас.
Танҳоман бу саҳрода,
Кимдан олай сигарет.
Сўнги дўстим сандан,
ёндираман, сен ҳам кет...

* * *

Мен сенинг умрингга баҳор келтирай,
Музлари ерисин селларга дўнсин.
иситсин сийнани иссиқ нафасим,
Қўлимда қанотинг гулларга дўнсин.
Мен сенинг умрингга баҳор келтирай.

Сўнгра қўлларингни олай ҳовчимга...
бир ҳафиф уфурай исинсин бир оз.
Нозли кулгу қўнсин дудоқларингга,
Мен сенга жон дейман, сен деган... бўлмас...
Мен сенинг умрингга баҳор келтирай...

Узоқ тур... демокқа титрасин сасинг,
Оҳни ўғирлайман дудоқларингдан.
Ўртаниб, қизариб, тутилсин тилим,
қўлларим донишим ёноқларингда...
Мен сенинг умрингга баҳор келтирай...

Мен сенинг умрингга баҳор келтирай,
Далли қўлларимни, жонни қарши ол.
Қўй мафтун айласин бу севги сени...
Қишнинг авжида ҳам мени қарши ол...
Мен сени умрингга баҳор келтирай...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЧИГАТЕЛ ПОЭЗИЯ (1965)



*Чигател Исоқ қизи Поэзия 14. 06. 1965
йил Акстафа шахрида тугилган. Қатор
шеърий китоблари чоп этилган. Ҳозирда
озарбайжонда яшаб ижод қилади.
Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.*

ЭЙ ДЎСТ

Узоқдан-узоқсан, яқиндан-яқин,
Сен менга ҳаммадан яқинсан, эй дўст.
Қораяр кўзимди ишқли дунём,
Бир бора ўзимга боқмасанг эй дўст.

Севинчинг-севинчим, кадаринг ғамим,
Сўзингда ён олур соҳилда кемам.
Ўзим ҳам билмайман нимамсан маним,
Мен менга азиздан-азизсан эй дўст.
Исминг Чигателга энг азиз отдир,
Севгинг юрагингда сўнмаган ўтдир.
Ким-кимга унутмоқ, ким-кимга ёддир,
Сен менга ҳаммадан азизсан эй дўст.

ҚЎЙМА МАНИ ВАТАНСИЗ

Ман бу саҳарда сани,
Менсиз қўйиб кетаман.
Сенинг бўлган юракни,
Сенсиз қўйиб кетаман.

Ахир мен буни қандай,
Қандай адо этаман?
На қолмоқни биламан,
На кетмоқни биламан!

Одамлар Ватан дея,
Гоҳо сочини юлур.
Сен қайдасан, боқ маним,
Ватаним ўша бўлур!

Санга Ватансан дедим,
Мениҳдема нодонсиз,
Ғарибликдан кўрқаман,
Қўйма мани Ватансиз!

УНУТ НЕ БЎЛСА УНУТ...

Унутмам дея-дея,
Унутарсан одамни.
Одамнинг кўзларидан,
Унутилган ёш томар.

Боқ бундай унутмоқни,
Санга ким ўргатди ким?
Сен бир яхшилик айла,
Ўргатмайман, ўрганиб...

Минг сўз айтиш қийиндир,
" Ҳай фалон, ҳай писмадон".
Такдирдир деганларга,
Дегил унутмоқ осон...

Сендан катта одам йўқ,
Унутмоқни биларсан.
Билсанг, унутмоқ надир,
Билардинг, бахтга ёрсан!

Унут, ҳар не бор унут,
У бахтга ёр севгилим.
Мени унутма, сени,
Унутмоқчун севмадим!!!!

МАН САНИ СЕВМАЙМАНКУ...

Дейсанки ол бўйнингга, севишингни айт манга,
Қанча олдим бўйнимга? Ман сани севмайманку?
Кел, дўст каби ўлтириб дардимни дейин санга,
Севмак қандай сўз ўзи? Ман сани севмайманку.

Йиғлаюрман ёшимда, ёноғимда ўлурсан,
Куламан кулишингла дудоғимда ўлурсан,
Боқаман гоҳ ўнгимда, гоҳ сўлимда ўлурсан,
Севмак қандоқ бўлади? Ман сани севмайманку?

Кечалар ой кўринур, ойда кўраман сани,
Олганим ҳадияда тухфа кўраман сани,
Эгиламан сув учун сувда кўраман сани,
Севмак дегани нима? Мен сени севмайманку?

Қанчалар севинаман, ман сани шод кўрганда,
Манга ёқмас отингинг ёнида от кўрганда,
Рашкимга қовриламан, ёнингда ёт кўрганда,
Севмак қандай сўз ўзи? Ман сани севмайман-ку?

Қайсарим қайта, қайта дейсан севаман сани,
Санга севаман десам, ҳайдаб соласан мани,
Ўлим, зулм сўзладим, юрагимдан кечгани,
Яна не истаюрсан? Ман сани севмайман-ку? . .

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ПАРВОНА МЕММЕДЛИ (1966)



Парвона Меммедли 1966 йилда Бакуда тузилган. Шоира, драматург. "Ошиқ пари инжалари" уюшмаси аъзоси. Шеърлари вақтли матбуотда босилиб туради. Қатор шеърли китоблари бор. Бакуда яшаб ижод қилади.

Унутмангиз эллар мани,
Юртнинг шоир қизи манам.
Оҳунинг дарди-ситами,
Ёзилмаган ёзи манам.

Нози тушган бахт ёзганим,
Ғамла қайнайди қозоним,
Пуч бўлсин бахтим позмоним,
Дардларнинг ўзи манам.

Таъбим мени чекди ўза,
Вурғун ўлдим соза, сўза,
Юрт ҳасрати солди дўза,
Элнинг кўрар кўзи манам.

Парвонаман, сўзон дилим,
Кел, эй булбул, кетма улам,
Кетсам, қайтиб бирдай келам,
Синиқ қалбнинг сўзи манам.

Менинг каби дард аҳлидан,
Не топарсан, томай булбул?
Зулмкорсан ўз ишқингга,
Бироз айлан демай булбул.

Тушмасин ишқинг бўйнингга,
Боқмайсан-а ўнг-сўлингга,
Хазон бермиш гул қўлингга,
Берма белга дам, эй, булбул.
Мен кетарман, кўздан кетай,
Қуриқ бир саҳрода битай,
Ҳасрат айтди менга ситам,
Вақтим бўлди кам, эй, булбул.

Парвонаман, оғир дошим,
Кўп балолар кўрди бошим.
Оқди сийнамга кўз ёшим,
Тўлиб тошди жом, эй булбул.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ГАНЖА ЗОХИР ШИРОНИЙ (1966)



Зоҳир Широний 1966 йил 15 апрелда Ганжа шаҳрида туғилган. Биринчи шеърларини мактаб ёшида бошлаган шоир. "Орзуларим чин бўларди", "Бир ҳовуч тупроқ" номли китоблари билан ўз мухлисларига эга бўлди. Озарбайжон матбуотида Ганжанинг садоси бўлиб элга танилди.

БИР ҲОВУЧ ТУПРОҚ

Сарҳаднинг у ёни, ота ўчоғи,
Сўзимнинг маконин етказардим ман.
Бир ҳовуч тупроқни ичимга солиб,
ВАТАНни отамга келтирардим ман.

Лаҳза қўймас эдим, сўнгги хатомга,
Дема биринчи бор ўлмаган соғмиш.
Тасалли бўлмади тупроқ отамга,
Дард иккинчи даъфа ғариб бўлмасмиш.

Илк бор англамадим, илк вақт ёнмадим,
Ман энди нетайин, энди найлайин?
У жойдан бир ҳовуч тупроқ келтириб,
Уни ҳам отамдек дафн айлайин.
Саҳари куёшдек учган тупроқни,
Учирдим абадий иссиғи сўнди.
У жойдан бир ҳовуч тупроқ келтирдим,
Кўмгандим отамдек ғарибга дўнди.

Ҳукм этинг, ҳокимлар, ернинг қарорин,
Жазом на, ўлимми, йўқсилнинг илми?
Одам ўлдиргандан ҳолим абгорми,
Тупроқ олдирганлар қотил деюрми? ...

Яна ёдга тушди бола боғчаси,
Онам элтар эди қўлимдан тутиб.

Ичимда бир ҳислар, бир гул ҳавоси,
Балки кўплар қўйган буни унутиб.

Қорайиб чечакдан оқ лачаклари,
Келиб-кетмас сира дея ўйлардим.
Биларкан онасиз ҳақиқатларни,
Обориб ичимда кулча қўярдим.

Замонлар элтдилар у шан йилларни,
Ёнингда бўлганда на ғам, на дардим.
Юрагимга тўлган пуч фикрларни,
Чиқариб бошимдан ерга кўмардим.

Унутилди орзу, унут бўлди ғам,
Вақти хазон келди, ғамлар чамалаб.
Онамни тупроққа қўйган у куни,
Нега қўлларимни кесмадинг фалак.

Кўрганлар не дейди, чарчадим яна,
Хисларим дилдираб, хаёлда ойим.
Ўзини ўгириб сўл тарафига,
Кўрарки, ёнида бўм-бўшдир жойим.

У ки, бу битта йўл роҳатда ётган,
Дард оҳ, вой, уйқумга уйқу ёяман.
Онамнинг ёнида, қуёшдай ботган,
Эҳ, бунда мен йўқман, ман ётмайирам.

Яна юрагимда, шовқин, бўрон, қиш,
Кутмоқ адо қилди, сочимда оқлар.
Ким кўрса, онамга десин, не бўлар,
Бола боқчасидан келтирган чоқлар.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

АЁЗ АРАВАЧИ (1967)



Аёз АРАБАЧИ (Аёз Аллахвердиев). 24. 10. 1967 (54 ёш) йилда Арабачи қишлоғида туғилган. Қатор фалсафий шеърӣ китоблар муаллифи. Қалами ўткир шоир. Ношир, муҳаррир вазифаларида ишлаб танилган. Халқаро мукофотлар соҳиби.

Аёз Арабачи — озарбайжон шоири. 5 та китоби чоп этилган. Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси (1999).

* * *

Бўғизимни бир удум, шикорла ёшлагайман,
Сўзимни сандайн очиб, сан билан бошлагайман.
Оллоҳимни чақириб, шайтонга тош отгайман,
Баъзида гоҳ ўзимдан-ўзимни тишлагайман,
Сийнамни тупроқ каби, эшаман, хушлагайман.
Номидан қувонганда, санда ювошлангайман.
Ҳар куни сани ўйлаб, сани олқишлагайман.
Манинг аскар қардошим, бош эгаман ўнгимда-
Эгаман ўнингга бош.
Жанглар энди бошланар--энди бошланар саваш.

Нажот қонга-қондадир, нажот кундан-кунгадир,
Бўй эгиб сураларни, кўр неча юз мингдадир,
Қузғунлар қайнаса ҳам, турналар сафидадир.
Санинг ғайрат китобинг, кўнглимининг рафидадир.
Сулҳ деб бақирганлар, номуси кетиндадир.
Қўри бобонг сингари неки шарафингдадир.
Бугун тангри ўзи ҳам, санинг тарафингдадир.
Хўжайлининг ҳали ҳам ёнар кўзларида ёш,
Жанглар энди бошланур-энди бошланур саваш.

Нуқта қўй нағалларга, инонмоқ борлигига.
Кўп ёқилди бағримиз, хиёнатнинг сасига.
Олисдаги ўлкалар, юрдилар ҳақ ишига.
Вурғун бу имтиҳонда, кўпларининг тушига.

Қурбон бўлай у мағрур, у амир беришига.
Бу аблаҳ малъунларнинг, бўйнини қисишига.
Унсиз ҳам соч-бош қолиб, қолибди ёғий, соч-бош...
Жанглар энди бошланур-энди бошланур саваш.

Учган байроғингдадир, қазганимиз миналар,
Ортиқ тарк айлагандир, буни иши фанолар.
Сеникир дуолар-сеникидир санолр.
Калбасарга-Лочинга, зафар ғамин ён олар.
Ўғил дардга эгилмас, ўғил қонга-қон олар.
Бунда орқа жабҳада ухлаб ётмас оналар.
Юрагида ҳаяжон кўзида сўнгсиз талаш.
Жанглар энди бошланур-энди бошланур саваш.

Қўлларингда жон бериб, неча-неча қардошинг,
Сандоғидан учади, мағрур эгилмас бошинг.
Ёрилмади бир бора, оғир кунимда тошинг.
Бокма сесак ёшидир-фидон ёшийди, ёшинг.
Бир арслон савашийди, бу кун санинг савашинг.
Сендан бошқа кими бор, бу замининг-бу тошинг. .
Ҳайда ҳей олчоқларни, бир бошдан ювош-ювош,
Жанглар энди бошланур--энди бошланур саваш.

Қояларнинг кўксига, босилсин қизил изинг.
Ёлғиз Қорабоғ дегин, макони севгимизнинг.
Кўзини йўлда қўйма, Саваланинг, Табризнинг.
Ўнгида сарғамлари, сурундир тизим-тизим.
Қонга-қон вақтиғкелиб, на кўрсатиш-на изн,
Ғайратингга қувонур, Ватан ҳар бирингизнинг...
Жойи келса тош айла, айла юрагингни тош.
Жанглар энди бошланур-
Энди бошланур саваш!!!

ШЕЪРИМ

Бир дафа юракдир, минг дафа ўқдир,
Ҳасратнинг ҳамиша алёри кўпдир.
Усиз бу ҳаётда ҳеч бири йўқдир,
На ҳақни чақирма, на бахтни шеърим.

Бошингни ўзингча ҳар тошга урма,
Қайда яшайдурсан кет яша, қолма,
Энг хароб, энг қонсиз оғриса айтма,
Бу кун имтиҳондир, синовдир шеърим.

Балки бир овчисан, балки бир овсан,
Бир сан қўярсанки, оғриғим қўйсанг...
Бир манинг устида"Калашников"сан,
Санинг бир отингдан синалди, шеърим.

ЎҒЛИМГА НАСИҲАТ

Юрагим оғрийди сенга боққанда,
Кўтара олмайман бошимни ердан.
Сенга либос бўлмас, кийим-бош бўлмас,
Сенга чўрак келмас беш-ўнта шеърдан.
Атрофдан боққанлар яхши билурлар,
Шеър пул келтирар, қалам пул кесар.
Ўзинг шоҳидсанки, чўнтагимизда,
Сичқонлар ўйнайди, шамоллар эсур.
Энди бошланганда талаба давринг,
Миллат айроликка бунча мойилдир.
Барибир сен озроқ кўзи очик бўл,
Отанг бу дунёни кечроқ англади.
Ҳеч кимга ачинма, ҳеч кимга ёнма,
Тут ҳар вақт, ҳар замон пулни муқаддас.
Билувга, саводга, илмга қувонма,
Билки, ялтоқликдан ўсар хору-хас.
Қарагин, курсиларда кимлар ўлтирар,
Бешта-олтитаси кутди, нодон-да.
Дарсингда йўқ бўлса, ҳаётдан ўрган,
Низомий, Фузулий асослаганди.
Кўрганинг ёлғонлар бу тўй, бу бисот,
Одамий ҳар ерда ўлипти ўғлим,
Ҳафта бозоридан- хижолатдасан,
Девлар бу шаҳарни бўлипти ўғлим.
Сен бир оз айик бўл, узоқларни кўр,
Сен севишни ўрган, тилла, тошини.
Жаллод кундасига бош қўйма мандек,

Қай йўл билан бўлсин, сақла бошингни.
Кўр қандай яшайди тўрт ёнинг бола,
Ўрган, атрофингга, яхши назар сол.
Йўқса умр бўйи афсусланасан,
Бошингда бу ғавғо, бу алам, бу ғам.
Осон эришмоқни йўлини топсанг,
На дард кўтарасан, на ғамин ейсан.
Ҳатто
Арслон терисидан тўн ҳам киярсан,
Сухбатлар қурилса лаёқат нима.
Ҳисобда турарлар иши бўлганлар...
Кўргил, одамзодни китоб боғлайди,
Авлод ҳисобида қатор бўлганлар.
Ортар иблисларнинг кучи-таланти,
Яп-янги китоблар нозил бўларлар.
Тебранишга уста кўз-кипригида,
Депутат бўларлар, нозир бўларлар.
Қарама, деярли қари-қуришган,
Кўпикдай кўтариб, бу совун, бу маз,
Ахир манда анча устозлар бор деб,
-Ота насиҳати фойдасиз бўлмас.
Умр ҳам бир бора берилур бизга,
Тарк этиб бўлмайди бу ҳақиқатни.
Зерикиб тугаган отангга боқиб,
Сан ўз танловингда енгилма қайтиб... .
Ўзингга олмаган сифатларни ҳам,
Эрта тонгларингдан топ, вақти келса,
Мазлумнинг сўнгинчи эшигини ҳам,
Бақирда-бақиргин эшиги келса.
Кезганда ҳар замон бурнингни кўтар,
Эсингга кўрқувни ҳеч ҳам келтирма.
Шунда орзуларнинг бурни қонамас,
Агар кулоқ берсанг насиҳатимга.
На сочинг вақтидан аввал оқарар,
На қора толедан хабаринг бўлар.
Энди биз ўлмоққа ўй тополмасмиз-
Унда шод Лондонда ўн ўйин бўлар.
Тингла... Оғзимизда сақичга дўнмиш,
Дардлари на қадар чайнасақ бўлар...

Яна на дейинки,
Сенингдир қийин
Йўллар бор олқишдан қарғишга каби...
Орқаси, суянчи бўлмаганларнинг,
Эзиб-топтайдилар қоришиқ каби.
Бир сўзда, у сиз ҳам фонийдир ҳаёт,
Ишлагин, яшама умрингни бекор.
Яна не десинки, ота ўғилга,
Яна не айтади, мендан ўтқариб.

Ўлгинг келганида, қўнғироқ айла,
Сани бир сеҳрли сўзла ўлдирай,
Бир оз қўл текизиб асабларингга,
Бир оз тўғри сўз деб, бўзлаб ўлдирай.

Нени фикирласанг, чекинма сўзла,
Асл ҳақиқатда ман бўл, ўзим бўл.
Ахир сандай ўтру маним қўлимда,
Ўлмоғи у қадар кўрқинчли эмас.

Манга таниш бўлсин, кечирганинг ҳис,
Ўлмак истаганда гўзал дейин чиқ.
Сани ўлдирмоқнинг бир усули бор-
На жаллод шамшири, на дор, на чормих.

Ўлмак истаганда қатъий қарор бер,
Қийин унвонингга осон kulakla.
Чиқар далли каби ғолиб бўйнингга,
Ўлимни қаршила очиқ юрак-ла.

Ёзсин қанотини саррин бир оқшом,
Очсин кўлларини бир бора қуйи.
У доддан, у тамдан, у ширинликдан,
Оқсин ўлмак учун оғзингнинг суви.

Ҳеч ҳам хотирлама, ҳеч ҳам тушунма.
Илиқ кўз ёш билан кўзларингни юм.
Беш-олти ранг-баранг балиқ қулоғи,
Ва биргина ҳовуч, иссиққина қум.

Ўлмоқ истар эсанг, тикил расмимга,
Титрасин қаршингда оёқ- қўлларим.
Ўлмоқ истаганда айлан сукутга,
Сасингни узоқдан эшитиб келгум.

Тугат қалбингдаги олиш-беришни,
Сан мани ҳаётда ҳеч кимга бўлма.
Гар ўлмак истасанг, менга занг айла,
Шундай ўлдирайки, ҳеч қачон ўлма.

Очаман кўнглимининг сўз дастурхонин,
Тўкилур ҳар ёндан кўзи қошимга.
Бу кун ҳасратимнинг зиёфатидир,
Йиққанман дунёнинг-сўзин бошимга.

Бу айру, бир танҳо ҳикоятдаман,
Ҳаққа юз китоблик шикоятдаман.
Ўзим ҳам билмасман на қийматдаман,
Пул қўйган олмайди-ғами бошимда.

Сўз надир, билмаслар, руҳи касаллар.
Билсалар мани ҳам тиғда санчарлар,

Гаровга топганда қоним ичарлар,
Ёлғондан онт ичар юз-кўз, бошимда.

Кимнинг чиркинини, кирини ёйсам,
Қай замон яшадим, сирларим ёйсам,
Ман санга қай бирин тўкиб айтолсам,
Нелар ҳам келмади, ғамлар бошимда.

Юраксиз не ёзай, сўздамиди айб,
Одамнинг ҳар ерда туришидир ғайб,

Сочларим олганда оғримас не айб,
Тулар кўз ёшимнинг тузи бошимда.

ОЗАРБАЙЖОН АСКАРИ

Зафарингни кўзим билан топайин,
Бир уммонсан долғаланган, кўпирган...
Тепки босган бармоғингдан ўпаман,
Озарбайжон аскари!

Товушмисан, чаманларнинг рангисан,
Мен ҳар куни маҳв бўламан, зангисан...
Сен то абад озодликнинг жанги сан,
Озарбайжон аскари!

Малол олма кўнгил кулар бу чоғда,
Ҳар зафаринг, ғалабадан нишондир,
Уч ҳамлага, беш ҳамлага Шушадир,
Озарбайжон аскари!

Юрагимга олов тутган шамимсан,
Улли юртни яшатмоққа заминсан,
Қайси йўлдан келишингга аминсан,
Озарбайжон аскари!

Сўздай учиб, учиб отда келурман,
Учиб, ёниб устдан, олддан келурман,
Ҳарб илмидан қувват бўлиб келурман,
Озарбайжон аскари!

Орада ёлғончи масофалар бор,
Васлингга сира ҳам етмоққа қўймас.
Ҳасратинг ўзини фидолар айлар,
Бошимни олиблар, кетмоққа қўймас.

Йўқдир бу ҳаётдан қувонтирарим,
Қиш бўлиб, очилмас умрим, заргарим,
Қонуний эдику, ишқи манлигим,
Ким ошдида арзон сотмоққа қўймас.

На инсон кетарда, на ражаб бўлур,
Манга яқин юрса, кўп ажаб бўлур,
Балки дуоларинг мустажоб бўлур,
Мани кўз ёшимда ботмоққа қўймас.

Бахтиёрлик ҳақда қандай ҳадис бор,
Унутма қалбингда ман отли ҳис бор,
О, далли, ичимда қанчалар ҳис бор,
Сани бир даъфалик отмоққа қўймас...

Кўнглима бош қўйиб аъло ётибсан,
Уйғонмас уйқуда на вақтдир шеърим.
Аъло бил минг йиллик дармон отибсан,
Хабаринг йўқ эди, сабоҳдир шеърим.

Ишқингни ҳеч замон узоқда билма,
Сасингни ҳеч қайда сиқма, бўғилма.
Ҳаётга, сийнамдан олу туғилма,
Ҳаёт на омондир, на оҳдир шеърим.

Дардингни толейинг устига отма,
Кучсизнинг ҳаққини, кучсизга сотма.
Фурсатни йўқотма, вақтни узатма,
Лоқайдликни ўзи гуноҳдир шеърим.

Бир дафа юракдир, минг дафа ўқдир,
Ҳасратнинг ҳамиша алёри кўпдир.
Усиз бу ҳаётда ҳеч бири йўқдир,
На ҳақни чақирма, на бахтни шеърим.

Бошингни ўзингча ҳар тошга урма,
Қайда яшайдурсан кет яша, қолма,
Энг хароб, энг қонсиз оғриси айтма,
Бу кун имтиҳондир, синовдир шеърим.

Балки бир овчисан, балки бир овсан,
Бир сан қўярсанки, оғриғим қўйсанг...
Бир манинг устимда "Калашников" сан,
Санинг бир отингдан синалди, шеърим.

Сенга оғир бўлур, мени унутмоқ,
Кўз очиб кўрганинг, хабари менман.
Ёлғондан йиғлама, у бошқа бироқ,
Ҳали ҳамон кўнглинг ғубори менман.

Берарсан энг аччиқ ҳасратни менга,
Чекаман тоза бир руҳинг розини.
Қуёшли кунларнинг фаслида кезма,
Санинг толейингда баҳор овозиман.

У сас қулоғингда, маним сасимдир,
У сасдан юрагинг ўтли татимдир.
Сочингда ўйнаган ўт нафасимдир,
Қора қанотингнинг тумори менман.

Кўзларинг тубига саройлар чўккан,
Кўнгиллар қонига юраклар чўккан,
Ёзнинг иссиғида азобин тўккан,
Бошингда айланган у ари менман.

Ҳар кун юрагингда яра кечарсан,
Бу ишкнинг йўлида қайга кетарсан,
Сен менданотланиб қайга кетарсан -
У ҳазор, у девор, у бари менман.

Қутқар бу нағмадан, қутқар сан мани...
Кўзингда- кўнглинга обор сан мани,
Қайда орзуласанг топарсан мани,
Бутун Озарбайжон диёри менман.

* * *

Энг узок юлдузда ҳаёт изладик,
Энг яқин кўнгилни кўра билмадик,
Ҳеч вақт ёнимизда бўлган одамни,
Асил қийматини бера билмадик.

Бош олиб кетамиз эшикни ёпиб,
Кетамиз, баҳордан қишга тушамиз.
Ҳеч қачон вақтида тарки ёт этиб,

Ҳар ишни кечикиб ишга тушамиз.

Бир ширин ҳаёлга толгани замон,
Бошидан минг аччиқ сўз ёғдирамиз.
Ҳеч қачон вақт фарқин билмаймиз ҳамон,
Юракни эзамиз, дил деб ёзғирамиз.

Кетиб ўлтирамиз кафедра, барда,
Пишириб, куйдирар, биз-чи, емаймиз.
Бизга кеча - кундуз жонини берган,
Хонимга чиройлик бир сўз демаймиз.

Дўнар аста - аста кўлкага дўнур,
Унутиб кўямиз гоҳида уни.
Гуллар олиб бориб бошқаларига,
Тушмас ёдимизга, туғилган куни.

Кўп вақт хушвақт қилди, энг оддий нарса,
Умр ипларига ҳаёл ўрарлар,
Қурган ўчоғини кўримоқ учун,
Минг- минг азобларга кўкрак керурлар.

Олиб кўнглимизни узоқдан- узоқ,
Отамиз энг учқур бир диёрига.
Ёлғиз ўз сафомиз, нашъа деб шу чоқ,
Қора чизик тортиб орзуларига.

Ҳар куни такрордир шу хатолари,
Тўзурлар, севарлар, кечирадилар.

Доим отимизни шарафлайдилар.
Доим умримизни нақишлайдилар.

Баъзан кўп кўрамиз оти адашдир,
Қайдан билай эҳҳе, нелар фикрлашамиз.
Улар уй қурадилар, шаҳар солурлар,
Биз зилзилар ҳақда фикрлашамиз...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси.

ЭЛЧИН МИРЗАБЕЙЛИ (1967)



Элчин Мирзабейли 1967 йил Озарбайжоннинг Ленкоран шаҳрида тугилган. Таниқли журналист Ҳазар ТВ да ишлайди. "Бир кечанинг танҳолиги", "Севги мактублари" сингари қатор китоблари чоп этилган. Шоирнинг шеърлари, эсселари, публицистик мақолалари Озарбайжон, Туркия, Италия, Ўзбекистон ва Россия сингари

мамлакатларда нашр этилган.

Озарбайжон ёзувчилар бирлиги аъзоси.

* * *

Демагил йўқ эрур ҳасратнинг сўнги,
Фақат сен танҳосан, мен эса ёлғиз.
Не чиздинг, не чиздим,
Биларман бунни.
Сен ишқни, мен ишқинг суратин чиздим...
Янгитдан ўчир...
Сўнги сўз не бўлди?
Узоқми йўллар? . .
Бунга келма... сира бунга келма ёз...
Санга на юбордим, кузми, ёки ёз? . .
Менингчун фарқи йўқ, аъло хазондир!
Яна ичимдаги олов алишмас,
Сен ўз кўзингдаги чироқни ёндир.
Тушдинг, айрилиқнинг измига яна,
Йўлингдан қайтиблар кела оласан.
Дардингни чизасан ичингга яна,
Менинг фарёдимда ўзинг бўласан.

ОЙ ИШҚИ

Кеча қор устида сузилар,
Сабрнинг тунги ноласи.
Сўнг нуқтасидан бўйлаган,
Хотин гавдасининг
Шеваларида... . .

Тинч Ой... . .
Севинчининг
Қадрнинг ...
Айрилиқнинг,
Нафратни,
Бир одимдаёқ
Тинчликка тўкилмиш
Ва хотиржамлик
Сукутига бурилган
Озодлик ҳайкали...
Тинч Ой...
Кўзга сачрамаган
Бир ҳовуч ишқ.

* * *

Ой ишқи?
Бошим осмон бўлди
Бошим осмон бўлди дедилар,
Рангги туманларга, булутга ботар.
Бир парча умид бор оёғим ерда,
Оёғим бир парча умидга ботар.

Бир парча умр бор кўзим ўнгида –
Бокира...
Сўнгида бир фасл ғолиб,
Ўтган йўлларимдан на бир эътироф.
Қайда...
Айтарларим маҳфий сир қолиб.
Бошимнинг устида осмон дедилар,
Оёғим олдинда ёрқин саҳарим.
Энди гуллаётган ғунча лабиман –
Ичимга йиқилган минораларим...

Ёмғирлар тўкилар кипригимизга,
Яна қисматимиз кўз ёши бўлур.
Дардини тангрига сўзлаганларнинг,
Хотира дафтари бош тоши бўлур.

Сингир қулоғимга азон садоси,
Кўзим...
Пичирлашдан бошлар сахарин.
Мен сени самога бериб кетаман,
Осмони поёнсиз бўлган шаҳарим.

Дилафрўз Акрам қизи таржимаси

ЭНГ ХУШБАХТ ЎЛИМ...

Гар бошинг ёстикқа ётгани дамда,
Қошингга бир одам келмаса оғир.
Умидинг сўнгинчи мартага қолар,
Сўнгинчи умидинг азият чекар.

Хабар бор юрагинг оғриқларидан,
Янги оғриқдан ёнар юрагинг.
Порох ҳидларига тўлар юрагим,
Ичида савдолар пилигин чекар.

Совурган умрингнинг сўнг баҳоридан,
Бир ёдим кўрарсан орзуларингда,
Ўзингни осарсан...
Орзуларинг ҳам
Оёғинг олтиндан курсини босар.

Синар асабларинг – синар тўзимин,
Ейди кўз ёшларинг, ейди ўзингни.
Севган хотининг ҳам юмар кўзини,
Устига севгининг ўртови чекар...

СЕНИ КУТАЯПМАН

Бир кун кўзларингни очиб кўрасан,
Само юзи яқиндан яқинроқ сенга.
Сўнгги нафас каби сўнгги даъфа,
Сўнгги даъфа тегинди сенга.

Бир кун қўлларингни очиб кўрасан...
Дуолар ҳовчинг ичига қўнган.
Бутун орзуларинг болалигингдан,
Бутун умидларинг гўдакка дўнган.

... Бир кун яшарасан...
Аъло бир кун ишон,
Сен учун юз йилнинг савоби келар,
Сўнггида...
Ўлимга мактуб ёзасан,
“Сани кутаяпман жавоби келар”.

МИНОРА СОЯСИ

Дуоларинг ерга дўнар,
Бир мазлумнинг саси каби.
Қулоғингга куй чалинар,
Хотира нағмаси каби.

Бир ҳужрага чекинасан,
Зумрад каби йиғиласан.
Кўкдан ерга йиқиласан,
Минора сояси каби...

УМР ПОРТРЕТИ

Бир девор қурасан хотиралардан,
Юксалар, училар, чўкур ичинда.
Қайга ўз юкини йиғиб оборур,
Қайга ўз уйига тикар ичинда.
Баъзан яқининг ҳам узоққа дўнар,
Руҳинг ўз жисмида қўноққа дўнар...
Бутун умидларинг емоққа дўнар,
Дард тутиб ипини тикар ичингда.

Умр бир отимлик оқлик кабидир,
Тез ўтар, тез битар – афсун кабидир...
Ҳар киши ичида қўшин кабидир,
Ҳар киши аъзодек тақдир ичинда...

ОҒРИҚ

Бир кун озиб қоласан умрнинг айвонида,
Қай туни уйингга оборарлар, билмайсан...
Йиғлай ҳам олмайсан, кула билмайсан...
Йиғлай олмайсан, севина билмайсан...

Тикилиб боқишларинг,
Умр йўлин ярмидан –
Сўнгра...
Кўз ёшларинг ҳам
Сизар
майин – майин...

Кимсасиз чўққиларнинг музлаган қори билан,
Ўртайсан изларини юз йиллик яраларин...
Ўртайсан изларини юз йиллик азобларин...
Ичларини безайсан,
Девор қоғозларида...

АЛЛОҲНИНГ ОЛДИДА

Бир кун асир тушсанг...
Асир кунларинг
Умринг хазон бўлар
Япроқлар каби.

Бир назар ташлайсан хотираларга,
Умрингни қўясан тош эвазига.
Қўлингдан тош тушар умр йўлига,
Кўзингдан тоғ тушар ёш эвазига.

Сўнгра...
Умидларинг сепасан йўлга
Устуннинг тўзини силаб шошасан
Аллоҳнинг олдида битта жард бўлар,
Уни ҳам ярмига бўлиб шошасан.

СОВУҚ СУКУТ

Кетдим, умидларинг йўлда айрилар,
Бир ғариб кўринди бу шаҳар сенсиз...
Совуқ кечаларнинг танҳолигида,
Қишга таслим бўлди бу шаҳар сенсиз...
Совуди ҳаволар. .
Юрагим каби,
Чўллар бўз боғлади боқишларимда...
Титраган нафасим чизди расмини,
Чизди ёлғон ишқинг нақшларида...

* * *

Бир альбом ҳозирла расмларимдан,
Ичида кўз ёши бўлмасин аммо.
На оғриқ, на аччиқ, на дард, на азоб,
Унда мазор тоши бўлмасин аммо.

Гунчалар ичида, гуллар ичида,
Чечак кулишини тотини чиздир.
Чиздир қўлларингнинг ҳароратини,
Титроқ бўсаларнинг суратин чиздир.

Сенинг кўп савдоли боқишларингни,
Сочинг толасида бир бора юбор.
Бу телба савдонинг ишқ шарбатини,
Гулнинг япроғига суз, манга юбор.

Ич-исингдан нозли боқишинг ила,
Қалбингла томошо суратин чиздир.
Самоларда учган турна севгимга,
Кел, ўзинг осмоннинг суратин чиздир.

Аста пичирлагин, севаман сўзин,
Сўнгра чиз, сасингнинг суратин юбор.
Манга сочларингнинг атрини йўлла,
Манга гул нафасинг суратин юбор.

БУ КЕЧА ИСТАМБУЛ КАБИМАН...

Бу кеча Истамбул
Дўстим, на савдолар бошлар,
Сўқоқларингда,
На савдолар битар...
Кўчаларингда...
Шахрисан орзу-умидларимнинг,
Бўзумтул кўлкалари...
Бу кеча истамбул кабиман,
Дўстим...
Баландлик дунёсида,
Учади минорларим...
Бу кеча Истамбул кабиман,
Дўстим...
Бир-биридан ўзга суянчиғи бўлмаган,
Қирқ қанотли орзулар кабидир.
Кечга қолганларим...
Бир даъфа учолмаслар...
Ва ҳеч қачон тўймаслар,
Дунёнинг тонгларига...
Эл солланиб
Қоришиқ туйғуларнинг сўнг баҳорига,
Севинч-ла,
Севги-ла,
Нафрат-ла,
Юза-юза,
Ич-ича,
Бу кеча
Бу кеча Истамбул кабиман, дўстим.
Бир саҳар
Фотиҳ бўлган хотин каби юзларим кулади
Хотираларим...
Бу саҳар
Туганмас умидларга овуниб,
Ҳорғин савдолар билан тонгни кутган
Саҳарлар...
Ишқ ва айрилиқ кўрқувчи
Тахта айвонлардан бўйлаган чечаклар,

Ишқ ва айрилиқ кўрқувчи
Бўлинган хаёлларнинг
Елканига узалган қўллар...
Қанотлилар
Қанот қоқиб
Яшарлар умрин.
Кўпикка айланган
Тўлқинлар билан.
Видолар айтади
Умримизнинг сўнг баҳорига...
Тонг ҳали узок, дўстим,
Биламан...
Тўғриси...
Бу кеча Истамбул кабиман...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

НОЗИЛА ГУЛТОЖ (1969)



Нозила Гултож 1969 йилда Ғарбий Озарбайжонда тугилган, Қазах туманида ўсиб-улгайган. Боку Давлат тиббиёт университетини тамомлаган. Касби доктор. 1996 йилдан матбуотда шеър ва ҳикоялари мунтазам чоп этиб келинмоқда. 2004 йилдан буюн Озарбайжон Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси. «Сувга берилган савдо» ва «Яшил пичилти» номли шеърый китоблар

муаллифи.

ВАТАН ХАРИТАСИ

Қизим чизди
Ватан харитасини.
Озарбайжон сўзини аммо
Сифдира билмади
Харита ичра.
«Озар» ёзди,
«Бой» ёзди.
Сўнгра деди: «онажон,
«Жон» сўзига
Жой етмай қолди».
Мендан ёрдам кутар.
Боқдим она юртнинг
Парчаланмиш бағрига.
Сарҳаддаги тоғлар, наҳрига.
Темир эшик Дарбанднинг
Дарвозасин очмадим.
Ёздим «Ж» ни жанубга.
Дедим: жонимиз ёнар,
Ватандан ким ҳам тонар?
Бўрчолига «О» ёздим.
Оталар ери дедим.
«Н» ни қўйдим ғарбига,
Ириванга бир нуқга.
Унда нидомиз қолган,

Нола, садомиз қолган.
Қизим, энди боқ, дедим.
Буюк Ватанимизнинг
Бахтсиз харитасига.

БУ ЙЎЛЛАРНИНГ УЗУНИ

Бу йўлларнинг узун —
Қорабоққа кетган йўл.
Бу йўлларнинг узун
Баробардир энига.
Бу йўлларнинг узун —
Сўнгсиз орзу карвони.
Йўллар даладан тоққа
Кетар Қорабоғ сари.
Бу йўлларнинг узун
Қайда гуллар тизими.
Излар ўчиб кетибди,
Тошлар қийнар тиззамни.
Бу йўлларнинг узун
Ўтар Жидар юртадан.
Юрагимга таққанман
Йўлларнинг узунини.

Носир Муҳаммад таржималари

ГУЛЛИ ЭЛДОР (1969)



Гулли Элдор қизи 13. 07. 1969 йил Озарбайжоннинг Қазахи райони, Камарли қишлоғида тугилган. Ҳозиржавоб шоира ва журналист, ҳозирда Марварид Дилбози поэзия мажлиси раҳбари. Боқуда яшаб ижод қилади. 2017 йилда унинг "Ошиқ пари инжасари" номли китоби ўзбек тилида нашр этилган.

ОЗАРБАЙЖОН

Сени севдим жоним қадар,
Сандан айро умрим хатар,
Сансан ватан, сансан қадар
Озарбайжон!

Сан бир чаман, қалбинг чечак,
Бағринг жаннат, бу хақиқат!
Омрим кулар буни кўргач,
Озарбайжон!

Шонингла гулшан бўламан,
Сунбулингда ох ўламан,
Сан билан ман ман бўламан,
Озарбайжон!
Оразим сан, кўрорим сан,
Бу дунёда сўрорим сан,
Зиёратим Пирим сансан,
Озарбайжон!

Сан маводо чалар созим,
Дунёдаги бир муродим,
Тангридан халол ниёзим,
Озарбайжон!

Сан томирда қайнар қоним,
Азал юртим, сўнг маконим,

Она замин, кенг осмоним,
Озарбайжон!

Қишу ёзим, навбахорсан,
Бахтиёрдан, бахтиёрсан,
Бу дунё тургунча борсан,
Озарбайжон, Озарбайжон!

ХАБАРИНГ БОРМИ?

Мани мандан олиб кетган
Ҳолимдан хабаринг борми?
Ташвишинг қўй, унда қолсин,
Ҳолимдан хабаринг борми?

Фикри-зикрим хўб талашиб,
Хушим кетиб, ақлим шошиб,
Куним, ойимга қоришиб,
Элимдан хабаринг борми?

Бу на ҳолдир, бу на талаш,
Англадим кун, қорайса қош,
Кўзларимда қотган бу ёш,
Золимдан хабаринг борми?

Сенга мужда келтирмишам,
Ўз юкимни кўтармишам,
Чиғириқдан ўтказмишам,
Йўлимдан хабаринг борми?

Гулли, умри хатар дедим,
Таландим-эй, ҳей таландим,
Ҳеч биладим неча ёндим,
Қулингдан хабаринг борми?

ОНА

Жаннат асли оналарнинг пойида,
Бу пайғамбар сўзи дилларга тушган.

Жахон эврилади она пайида,
Дунё оналарнинг пойини кучган.

Бу ёруғ жаҳонда оналар борки,
Улар дарс берарлар яхшиликлардан.
Ер юзида бир она қолса ҳамки,
Йўл бошлайди фақат яхшилик томон.

Ҳар онанинг меҳри буюк бир асар,
Дилларни фатх этар, юракдан кечар,
Унинг дуолари бўлмаса агар,
Дунёни маҳв этар фалокат ахир.

Оналар меҳрибон, меҳрга хондир.
Оламни ўзини сеҳрига солар.
Оналар шоирдир, ёки бастакор,
Ёқимли сўзларни наводай чалар.

Олис йўллар босай, зиёрат учун,
Покиза онанинг нур, зиёсиман.
Истагим юз бора ибодат учун,
Онага бош эгдим, тўтиёсиман.

КЎНГЛИМ

Гох севинчдан, гох шодликдан,
Гохи ғамдан тўлар кўнглим.
Кўкланибди ўз кўкини,
Ўз созини чалар кўнглим.

Азал кўнгил майли ҳақда,
Хуш орзуда хуш ахлоқда.
Тилакларим гул варақда,
Хаёлларга толар кўнглим.

Осмонимни булут босса,
Юрагини сукут босса,
Хотиримдан ўчар бўлса,
Бир гул каби сўлар кўнглим.

Тангридандир сенга бу ҳол,
Толеингда на хуш иқбол.
Гулли дейди: қола қол, қол,
Гар қолмасанг, нолир кўнглим.

БУРЧАЛИДАДИР

Мандан инжимасин, кўй инжа дерман,
Дардимни дармони, Бурчалидадир.
Отали кунларим у хуш манзарам,
Умрим гул замони Бурчалидадир.

Шўх сасим инжадир, гул сасим унда,
Хунарим инжадир, хавасим унда,
Ҳаётим инжадир, нафасим унда,
Туйғунинг хуш они, Бурчалидадир.

Мен унда кўз очдим, ҳар ённи кўрдим,
Сандаки илк даъфа дунёни кўрдим,
Шоир Дунёмали, Алханни кўрдим,
Туркнинг ўз осмони Бурчалидадир.

Саодат Бутадек ичра боғи бор,
Шанки, сийнасида сир булоғи бор,
Созин Нарғилатган ўзин сози бор,
Дур гавҳар макони Бурчалидадир.
У ерда бир қоши қаро яшайди,
Ўз борим яшайди, байрам яшайди,
Нурхоним яшайди, Зухром яшайди,
Умримнинг достони Бурчалидадир.

Сўзига боғландим созини севдим,
Руҳимнинг суйгани ёзини севдим,
Отини, додини, ўзини севдим,
Гуллининг иймони Бурчалидадир.

ЗЕЛИМХОН

Озарбайжон халқ шоири

Зелимхон Ёқубга

Сўзин шоҳлигига бир чоғда боқдим,
Гоҳ сўлга бўйландим, гоҳ ўнгга боқдим.
Уфқда нур кўрдим узоққа боқдим,
У нурга бўялган Зелимхонийди.

Ўзи калимами, ўзи созмиди,
Фозиллар йўл солган бир овозмиди,
Шаънингга минг таъриф яна оз эди,
Чўққидан бўйлаган Зелимхонийди.

Ҳақдан сир келибди сўз ҳурматига,
Минганди шоирлик саман отига,
Чиққанди оламнинг етти қатига,
Оламга нур сочган Зелимхонийди.

Кечади ай, Гулли кўп-кўп фасллар,
Тарихга айланар эндиги йиллар,
Балли дейишади келар насллар,
Шоирлар ичида шуҳрат-шонлиги,
Қуёшдай порлаган Зелимхонмиди? . .

ОШИҚ ПАРИ ИНЖАЛАРИ

Замонлардан оша келур,
Севгига чирмашиб келур,
Сойлар каби тошиб келур,
Ошиқ Пари инжалари.
Порлоқ эди унинг йўли,
Создир ўнгги, сўздир сўли,
Орзулари умид тўла,
Ошиқ Пари инжалари.

Жаннат каби кўз очибди,
Кўнгилларга из очибди,
Тилакларга сўз очибди,
Ошиқ Пари инжалари.

Юлдуз-юлдуз сайрашлари,
Ошиқ Паридан нишондир.
Элларга хуш армуғондир,
Ошиқ Пари инжалари.

Замонлардан ошиб келар,
Севгига чирмашиб келар,
Сойлар каби тошиб келар,
Ошиқ Пари инжалари.

Офариндир юрар йўли,
Создир сози, сўзда боли,
Орзулари умид тўла,
Ошиқ Пари инжалари.

Жаннатдайин кўз очибди,
Кўнгилларга из очибди.
Тилакларда сўз очибди,
Ошиқ пари инжалари.

Кўкда юлдуз порлаганда,
Ошиқ Паридан нишон-да,
Элларга хуш армуғонда,
Ошиқ Пари инжалари.

ЙИҒЛАМА ШАҲИД ОНАСИ

Сен бир шараф-шон ўстирдинг,
Тенги йўқ, тарлон ўстирдинг,
Ватанга қурбон ўстирдинг,
Йиғлама, шаҳид онаси.

Бош эгарман эл мардина,
Эгилмас йўқ, номардина,
У жон берди ўз юртина,
Йиғлама, шаҳид онаси.

Туйди ҳақнинг маъносини,
Қўйди қурбон хиносини,
У қўриди онасини,
Йиғлама, шаҳид онаси.

Хақдан келган нур у бизга,
Бахш айлади ҳур у бизга,
Бахш этди ғурур у бизга,
Йиғлама, шаҳид онаси.

Душманга кўп тўқтирди қон,
Илхом олди байроғидан,
Сўнг нафаси, , , Азарбайжон, , ,
Йиғлама, шаҳид онаси.

Гулли хаққа бўлма аёз,
Юрт берилмас, юрт бўлинмас,
Шаҳид бўлган валлаҳ ўлмас,
Йиғлама, шаҳид онаси.

МАНИ

Ман далли кўнглимни гулга боғларам,
Гуллар савдосига дўндириг мани.
Мен ўша савдомни жонда сақларам,
Гулнинг армонида ёндириг мани.

Манинг ғунча ишқим, гул мухаббатим,
Хар нафасда ахил дил мухаббатим.
Жонимдан жон олган сел мухаббатим.
Дейсанки, солади селлара мани.

Қўй гулга суялсин Гуллининг ўзи,
Гулларин атрида гул очсин ўзи
Жонимда, қонимда гул ишқин ўзи,
Биламан ташлайди чўлларга мани.

ЖОНДАН ЎТАР

Иброҳим Илёсли шеърига назира.

Тангридан гул тилаклари,
Тиларман жондан ўтаро.
Йиғла десанг, йиғлаюрман,
Гуллар ҳам жондан ўтаро.

Ай, кўнглимнинг баҳри-бори,
Сансиз умрим ярим, ярим.
Охим билан у боғларни,
Тиларман жондан ўтаро.

Ман бир созман, санда сими,
Сан савдомнинг кўки хими,
Айрилиқдан унинг каби,
Малоли жондан ўтаро.

Амр этасан ҳам амрингни,
Бажардим имраниб, имраниб,
Валлах умримнинг умрини,
Чаламан жондан ўтаро.

Фалак фармонимни,
Дардим учун дармонимни.
Жоним дейди ол жонимни,
, , ўларам жондан ўтаро, ,
Чап ёнидан бу дунёга,
Келарман жондан ўтаро.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ОДИЛА НАЗАР (1969)



Одила Хасан қизи Назарова 26. 05. 1969 йилда Нахчивонда тугилган. Шоира, публицист, филолог, фалсафа фанлари доктори, озарбайжон ёзарлар бирлиги аъзоси, ўнлаб шеърий китоблари, юзлаб публицистик мақолалари чоп этилган. Шеърлари форс, француз, инглиз, рус, қозоқ ва ўзбек тилларига таржима қилинган.

ҚОЛМИШАМ

Хаёт золим, ёр омонсиз,
Элим изимда қолмишам.
Очмас кўнгилнинг сирини,
Чўлинг тизимда қолмишам.

Ёмон дардга солибди ёр,
Бу дарднинг давоси шу дор,
Ишқнинг юз минг азоби ёр,
Ёниб кўзингда қолмишам.

Билмадим, кўнгилнинг найи на?!
Тушиб ҳикоям ойна...
Аста кириб юрагим-а,
Боқар кўзимда қолмишам.

Оҳ, неларни истар эдим,
Сийнамда ишқ бошлар эдим,
Юришим-ла шарт айирдим,
Чўкиб тизингда қолмишам.

Йўл қайдадир, из қаёнда,
Ман югура у довонда,
Ман бу ёнда, у у ёнда,
Ўзим ўзим-ла қолмишам.

ДАРДИ БОР

Одамнинг одам дарди,
Қушнинг қушдай дарди бор.
Асрасин, турфа дарддан,
Гоҳида туш дарди бор.

Бандалик айламакчун,
Тавба де, де, ҳар очун.
Дардни унутмоқ учун,
Май бўлса, нўш дарди бор.

Сўзинг турган ерида,
Руҳинг юрган ерида,
Юрдинг юрган ерингда,
Кезар бойкуш, дарди бор...

Майни ичиб кетурлар,
Йўлни, кечиб кетурлар...
Бир-бир кўчиб кетурлар,
Бир оз тенг-туш дарди бор.

Тангрининг қуши бўлса,
Қушнинг ҳар туши бўлса,
Севгининг ҳуши бўлса,
Ҳушингнинг хуш дарди бор.

Тасалли овози келади қайдан,
Сўз асли баҳоли тилладан, зардан,
Кишилиқ жафоси тушди даврдан,
Қулларга қул бўлмоқ зўрида қолдик.

Балқимоқ етишди турганимиздан,
Туркийлар чўчирди сирларимиздан,
Араз кетмас яна бирлигимиздан,
Ҳасратнинг ўтида-қорунда қолдик.

Уйқуда севгимиз, уйқуда рек, рек...
Сурилдик harimiz silana bark, bark,

Бир учи Саттархон, бир учи Бабак,
Илашиб ўргимчак тўрида қолдик.

Пул-пора керакмас руҳин очганга,
На умрга аинди, на яна жона...
Туғилиб жон дедик Озабайжона,
Аmmo озорида-гўрида қолдик.

Юз бор ёз, юз бор роз азалмаз сарин,
Узилар бўғозинг, сўйилар теринг.
Бурнидан узоқни кўрмаганларни,
Сўзига алданиб, бурида қолдик.

* * *

Кулди дудокларинг, ариди сукут,
Жўшди аъло билки, соқит бир денгиз.
Дилинг сўйласада, ишқимни унут,
Кўзларинг севарди мани шубҳасиз.

Мани баъзан алдаб қочардинг,
Туражлар ҳасадла боқарди санга.
Энг баланд қояда нафас олардинг,
Кўринмас дарадан қараб ишқимга.

Қайси вақт юрагим тушди камонга,
Насиб фикрларим туймаландилар.
Менга барча берган муҳаббатингда,
Синиқ орзуларим жилоландилар.

Қўл бермас, қўл етмас бўлибсан энди...
Мен қандай қайтарай у ўтмиш "шон"ни?!
Қайси номардларнинг амалларийди,
Солди орамизга "сиз" калимасини...

Яқинда бўлсакда, узоқмиз ҳар он,
Бордир орамизда бир абадият...
Биз у вақт бир эдик, энди узоқдан,
Бошла салом бериш қилар кифоят...

Дилафрўз Акрам қизи таржимаси

УЛЬВИ ЮСУФ (1969-1990)



Ульви Юсуф ўгли Бунёдзода (23. 09. 1969-- 20. . 1. 1990) Озарбайжон шоири, публицисти. "20 январ шаҳиди". Ёш шоирдан 200 шеър 40 ҳикоя, 1 қисса, дунё адабиётидан таржималари, ватанга ёзган бир "Онти" қолган. Унинг ўнга яқин босилиб чиққан китобларини Навоийшунос профессор Олмос Ульви Биннатова нашрга тайёрлаган.

АЛАМЛИ ҚЎШИҚ

“Висолнинг нақадар оз эди умри,
Кетаман, алвидо,
гўзал, алвидо. ”
Қайтишим, бу сўнгги сўз айтмоқ учун,
Биздан қолган жуфт из, хуш қол, алвидо!

Бу жойни гулбаҳор чоғлар кечардик,
Рангин чечаклардан йўлга сочардик,
Чашмадан ҳовучлаб ҳаёт ичардик,
Биз кетгач музлаган зилол, алвидо!

Улвий яшар, фақат сизга ошиқар,
Соф юракка, биллур сўзга ошиқар,
Кўзларингдек гўзал кўзга ошиқар,
Севаман, эй гўзал хаёл, алвидо!

* * *

Узоқдан боқаман сенга сўзсиз, жим,
Гўзаллик - сирлидир, сен ҳам сирлисан.
Кўзларинг дилимдан шеърлар тилайди,
Сен ўзинг ҳаётим энг соф шеърисан.

Бунчалар гўзаллик қайдан яралган,
Бунинг жавобини билсайдим, кошки.
Соғинган бошимни тиззанга қўйиб,
Кўзларинга боқиб ўлсайдим, кошки...

У маҳзун, у маюс, у шахло кўзлар,
Унга ҳайф шуҳратим, шарафим, шоним.
Кел, ишон, азизим бу сўзларимга,
Сенга шеър яралгай севгимдан, жоним.

* * *

Юрагим севмайди, истамас сени,
Гуноҳинг кўзимда кўрма деб ёлғиз.
Ҳар онда қаршимга чиққанда, мени,
Измимни оларсан ўзингга, ойқиз!

Юрагим хоҳламас, кўзим кўрганин,
Боқма, бунча ишқни кўзимдан олиб.
Балки, мен севардим, эй гўзал сени,
Сайёд кўзларингга дилим овланиб.

КЕРАКЛИК

Ошиқ умри тез ўтар,
Ўлиб, кечганни тани.
Дўстини душманидан,
Айро қучганни тани.

Йўқликнинг орасидан,
Кўнгилнинг ноласидан,
Муҳаббат бодасидан,
Шароб ичганни тани.

Боқиб ўнгу сўлларга,
Қўлин тутмай қўлларга,
Улвий, ярим йўлларда,
Сендан кечганни тани.

1984

Ёндим, қай маҳаллар бир кун,
Сен ҳам ҳали ёнасан...

Интилиб бахт каби ғаминг дорига,
Ҳасратинг кўзимни ёшга тўлдириб,
Оқади бирма-бир яноқларимга.

Кетиб бўлгандирсан, йўқдир гумоним,
Бир оз кулдим, бироз кўзёш... қара ман.
Қанчалик қочмагин,
Яқинлашамиз,
Келолмасанг, айтгин, ўзим бораман.

ХОТИРАЛАР

Алам-ҳижрон етишолмас,
Ундан қочар хотиралар.
Висол умри узайса, бил,
Ошиб, тошар хотиралар.

Умринг гўзал бир онидан,
Ҳаётнинг ғам-хаёлидан,
Ҳижрон дами висолидан,
Не иташар хотиралар.

Қайтар хаёл ул йилларга,
Илҳом берар кўнгилларга,
Ўтмишлардан бу кунларга,
Йўллар очар хотиралар.

Дилафрўз Акрам қизи таржимаси

ЗАЙНАБ ДАРБАНДЛИ (1970)



Зайнаб Дарбандли. У 1970 йилда Дарбандда тузилган. Озарбайжон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, Россия ёзувчилар уюшмаси, аъзоси. Шоира, кўшиқчи. Қатор китоблари озар ва рус тилларида чоп этилган.

БУ ФОНИЙ ДУНЁ

Кўнглим синиқ тошдир,
Юрагим дарё.
Ҳаммадан қолади;
Бу фоний дунё.

Агар истасангки;
Ёдда қоласан.
Муҳтожларни кўрсанг,
Ёрдам бер инсон.

Қўй отинг ҳар замон,
Адашда қолсин.
Яхшини инсонлар;
Ёдига солсин.

Вақт келар ўзинг ҳам,
Бир кун айтасан.
Дарбандли Зайнабга;
Бу сўзга эҳсон.

ДАРБАНД

Улуғ шаҳар манинг отим,
Ҳеч вақт бузилмаган онтим,
Тарихингга суянганим,
Доимо порлаган Дарбанд,
Ҳамиша мард таян Дарбанд.

Умидимсан, юрагимсан,
Кўкси баланд тарзимсан,
Санла фахр этарман ман,
Мани мандек туйган Дарбанд,
Ҳамиша мард суйган Дарбанд.

Ман гавдангман, сан бошимсан,
Ман юзингман, сан қошимсан,
Унутилмас ёддошимсан,
Ётаверма, уйғон Дарбанд,
Мардликларга чулғон Дарбанд.

Ҳар тошингда бир тарих бор,
Тўрт тарафинг хундир ҳазор,
Безакли зўр дарвозанг бор,
Ҳаммани мот қилган Дарбанд,
Ҳаммани мард билган Дарбанд

Шайтон тутмас қўлларингни,
Курбон бердинг минг ерингни,
Жангларини, ҳунарини,
Тарихдан ташиган Дарбанд,
Ҳамиша мард бўлган Дарбанд.

Кўрган дейди, ажаб ердир,
Минг жаҳонга баробардир,
Ҳар келган келиб-кетарди,
Ўлмасликнинг номи Дарбанд,
Мардликларнинг шони Дарбанд.

Зайнаб сени Онам дейди,
Номингга ҳам бошин эгди,
Ёзган шеъри тош, тошдаин,
Бу ҳар касга аён Дарбанд,
Ҳамиша мард деган Дарбанд.

ОНАСИЗ ЕТИММАН

Ҳолимга ёнганим, йиғлаганим йўқ,
Ярам жуда чуқур, боғлаганим йўқ,
Мендан оғирига доғлаганим йўқ,
Онасиз етимман, етим шоирман.

Юрагим танҳодир, кула олмасман,
Онам нега кетди, била олмасман,
Ҳамонки, ўзимга кела билмасман,
Онасиз етимман, етим шоирман.

Дардим ичимдадир, ёлғиз ташийман,
Оллоҳ дер ўзинг чек, ташийман,
Дунёга келгандан юк ташийман,
Онасиз етимман, етим шоирман.

Отамдан айрилдим гўдак ёшимда,
У кундан дунёнинг дарди бошимда,
Менга фарқи йўқдир, ёзим, қишимда,
Онасиз етимман, етим шоирман.

Зайнабман, дардларим бошимдан ошган,
Ичимда инжиқ бир ҳислар тутошган,
Баъзан кўзларимда, денгизлар тошган,
Онасиз етимман, етим шоирман.

ҚАЙТАРИНГ МАНГА ШУШАМНИ

Тоғларимни дард-ғам олиб,
Ёғий унда маскан солиб,
Душман топтовида қолиб,
Қайтаринг манга Шушамни!

Қон тўкилур у той, бу той,
Ўтди неча йил неча ой,
Соғинчим улғаяр ҳар ой,
Қайтаринг манга Шушамни.

Нотавоним азоб чекур,
Ҳастхратигкўз ёш тўкир,

Истамайман бундай умр,
Қайтаринг манга Шушамни!

Иккича йил кўрган Аҳмад,
У жаннатга қилиб ҳасад,
Ёлворади ё Мадад,
Қайтаринг манга Шушамни!

Дунё узра жаннат юртим,
Санинла минг хаёл сурдим,
Эй давлатим, шонли ўрдам,
Қайтаринг манга Шушамни!

Ватаним Шушасиз йиғлар,
Сарғайиб оқ гулли боғлар,
Оқ рўмоли қонли тоғлар,
Қайтаринг манга ШУШАМНИ.

Хон ели фиғон айлаюр,
Сийнамни ҳасрат тейлаюр,
Биздан интиқом кўзлаюр,
Қайтаринг манга Шушамни!

Қайтаринг у тоғларимни,
Ширин, гўзал чоғларимни,
Озод этинг Жабборимни,
Қайтаринг манга Шушамни.

Қани хон Иброҳимхалил,
Душманин айласин забун,
Ўтибдир йигирма тўрт йил,
Қайтаринг манга Шушани!

Шуша маним юрагимдир,
Олтин жаннат бешигимдир.
Борим, йўғим, ҳар шейимдир,
Қайтаринг манга Шушамни!

Қорабоғнинг шоҳ асари,
Ватанимнинг жаннат ери,
Бу дунёнинг лали, зари,
Қайтаринг манга Шушамни!

Ватанда Ватансизман ман,
Санингсиз кафансизман ман,
Шушамсиз ўзимсизман ман,
Қайтаринг манга Шушамни!

Яшасам ҳам оч ёки тўқ,
Сиксин сийнамдан қонли ўқ,
Бу дунёда овози йўқ,
Қайткринг манга Шушамни!

Зайнабман, юрагим удир,
Булоқларим қонли сувдир,
Оллоҳим бир орзум шудир,
Қайтаринг манга ШУШАМНИ!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

САЛИМ БОБУЛЛО ЎҒЛИ (1972)



Салим Бобулло ўгли ҳозирги Озарбайжон модерн шеъриятининг ёрқин вакилларидан бири, шоир, таржимон ва эссенавис. У 1972 йил 10 декабрда Ширвон шаҳрида туғилган. Кўплаб шеър ва ҳикоялар муаллифи.

«Танҳо» (Баку, 1996), «Июнда куйланган кўшиқлар» (Истанбул, 2006), «Юракка бағишлов» (Вроцлав, 2007), «Шамолга қарши юрган аёл» (Табриз, 2009), «Илёснинг расм

дафтари» (Баку, 2009), «Маскали кишиларнинг гимни» (Киев, 2009), «Қорин шарҳи» (Тбилиси, 2010), «Полковникка ҳеч ким ёзмайди» (2010) каби шеърий китоблари чоп этилган.

Салим Бобулло ўгли ўзбек (Абдулла Орипов, Азиз Саид, Хуршид Даврон шеърлари), рус, турк, фин, испан, италян, француз, швед, форс, поляк, инглиз, португал, япон, грек, қирғиз адабиёти вакиллариининг асарларини таржима қилган. Ўрхон Вали, Иосиф Бродский, Чеслав Милош, Фозил Хусни Догларжа, Василь Стус каби шоирларнинг китоблари унинг таржимасида чоп этилган. Ўзининг шеърлари дунёнинг ўндан ортиқ тилларига таржима қилинган.

Бир қанча халқаро (Туркия, Сербия, Қирғизистон) ва миллий («Анор бутози», «Китоб–2003», «Китоб–2004») мукофотлар совриндори. Европа Озодлик шоири (The European Poet of Freedom) халқаро адабий танловининг номинанти (2018).

Озарбайжон Ёзувчилар уюшмаси идора ҳайъатининг аъзоси, Бадиий таржима ва адабий алоқалар марказининг раҳбари.

ҲАМИН ХОТИНГА МАКТУБ

Манга расм юбординг
олис йиллардан кейин,
Бу расмни кўрганлар
энди нима ҳам дерди?
Не қиларди,сукутда
гизланиб бутун сўзлар.
Гўзалдир сочингда оқ -
изтиробинг санчиғи.
Менинг ҳам эсимдадир

хиёнат зарбалари.
Шаҳватнинг кўйлагини
Таассуф ели қурит.
Бирликда сўнги кунни,
яъни у расм,адо
ўтмишин ёддошингда
энди кўпдан сўлит.
Энди мен кўп тушаман,
сен ҳам ёшсиз деюрсан.
Қарашларинг шоширмас
бўйнингнинг нозиклиги.
Танҳосан,емагингни
яқин билан ейсан сен.
Гавдангни тик тутганда
бутлайди оёқларинг.
Одамлар доялик
бунда не лозим ахир?
Эҳтироснинг кулида
қорадир юз- кўзимиз.
Кўзгуда таскинлигинг
гўзаллигинг дейилса,
ҳеч бўлмаса додингга
етишсин тириклигинг.
Балоча шаҳарларнинг
кўп роҳат дунёси бор.
уч-дўкон,майдонча,
клуб ва қабристонлик.
Аммо асос бу эмас,
унда бутун суҳбатлар.
дунёнинг ўзи қадар
ёмон эзар одамни.
Умр қайда яшаса
толе унда меҳмондир.
Меҳмонларни қўймаслар,
бир хил одат бор ахир.
Оқшомлари тим қора,
Панжарадан ойга боқ,
Лайлининг Мажнунида
сўнги ҳарфга бошинг қўй.

Умидлар ичра яма
Сабоҳнинг жуббасини.
Дуолар барқирасин
аммо ўзинг учун йўқ.
Хотира гувоҳини
тозала уст- бошингдан.
шошилиб кетаяпман
ўғлим мактабдан чиқар.

ОЗАРБАЙЖОН

Озарбайжон! Она тупроқ, сен тарихинг ёшидасан!
Турк элининг бош тожисан, қўша Шарқнинг эшигисан!
Юрагисан Кавказларнинг, отинг бордир дунё тўлик,
Ҳазор узра қанот керган бургутсан сен: мағрур, улуғ.

Нақорат

Байроғингнинг кўк рангида. миллатимнинг от-шони бор,
Ой- юлдузли ол рангида шаҳидларнинг қони порлар,
Яшилида боболарнино ҳақ инъоми жўшар шони,
Озарбайжон!
Ёлғиз зафар, ёлғиз зафар саслар сани!

Гўзал Ватан! Сенинг учун неча йигит кечди жондан,
Енгилдилар душманларинг, омон қолдинг сен ҳар замон.
Озарбайжон- онам менинг!
Озарбайжон ўтлар юрти!
Кечувингда айиқ- сайиқ туриб яна қодир ўрду!

Нақорат

Байроғингнинг кўк рангида. миллатимнинг от-шони бор,
Ой- юлдузли ол рангида шаҳидларнинг қони порлар,
Яшилида боболарнинг ҳақ инъоми жўшар шони,
Озарбайжон!
Ёлғиз зафар, ёлғиз зафар чорлар сени!

Қанча халқнинг гумон ери, омон ери, қадим диёр,
Кучоқ очдинг мазлумларга, доим яша сен бахтиёр!
Шон-шуҳратли ўтмишисан ҳар кешнинг, бу дунёсан,
Сен ҳар кечинг ёруғ, хушбахт тонгларисан, гўзал Ватан!

Нақорат
Байроғингнинг кўк рангида. миллатимнинг от-шони бор,
Ой- юлдузли ол рангида шаҳидларнинг қони порлар,
Яшилида боболарнинг ҳақ инъоми жўшар шони,
Озарбайжон!
Озарбайжон! Ёлғиз зафар, ёлғиз зафар саслар сани!

САЛАМГА

Ёзмоқ ҳам ёзмагандек дўстим, шундай толедир.
Толе дейилса демак не йўқдир, ё зоедир.

Тушсанг энгашиди тоғлар,
Қалқсанг- дўстим, суяшиди.

Ёпилганда эшиклар-
Билгил ким уни очди.

Ун эласа уч учим,
Биридаги ўзингсан.
Ҳар кас ўзин кучи,
кўнар кийимларига.

Вақт йиқар ҳар ҳайкални,
Бағрига олар тупроқ.
Усти ялтироқларни
еллар очиб қочар, оҳ.

Шукур, хали яшармиз,
Ҳаётнинг ой, йилини.
Ошимизни ошармиз,
Йўлларда апил- тапил.

Салом бўлсин бу сабоҳ,
Қўй, Салимдан Сарбонга.
Бандани севган оллоҳ,
Бош этар ҳар карвонга.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси.

НИЗОМИЙ ҒАРИБ (1972)



(Шоҳкелдиев Низамий Вориқа ўғли) 1972 йилда Босаркечар районининг

Гуней қишлоғида таваллуд топган. Мактабда ўқиганидан кейин ҳарбий хизматда бўлди, 1992- 1996 йилларда подтехника институтида таҳсил олди. Турли жойларда, турли лавозимларда ишлади. Боқудага қизгин адабий давралар болалик орзуларини рўёбга чиқарди. Матбуотда мақола, шеърлари чоп этилиб, ўз ўқувчиларини топди. "Сўзлаган камоним, йиғлаган созим", Вокзалга келадиганман" сингари китоблари чоп этилди.

ЭҲТИЁЖИМ БОР

Дардимни эслатмас ёмғир томчиси,
Кўклаган селларга эҳтиёжим бор.
Жонли дараларга, қорли тоғларга,
Сўнали кўлларга эҳтиёжим бор.

Кўнглим на танишар, на дунёсидир,
Соҳил ҳасратимни бўз сийнасидир.
Денгиздан ҳадиям кум донасидир,
Бўронли чўлларга эҳтиёжим бор.

Ўтиб бораётган умирни ўйла,
Гўйчанинг атрини келтирган бўйлар,
Ғарибман, субҳ чоғи ғунчадан сўйла,
Очилган гулларга эҳтиёжим бор.

АЙРИЛИҚ

Сен кетган кунингдан сирдошим бўлди,
Йиғладим, кўз ёшим артди айрилиқ.
Қутқара олмади бирорта кимса,
Чеккан азобларим билди айрилиқ.

Ҳолим ҳароб бўлди, кўлимда асо,
Кўймади бир нафас, келмас ёр эса.
Дунёда юзимга кулмади кимса,
Шодланиб ҳолимдан кулди айрилиқ.

Ғарибман, дардимни кўтарди мендай,
Кўрмади бир бора нашида мендай.
Бу ёлғон умрни яшади мендай,
Қалбимда мен билан бўлди айрилиқ.

ЁЛҒОН МУҲАББАТ

Бизлар икки жонда бир юрак эдик,
Сира айрилиқни тушунмас эдик.
Ўзимиз қурган шу ишқ саройини,
Ҳали оловида исинмагандик.

Билардим ҳижроннинг сўнгидир висол,
Билмадим висол ҳам ҳижрон бўлармиш.
Бир сўз билан бизлар бегонамисол,
Севган севганидан айрилар эмиш.

Санки, билмас эдинг ишқ ўйинини,
У ўйинлар оғир, бари ёлғондир.
Замонларни бузар энг кичик ёлғон,
Бизни адо қилди катта ёлғонлар.

Ахир, эланарди бизнинг муҳаббат,
Энг кичик шубҳа ҳам сиғмаган эди.
Бир ёлғон устида қурилган севги,
Адо бўлган эди, қолмаган эди

ШУША , СЕН ОЗОДСАН

Кўрмакка зор эдик, асир ҳолингни,
Узиб занжирларни ечдик кўлингни.
Чўққилардан топиб зафар йўлингни,
Шуша, сен озодсан! Бизлар ҳам қайтдик!

Безакдир туманинг, жонинг қошингда,
Жаннат тасвир бўлган ҳар қаричингда.
Жон бериб, жон олиб, ҳақ савашинда,
Шуша, сен озодсан! Бизлар ҳам қайтдик!

Бўйнини букмагай ошиқ булбулин,
Яна ифор сочар чечагинг, гулинг.
Мозори бузилмас, Хоннинг, Булбулнинг,
Шуша, сен озодсан! Бизлар ҳам қайтдик!

Ўрдумиз душманнинг қаддини эгди,
Халқимиз ғалаба либосин кийди.
Олий бош кўмондон ғурурла деди,
Шуша сен озодсан! Бизлар ҳам қайтдик!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

АКБАР ҚЎШАЛИ (1973)



Акбар Қўшали (Йўлчиев Акбар Меҳди ўгли) 1973 йилда Товуз районида туғилган. Озарбайжон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси (1998). «Ўлимлар нариси» номли шеър китоби машхур. Қозоғистонда наир қилинадиган «Оқин» журналининг Озарбайжондаги вакили. «Ёшлар мукофоти» ва Шахмар Акбарзода номидаги Халқаро мукофот соҳиби.

КЕЧМАДИМ

Ҳаром чикди йўлимдан,
Ҳалолимдан кечмадим.
Бир қайғусиз бор эди,
Балолимдан кечмадим.
Ўз қалбимга гул бўлдим,
Уруғ, сўзу ишқ эдим.
Мен ўзимни унутдим,
Хаёлимдан кечмадим.
Айтганинг узоқ эди,
Яқин эди севинчим.
Мен кўлимда элаган
Малолишан кечмадим.

* * *

Сўз топарман
Бўш бешикка
Чолғу чалган
Эл қизига.
Тангрим,
Ўзинг сабр бергин
Бўш тобутнинг онасига.

* * *

...Мен
Тошларни севмадим гуллардан камроқ,
Тошлар бу дунёда
Энг гўзал обида саналар, балки —
КУНТЕГИН мисоли.
Тошлар ватанга қардошдир —
Тимсоли ВАТАНДОШдир.

Алишер Турсунов таржималари

ИЛҲАМ ҚАЗАХИ (1973)



Илҳом Қазахи 13 май 1973 йил Қазахи районида туғилган. Шоир. Боқуда яшаб ижод қилади. "Қизил қалам" мукофоти совриндори. Ироқ-туркман ёзувчилар бирлиги аъзоси.

БОКУНИНГ ОҚШОМЛАРИ

Фусункордир, гўзалдир,
Юлдузларнинг шомлари.
Куй-у, шеър, ғазаллари,
Боқунинг оқшомлари.

Кўзга ёқар нурларга,
Менгзанур шаҳар, зарга,
Майли, чиққин Ҳазарга,
Боқунинг оқшомлари. Ўў

Хиёбонлар гул, алвон,
Кўрганни этур, ҳайрон,
Мўъжилидир ҳар он,
Боқунинг оқшомлари.

Куйлайди соҳил, денгиз,
Кўчалар тоза, таъмиз,
Ёддошларга қўяр из,
Боқунинг оқшомлари.
Қозоқли кўнгил олур,
Хотиралар жонланур,
Ол саҳарга бойланур,
Боқунинг оқшомлари.

УЙҒОТ

Идрок суқунатда, амаллар лолдир,
Бу на тушқунлидир, на мискин ҳолдир?!

Етар... , оёққа қалқ, руҳингни қолдир,
Уйғот ёддошингни, . . !!!Сан жасур турксан!!!
Ўзингга келганда сан кўп буюксан!

Қудратинг кўрганлар билур захмингни,
Ҳийлагар душманлар дейир фаҳмингни,
Тарихда кўп кўриб бўшар раҳмини,
Душманга кўз тағи днёга кўрксан,
Ўзингга айлансан сан кўп буюксан! . .

Сенсан тарих ёзган, хонадон қурган,
Хоинга, номардга қонлар ичирган,
Ҳийласин. . -вахдатдан яралган ТУРОН,
Ўзбексан, қозоқсан, уйғурсан, турксан,
Ўзингга дўнганда энг кўп буюксан!

Ёзилиб олдингга майдон, унга тушсанг,
Зарбангдан душманлар бўлар, ер ила яксон,
Рақиблар кўрурлар наҳангсан, наҳанг,
Олчоқнинг, номарднинг кўзини ўй сан,
Ўзингга дўнганда сан кўп буюксан. !

Қуёшдир машъаланг, оташдир зарбинг,
Ҳунар чўққисидир, энг баланд чўққинг,
Ўзингни турк ата, ўзингни унут,
Агар бир бўлмасанг, ёлғизсан, тоқсан,
Ўзингга дўнганда, сан кўп буюксан!
Дилбар Ҳайдарова таржимаси

РИЗВОН САФАРЛИ (1974)



(1974) Табризда тугилган. Унинг шеърларида она ватанга, Озарбайжонга бўлган муҳаббат уфуриб туради. Ҳозирда хорижда ишлайди.

ҚУРБОН БЎЛАМАН

Сайра булбул ширин-ширин,
Овозингга қурбон бўлай.
Сен савганинг чечакларнинг,
Инжасига қурбон бўлай.

Сан сайрадинг, баҳор келди,
Қишдан қолган кунлар тинди,
Юрагингдан оҳ юксалди,
Нолишингга қурбон бўлай.

Сайра булбул, ҳар он сайра,
Маним каби ёниб, сайра,
Худди куйдай чандон ўқи,
Нафасингга қурбон бўлай.

Табиатнинг қўйнидасан,
Бир бутоғнинг бўйнидасан,
Сан гўзаллик ичиндасан,
Сафосига қурбон бўлай.

Ман ватанда ғарибдурман,
Сан гуллардан ғарибдурсан.
Мен сендурман, сен мендурсан,
Шундай ҳолга қурбон бўлай.

Ризвон, кўпдир ноҳақ ишлар,
Зулмларга ямоқ ишлар,
Қалбга оғир узоқ ишлар,
Келмасин деб қурбон бўлай!

КЕЧИР МАНИ

Яна Наврўз келди, настарин гулим,
Қалбингни оғритдим, кечиргил мани.
Юрагиндан чиққан кинни-ғазабни,
Қафасига тушдим, кечиргил мани.

Сан мандан кечурсан, ман кимдан кечай,
Кўп замон йўлингга термулган кўзим.
Ғусса ичидаги кеча-кундузим,
Бахтимдан кечибман, кечиргил мани.

Боғлама, бошингга қора рўмолинг,
Ошиғинг дардида сурма ҳаёлинг,
Тоғларда кезганда нарғиз баёним,
Қаддингни эгибман, кечиргил мани.

* * *

Бу кеча ётмадим осмонга боқдим,
Бу кеча сахарнинг ичига оқдим.
Ҳаёлан кездим мен бутун дунёни,
Неча тоғлар ошдим, чўққилар ошдим.

Бу кеча ётмадим, билдингми нега,
Санинг ҳаёлингла суҳбат қурганим.
Бу кеча ўзимни танҳо қўйганим,
Ҳаёл ичра билмам қайга кетардим.

Бу кеча ман сани тушимда кўрдим,
Кўрдим бир булоқдан сув ичганингни.
Чашмага келгандим сув ичмоқ учун,
Ҳовучингда менга сув тутганингни.

Бу кеча кезардик сой қирғоғида,
Сойнинг шовуллаши ҳазин бир нағма,
На сан тўхтар эдинг на ман тинардим,
Айтолмай турардик, бир сўз- калима.

Бу кеча тоғларга чиққандик бирга,
Сен учун турардим нарғиз, бинафша.
Бир сен ва мен эдим, само ва ерда,
Иккимиз ўхшардик самода қушга.

Бу кеча ётмадим, осмонга боқдим,
Санинг ҳаёлингла суҳбаъ этардим.
Санинг ҳаёлинг ҳам чирофли гулим,
Бу кеча дунёда энг бахтли эдим...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ГАНИРА ПОШАЕВА (1975)



Ганира Пошаева (Ганира Аласқар қизи Пашаева 24 март 1975 йилда Озарюайжъннинг Товуз районида тугилган.) Унинг озар, турк, ўзбек тилларида шеърий китоблари чоп этилган. Шоиранинг " Она " номли шеъри жуда машхурдир. Озарбайжон Республикаси Миллий мажлиси депутаты, давлат ва жамоат арбоби, журналист ва шоира.

ОНА

Бу кеча ёта олмадим, она,
36 ёшнинг кўркуви бор эди ичимда.
Мени 37 га оборар кечанингсаҳарида совуқ бор.
Учиндим, она!
Бутун кеча
Сасинг келди кулоқларимга -
Ўтмишдан сасинг келарди:
"Катта қизим,
Эсли қизим,
Гапир, қизим!"- деярдиг.
Мен катта бўлдим, онам.
Тарихнинг энг шавқатсиз йилларида,
ўсганман она!
Дил очдим, она,
Ҳаётнинг энг қийин йўлларида
Улғайдим, она!
Шавқатсиз бўрон бўлди,
Йиқилиб - қалқишлар бўлди...
Қоқилдим, йиқилдим, турдим,
Аммо жоним кўп оғриди,
Юрагим кўп оғриди, Она...
Сен менга бу дунёда
Хотин бўлмоқнинг,
Бундай қийин эканини,
Айтмовдинг ахир...
Оёқларда тик турмоқ,
Номус билан яшамоқ,

Ҳақиқатни сўзламак истасанг,
Хотин бўлмоқнинг бадали кўп
оғир экан, она!
Сен менга бундай демагандинг, ахир...
Ҳеч кимга кўрсатмадим кўз ёшларимни,
Ичимга оқизмоқни ўргандим, она,
Хушбахтликни ўйнамоқни...
Юрагим ҳовчимда,
Бошим истар кезмакни.
Кўролмасларни севинтирмоқ учун,
Йиқилмоқни ўргандим, она!
Ёлғон кулгуларни ўргандим ва
Кулгунинг аслини унутдим.
Хушбахтликни ўйнамоқни аъло ўтгандим ки,
Хушбахтлик аслида қандайлигин-
унутдим...
Бу кеча
Овозинг келди кулоқларимга-
Менга аста таништирдинг,
Яхшилиқни ҳаёиша чора қилиб келишингни айтардинг.
Мана зўр 36 йил хайрининг ғалабасини кўзладим,
Зор қилиб келганди йиғладим, она!
Санингдамларинг бундай азобмиди ахир...
Сени тинглардим, жон она,
"Бири бордир, бири йўқ".
Сени тинглардим, она,
Менинг нақлимда
"Бири йўқди" лар яна кўп бўлди, ахир...
Улғайдим, она,
Яна у қиз дейдилар,
Оғриқ ва кўз ёшлар билан
Улғайган хотинман...
Ёдингдами, она,
Каъбага кетардик,
Сен беркитиб дуо қилардинг.
Бирдан сендан
Кимга дуо қилдингиз деб
сўрадим,
Юзимга боқиб:

"Она бўлганда биласан"- дединг.
Мен она бўлмадим, она...
Амэо сени оз бўлса- да,
Англайвераман.
Орқадан урган дўстларни,
Қалбимни берганим севгимнинг
Ўгай боқишларини кўрганда,
Англадим, она.
Сен суяна оладиганим
Ёлғиз борлиқсан...
Севинчимни бўлишдим сан билан,
Аммо эзилмагин дея
Ғамларимни бўлишмадим, она.
Ғамларимдан узилмасин, дея,
Аслида андуҳимни бир сан кўрдинг,
Илк савдом тошга текканда,
Мени ўлғиз сен англадинг.
Мен сенда кўрдим инсонни
Қандмй англамоғин
сассиз бўлганини...
Севгани манга
- Сен маним ҳеч нимаман!-
Дегандан беш дақиқа ўтганда,
Сен менга-
Сен менинг ҳар нарсамсан!-
дегандинг.
Сен менга буни деганингда,
Мен сени эмас, унинг ҳар нарсаси
Бўлмоқ истардим.
Аммо ҳамиша шундай бўлди,
Ёнимда ҳамиша сен бўлдинг,
она...
Сенинг кўзларингда
Ғазабларнинг энг гўзали бўларди,
Кимлардио мени йиғлатганда.
Кўзларингда оловларнинг эно қайнари бўларди.
Кимлардир мени алдаганда...
Қочқинларнинг юрт ҳасратини,
Отилган гўдаеларни кўз ёшларини

Ичимдан ўтказдим.
Толедан топмаганларни, ҳуркак боқишларини
Ичимдм ҳис айладим.
Жангга юборган дўстларимнинг,
Кўзларини, орзулаоини, хаёлларини Ҳеч унутмадим, она...
Менг оғриқлар ўстирди,
Яна кучли бўлдим, она!
Ёшликнинг, ишқнинг, савдонинг доди, оғриқларда, савашларда
ўтиб кетди.
Сўнгра севгини таниганда
У энди мендан қочарди...
37 ёшимга чиқдим, она,
Тонгқала отилган Жаннадан,
Ватан йўлида Кирнино бошини кесган Тўмарисдан,
Искандарга адолат дарси бўлган Нишабадан,
Севги шаҳиди Лайлидан,
Яна кўп яшадим, она!
Аmmo на Тўмарис бўла олдим,
На Нишаба, на Жанна,
Лайли ҳам бўла олмадим, она...
Эвазига сенинг ҳар нарсанг бўлдим,
Мани гўдаклигимга обор, она,
Сўнги хушбахтликда яшаган
одамлар дониш.
"Бири бор" лари кўп бўлсин,
37 ёшимнинг илк тонгини
Санинг нағилларингга инониб очмоқ истайман.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ОҚШИН МУСТАНЛИ (1978)



*Оқшин Мустанли 16. 11. 1978
йилда тузилган.*

Нега мен манимла бало айладинг,
Алдандим ман санинг ширин сўзингга.
Кўзларим боқарди сенинг кўзингга,
Кел очик танишай, сўзинг тузингга,
Нега сан манимла бундай айладинг.

Ман сани севмишдим о, нозли-нигор,
Бу сокин қалбимни сен этдинг бедор.
Энди орамизда буюк бир девор,
Нега аҳволимни бедор айладинг.

Маним ҳисларимни ўйнаганда сан,
Санинг ҳам бошингга келар биласан.
Унда сан ҳам манга боқиб деярсан:
Нега сен ҳолимни вайрон айладинг.

Ҳеч ким бу ҳаётда гуноҳсиз бўлмас,
Ҳеч ким бу ҳаётда жазосиз қолмас.
Сан манга қарши гуноҳ айладинг,
Нега сан кўнглимни вайрон айладинг.
Кун келар сўлади у гўзаллигинг,
Синади ғуруринг, у манманлигинг.
Саволинг бўлади, кўздаги гапинг,
Нега сан кўнглимни вайрон айладинг.

ҲЕЧДИР

Ўзини ўлдирма, о бадбахт ўғли,
Бу кўча дунёнинг талони ҳечдир...
Қолмаса кўрмакка, ҳеч ниманг йўқдир,
Бу бўлмаснинг на, бўлгани ҳечдир...

Ўз отинг, шууринг бордир, давлатдир,
Бу қўшни, бу қардош сўзда-суҳбатда,
Оғиздан соврилар... қолгани ҳечдир.

Бу номард сургундан кўпи безарди,
Кимининг ери кенг, кимининг дарди...
Боқаман ҳар ёнда очиқ бозордир-
Сотгани ҳеч надир, олгани ҳечдир...
Орзунг хотирадир, балкан хотира,
Хотира ўчганда... ёлғони ҳечдир. .

БИЛМАДИНГ

Ман ки ўт келтирдим киприкларимда,
Кўрар кўзим ила кўрдим, билмадинг.
Санинг ҳароратинг, санинг ишқингда,
Умримни-кунимни бердим, билмадинг.
Булбулдек ҳар шохга учиб ўтмадим,
Бу дардла, ҳасратла ўлиб кетмадим.
Сан бор деб-ҳеч кимга майл этмадим,
Кўпини қалбини эздим билмадинг.

Сўкиб борлиғимни ҳей талаюрсан,
Совуқда ичимга. . дард қалаюрсан...
Хотира пишириб, ҳижрон ейирсан,
Ман ширин хаёллар қурдим билмадинг...
Умрим, имоним, сан- қувватим, нейим,
Сансиз бу аламда йўқдир найим,
Сенинг ҳасратингда майли музлайин,
Сан уйим-эшигим-юртим, билмадинг...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ХОЛИДА ИЛЁС ҚИЗИ ТУРОНЛИ (1978)



*Холида Илёс қизи Туронли (1978
Габала шаҳарчасида тугилган) шоира,
Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси,
Ошиқлар бирлиги аъзоси, Қизил қалам
мукофоти соҳибаси, таниқли шоира.
Боқуда яшаб ижод қилади.*

САЛОМ ОЗАРБАЙЖОН АСКАРИ

Салом! Маҳкам сақла ханжарни,
Салом! Орқани ол, олдиндан! Салом!
Душман енган юртингдан! Салом!
Зафар юришидир бу!
Салом!
Нурга дўнишингдир бу!
Салом!
Ғолиб бўлгил, тўнмас бўл!
Салом!
Қахрамон бўл, ўлмас бўл!
Салом!
Санч байроқни ҳар ёнга!
Салом!
Мужда Озарбайжонга!!!

ҲАҚҚА КЕЛДИК

Йиғаман бошимга дунёнинг ғамин,
Тушди кипригимга гулларнинг нами,
Неча марта тўлди, мушнулнинг жоми,
Ёрдам бергин сен ҳам илоҳим

Билганларни кўрдим, бари дард чекар,
Ҳақнинг йўллариға яқат мард чиқар,
Номарднинг юкини яна мард чекар,
Ёрдам бергил унга сен ҳам илоҳим.

Енги́лмасин ё Раб, мазлум ва ҳоқон,
Нодонга боқ, кунда тўкур ноҳақ қон,
Уни кўтар олсин қасос, қонга қон!
Изн бергил қувонмоққа, илоҳим!

Кўпайибди ёлғончилар, ёлғонлар,
Ҳақни сотиб ноҳақ ғолиб бўлганлар,
Ортиб борар ноҳақ аскар томонлар,
Бир йўл кўрсат, Ҳақ йўлида илоҳим.

Шукур, яратгансан гўзал дунёни,
Унга раво қилиб гўзал дуони,
Яшат, ҳақ йўлида кўзлар қувониб.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЗУЛФИЯ ЁҚУБ (1980)



Зулфия Ёқуб 1980 йил Тошкесган районида тузилган. Шеърлари турли вақтли матбуот саҳифаларида чоп этилган. "Сувнинг бир томчи юраги" номли китоби билан танилган.

* * *

Очсам эдим сирларимни,
На эл қолар, на из қолар, на сўзлар...
Зулматга тикилган кўзлар,
Кийиниб дарвиш либосини калима юкини сезмасди,
Бир йўловчи йўлини пойлар.
Орзуларим на афсона,
На кўрқивга дохилдир.
Бир ҳовуч умид йиққаним,
У ҳам учмади кўкларга,
Ер юзига сочилди.
Замон келди, ваъда етди,
Очилди қирқинчи эшиги.
Ҳамма кўрди, дунё бўшдир,
Келганлар ҳам қараб кетди.
Бир сан бординг, бир мен йўқман.
Бу аҳвол ҳам шундай битди...
Ер олти дунё кимидир,
Кўкнинг кўринмас тарафи.
Тугун, тугун очилади,
Гўзалликда сўз келиши.
Доҳийларнинг девонида
Ётарминг қизиқ олам.
Уйғотмоққа кучим етмас,
Ҳақдан етиб келмас ваъдам.
Жаҳоннинг зийнати инсон,
Дафн бўлган хазинадир.
Бўлмагай тирила олсам,
Англир эдим сирим надир.
Қани узун таёқ амаки,

Қанитош- кесакли йўллар?
Руҳимнинг дарвиш тарафи,
Кел ол, мени менадайир!
Сен кўк деюрсан кўрмайин,
Ер олдидасан, билмайин?
Ўзимдасан - сўзимдасан,
Очилмаган кўзимдасан...
Ҳали кўп узоқ келмоғим?

* * *

Онам мани—қизин туғди,
Мен тушимда аскар бўлдим...
Ҳар кеча ўша сахналар,
Ҳар кеча ўша уйқулар.
Йўлимдан ҳам чекинмайман,
На кўнглимда кўрқув бор.
Онам мени- қиз деб туғди,
Тушимда байроқ бўламан.
Санчилиб ватан кўксига,
Долғаланиб учодирман.
Шаҳид қонига бўялиб,
Зафаримдан куч оламан.
Онам мени – қизин тукқан,
Тушимда тупроқ бўламан.
Ҳовуч - ҳовуч тўкиламан.
Муровтоғдан Шоҳтоғига.
Тоғ- тоғ бўлиб, чўл- чўл бўлиб,
Ватан бўлиб юз тутаман.
Қорабоғдан Ереванга,
Келган уйқунинг бирида,
Бир бор шаҳид бўла олсам,
Бир бор шаҳид бўла олсам.
Уйғотмамани, эй она!

* * *

Капалак қанотларида,
Қирқ наргизман, қирқ бинафша.
Қирқ қизли эшикдан ўтиб,
Талашардим бир кўришга.

Дейдилар, юлдузим бор,
Менга менгзар, ўз ёш эдим.
Кўклар тангрилашган кундан,
Сиримни қўлда тошидим.

Ёмғир, қор, дўлни шаклида,
Булут ҳовчимга тўкилур.
Қалбимнинг ичида бўлган,
Жисмимда руҳим, куч олур.

На шошаман, на ошиқар,
Алла саси, куйсасиман.
Тангрининг сўзки тобида,
Битта шеър бандасиман.

Дилафрўз Акрам қизи таржимаси

ДОЛГА ХОТИН ЎҒЛИ (1981)



1981 йилда Culfa - Жулфа шаҳрида тугилган. Илк шеърий китоби Ўзлик, 1998 йилда Табриз шаҳрида чоп этилган. Кейинроқ "Чечагим манинг", "Ўлим симфонияси", "Денгизга яқин" ва "Ойна" шеър

тўпламлари чоп этилди. 2019 йилда, Имомиддин Насимийнинг форсча газалларидан турк тилига ўгириб, чоп эттирди. Ҳозирда В. Шекспирнинг сонетларининг таржимаси, Муҳаммад Фуулийнинг газалларидан китобат тузиш устида ишляпти.

Булардан ташқари Далга яна кўп модерн адабиёт ва фалсафа бўйича иш олиб борапти ва адабиёт медиаларида кўп мавзулар устида иш олиб борапти.

У қатор халқаро мукофотлар олган. У форс, инглиз, турк тилларида ижод қилади.

ГЎЗАЛСАН

Бир ёнимда:

Гўзалсан,

Ўртаниб, кўзларимни бир кез қолдириб,

Ўзингга боқа билмасам шундоқ гўзалсан,

Кўр бўлсам, ҳеч бўлмасам бундай,

Яна гўзалсан.

Ёзни кўзлайман,

Қаршимдан чиққан ҳар гулга эгилиб салом демокқа

Ерингга, ҳар ўсган оғочнинг бутоғини ушлаб қўл бермоққа.

Гулларни сўлдирган,

Қиш оғочларига қарамай, музларнинг буғига қарамай,

Ҳатто, юзингга тутган олтиндан ҳам шундай гўзалсан.

Бир ёнимда:

Фотографчи киши шошиб турди сўнгра,

На манга, на бошқаларга менгзаган суратимни кутганча,

Сўнгра шахло кўзларингга ишонолмади бир зум,

Кўзгудан боқилса, ман

чирмаб ташланганман,

Унинг ичида бўлмайдиган кийимларим,
Сўнгра унимни кесди бир полис
Отинг нима? - бақирди,
Юрагимда, отим Ҳечким-
деганда ҳуркди.
Сўнгра бир қассоб кўрдим
Бошидан тутаб, баликқа сузишни ўргатди,
Қўлимга боқиб, бир қуш учмоқликни ўрганди.
Оҳ, уйим, уйим.
Ичингда кечдим ёрқин,
Соатни қиёматга кўриб яшагим келур.

СОЧЛАРИНГ

Сочларингнинг узунлигидир умрим,
Сўйламак шарт эмас,
Бир толаси ҳам манга қийин бўлмас умр бўйи.
Биламан.
Қачон умрим бошладимки,
тугамаслигидан кўрқай?
Юрагини сиқма,
Санинг ўша сочларинг узунлигича қисилган кўлларимда?
Қани,
Денгизни шартта кўтар кўлингга,
Табассумли, у қуёш юзли юзини,
Ўзингдан сочилган ишқ дуосини тишламоқ истарам,
Истарам яна истарам.
Ишқ соч ўнгимга йўл очган ичимга.
Шундай долғалансин умримга айланмиш сочлари.
Юрагини сиқма,
Кеч юрагинг истаса, кеч,
Қачон умрим бошладимки,
тугамасидан кўрқай?

ИЛК СЕВГИ

Нега ярар санга боқмаган бир кўз?- дегандим,
Сани қучмоқдан қанча ёта билармиш инсон?
Лабларингсиз қандай кула олар?

Оғзингсиз қандай тўя олар?
Сасингсиз қандай уйғонаркин?-
дегандим.
Сира яшамадим шанки буларсиз ҳеч қачон,
Сани илк кўрганимдан анчп кетганимдан сўнгра.
Боқишларимдан бошланди гўзаллигинг, билурсан,
Сўнгра узун,
Гўзал кўрганим қадар гўзаллашди.
Оҳ бир қиш кунини хотирлайман,
Университет ёнидаги паркни,
Чинор оғочи,
У ҳам, бизлар каби ташлаб кетган у ердан энди,
Севиниб севишмак истадик олдинда,
Зотан шаҳар оғочисиз бир кўримсиз биз учун,
Кўзимга кўринмасди ҳеч ким сенга боққанда,
Яхшики кўрмадик ҳеч кимни,
Тутилардик йўқ эса ёлворардик...
Сени севмакка бир юрак етмас,
Бир умр етмас - дердим ҳамон,
Кўр бўлар йўқлигингни кўрса кўзларим,
Кар бўлар лабларинг сузилса қулоқларим,
Сан бўйли бўшлиқ очилар
қучоғимда - билирсан дедим...
Сўнгра бир кеча йўққа чиқди дудокларинг,
Кўлларингни қарадим ҳовучларимда, йўқ эди,
Кўзларинг сузилган бус бутун,
Кийимларингни ечгандим эгнингдан,
Ичидан топмадим сани бир лаҳза,
Бир эшик ёпилди,
Сен кетдинг, юрагим кетди, ишқлар кетди,
Эшикни итарган гўдак каби туриб- келдим,
Аммо қулоқларим,
Яна аниқ эшитарди сассизлиги,
Кўзларим яна очилди йўқлигингни кўрмоққа,
Оҳ биз, оҳ биз,
Айрилиқ севгимиз каби, онгсиз, нодонсиз...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси.

ЭЛМИДДИН ХАБИБ ЎҒЛИ (1982)



Юсупов Элмиддин Ҳабиб ўгли 1982 йилда Озарбайжоннинг Фузулий тумани, Юқори Сайидахмадли қишлоғида туғилган. Мактабни битириб, армия сафида хизмат қилди. Ўша пайтдан шеърлари кўп ёзилди. "Кечиккан орзулар", "Ватаним тошига кўйинг бошимни", "Табассум" номли китоблари унинг гўзал шоирлигига гувоҳлик беради. Турли антологиялар, баёзларда шеърлари чиқди. Турли газета, журналларда чоп этилди. "Туркман ёзарлар бирлиги", "Туронгао чилган кўнгиллар" адабий бирлиги аъзосидир. Озарбайжон наشريётида хизмат қилади.

Яна сениз бу куним, яна руҳим паришон,
Уюшади баданим, юрак уради ишон,
Сўрмоқдан зерикмаслар сани мандан сўрашган,
Санинг ишқингда куйган, юрагимга на дейин,
Келмайди деб айтайми?

Дейинми у кулганда, бутун дунё қувонур,
Сўзларим оловланур, бутун ҳиссим уйғонур,
Ўчиришни билмайман, бутун руҳим ҳам ёнур,
Санинг ишқингда ёнган, юрагимга на дейин,
Келмайди деб айтайми?

Дейинми у боққанда, унутамадан ўзимни,
Унга бағишлагайман, ҳар шеъримни, сўзимни,
Очаман ҳақ уйига яратганга ўзимни,
Айтчи менинг дардкашим яратганга на дейин?
Севганим билмайдими?

Ҳеч алиша билмайман, сениз бу бўш ҳаётга,
Ўзинг айтчи ишқдан бу қора коинотга,
Сан ўзгага Онасан, ҳабиб ўғлин ёт ата,
Сенга мандан узоқда бах топганга на дейин,
Ярадан ўлмайдими?

* * *

Эй табибим, ман ахир ўзга нигор истамадим,
Сан ўзингсан баҳорим, ўзга хабар истамадим.

Ман санинг ишқинг ила, мажнундан ўтиб кетдим,
Ёр маним давлати-боримдир ки, бор истамадим.

Бағримда ўт қаланиб, ёнур намруд ўтидек,
Қўй ёнай, ўт дилимни гул бўлишин истамадим.
Ишқ йўлида шишадек, ёр мани оссангда дорга,
Ишқ дори бошимдадур, , ёр куйишинг истамадим.
Ўқийди ўз гулига, сўзларимни булбули-зор,
Қўрқдимки ёр келиши, бир йил бўлар истамадим.

Чун ёрим яхши билар, кўзларининг хастасиман,
У кўзлар ўзгасига манзил бўлар, истамадим.

Ким бўларки ёр учун, Ҳабиб ўғлидек ўсал,
Шоирнинг қадди эгилиб, дол бўлар истамадим.

МАНИМ КИМИМСАН?

Сан маним ҳасратим, сан маним ғамим,
Ҳам маним савлатим, ҳам маним дамим,
Ўзингга олмайсан, сирли аламим,
Умр мизробимсан, умр симимсан,
Ўзим ҳам билмайман, асли кимимсан?

Ҳеч қачон изламадим, изингдан ўзга,
Ой юзга боқмадим, ўзингдан ўзга,
Қувонч ахтармадим ўзингдан ўзга,
Ўзимга туғишган, туғма дилимсан,
Ўзим ҳам билмайман, маним кимимсан?

Умримнинг мизробдан созисан эмиш,
Адолар этганинг нозисан эмиш,
Умр билиб бўлмас, ёзажон эмиш,

Ўзимсан ўзимдан одим кулимсан,
Ўзим ҳам билмайман, маним кимимсан?

Таний ҳам олмайман, ўзимни сансиз,
Сақлая билмайман, тўзимни сенсиз,
Ёьлар ёндирмасин кўзимни сенсиз,
Юртсиз ҳасрат чеккан ойим, йилимсан,
Ўзим ҳам билмайман, маним кимимсан?

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

САФАРЛИ АЙСЕЛ ХОНЛАР ҚИЗИ (1982)



Сафарли Айсел Хонлар қизи 1982 йилда Ленкораньда тугилган. Мутахассислиги озарбайжон филологияси. Ўқувчилик йилларидан даврли матбуотда мунтазам шеър, мақолалари чоп этиб келинган. "Бир дунё бор" номли илк шеърый китоби 2003 йилда чоп этилган. Кейинроқ, "Йўқликнинг жозоба қуввати", "Карантин бўшлиғи", "

Созинган шеърлар " номли китоблари чоп этилди Табризда "Қайдасан, дўстим", Туркияда "Деразамга кўёш чиз", Германияда "Бу кун куз кабиман" номли китоблари босилган. Ватандош ҳамроҳлиги Партиясининг аёллар шўъбасининг мудури вазифасида ишлайди. Мустақил. аз сайтининг редакторидир.

АЙСЕЛ ХОНЛАР ҚИЗИ САФАРЛИ

Сен бир бозор тонгида ширин уйқу кабисан,
Айрилмоқ истамайман у саҳарнинг атридан.
Энг коврак орзуларим дудоғимда севилао,
Ҳар нафасда бол оқар шеърларимнинг сатридан.

Қучоғингни ёзганча кел, оч, бағринг лим тўлсин,
Пиёлада қаҳва каби, ётоғимга тўл бу кун.
Энг додли калимада айтилганда сўзларинг,
Бир умрга келдим де, азизлансин ушбу кун...

Бир бозорнинг тонгида саҳар емаги каби,
Чойимнинг шакари бўл, димоғимнинг доди бўл.
Намли киприкларимда севинч ўтин қалайин,
Энг улуғ одамларнинг кутилган номзоди бўл.

Бир бозорнинг тонги бўл, уйим тўлсин қувончга,
Саҳар соғингувчи додингда севадим сени...

Сасинг тўлсин хонамга,отимдай севдим сени...
Баҳорнинг чечагидай,ботинда севдим сени...

* * *

Соғ чиққанман жангоҳлардан,
Чўққиси таланган тоғман.
Ҳайкалига шеър битилган,
Инсон отли ўйинчоғман.

На бир баланд тепа бўлдим,
Бир чўққи бўлдим қуш қўнган.
Менинг онам туғмагандир,
Бир шохимнинг сочи ёнган.

Дуо қилдим,шамлар ўчди,
Ёнди ичимда маъданим.
Ойнинг ишқида алдандим,
Сўнди қуёшим абадий.

Ювасиз кўчарин қалбим,
Қафасда этди интиҳор.
Сўрама мендан ҳолимни,
Сўзим ғам тўла интизор.

Узоқ кез мендан илоҳим,
Буланма инсон кирига.
Ёлғонлар ёнда бўлгандан,
Черикман дунё сирига.

Сўрама мендан ҳолимни,
Қандайман ҳамон билмайман.
Кийганманми севинчимни,
Эгнимга ҳамон билмайман.

ЮНУС ЭМРОНИНГ МОЗОРИДА

Ҳасратингдан томга каби сўзни- сўзга жойладим,
Қанча-қанча шернинг кўзи яроқларни ёндирди.
Дали-ғули бир чарчамоқ сатрлардачизилди,
Кипригимнинг қаторини мисра- мисра синдирди...

Бу ҳасратни шохларида оғочларга чизурман,
Бир кун тиниб қоғоз бўлса ёноғидан сўз оқсин.
Нафасимнинг қучоғида исинмоққа юбордим,
Дудоклари бўсалардан ўт ёқсин, олов ёқсин.

Сен кетганда панжарадан қуёшга ҳам боқмайман,
Кўзларингни кўк юзига кўк қуршоғин тақурман,
Заиф чироқ иссиғида мисраларим учади,
Мактубларни оқизганча сувларга жим боқурман.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЛЕЙЛА АЛИЕВА (1984)



Лайло Илҳом қизи Алиева 1984 йил Москва шаҳрида туғилган. Озарбайжон президенти Илҳом Алиевнинг қизи. Боку шаҳрида яшаб ижод қилади. Инглиз, рус, белорус, ўзбек тилларида шеърӣ китоблари чоп этилган. Лайло Алиева Ҳайдар Алиев фондининг вице президенти, ва “Баку” журналининг бош муҳаррири.

СЕВАМАН...

Мен сени нега севаман шундай?!
Сенга боқсам кўзимда бахт жо.
Сенга хайрли тун тилаган онда:
Сен кетма, деб қилдим илтижо!
Биласанми, бу ер зим- зиё,
Биласанми кўнглимда бўшлиқ!
Бу дунёда тенгинг йўқдир ё,
Тушимга кир, яна соғинчларим лиқ.
Қанча маъноси бу бу учта сўзни!
Ёзиш ҳам шарт эмас уни эҳтимол!
Мен сени севаман! Яна ва яна!
Мен сени севаман! Қўлларимни ол!
Мен сени севаман! Яна қайтадан!
Истасанг, жим, гапирмай жимман!
Истасанг, гунг бўламан шу дам!
Ҳар куни, ҳар куни сени севаман!
Кечагидан юз бора севдим!
Билмам сени севдим, нақадар!
Жавоб берма майли, майлига севгим!
Майли, ҳозир ухлай, тонгга қадар!
Эртага сен билан нафас олгани!

* * *

Сеҳрли булбулга менгзалган чечак,
Менинг тоғларимни қўйнин безайди.
Жаннат кўчамиздан узоқда,
Кўрган,
Қанча яшайпман бу узун йиллар?

Дунёга сиғади, ёт ва ерлилар,
Ичимда ҳасратим кунсиз кечалар.
Сандан айро қолиб, дардини тортиб,
Қанча яшаганман бу узун йиллар?

Шеърлар ёзилади мана, қофия,
Бу йўлда ишламоқ, ўрганмоқ керак,
Кўнглимининг ичидан келган сатрлар,
Зўрроқ бўлмаса ҳам, ҳақиқат излар.
Ватандан айрилган, лол бўлган диллар,
Кўз ёшин оқизиб, кўп дард чекдилар.
Эй сеҳрли диёр, санинг йўлингда,
Дуолар сасидан жўшди умидлар.
Эй сеҳрли диёр, тушимда бир кун,
Тоғларнинг устида учган куш кўрдим.
Руҳимда гул очдинг, сен Ошиқ булбул,
Қанча чарчагандим билсанг сенинг-чун.

Аллоҳим буюқдир, одилдир ҳукми,
Уйингда тўхтайти шукур инсонлар!
Бу шеърим мукамал бўлмаса тушун,
Юраги катталар мени англларлар.

* * *

Бомба портлаши, автомат саси,
Қон оқар сув каби июль кунлари.
Гул, лолалар ўрни, қонларнинг иси,
Она тупроғимнинг мард аскарлари.

Жангларда ҳозирдир жангчи бардоши,
Бу кунлар абадий хотира бўлур.
Бир гўдакнинг кўздан оқизган ёши,
Отасини кутиб, ғамларга тўлур.

Қуёшга ўртандик, у имиллайди,
Қанча иш унутилар, тарихга дўнар.
Фақат ота уйга қайтмайди ҳамон,
Гўдакнинг дардини, бошқа ким билар?

Оналар ҳовчида юрагин қисиб,
Ўғлим қаерда деб, тинмай оҳ чекар,
Ахир ҳали кичик эди гўдаги,
Ортиқ у ҳам йўқдир! Оҳ, даҳшат жанглар!

Душманларни енгмоқ кўп вақт олмагай,
Ғалаба йўлида аскар берар жон!
Бурчга бир ёш бола сабрин дафн этиб,
Отасин келишин кутмайди ҳамон!

ОНА

Она, на бўлар, кетма!
Мани яна тарк этма!
Тало тўпли дунёда,
Абадийга тарк этма!

Она ол, қучоғингга,
Ўп мани... Манга ўхшаб.
Кўкда юлдузлар ёнсин,
Бир онингни бағишла.

Ҳеч дилимни очмадим,
Онасан, ман кўрпаям.
Китоб надир билмирам,
Дунёдан беҳабарман.

Мен ҳали кўп кўрпаям,
Сўзлайверай кезганда.
Сизни гўзалим дейман,
Ҳаётни билмасамда.

Мот бўламан, жон она,
Сен йиғлаган чоғингда.
Бу қадар ёлғон бўлур?
Ёддошимга ёзаман,

Бор сирлари очилиб,
Бу ёлғонлар фош бўлур.
Сиз буюклар ҳаётла
Ўйин ўйнаган каби.

Келинчак ўйнатаман,
Бу ман билган ҳалаки.
Сузмоқни ўрганаман,
Азиз она, сузмоқни!

Пинхон, сирлиликда,
Ҳаммангиздан ўзмоқни.
Қўрқмоқни ўрганаман,
Ғам-алам чекмақни-да.

Ўзим тип-тик тураман,
Ҳаётнинг қаршисида.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

БАГИРОВ ЭЛТУН (1985)



Багиров Элтун Багир ўгли 1985 йилда Ганжа шаҳрида тугилган. Шеърлари Озарбайжон даврли матбуотда мунтазам чиқиб туради. Озарбайжон ёзувчилар бирлиги Ганжа бўлимининг фаол иштирокчисидир.

УЧ КУНЛИК УМР

Инсон умри уч кун эмиш:
Биринчи уун озодсан,
Иккинчи кун ҳайронсан,
Учинчи кун кетарсан.
Илк кун менинг гўдаклигим,
Қанот қилиб қўлларимни,
Узатардим ҳар бир кеча.
Йиғласам тез юпанардим,
Ота-онам, момо-бобом,
Аччиқланиб бир сўз деса.
Биринчи кун ҳис этмадим,
Нурлар ичра зулматини.
Иккинчи кун даракладим,
Бу дунёнинг ҳикматини.
Билганимча қона-қона,
Ёшлигим даврин сурдим роса.
Ўз ўтимда ёна-ёна,
Келиб қолдим доно ёшга.
Дилим вайрон бўлар бу кун,
Эркинлигим, тарк этмоқдан.
Бурчга қолиб учинчи кун,
Бу дунёни тарк этмоқдан

БИЗДАН УЗОҚДА

Ҳижроннинг йўлини афзал билардик,
Висолинг қолдирган издан узоқмиз.

Аччиқ айрилиқдан заҳарлангандик,
Бир ширин суҳбатдан, сўздан узоқмиз.

Кўзимизнинг ёши сира тийилмас,
Дардимиз азалдир яра билинмас,
Бу қандай севгидир, фасли билинмас,
Совуқ бир киш келур, ёздан узоқмиз.

Сен менга, мен сенга бир ёдмиз энди,
Қовушмоқ орзумиз саробга дўнди.
Бу ишқ ўчоғининг оташи сўнди,
Кули соврилганда кўздан узоқмиз.

Умиддан йўл солдик ҳар ўтган кунга,
Ишонки бир кунда ўламиз энди.
Сен сенга яқинсан, мен ҳам ўзимга,
Бизни бирлаштирган биздан узоқмиз...

Юлдузлар самода тўлишган замон,
Сувлар шилдирашиб кулишган замон,
Ой чиқиб чечаклар қовушган замон,
Сен мен бор кунларни кўришгани кел.

Куз сўнги нуруни ёз кўрсанг агар,
Ҳижроннинг умрини оз кўрсанг агар,
Сен ва мен сўзини боз кўрсанг агар,
Сен менли кунларни кўришига кел.
Кутган хотирларинг кулга тушмаса,
Ҳасратнинг ёмғири селга тушмаса,
Оғочдан сўнг япроқ елга учмаса,
Сен менли кунларни кўриш учун кел.

Бир калима ёниқ сўзингни келтир,
Қалбингни ўтини кўзини келтир,
Қалбингда борини, ўзингни келтир,
Сен менли кунларни кўриш учун кел.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЖОВИД ФАРЗАЛИ (1987)



Озарбайжон ёш шоирларидан Жовид Фарзали 1987 йил Салян шаҳрида дунёга келган. Модерн шеърлари билан юртида машхур. Бакуда яшаб ижод қилади.

АЙРИЛИҚ СОАТИ

Айрилиқ соати нечадидир...

Ақраболар севги қошида турган вақтими...?

...сени вақтсиз кутайинми

Соати чорасизлар каби?

... кўзингнинг қирдан ўтдимми

жон танда ахтарганинг баҳоналар каби?

Боқишларинг сонияларда,

Бир лаҳзамга кўзларинг тамомми...

Дилингдан,соатинг

ширин вақтинг эшитаманми?

Ақраболар замонин пойида...

...бир оннинг келишин кутайинми?

Қўлингдаги соат вақтнинг қандилийди.

Умримни шундоқ яшайинми...?

* * *

Ўт тушган кунимга

Ёнмагин маним.

Қўл узатма менга,

Қўлларим кардир менинг.

Юрагимни куча- куча,

Оёқлаган одамлар,
Ўзга бир йўлдошга,
энг кўп севганларим
танирлар мени.
Гўдакларнинг ойинчоқлари
синган кундан ҳаётга қадамлари,
Қушларнинг қанотлари
қорли ердан кўк юзи
бошлайдир...
муқаддаслар оғочларнинг одам шаклида унутилар.
тиланчиларга ҳовучларимнинг хушбахт кунда.
Қайта соғинмасдан, дўстлар
Қайта мендан кўркмасдан...
Кўлларим соғдир менинг,
Қучоғимга ҳасратман...

Фақат севгидан эмас,
кўлларинг теккан ҳар ер
севгига тўлар.
...Бутун севгилар оёғин узар
сендан;
Боши тошга теккан йўлларда
қадамларини танийсан,
йўлинг қолмас ўлмакка.
...ўзгалашар кўз ёшларинг
булутлар пардаси орқасида,
савдодан қолган кулинг кўзингда.
Кўзинг кўрмаган хушбахтлик
гуллатади юракни.
кўлингга оларсан денгизни,
кимса сув отмас устингга.

САНГА ТЎҒРИ

Юрагимда бутун гулли ерлар соғ қолди,
ўлмадим кумриларнинг
нағмаларида, чечакларнинг тилида...
Савдонг тушгандан бери юрагим яна кўп изингдан отилур

сенинг.
қанотларига тараф юрилган
учримда
хавога ёйилган яраша кўзли
туманда...
Сенга жон кўлларимнинг устида яқин турдим.
коврилдим қоронғилиқдан осилган панжарага,
ойнакли ромларга...
Юрагим яна ўша тарафда ахир
турғун денгизларда , лол самоларда...
Эссиз, билмасдим,
чечакларнинг туғиладиган кун
бўлармиш баҳор...
Қуёшнинг ойнасида
кўллари учармиш қушнинг.
...Ва бирда ҳам бу кузда
бутун йўллар олу ташимоқдан
ёрилиб ортиқ...
Кечир, айрилиқнинг кўлидан
ола олмадим сени...
Ахир булутлар ўлим оёғида
қолиб ёмғирларнинг кўлида..
Ахир бутун тонглар ҳам ойдинликдан қуроқ қолган
кечаларнинг кўлида...

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ЭЛШОД БАРОТ (1988)



*1988 йил 5 октябрда
Озарбайжоннинг Жалилобод
туманида таваллуд топган.
Шоирнинг қаторкитоблари чоп
этилган. Айниқса, яқинда чоп
этилган "Ўлимсизлар" китоби билан
маишхурдир. Бакуда яшаб ижод
қилади.*

ИККИ ШАҲИД ОНАСИ

Яна келадирман, шаҳид уйига,
Чунки йигитларнинг ёзари менман.
Бутун шаҳидларнинг онаси онам,
Бутун шаҳидларнинг мозори менман.

Менман сийналари мозорлик бўлган,
Ҳали ўзим учун бош тошим ҳам бор.
Бутун оналарнинг дарди манимдир,
Яна эҳтиётда кўз ёшим ҳам бор.

Кирганда ҳар сафар шаҳид уйига,
Энг буюк оловга, пирга кирман.
Бокқанда бир шаҳид онаси манга,
Ҳар даъфа ўртаниб, ерга кирман.

Кечиргил сан мани, шаҳид онаси,
Ҳар кун зиёратга кела олмайман.
Сен менга оналик қиласан аммо,
Мен сенгаўғиллик қила олмайман.

* * *

Гоҳ ўзимдан зерикаман,
Гоҳ ўзимча тинчланаман.
Мен ўзимча ўзим кимман?
Бир кетаман, бир келаман.

Солинг мани бу йўлларга,
Кўринг қайга кетаман мен.
Ўзимниям сақламасам,
Ўз- ўзимдан кетаман мен.

Кетаман, ҳамон кетаман,
Яна нима бордир менда?
Дунёдан кетмак учун,
Баҳоналар бордир манда...

* * *

Бу қишлоқ дараси ўтли севгилар,
Тоғлари отганим гулли бўйдадир.
Қишлоқнинг бўйимча гўдаклиги бор,
Менинг гўдаклигим ўтган бўйдадир.

Бу ўлка боболар эккани чинор,
Оналар ёнига тандир тикилар.
Қишлоқнинг гирдида бир уй тўкилур,
Дейсакки, ҳаётда тандир тикилур.

Бу қишлоқ тошлари танишдир, аммо,
Ҳамон ёддошингдан ҳазин сас қолган.
Севган қизимуйи ҳамон қиблагоҳ,
Кўчаси мен учун, муқаддас ҳамон.

* * *

Кетмоққа не борки, чиқиб кетаман,
Бир шаҳар топаман, яшайвераман.
Кўзларимда чакнар ватан ҳасрати,
Йиғласам ғурбатни тўкиб соламан.

Кетмоққа не борки, кетгандан кейин,
Болалик ёд дилда, гул очмоғи бор.
Аммо яшасанг шу шаҳарда тайин,
Одамнинг одамга қўл очмоғи бор.

Мен сенинг дардингни чекайми яна,
Ўзимнинг бошимни эгадир оғриқ.
Онамнинг меҳрини, отамнинг қабрин,
Олиб кетолсайдим, олгандай ёрлиқ.

Салом, умидсиз хотин,
Аҳволларинг қанақа?
Совқотар кунинг яқин,
Совуқ кеча шунақа!

Совқотдими қўлларинг,
Танҳолигинг қўйгунча.
Қўрқма ҳеч ким эшитмас,
Ўтир, йиғла тўйгунча.

Кўчаларга мўрала,
Қўй, севинсин панжаранг.
Кўрсин булутлар сани,
Йиғлагин саҳарга сан.

Биламанки, очилмас,
Маҳкам турар эшигинг.
Ёлғончи умидларга,
Топин, қолдинг кечикиб.

Ҳардам чиқиб шаҳарга,
Ўзинг учун кез, қувон.
Ахир бош паноҳинг йўқ,
Қайда бўлсин, йўқ боланг.

Не бўлсин кўзларингда,
Орзуларнинг ери бор.
Балки энди ҳар жойда,
Сени севган бири бор.

Балки йўқдир севганинг,
Тамом унутилмассан.
Кўпларнинг ёдидасан,
Тушларида юрасан.
Айби йўқ, замон келар,
Бир кун ёдга тушамиз.
Нари кет, танҳо хотин,
Ўлганда кўришамиз.

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

ФУАД БИЛАШУВОРЛИ (1989)



1989 йил 15 мартда Билашувор районининг Богбонлар қишлоғида тугилган. Ўрта мактабни тугатгандан кейин, Университетда филология соҳасида таҳсил олди. У озарбайжоннинг таниқли олим ва шоири

Темир Гадабайлига шогирд тушди. У устозининг маънавий давомчи шогирди саналади. Озарбайжон ёзувчилар уюшмаси аъзоси, Журналистлар уюшмаси узви.

Президент мукофотчисидир. Унинг асарлари вақтли матбуотда

Тез- тез чоп этилади. Қатор шеърий китоблари чоп этилган ёш иқтидорли Озарбайжон шоирлари сирасига киради.

ЮРАГИМДА

Мушфиқим, Жовидим яшаганини,
Мен ҳам яшайдурман ўз юрагимда.
Кимларка, ҳаққимга нонкўр чикдилар,
Айланиб бўлдилар кўз юрагимда.

Кўпзамон эзилдим, синдим у ки бор,
Ичимда курашдим, ёндим уки бор,
Ҳаётни тарк этиб, тондим у ки бор,
Дардимга кўшаман сўз юрагимда.

Қишнинг ҳавосийди, эсар булутлар,
Ўзининг ўз сасига эсар булутлар,
Сўз каби одамни кесар булутлар,
Ҳамон сезмайдурман ёз юрагимда.

Қоя парчасиман эзилмайман кўп,
Тўзимли бўлсам ҳам, тўзимларим йўқ,
Сир тўла юракман, босилмасман чўғ,
Ҳақиқат излайман, боз юрагимда!

* * *

Сахардир... Нур сочар қуёш қай вақтда,
Мен эса кечада қолмишам шундай...
Турмоққа йўқ ҳолим, қайдан тушмишам,
Бир қаранг, қанчада сўлмишам шундай...

Ҳасратнинг тизига қўйдим бошимни,
Бир қўлдан бошимга отар тошини.
Кўзларим кўклардан олар ёшини,
Булутдай гувраниб тўлмишам шундай.

Дуолар айладим, етдим сабоҳга,
Чин бўлдим ботмадим, ҳеч бир гуноҳга.
Қурбонман у дардни берган Аллоҳга,
Илҳомни дардимдан оламан шундай! . .

* * *

Недан бегонадир бизга бу илон?
Заҳрини томизиб ғофилга солган.
Бу дарднинг жонини борми бир олган?
Дардим дунёдаги дардга ўхшамас.

Ўтади ҳаётда кун- замон каби,
Инграйди юрагим ёй- камон каби,
Кўксимдан ғам томур, қон томган каби,
Дардим дунёдаги ғамга ўхшамас.

Кунба-кун кўраман, гоҳ шарт юзини,
Гоҳ ғамнинг юзини, гоҳ дард юзини,
Менга ҳам кўрсатди номард юзини,
Дардим дунёдаги дардга ўхшамас.

* * *

Азизим, кўкланиб некбин ҳисларга,
Бу кундан сўнг дейлик терс
Иzzатларга.
Алишма ҳеч замон мани ётларга.
Висолдан хабар бер сабоҳлар каби.

Ишқимиз оҳорли покиза булоқ,
Ҳасрати ҳасратинг кўзингдир булоқ.

Ҳамиша, бўлайлик бирликда бироқ,
Висолдан хабар бер сабоҳлар каби.

Муҳаббат- бир гулдир, ҳижрон
Бир тикан!
Дунёда висолга етган бормикан?
Тоза юрак бўлиб, кел, содиқмисан?
Висолдан хабар бер, сабоҳлар каби.

Ишқимиз тарихга ёзилган бўлсин,
Мозорим кўнглингга қазилган бўлсин,
Уйқумиз хушликка ёзилган бўлсин,
Висолдан хабар бер, сабоҳлар каби.

Бахти бор десинлар, кўзлар тегмасин,
Бу ишқ унутилиб қалбни тилмасин,
Айро яшамайлик, айро ўлмасин,
Висолдан хабар бер, сабоҳлар каби.

Чатнасин муҳаббат йўлин бузганлар,
Саодат йўлига тикан тузганлар,
Дўстман деб аслида душман
Кузғунлар,
Висолдан хабар бор, сабоҳлар каби.

Лойиқ бил Фуадни тоза отига,
Малаксан, ол мени жуфт қанотингга,
Айлансин дудоғинг гул дудоғига,
Висолдан хабар бер, сабоҳлар каби...

* * *

Фурсатнинг кетари қишга,
Йиқиламан қўлдан чиқар.
Баъзан дедим билмас ишга,
Сўз ҳам чиқар, дилдан чиқар.

Тупроқ кўчар- эккан йўқдир,
Уй олдида тикан йўқдир.

Гулдан сира узмас йўқдир,

Арилар ҳам гулдан чиқар.

Сайган йўқдир сани, мани,
Бундай бўлмас, дейман яъни,
Ким ёмонлар замонани,
Топганларинг кўлдан чиқар

Не гўзаллик, хуш баҳори,
Бизга тушган қишнинг қори.
Селлар оқур сойлар сари,
Чойларимиз селни кечар.

Шундай туғиб менинг онам,
Олган эмас орзу, инъом.
Манки, алишган одамман!
Шоир Фуад кулдан қочар!

ДЕНГИЗ БИЛАН СУҲБАТ

Яна навбатдаги баҳор сингари,
Бир денгиз ва яна ёлғиз ўзимман.
Уйда танҳоликда ўтирган сари,
Эзилдим, балки денгиз берар тўзимман.
Денгизга боқаман,
У дардларки кўмиб тўлқин уради.
Ҳар тўлқини манинг юрагимга бир ором, бир ҳазинлик тўқар.
Бир лаҳза бўлса ҳам мани ғам- ғуссадан айирар...
Унутдирар
Ўтганимни, кетганимни,
Йўқолган севгимни,
Азизларимни...
Бир тарафдан эсга солса,
Бир тарафдан хотираларимни
Тебратур денгиз...
Унуттира олмас денгиз...
Эҳ, ношукурлик дейман...
Қандай яхши денгиз бор!
Бўлмаса кимларга бўлишардик дардларимизни!

Дилбар Ҳайдарова таржимаси

Сўнг сўз

Озарбайжон - Кавказнинг дурдонаси, Хазорнинг тўфонлари, “Сехрли қиз қалъаси”, тарихий обидалари, бетакрор гўзал табиатидан ташқари, санъати, адабиёти мафтункордир.

Ўзбек халқи билан қондош ва жондош озарбайжонликларни тарихан ўхшашлигидан ташқари санъати ва адабиёти бетакрордир.

Озарбайжон халқи ўзининг қадим кечмиш тарихига эга бой маданияти ва бетакрор адабиёти билан бошқа туркий халқлар орасида юксак эътироф ҳамда эътиборга сазовордир. Халқ оғзаки ижоди ва ёзма адабиёт негизида дунёга келган барча адабий манбаларда, аввало, адолат, ҳақиқат учун кураш, соф инсоний туйғулар ҳамда уларнинг ҳосиласи бўлган олижаноб фазилатлар мадҳ этилади. Жумладан, “Китоби дада Кўрқут” эпоси тахминан VII-VIII асрларда яратилган йирик бадий асар бўлиб, унинг 12 қиссасида ўғуз-туркий қабилаларнинг эрк учун олиб борган мардонавор кураши куйланади. Бу каби маърифат ва ватанпарварлик суви билан суғорилган халқ оғзаки ижоди намуналари кейинчалик мангуликка дахлдор ёзма адабиётнинг вужудга келишида мустаҳкам пойдевор вазифасини бажарди.

Ушбу антологияда Озарбайжоннинг XIV асрдан то бугунги кунимизга қадар қалам тебратиш баробарида миллатнинг маънавият бешигини ҳам тебратган шоирлар ҳаёти ҳақида қисқача маълумотлар берилиб, ижодидан намуналар келтирилган. Жумладан, антология билан танишиш давомида мумтоз адабиёт вакиллари: Саййид Имомиддин Насимий, Муҳаммад Фузулий, Мид Сади Оға, Ошиқ Аласқар, Молла Паноҳ Воқиф, Хуршидабону (Нотавон); маърифатпарварлик даври намояндalarидан: Рафиқ Зека Хандон, Мадина Гулгун, Муса Ёқуб, Сулаймон Рустам, Халил Ризо; замонавий озар адабиёти вакиллари: Зайнаб Дарбандли, Шаҳид Илкин, Холида Нурой, Рафиқ Аббасова, Афандил Гулиев каби қатор шоирларнинг турли мавзуларда ёзилган шеърлари орқали Озарбайжонни яна бир бор ўзингиз учун кашф этгандай бўласиз. Таржималар, асосан, ўзбекнинг забардаст шоирлари Абдулла Орипов, Миртемир, Зулфия, Шухрат, Ойдин Ҳожиева, шунингдек, Усмон Қўчқор, Карим Баҳриев, Дилбар Ҳайдарова, Миразиз Аъзам, Раззоқ Абдурашид, Дилафрўз Акрам қизи каби қатор моҳир таржимонлари томонидан ўзбек тилига ўгирилган вариантлардан фойдаланилган.

Озарбайжон адабиётининг бугунги туркий халқлар, қолаверса, бутун дунё халқлари адабиётида тутган ўрнини биргина мисол билан – хамсанавислик анъанасига асос солган Низомий Ганжавийнинг битмас-туганмас бадий ижодини келтириш билан баҳолаш мумкин. Унинг ўттиз минг байтдан иборат “Хамса” достонидан илҳомланиб

Ҳиндистонда Хисрав Дехлавий, Ўрта Осиёда Абдурахмон Жомий ҳамда Алишер Навоий анъанага мувофиқ ҳолда ўзларининг “Ҳамса” дostonларини яратдилар. Албатта, бу кейинчалик яна бир бор озарбайжон адабиётининг гуллаб-яшнашига замин бўлди. Яъни Муҳаммад ибн Сулаймон – Фузулий XVI аср биринчи ярмида жўшқин ижоди, “Навоийга ўхшаш ғаройиб бир ёқимли йўли ва ажойиб бир услуби” билан туркий халқлар орасида маълум ва машҳур бўлди. Адабий меросининг асосий қисми ғазал ва қасидалардан иборат бўлиб, уларда инсонга бир вақтнинг ўзида ҳам шодлик ва қувонч, ҳам ғам ва алам етказувчи, уни ўзигада қайтариб берувчи, адолат, ҳақиқат учун курашда куч, нафс билан бўлажак курашларда эса сабот, бардош берувчи пок илоҳий муҳаббат ҳақида тараннум этилади:

*Ўйдан сармастманки, идрок этмасман дунё надир,
Ман кимман, соқи бўлган кимдир, майи саҳба надир.*

Бошлаб берилган улуғ ижод йўлини муносиб давом эттириб келаётган бугунги кун озар шоирларидан бири Бахтиёр Ваҳобзоданинг қуйидаги сатрлари Ганжавий, Фузулий каби атоқли ижодкорларнинг бетакрор мисраларидан инжа руҳланиб, шаклий эврилиш орқали истифода этилган ҳам азалий, ҳам ҳароратли мавзу – мазлуми ошиқнинг маъсум ва маҳзун ҳолати гўзал ташбеҳлар билан китобхон қалбига ўз-ўзидан кўрғошиндай қуйилиб киради, уни ўз оташи ила эритиб, ишк қўйига, яъни шаклига солиб қўяди:

*Дейманки, мен сени унутмоқ керак,
Мумкинми?*

Орзуга амал ҳам керак!

*Унута билмоқчун сани севгилим,
Қайтадан тугилмоқ тугилмоқ керак!!*

Ўзбекистонда мазкур шоирнинг «Менинг йўлим» номли шеърлар китоби 1981 йилда Жуманиёз Жабборов таржимасида чоп этилган. 1980 йил *Дилбар Ҳайдарова таржимаси*даги “Бири сенсан, бири мен” шеъри Ўзбекистон халқ артисти Ортиқ Отажонов томонидан айтилиб, халқ мулкига айланган.

Ушбу антологиядан ўрин олган Озарбайжон шоирларининг барчаси Бахтиёр Ваҳобзода каби мағзи тўқ сатрлари билан халқимиз меҳрини бирдек қозонишига ишончимиз комил.

**Озодахон БОЛТАБОЕВА,
Нам ДУ Ўзбек адабиётшунослиги кафедраси фалсафа доктори
(PhD)**

МУНДАРИЖА

Олмос Улви (Биннатова) Сўз боши	4
Саййид Имомиддин Насимий (1370-1417)	5
Шоҳ Исмоил Хатойй (1486-1524)	10
Муҳаммад Фузулий (1498-1556)	12
Молла Паноҳ Воқиф (1717-1797)	13
Ҳайрон хоним (1790-1848)	15
Ошиқ Аласқар (1821-1926)	17
Нотавон Хуршидабону (1832-1897)	20
Элли аға Воҳид (1895- 1965)	22
Мир Сади Оға (1898- 1961)	24
Сулаймон Рустам (1906-1989)	25
Самад Вурғун (1906-1956)	29
Микаил Мирза Абдулқодир ўғли (1908-1938)	33
Расул Ризо (1910-1981)	37
Марварид Дилбозий (1912-2001)	39
Нигор Рафибейли (1913)	41
Наби Ҳазрий (1924-2007)	43
Бахтиёр Ваҳобзода (1925-2008)	46
Мадина Гулгун (1926-1992)	52
Наримон Ҳасанзода (1931)	54
Халил Ризо (1932-1994)	56
Маммад Ораз (1933-2004)	61
Қосим Қосимзода (1933-1993)	65
Қачай Кўчарли (1936)	69
Муса Ёқуб (1937-2021)	72
Шакар Аслан (1937-1995)	77
Сиёвуш Сархонли (1942-2005)	79
Рафиқ Зека Хандон (1939- 1999)	81
Камола Ағаева (1939-2021)	83
Фируза Маммадли (1940)	85
Нусрат Касаманли (1946)	89
Собир Рустамхонли (1946)	95
Рамиз Равшан (1946)	103
Алихон Зиё (1946)	106
Ҳазонгул Хусайнова (1947)	107
Султон Мерзили (1948)	111
Али Амиров (1948)	113
Тоҳир Толибли (1948)	116
Зелимхон Ёқуб (1950-2016)	118
Ислом Туркой (1950)	122
Саодат Бута (1951)	126

Феруз Мустафо (1952)	129
Соҳиб Иброҳимли (1952)	131
Ҳафиз Рустам (1952)	133
Қулиев Зоҳид Авсар Элўғли (1952)	138
Фарида Леман (1953)	142
Савдо Хоним (1953)	153
Адолат Бадирхонов (1953)	156
Нозим Аҳмадли (1953)	158
Инқилоб Исоқ Ўғли Ризаев (1953)	162
Рамиз Аскар (1954)	164
Одил Жамил (1954)	167
Телли Паноҳ қизи (1954)	169
Бинафша Тошдили Ибодова (1954)	172
Рафиқа Аббасова (1954)	174
Хонлар Ҳамид (1954)	177
Имом Жамилли (1954)	179
Бобо Вазир Ўғли (1954)	181
Сўлмас Ширванлидан (1955)	185
Маъруф Султон (1956)	187
Шоҳмамед Тоғлар ўғли (1956)	191
Ойдин Муровтоғли (1956)	195
Мубориз Оғахон (1957)	198
Рустам Бехруди (1957)	203
Зиёдхон Бутук (1957)	206
Аждар Бўл (1958)	209
Дамат Салмон Ўғли (1958)	214
Парвона Зенгезурли (1958)	217
Қашам Насафзода (1959)	219
Ҳурамон Жамол қизи (1959)	224
Шаҳид Илкин (1959)	225
Табриза Пинхон (1960)	228
Аиза Ҳусайин қизи (1960)	238
Асқаров Рамиз Пирверди ўғли (Рамиз Тамкин) (1960-2022)	241
Мемет Қодир (1960)	243
Элчин Багиров (1960)	246
Мойил Осимон Меммедли (1961)	250
Элли Ота Юрт (1961)	252
Жаваншир Асқар (1961)	256
Тавфиқ Алибойли (1961)	259
Нажиба Илкин (1961)	262
Холида Нурой (1962)	265
Судаба Иреванли (1962)	268

Илғор Турк Ўғли (1962)	270
Али Ҳайдар (1962)	277
Иброҳим Илёсли (1963)	279
Газанфар Масимоғлу (1963)	281
Афтандил Гулиев (1963)	285
Эътибор Валиев (1963)	286
Фиридун Шаҳбоз (1963).....	289
Саодат Наврўз Қизи (1964)	290
Шарофитдин Илкин (1965)	293
Сулаймон Абдулла (1965)	294
Воҳид Маммадли (1965)	303
Чигател Поэзия (1965)	306
Парвона Меммедли (1966)	309
Ганжа Зоҳир Широний (1966)	311
Аёз Аравачи (1967)	313
Элчин Мирзабейли (1967)	323
Нозила Гултож (1969)	331
Гулли Элдор (1969)	333
Одила Назар (1969)	341
Ульви Юсуф (1969-1990)	344
Зайнаб Дарбандли (1970)	347
Салим Бобулло ўғли (1972)	352
Низомий Ғариб (1972)..	356
Акбар Қўшали (1973)	359
Илҳам Қазахи (1973)	360
Ризвон Сафарли (1974)	362
Ганира Пошаева (1975)	365
Оқшин Мустанли (1978)	369
Холида Илёс қизи Туронли (1978)..	371
Зулфия Ёқуб (1980)	373
Долға Хотин Ўғли (1981)	376
Элмиддин Ҳабиб Ўғли (1982).	379
Сафарли Айсел Хонлар қизи (1982).	382
Лейла Алиева (1984)	385
Багиров Элтун (1985)	389
Жовид Фарзали (1987)	391
Элшод Барот (1988)	394
Фуад Билашуворли (1989)	398
Озодахон Болтабоева. Сўнг сўз	403

Қайдлар учун

Дилбар Ҳайдарова

ОЗАРБАЙЖОН ШЕЪРИЯТИ АНТОЛОГИЯСИ

Масъул муҳаррир	Ахрор Аҳмедов
Муҳаррир	Улуғбек Раҳимов
Бадий муҳаррир	Дилором Камол
Саҳифаловчи	Дониёр Жўраев
Мусаҳҳих	Дилафрўз Баҳриддинова

Нашр лицензияси №201.21.07.2022 й.

*Босишга рухсат этилди. 17.08.2022 й.
қозғоз бичими 84x108 1-32.*

*«Times New Roman» гарнитураси офсет босма шартли
босма табоғи - наشريёт - ҳисоб табоғи 12,0 Адади...*

Буюртма №376

*Шарқ наشريёт-матбаа акциядорлик
Компанияси Бош таҳририяти*

Тошкент - 2022